

ULUSLARARASI SENDİKACILIK TARİHİ

Yıldırım Koç

ITUC CSI IGB

ULUSLARARASI SENDİKACILIK TARİHİ

Yıldırım Koç

Türkiye Gıda ve Yardımcı İşçileri Sendikası

TEKGIDA-İŞ

Katkıları ile hazırlanmıştır.

Kapak ve Sayfa Tasarımı

İsmail Süpçeler

Baskı ve Cilt

Rumi Matbaa San. ve Tic. Ltd. Şti.

www.rumimatbaa.com

Sertifika No: 35259

Basım Tarihi

Ocak 2023

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
GİRİŞ	15
19. YÜZYILIN ORTALARINDA AVRUPA'DA ULUSLARARASI ÖRGÜTLENMELER VE BİRİNCİ ENTERNASYONAL.....	25
Uluslararası Düzeyde İlk Örgütlenme Girişimleri	25
Uluslararası İşçiler Birliği - Birinci Enternasyonal (International Workingmen's Association – IWMA).....	26
BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİNDE ULUSLARARASI SENDİKACILIK.....	31
Uluslararası Meslek Sekreterlikleri (International Trade Secretariats – ITS).....	31
Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreterliği (International Secretariat of National Trade Union Centers – ISNTUC) ve Uluslararası Sendikalar Federasyonu (International Federation of Trade Unions – IFTU) (1901-1914).....	35
İKİ DÜNYA SAVAŞI ARASINDAKİ DÖNEMDE ULUSLARARASI SENDİKACILIK.....	43
Uluslararası Sendikalar Federasyonu (International Federation of Trade Unions – IFTU (1913-1945).....	45
IFTU ve Sosyalizm	49
IFTU'nun Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi ile İlişkileri.....	51
Savaşa ve Faşizme Karşı Mücadele.....	53
IFTU ve Sömürgeler	54
Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu – UHSF (International Federation of Christian Trade Unions – IFCTU)	57
Üçüncü Enternasyonal (Komintern) ve Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi (Red International of Labour Unions – PROFİNTERN/RILU)	58
Komintern'in Kuruluşu ve Sendikalarla İlişkisi	60
Uluslararası Sendikalar Konseyi.....	60
Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi (Profintern/RILU).....	63
IFTU ile Profintern Arasındaki Farklar.....	65
Profintern'in Kongreleri ve Tasfiyesi	66
Anarkosendikalistlerin Örgütlenmesi	67

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE ULUSLARARASI SENDİKACILIK (1945-1991).....	69
Soğuk Savaş'ın Gelişimi.....	74
Dünya Sendikalar Federasyonu – DSF (World Federation of Trade Unions – WFTU).....	77
Kuruluş ve Devletlerin Desteği.....	77
Soğuk Savaş ve Dünya Sendikalar Federasyonu'ndan Ayrılmalar.....	80
Politika Değişikliği	81
1961 Yılında Dünya Sendikalar Federasyonu Üyeleri	84
Çekoslovakya'nın İşgali ve WFTU.....	86
Bir WFTU Çalışanının Gözlemleri.....	88
Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu – UHİSK (International Confederation of Free Trade Unions – ICFTU).....	89
Kuruluşa Giden Süreç ve Sonrası	90
ICFTU'nun Faaliyetleri	100
Eski Sömürgelerde Örgütlenme Yarışı ve Direniş	101
Sosyalist Ülke Sendikalarıyla İlişki Tartışması	103
Az gelişmiş Ülke Sendikalarını Kontrol Altına Alma Çabaları.....	104
Çokuluslu Şirketlerle İlişkiler.....	105
Dünya Emek Konfederasyonu – DEK (World Confederation of Labour – WCL).....	108
Avrupa Sendikalar Konfederasyonu – ASK (European Trade Union Confederation – ETUC).....	109
Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun Ortaya Çıkış Süreci.....	109
Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun Kuruluşu	113
SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÖNEMDE ULUSLARARASI SENDİKACILIK.....	115
Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (International Confederation of Free Trade Unions – ICFTU).....	117
Dünya Emek Konfederasyonu (World Confederation of Labour – WCL).....	120
Uluslararası Sendika Konfederasyonu (International Trade Union Confederation – ITUC)	120
Uluslararası İşkolu Federasyonları – Küresel Sendika Federasyonları (Global Union Federations – GUF)	122
Eğitim Enternasyonal (EI)	122
Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ).....	122
Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu (ITF)	122
Uluslararası Gıda, Tarım, Otel, Restoran, Yemek Hizmeti,	

Tütün ve Bağlantılı İşler İşçileri Örgütleri Birliği (IUF)	123
Kamu Hizmetleri Enternasyonalı (PSI, Uluslararası Kamu Çalışanları Federasyonu)	123
Sendika Ağı Enternasyonalı (Union Network International – UNI).....	123
İnşaat ve Ağaç Federasyonu (BWI)	124
IndustriALL Küresel Sendika (IndustriALL)	124
Dünya Sendikalar Federasyonu (World Federation of Trade Unions – WFTU)	124
Avrupa Sendika Konfederasyonu (European Trade Union Confederation – ETUC)	125
Diğer Örgütler	129
SONUÇ	131
KAYNAKÇA	133
YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ	139

SUNUŞ

Türkiye’den işçi ve kamu çalışanları sendikaları konfederasyonları ve bunlara bağlı sendikalar, yıllardır çeşitli uluslararası sendikal örgütlere üyedir. Ancak bu sendikal örgütlerin niteliği, yapısı ve işleyişi, bunlara üye sendikaların üyeleri ve hatta yöneticileri tarafından yeterince bilinmemektedir.

Bazı kişi ve kuruluşlar, bu uluslararası sendikal örgütleri, dünyanın farklı ülkelerindeki işçilerin birleştiği ve kader birliği yaptığı yapılar olarak algılamaktadır. “Enternasyonalizm” kavramı, çeşitli ülkelerin işçilerinin birleşmesidir, kader ve mücadele birliğidir. Bu örgütlerin enternasyonalist olduğu düşünülmektedir.

Bazı kişi ve kuruluşlar, uluslararası düzeyde böyle bir birliğin (enternasyonalizmin) olmadığını düşünseler de, uluslararası sendikal örgütler aracılığıyla çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının ve sendikalarının ortak sorunlar karşısında işbirliği, dayanışma ve yardımlaşma içinde olduğu ve bu ilişkinin somut olarak işe yaradığı kanısındadır.

Diğer bir görüş ise, her ülkenin işçi sınıfının kendi ülkesinin çıkarlarına öncelik verdiğini, bir “uluslararası işçi sınıfı hareketi” olmadığını, işçi sınıflarının özünde milliyetçi olduğunu, sendikaların uluslararası düzeydeki ilişkilerinin işçilerin sorunlarının çözümüne (birkaç istisna dışında) hemen hemen hiçbir somut katkısının bulunmadığını, Türkiye’deki sendikaların üye olduğu uluslararası sendikal örgütlerin büyük bölümünün gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikalarının denetiminde bulunduğu ve bu ülkelerin çıkarları doğrultusunda yönlendirildiğini, uluslararası sendikal örgütlerin gerçekte hiçbir etkili gücünün bulunmadığını savunmaktadır. Sosyalist ülke sendikalarının ve üst örgütlerinin durumu da aynıdır; onlar da kendi devletleriyle uyum içinde çalışmaktadır.

Türkiye işçi sınıfının (işçilerin, memurların, işsizlerin, vb.) yaşadığı sorunların aşılmasında diğer ülkelerin işçilerinin ve Türkiye’deki sendika ve bunların üst örgütlerinin üye olduğu uluslararası sendikaların maddi ve manevi hiçbir önemli ve etkili katkısı olmadı. Bazı eylemlere dayanışma adına gönderilen para, Türkiye’deki sendikaların uluslararası sendikalara her yıl ödediği aidat toplamının küçücük bir parçasıdır. Diğer destek biçimleriye, destek ve protesto mesajı yayınlamakla sınırlı kalmıştır. Türkiye’de işçi sınıfı üzerindeki baskıların en yoğun olduğu dönemlerde, bu baskılardan en başta sorumlu olan ABD ve AB ülkelerinin yönetimlerine karşı, bu ülkelerin işçi sınıfları ve sendikalarının hiçbir etkili tepkisi ve eylemi olmadı. Uluslararası sendikaların niteliği, işlevi ve yararının değerlendirilmesinde yaşanan bu gerçekler dikkate alınmalıdır.

Bu kitabın yazarı, uluslararası sendikal örgütleri yakından tanıma olanağı bulmuş bir kişi olarak, yukarıda ifade edilen üçüncü görüşü benimsemektedir.

Kitabın yazarının uluslararası sendikacılık hareketi ile ilk teması, DİSK'in 1975 yılı Mayıs ayında toplanan 5. Genel Kurulu sırasında oldu. Yazar, bu genel kurulda, gelen yabancı konuklardan sorumluydu ve genel kurul boyunca onlarla gelişmeleri değerlendirdi.

Yazar, 1976 yılında DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası'nda çalışırken, DİSK Maden-İş Eğitim Müdürü Süleyman Üstün'ün yardımcısı olarak bir grup işyeri sendika temsilcisiyle birlikte ziyaret ettikleri Bulgaristan, Macaristan, Çekoslovakya sendikalarıyla toplantılara katıldı ve Süleyman Üstün ile birlikte Prag'da Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU) temsilcileriyle görüştü.

1985-2008 döneminde Yol-İş Sendikası Eğitim Dairesi Müdürü ve 1993-2003 döneminde Türk-İş Genel Başkan Danışmanı olarak her düzeydeki uluslararası sendikal örgütlerle doğrudan ilişkisi oldu.

Türkiye'de uluslararası sendikaları en iyi bilen kişilerden biri, uzun yıllar Uluslararası Kamu Görevlileri Sendikaları Federasyonu (PSI) Türkiye temsilciliğini yapan Yücel Özkök idi. Diğer kişi ise uzun yıllar Türk-İş'in uluslararası ilişkiler müdürlüğünü yürüten Nevres Yücel'di. Yazar, yıllarca birlikte çalışma olanağı bulduğu Yücel Özkök ve Nevres Yücel'den uluslararası sendikaların yapısı ve işleyişine ilişkin çok şey öğrendi.

Yazar, 1993 yılından itibaren uluslararası sendikalardan Uluslararası Kamu Çalışanları Federasyonu (PSI), Uluslararası İnşaat ve Ağaç İşçileri Sendikaları Federasyonu (IFBWW), Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu (ITF), Uluslararası Grafik İşçileri Federasyonu (IGF), Uluslararası Gıda, Tarım, Otel, Lokanta, Yemek Hizmeti, Tütün ve Bağlantılı İşçiler Örgütleri Uluslararası Birliği (IUF), Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU), Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Asya Pasifik Bölge Örgütü (ICFTU-APRO), Avrupa Sendika Konfederasyonu (ETUC), Avrupa Kamu Çalışanları Federasyonu (EPSU), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü Sendika Danışma Komitesi (OECD-TUAC) gibi yapılanmaları yakından tanıma olanağı buldu.

Kitabın yazarı 1993-2003 döneminde Türk-İş'in ICFTU ve ETUC ile ilişkilerinden sorumluydu. Bu yıllarda ICFTU ve ETUC yönetim kurulu toplantılarına katıldı; ETUC yönetim kurulu yedek üyesi yaptı. ICFTU ve ETUC genel kurullarına delege olarak katıldı. ICFTU/APRO ve TUAC toplantılarında Türk-İş'i temsil etti. Dünya Emek Konfederasyonu'nun (WCL) 20-27 Ekim 2001 günleri Romanya'da Bükreş'te yapılan 25. genel kuruluna da katılma olanağı oldu.

1993-2003 döneminde 11 yıl süreyle Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Uluslararası Çalışma Konferanslarında Türkiye işçi delegesinin danışmanı olarak Standartların Uygulanması Komitesi'nde görev yaptı ve bu süreçte birçok ülkenin sendikacısı veya sendika uzmanıyla da tanışma ve birlikte çalışma olanağı oldu.

Bu kitap, özetlenen deneyimler ve bu süreçte çeşitli kanallardan derlenen belgeler ışığında, işçi sınıflarının ve onların uluslararası düzeydeki sendikal örgütlenmelerinin 160 yıla varan geçmişini ve günümüzdeki durumunu, bu yaklaşımla özetle ele almaktadır. Türkiye'deki sendikaların uluslararası sendikalarla ilişkileri başlı başına ayrı bir konu olduğundan, bu kitapta incelenmemiştir.

Bir ülkedeki işçiler sendikalarda veya başka örgütlerde örgütlenmeseler bile, eylemleri ve siyasi tavırlarıyla bir “işçi sınıfı hareketi” oluşturur. Sendikal, siyasal veya başka tür örgütlenmeler, işçi sınıfı hareketinin unsurlarıdır. Ancak uluslararası düzeyde böyle bir durum söz konusu değildir. Çeşitli ülkelerin işçileri, onları uluslararası düzeyde bir araya getiren bir örgütlenme yoksa, birlikte davranamaz. Bazı ulusötesi şirketlere karşı ortak mücadele çabalarının başarısızlığı ortadadır. Bu durumda, bir “uluslararası işçi sınıfı hareketi”nden söz edebilmek olanaksızdır. Bu nedenle konu, uluslararası sendikacılıkla sınırlıdır.

Uluslararası sendikal örgütleri ve işleyişlerini kavrayabilmek için, bu örgütlerde belirleyici rol oynayan gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının ve sendikalarının tavrını bilmek gerekir.

Sosyalist ülkelerdeki sendikalar doğrudan doğruya devletlerine ve iktidardaki partiye bağımlıdır. Bu örgütlerin uluslararası düzeydeki örgütlenmesinde de aynı ilişki geçerlidir.

Günümüzün gelişmiş kapitalist ülkelerinde 19. yüzyılın ilk yarısında işçilerin çalışma ve yaşama koşulları çok kötüydü. Sanayi Devrimi sonrasındaki uygulamalar, işçilerin hayatını cehenneme çevirmişti. İşçiler bu duruma çeşitli biçimlerde sert tepkiler gösterdiler.¹ Bunun üzerine bu ülkelerin sermayedar sınıfları ve devletleri, başka ülkelerin sömürülmesinden elde ettikleri ekonomik kaynağın bir bölümünü işçilere vererek, onların mevcut sisteme düşmanlık etmelerini önlediği gibi, başka ülkelerin sömürülmesinde onların desteğini de sağladı.

Bu uygulamanın belki de ilk örneği, günümüzden yaklaşık 2000 yıl önce Roma’da yapılmıştı.

Antik Roma’yı 40 yıldan fazla bir süre yöneten Augustus’un 2000 yıl önceki uygulamaları, bir ülkenin ezilenlerinin nasıl ezenlerin ortağına dönüştürülebildiğinin belki ilk sistemli örneğidir.

2000 yıl önce Roma İmparatorluğu’nda patrisyen (asil) aileler ülke ekonomisinde ve yönetiminde belirleyici güce sahipti. Ayrıca küçük üretici köylülerden ve dükkan sahiplerinden oluşan “pleb”ler vardı. Bunların dışında mülk sahibi olmayan özgür Romalılara da “proletari” deniyordu. Günümüzde kullanılan proletarya sözcüğünün kaynağı bu kavramdır. M.Ö. 1. yüzyılda Roma’nın özgür yurttaşlarının nüfusu 3,3 milyonken, kölelerin sayısı 2 milyona ulaşmıştı.

Roma hakim sınıfları, fethedilen yeni topraklara yoksul plebleri ve proleterleri yerleştirerek onların Roma’da karışıklık çıkarmasını engelliyordu.

Ancak genişleme durunca iç sorunlar artmaya başladı. Özellikle M.Ö.73 yılında başlayan ünlü Spartaküs ayaklanması Roma’yı sarstı.

Julius Sezar M.Ö. 44 yılında öldürüldü. Vasiyeti, kız kardeşinin torunu olan Gaius Octavius’un onun yerini almasıydı. Bir ara dönemin ardından Octavius tek başına iktidara geçti, Roma İmparatorluğu’nu kurdu, Augustus adını aldı, “Roma Barışı”nı (Pax Romana) sağladı ve ülkeyi M.Ö.27-M.S.14 yılları arasında yönetti.

1 Bu konuda bkz. Yıldırım Koç, Batılı İşçi Sömürüye Ortak, 2. Basım, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2006; Yıldırım Koç, Avrupa İşçi Sınıfları, Epos Yayınları, Ankara, 2011.

Roma Barışı'nın önemli unsurlarından biri, Roma'daki patrisyenlerle plebler ve proletarya arasında barış sağlanmasıydı. Augustus bunu sağlayabilmek için Roma'nın yoksul özgür yurttaşlarına (pleblere ve proletaryaya) ucuz ve daha sonra da bedava buğday dağıttı. Mısır'dan Nil vadisinden getirilen bedava buğday, Roma'nın hakimiyeti altındaki bölgelerden gelen haracın bir bölümüyle finanse ediliyordu.

Asiller, Roma "proletarya"sını, sömürü sonucu elde edilen bedava buğdayla sisteme entegre etti. Ayrıca bu yoksul yurttaşlara silah ve zırh da verilerek, Roma ordusunun belkemiğini bunların oluşturması sağlandı.

Augustus, yaptıklarını ve başarılarını Ankara'da Hacıbayram Camisi'ne bitişik Augustus Tapınağı'nın duvarına özgeçmiş olarak yazdırmıştır. Bu yazılar günümüzde de görülmektedir.

Augustus'un 35 paragraf tutarındaki başarıları arasında, parasız tahıl dağıttığı da yer almaktadır.

5. paragrafta, tahıl yokluğunun yaşandığı dönemde, tüm insanları açlık korku ve tehlikesinden kendi kasasından yaptığı harcamalarla kurtardığını anlatmaktadır.

15. paragrafta, iki yüz elli binden fazla insana oniki kez tahıl dağıttığını ve ayrıca para verdiğini belirtmektedir. Ayrıca kamu tahılı alan iki yüz binden bir parça daha fazla sayıda plebe para dağıttığını söylemektedir.

18. paragrafta da yüz binden fazla kişiye tahıl ve para dağıttığını ileri sürmektedir.

Türkiye'den sendikaların üye olduğu uluslararası sendikal örgütlerde hakim olanlar, gelişmiş kapitalist ülkelerde, başka ülkelerin sömürülmesinden elde edilen ekonomik kaynağın bir bölümünden yararlanarak, mevcut düzene sahip çıkmaları sağlanmış olan işçi sınıfları ve onların sendikal alandaki temsilcileridir.

Sosyalist ülkelerdeki sendikalar da kendi devletlerinin ve iktidarda bulunan siyasi partinin denetimindedir.

Bir sendikal ve siyasi örgütlenme olan Birinci Enternasyonal (1864-1876) dışında uluslararası sendikal örgütlerin tarihi, devletler arasındaki ilişkilerin tarihidir. Devletlerin çıkarları ortaklaştığında, bu ülkelerin sendikalarının uluslararası düzeydeki örgütlenmesi bu ortaklık temelinde biçimlendirildi. Devletlerin çıkarları çeliştiği ve çatıştığında, bu ülkelerin sendikalarının uluslararası düzeydeki örgütlenmelerinde çelişkiler, çatışmalar ve bölünmeler yaşandı. Devletlerin çıkarlarının çatıştığı durumlarda uluslararası düzeyde sendikal birliğin kalıcı olarak sürdürüldüğü örnek yoktur. Devletlerin çıkarları da, genellikle o ülkenin işçi sınıfının kısa vadeli çıkarlarıyla uyumludur.

Uluslararası sendikaların belgelerinde bu örgütlerin devletlerden bağımsız olduğu ileri sürülse de, bu iddianın gerçeklerle ilişkisi alakası yoktur. Uluslararası sendikalarda yaşanan gelişmeler doğrudan doğruya devletlerin politikalarının ürünü ve yansımasıdır.

Birinci Dünya Savaşı öncesindeki uluslararası sendikal örgütler, devletler arasındaki savaşla birlikte darmadağın oldu.

İki Dünya Savaşı arasındaki dönemde uluslararası sendikal örgütler, devletler arasındaki çatışmaya ve ardından uzlaşma çabalarına göre biçimlendi. Örneğin, Hitler'in Almanya'da 1933 yılı başında iktidara gelmesinin ardından, IFTU (Uluslararası Sendikalar Federasyonu), Almanya'ya karşı çeşitli yaptırımların uygulanmasını önerdi. Ancak Almanya'daki merkezi sendikal örgüt olan ADGB, bu öneriyi reddetti; NAZİ işgali altındaki devletini korudu.

Soğuk Savaş döneminde uluslararası sendikal örgütler, Soğuk Savaş koşullarının devlet politikalarına göre örgütlendi ve faaliyet gösterdi.

Bu genel değerlendirme günümüzde de geçerlidir.

2000'li yılların başlarından itibaren dünyada yeni saflaşmalar gerçekleşiyor ve özellikle son birkaç yıldır yeniden sert bir saflaşma oluşuyor.

Bu süreçte ilginç bir gelişme BRICS ülkelerinin sendikal hareketlerinin işbirliğidir.

Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin 2001 yılında bir işbirliği ağı (BRIC) oluşturdu. Bu yapıya 2010 yılında Güney Afrika da eklendi ve yapılanmanın adı BRICS oldu. Bu birliktelik dünyanın yüzde 27'sini ve dünya nüfusunun yüzde 41,5'ini temsil etmektedir.

Bu beş ülkenin, toplam 200 milyonu aşan örgütlü işçiyi temsil eden sendikaları 11 Aralık 2012 tarihinde Moskova'da yaptıkları toplantıda BRICS Ülkeleri Sendika Forumu'nu oluşturdu. BRICS Sendika Forumu'nun 11. toplantısı 13 Temmuz 2022 günü Çin Halk Cumhuriyeti'nde gerçekleştirildi. Son dönemde, bu ilişkilerin kurumsallaştırılması önerilmektedir. Yakın bir gelecekte uluslararası sendikal alanda yeni ve çok büyük bir örgütün ortaya çıkma olasılığı yüksektir.

Bu süreci daha da güçlendiren bir gelişme, Rusya-Ukrayna savaşı sonrasında, Rusya'da örgütlü işçilerin çok büyük bir bölümünü temsil eden, 2000 yılında Uluslararası Sendika Konfederasyonu'na (ITUC) katılan Rusya Bağımsız Sendikalar Federasyonu'nun (FNPR) savaş konusunda izlediği politika nedeniyle ITUC içinde eleştirilmesi ve ITUC üyeliğinin askıya alınması oldu. FNPR, ITUC üyeliğinden ayrıldı. Rusya - Ukrayna savaşı gerçekte Rusya ile ABD, AB ve NATO arasında bir savaştır. Bu saflaşma uluslararası sendikacılık hareketine de yansımaktadır.

Uluslararası sendikal örgütler incelenirken bu gerçek göz ardı edilirse, bu ilişkiler yalnızlıkla çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında kader ve mücadele birliği (enternasyonalizm) veya gelişkin bir işbirliği, yardımlaşma ve dayanışma olarak algılanabilir.

Peki, işçi sınıflarının kendi devletleri ve hakim sınıflarıyla uzlaştığı koşullarda bir "uluslararası işçi sınıfı hareketi"nden söz edilemiyorsa, uluslararası sendikal örgütler niye ortaya çıktı ve varlığını sürdürüyor?

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nın yükünü ağırlıklı olarak işçi sınıfları çekti. Özellikle Birinci Dünya Savaşı'nda beklenmedik boyutta bir tahribat yaşandı. Savaşın önlenmesi (barış), çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının ve sendikalarının en azından bir dönem paylaştığı ortak bir amaç oldu. Ancak bu amaç doğrultusunda ülkelerin işçi sınıflarının, sendikalarının ve bunların üyesi bulunduğu uluslararası sendikaların ciddi ve etkili bir girişimi ve çabası da yaşanmadı.

1920'li yıllardan itibaren faşizme karşı mücadele ve demokrasinin korunması da işçi sınıflarının ve sendikaların uluslararası düzeyde örgütlenmesinde etkili bir amaç oldu. Ancak bu konudaki sınırlı çabalar da fazla işe yaramadı.

İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD ve İngiliz istihbarat örgütleri Almanlar hakkında istihbarat toplamada ve bazı operasyonlarda uluslararası sendikal örgütlerin bir bölümünden yararlandı.

Hıristiyan sendikalar, ortak inanç temelinde biraraya geldi. Ancak devletlerin çıkarları bu ilişkide de belirleyici oldu.

Komünistler, komünist partilerin iktidarda olduğu ülkelerin sendikalarının uluslararası düzeyde ilişkilerini ve bir dönem Sovyetler Birliği'nin bu ülkeler üzerindeki etkisini pekiştirmede uluslararası sendikal yapıları kullandı. Ancak komünist partiler ve sosyalist ülkeler arasında çelişki yaşanınca, ortak ideolojik zemine rağmen, uluslararası sendikalar bölündü.

Sendikacılık hareketinin ilk dönemlerinde uluslararası düzeyde grev kırılcılığının önlenmesinde uluslararası sendikal ilişkiler önemliydi. Ancak devletlerin bu konuda kısıtlayıcı düzenlemeler getirmesi sonrasında böyle bir ihtiyaç ortadan kalktı.

Sendikacılık hareketinin ilk dönemlerinde çeşitli ülkelerdeki ücretler ve çalışma koşulları konularında bilgi edinebilmek için sendikaların birbirleriyle doğrudan teması veya uluslararası sendikal örgütlerin arabuluculuğuna ihtiyaç vardı. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1919 yılında kurulması sonrasında da bu ihtiyaç fazlasıyla karşılandı.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında sömürgelerin bağımsızlık kazanmasıyla birlikte, gerek gelişmiş kapitalist ülkelerin, gerek sosyalist ülkelerin bu devletleri ve işçilerini etkilemek amacıyla uluslararası sendikal örgütleri kullanma çabaları, uluslararası sendikacılığa yeni bir ivme kazandırdı. Amaç, işçi sınıflarının uluslararası dayanışması değil, bağımsızlığını yeni kazanmış devletin ve işçi sınıfının rakip güçlerin etkisi altına girmesini engellemektir.

Uluslararası göç de, göç veren ve göç alan ülkelerin işçi sınıfları ve sendikaları arasında bir ilişkiyi gerekli kıldı.

Sermayenin özellikle 1970'li yıllardan itibaren ulusötesi bir nitelik kazanmasıyla, aynı şirketin çeşitli ülkelerde faaliyet gösteren birimlerinde çalışan işçiler ve onların sendikaları arasında da uluslararası düzeyde ilişkiler çok sınırlı olsa da bir yarar sağladı.

Bütün ülkelerin işçilerinin birleşmesi inancıyla ve sınıfsız ve sömürsüz bir dünya kurma çabasıyla hareket eden bazı siyasal yapıların da uluslararası sendikacılığın gelişmesinde bir parça etkisi oldu.

1970'li yıllardan itibaren dünyaya hakim olan yeni uluslararası işbölümü ile gelişmiş kapitalist ülkelerdeki birçok fabrika az gelişmiş ülkelere ve Çin Halk Cumhuriyeti'ne kaydırıldı. Bu süreçte gelişmiş kapitalist ülke işçileri önemli ölçüde iş olanağı yitirdi. Bu ülkelerin sendikaları, az gelişmiş ülkelerde işgücü maliyetini artırarak, iş olanaklarının kendi ülkelerinde kalmasını sağlamak amacıyla uluslararası sendikal örgütleri kullanmaya çalıştı.

Son dönemlerde yaşanan ekonomik durgunluk ve krizler, işçi sınıflarını daha da milliyetçi-leştirdi ve birbirinin rakibi haline getirdi. Devletler, işçi sınıflarının ve sendikaların da desteğiy-

le, işsizliği ve yoksullaşmayı başka ülkelere ihraç etmeye çalışıyor. Uluslararası sendikaların işçi sınıfları arasında işbirliği, dayanışma ve yardımlaşma açısından iyice önemsizleşmesinde bu gelişmelerin de etkisi oldu. Bu tavrın ülke içine yansımaları da artan yabancı düşmanlığıdır. Dünyada çeşitli ülke grupları arasında artan gerilim de etkilerini yine uluslararası sendikal alanda göstermektedir.

Çeşitli ülkelerin işçilerinin ve sendikalarının bir başka ülkedeki greve destek vermesi her zaman iyi niyetli bir dayanışmanın ifadesi değildir. Özellikle kriz dönemlerinde büyük bir işletmede veya işkolundaki grev, bu grevi destekleyen yabancı ülkenin kendi ihracatını artırabilir ve böylece destek veren ülke işçilerine yarayabilir. Örneğin, Türkiye'nin otomotiv sektöründeki bir grevin uzun sürmesini sağlayacak kadar önemli bir uluslararası destek, Türkiye'nin otomotiv sektörü ürünleri ihracatını durdurabileceği gibi, Türkiye iç pazarını yabancı ülkelere üretilmiş ürünlere daha fazla açabilir ve greve destek veren ülkede bu sektörde kârlılığı, istihdamı ve ücretleri artırabilir.

Bu çerçevede bakıldığında, çağımızda uluslararası sendikacılık hareketinde karşılaşılan kişileri üç grupta sınıflandırmak olanaklıdır.

Birinci gruptakiler, uluslararası sendikal örgütlenmeyi kendi ülkesinin ve kendi işçi sınıfının çıkarları doğrultusunda kullanmaya çalışanlardır; çoğunluk bu nitelikteki kişilerden oluşur.

İkinci gruptakiler, ülkelerinin istihbarat örgütlerinin görevlileridir; bunların sayısı zannedildiğinden daha fazladır.

Üçüncü gruptakiler, işçi sınıfının uluslararası düzeydeki işbirliğine, güçbirliğine ve dayanışmasına gerçekten samimi olarak inanmış insanlardır; bunların bir bölümü de gerçekten enternasyonalist bir anlayışla hareket etmektedir. Ne yazık ki bunların sayısı son derece azdır.

Kitabın amacı, yaklaşık 160 yılı bulan bir geçmişi olan uluslararası sendikal yapıların gerçek niteliğinin kavranmasıdır.

Çağımızda “bütün ülkelerin işçilerinin birleşme” (kader ve mücadele birliği yapma, enternasyonalist olma) gibi bir niyet ve çabaları yoktur. Hiçbir somut yaptırım uygulama gücü olmayan uluslararası sendikalar da, kaderlerini kendi devletlerinin çıkarlarıyla büyük ölçüde özdeşleştirmiş işçi sınıfları ve sendikalarının günümüzde artık iyice etkisizleşmiş oyun alanıdır.

GİRİŞ

Uluslararası sendikacılık hareketinin günümüzde en önemli örgütü, 200 milyon ücretliyi temsil ettiğini ileri süren Uluslararası Sendika Konfederasyonu'dur (ITUC, International Trade Union Confederation).

Uluslararası Sendika Konfederasyonu'nun 5. Dünya Kongresi 17-22 Kasım 2022 günleri Avustralya'nın Melbourne kentinde toplandı.

Bu örgüt, 168 ülke ve bölgedeki 338 sendikada örgütlü 200 milyon üyeyi temsil ettiğini belirtmektedir. Ancak, dünyadaki birçok sendikal merkez bu örgüte üye değildir. Örneğin, Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki sendikal merkez olan Tüm Çin Sendikalar Federasyonu (ACFTU) tek başına 260 bin üyeyi temsil ettiğini ileri sürmektedir ve herhangi bir uluslararası sendikal örgüte üye bulunmamaktadır.

ITUC'un bildirdiğine göre, Türkiye'deki üyeleri DİSK, KESK, Hak-İş ve Türk-İş'tir. DİSK 30.000 üye ile, KESK 200.000 üye ile, Hak-İş 654.722 üye ile ve Türk-İş de 820.000 bin üye ile temsil edilmektedir. Türkiye'den üye olan konfederasyonların ITUC'a bildirdiği toplam üye sayısı 1,7 milyondur.

Türkiye'deki konfederasyonların ITUC ile ilişkileri, bu örgütlerde bir araya gelen 1,7 milyon işçi ve memurun hayatlarını bugüne kadar hiç etkiledi mi? Kaç işçi ve memur, üyesi bulunduğu sendikanın üst örgütünün uluslararası düzeyde ITUC'a üye olduğunu biliyor? Kaçı bugüne kadar ITUC'un adını duymuş? ITUC kongresinde Türkiye'deki işçilerin ve memurların temel sorunlarına ilişkin önemli kararlar alındı ve bu doğrultuda uluslararası düzeyde etkili eylemler ve girişimler yapıldı da bizler duymadık mı?

Dört konfederasyonun ITUC üyeliği, Türkiye'deki konfederasyonlarda örgütlü olduğu belirtilen 1,7 milyon işçi ve memuru da, sayıları 20 milyonu aşmış işçi sınıfımızı da hiç mi hiç ilgilendirmedir.

ITUC üyesi sendikaların bulunduğu diğer ülkelerdeki durum da bundan farklı değildir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 2022 yılında yayımlanan bir raporuna göre, 2005 yılında dünyada 1 milyar 282,3 milyon ücretli vardı. Bunların istihdam edilenler içindeki oranı yüzde 45,5 idi. 2021 yılında ise dünyadaki ücretlilerin sayısı 1 milyar 739,6 milyona, bunların istihdam edilenler içindeki oranı da yüzde 53,4'e yükselmisti. (ILO,2022;106)

Sözü edilen ILO raporuna göre, 2021 yılında çeşitli bölgelerde ücretli sayıları ile bunların istihdam edilenler içindeki oranlarına ilişkin veriler aşağıda sunulmaktadır:

Afrika: 133,0 milyon (yüzde 28,5)

Kuzey Afrika: 41,0 milyon (yüzde 64,9)

Afrika (Büyük Sahra'nın Güneyi): 92,0 milyon (yüzde 22,8)

Latin Amerika ve Karayibler: 166,7 milyon (yüzde 61,2)

Kuzey Amerika: 162,5 milyon (yüzde 92,5)

Arap Devletleri (Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi dışındakiler): 16,5 milyon (yüzde 66,0)

Arap Devletleri (Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi: Suudi Arabistan, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt, Bahreyn, Umman): 27,9 milyon (yüzde 94,9)

Doğu Asya: 524,4 milyon (yüzde 58,4) (Çin Halk Cumhuriyeti ve Japonya bu grupta)

Güney Doğu Asya: 162,5 milyon (yüzde 50,1)

Güney Asya: 187,2 milyon (yüzde 29,4) (Hindistan bu grupta)

Pasifik: 14,2 milyon (yüzde 72,8)

Kuzey, Güney ve Batı Avrupa: 178,2 milyon (yüzde 85,8)

Doğu Avrupa: 120,4 milyon (yüzde 89,2)

Orta ve Batı Asya: 46,0 milyon (yüzde 67,6)

ITUC, dünyadaki 1,7 milyar ücretlinin yalnızca 200 milyonunu temsil ettiğini ileri sürmektedir. Bu temsiline de, bu 200 milyon ücretli için somut bir yarar sağlamadığı açıktır. ITUC'un örgütlülüğü dışında kalan 1,5 milyar ücretlinin küçük bir bölümü de farklı (fakat aynı ölçüde etkisiz) sendikal yapılarda örgütlüdür. Diğer bir deyişle, dünyanın çeşitli ülkelerine dağılmış 1,7 milyar ücretlinin birliğinden (kader ve mücadele birliğinden, enternasyonalizmden) söz etmek mümkün değildir. Dünyadaki ücretlilerin küçük bir bölümünü temsil ettiğini ileri süren uluslararası sendikal örgütler de, bırakın enternasyonalizmi (işçilerin kader ve mücadele birliğini), gerçek anlamda bir işbirliği, dayanışma ve yardımlaşma bile sağlamamaktadır. Diğer bir deyişle, bir "uluslararası işçi sınıfı hareketi" yoktur.

Uluslararası sendikacılık hareketini biçimlendiren ve yönlendiren, çok fazla üye üzerinden aidat ödeyerek bu uluslararası örgütlerin yönetimlerinde yer alan sendikalarıdır. Bu sendikaların uyguladığı politikalar da, o ülkelerin işçi sınıflarının kısa vadeli çıkarlarının yansımasıdır. Diğer bir deyişle, çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının çok büyük bölümü uluslararası sendikacılık hareketiyle ilgilenmiyorsa da, bu ülkelerin sendikalarının uluslararası sendikalarda uyguladığı politika, bu işçilerin tepkisini çekmeyecek ve onlara destek olacak şekilde belirlenmekte ve uygulanmaktadır. Belirleyici olan, ülkelerin işçi sınıflarının ve devletlerinin çıkarlarıdır ve tavrıdır. İşçi sınıfları, bütün ülkelerin birliğini (enternasyonalizmi) değil, milliyetçiliği benimsemektedir. Onların sendikaları da bu anlayışla hareket etmektedir ve uluslararası sendikacılık hareketini bu doğrultuda yönlendirmeye çalışmaktadır.

Burada sorulması gereken soru, çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının kısa vadeli somut çıkarlarının işçi sınıflarının uluslararası düzeyde birliğini (kader ve mücadele birliğini, enternasyonalizmi) veya onun çok daha geri bir düzeyi olarak, uluslararası işbirliği, dayanışma ve yardımlaşmayı gerektirip gerektirmediğidir.

19. yüzyılın kısa bir döneminde, Avrupa'nın gelişmiş ülkelerindeki işçilerin kısa vadeli somut çıkarları, çeşitli ülkelerin işçilerinin birliğini (enternasyonalizmi) gerekli kılıyordu. Ancak 19. yüzyılın son çeyreğinden itibaren, dünyanın tüm ülkelerindeki işçi sınıflarının kısa vadeli somut çıkarları, kendi devletleri ve hatta sermayedar sınıflarıyla işbirliği temelinde gelişti. İşçi sınıfları, dönem dönem kaynak paylaşımı konusunda kendi sermayedar sınıfları ve hatta devletleriyle çelişkiye düşseler bile, milliyetçilik çizgisinden ayrılmadılar.

Tüm bu dönemler boyunca, çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının ve hatta insanlığın birliğini savunan siyasal örgütlenmeler ortaya çıktı ve önemli çabalar sarfettiler. Ancak bu siyasal yapılar bile dönem dönem, kendi ülkelerinin işçi sınıflarının desteğini alabilmek için milli çıkarları ön planda tutmak zorunda kaldı.

Bu kitap, ülkelerin işçi sınıflarının, onların sendikalarının ve bu sendikaların uluslararası düzeydeki üst örgütlerinin en önemlilerinin oluşumunu ve politikalarını özetle sunmaktadır.

“Uluslararası Sendikacılık Tarihi kaç işçiyi veya kaç kişiyi ilgilendirir ki!” diyenler haklıdır.

Bırakın “Uluslararası Sendikacılık Tarihi”ni, günümüzdeki “Uluslararası Sendikacılık” veya başka ülkelerde işçilerin yaşadığı sorunlar kaç işçiyi ilgilendiriyor? Kaç işçi, uluslararası sendikal örgütlerin politikalarını ve davranışlarını izliyor, bu politikaların oluşturulmasına katkıda bulunuyor?

Bu alanda önemli bir çalışmanın yazarı olan Geert Van Goethem, kitabının daha ilk sayfalarında şöyle diyor: “Daha başlangıçta açıkça belirtmek isterim ki, uluslararası işçi hareketinin tarihi oldukça az sayıda insanın tarihidir.” (Goethem,2006;3)

Goethem, bu sözlerin hemen arkasından 1901-1945 döneminin en önemli uluslararası sendikal örgütü olan Uluslararası Sendikalar Federasyonu (IFTU) ile ilgili olarak şu değerlendirmeyi yapıyor: “IFTU milyonlarca üyesi adına konuştuğunu ifade etse de, gerçekte politikaları çok az sayıda insan tarafından belirleniyordu.” (Goethem,2006;6)

Uluslararası sendikacılık hareketi için belirtilen bu özellik, birçok ülkenin sendikal merkezi için de geçerliydi. Goethem, ABD'deki sendikal merkez olan AFL için de şu değerlendirmeyi yapmaktadır: “AFL'nin dış ilişkiler politikası çok az sayıda bir grup insanın ellerindeydi. Bu kişiler, üst ve orta düzey yönetimlerin ilgisizliği nedeniyle, maliyetleri makul sınırlar içinde tutmaları koşuluyla, epeyce bağımsız bir yol izleyebiliyorlardı.” (Goethem,2006;169)

Victor Silverman, Amerikan ve İngiliz İşçilerinde Enternasyonalizmi Hayal Etmek kitabında şöyle yazmaktadır: “Emek enternasyonalizminin tarihi bir başarısızlık, hayal kırıklığıyla sonuçlanan rüyalar, uzlaşılan idealler ve çürütülmüş kurumlar tarihidir.” (Silverman,2000;2)

İşçi sınıfları ve sendikaların uluslararası ilişkilerini ve uluslararası sendikaları dört ayrı dönemde ele almak gerekir.

19. yüzyılın ilk üç çeyreği ilk dönemdir.

19. yüzyılın son çeyreğinden İkinci Dünya Savaşı'na kadarki yıllar ikinci dönemi oluşturur.

İkinci Dünya Savaşı'ndan Sovyetler Birliği'nin dağıldığı 1991 yılı sonuna kadarki üçüncü döneme damgasını vuran özellik, Soğuk Savaş'tır.

1991 yılından günümüze kadarki gelişmeler de, bazı alt başlıklarla, dördüncü dönemi oluşturur.

19.yüzyılın ilk yarısında gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıflarının çalışma ve yaşama koşulları çok kötüydü. Çalışma hayatında uygulanan düzenlemelerle, işçilerin hayatları cehenneme dönüştürülmüştü. İşçiler, bu koşullara sert ve etkili eylemlerle yanıt verdiler. Sermayedar sınıfa ve siyasal iktidara karşı verdikleri mücadelede karşılarında yalnızca kendi ülkelerinin sermayedarlarını ve güçlerini de bulmuyorlardı. Uluslararası bir gerici cephesi söz konusuydu. Ayrıca, ülkeler arasında önemli miktarlara varan işçi göçü söz konusuydu. Bu koşullarda, “kapitalizmin mezar kazıcıları” olan işçi sınıflarının somut kısa vadeli çıkarları “işçilerin birliği”nden (kader ve mücadele birliğinden, enternasyonalizmden) yanaydı. Sorunların aşılabilmesi için başka yol yoktu. İnsanlar bu yola yöneldi. Ancak bu dönemde birçok ülkede işçi sendikaları ve işçilerin ayrı siyasal örgütleri yoktu. Ayrıca, işçi sınıfları, onlara bu dünyada cehennemi yaşatan düzeni yıkmaya çalışıyordu; ancak yıkılanın yerine inşa edilecek bir düzen alternatifleri de bulunmuyordu. Bu dönem, biraz gecikmeli olarak, Birinci Enternasyonal’i yarattı. Birinci Enternasyonal, kuruluşundan ancak bir süre sonra alternatif bir düzenin ipuçlarını sunmaya çalıştı; ama sermayedar sınıfın ve siyasal iktidarların, işçi sınıfının “yıkıcı” potansiyeline karşı aldığı önlemler etkili oldu; Birinci Enternasyonal’in çabaları ve etkisi çok sınırlı kaldı. Sömürge ve yarı-sömürgelerde ve diğer az gelişmiş ülkelerde gelişkin bir işçi sınıfı da, sendikal örgütler de yoktu. Onlar, bu “birlik” girişiminin dışında kaldılar.

İşçi sınıflarının, yaşadıkları sorunları aşabilmek amacıyla milliyetçileşmelerinin ilk dönemi, kabaca 19.yüzyılın son çeyreğinden İkinci Dünya Savaşı'na kadarki yıllardır.

Bu dönemde yağmalanan ve sömürülen ülkelere gelişmiş kapitalist ülkelere aktarılan kaynakların bir bölümü, işçi sınıflarını düzenle bütünleştirmede kullanıldı. Emperyalist ülkelerin işçi sınıfları (yalnızca işçi aristokrasileri değil) emperyalizmin ve kapitalizmin payandalarına ve bazı dönemlerde koruyucularına ve askerlerine dönüştürüldü.

19. yüzyılın son çeyreğinde, yeni kurulan işçi partilerinde (işçi partileri, sosyal demokrat partiler, sosyalist partiler) ve 1889 yılında kurulan İkinci Enternasyonal’de Marksizm hakim oldu. Bu partiler ve İkinci Enternasyonal, işçi sınıfı enternasyonalizmini savundu, ancak dönemin somut koşulları bu enternasyonalizmin yalnızca nutuklarda ve programlarda kalmasına yol açtı. Alınan karar çoktu; bu kararları hayata geçirmenin koşulları da yoktu, bu doğrultuda ciddi çabalar ve somut önemli adımlar da. Gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının kısa vadeli somut çıkarları kendi devletleri ve sermayedarlarının yanındaydı. Bu nedenle, başta Birinci ve İkinci Dünya Savaşları olmak üzere her savaşta her iki tarafta da enternasyonalizm adına “birleşmeye çağrılan” işçiler birbirini katletti; devletlerin milli çıkarları için veya “milli çıkarlar” olarak sunulan sermaye çıkarları adına birbirini öldürdü.

1889 yılından itibaren işçi partilerine (sosyal demokrat partilere ve sosyalist partilere) ilave olarak uluslararası sendikal örgütler ortaya çıktı. Önce uluslararası meslek örgütlenmeleri, ardından ülke sendikal merkezlerinin uluslararası örgütlenmeleri doğdu. Bu örgütlerde de, bazı istisnai sendikacıların girişimleri ve kısa dönemler dışında, etkili bir işçi sınıfı enternasyona-

lizminden söz etmek olanaklı değildir. Ülkelerde olduğu gibi uluslararası düzeyde de sendikal örgütler, siyasi görüşler ve ülkelerin farklı çıkarları doğrultusunda bölündü ve siyasi örgütlerin uzantısı ve ülkelerin çıkarlarının dolaylı temsilcileri olarak faaliyet gösterdi.

Bu süreçte, işçi sınıfının düzen açısından “yıkıcı” tehdidine bir de sosyalizm alternatifi (ideoloji ve 1917 yılından itibaren Sovyetler Birliği olarak) eklenmişti. Buna bağlı olarak, sermayedar sınıfların ve siyasi iktidarların işçilere vermek zorunda olduğu tavizler arttı. Bu tavizler, sömürge sistemi sayesinde elde edilen kaynaklardan karşılanabildi. İşçi sınıfları, bu dönemde güçlenen milliyetçiliğin de etkisiyle, büyük çoğunlukla ve doğal olarak milliyetçi oldu.

Milliyetçilik, işçilerin günlük somut çıkarları açısından yararlıydı, çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesinde işe yarıyordu. Ancak çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında işverenlere ve/veya iktidarlara karşı sınırlı ölçüde işbirliği, yardımlaşma ve bir ölçüde dayanışma eğilimi de vardı. Gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikaları da bu çizgiyi benimsedi ve uyguladı. Uluslararası sendikal örgütler de, milliyetçi (ve bazen şoven, sömürgeci ve emperyalist devletlerin işbirlikçisi) çizgi izleyen sendikal merkezlerin sınırlı düzeyde işbirliğini sağlayan ve devlet politikalarını izleyen bir anlayışla hareket etti. Azgelişmiş ülkelerin bu dönemde epeyce gelişmiş olan işçi sınıfları ve sendikaları da milliyetçi (ve bazen anti-emperyalist) bir çizgi izledi.

Bu yıllarda Sovyetler Birliği’ndeki işçi sınıfı ve onun sendikal örgütü de, Sovyet devletinin çıkarlarını koruyan bir çizgi izledi ve bunu üyesi bulunduğu uluslararası sendikal yapıya yansıtı.

Bu süreçle birlikte enternasyonalizmin, işçilerin karşılaştıkları önemli sorunları aşabilmek için uluslararası düzeyde birleşme zorunluluğunun nesnel koşulları ortadan kalktı.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıflarının enternasyonalizmden tümüyle koparak milliyetçileşmelerinin ikinci dönemi, İkinci Dünya Savaşı’nın sona erdiği yıllardan 1991 yılında Sovyetler Birliği’nin dağılmasına kadarki yıllardır.

Bu dönemin yaklaşık 1970’lerin ortalarına kadarki yılları Kapitalizmin Altın Çağı idi. Daha sonra ekonomik durgunluk ve krizler, ulusötesi şirketlerin artan gücü ve etkisi öne çıktı. Bu dönemde dünyanın üçte birinin komünist partileri tarafından yönetilmesi, dünya sosyalist sisteminin özellikle uzay ve silah teknolojileri konusundaki başarıları, vb., gelişmiş kapitalist ülkelerde sermayedar sınıfların ve siyasal iktidarların, ülkelerinin işçi sınıflarını kendi taraflarında tutmak için verdikleri tavizleri daha da artırdı.

Bu tavizleri, devletlerinin politikalarını uygulayarak ve sermayedarlarına karşı ciddi ve büyük bedelli mücadeleler vermek zorunda kalmadan elde edebilen işçi sınıfları, diğer ülkelerin işçi sınıflarına da ihtiyaç duymadı. Bırakın başka ülkelerin işçi sınıflarıyla “birleşme”yi (enternasyonalizmi), hak ve özgürlükleri geliştirmek için uluslararası düzeyde işbirliği ve dayanışma bile gerekli olmadı. Uluslararası sendikal ilişkiler, ülkedeki hak ve özgürlükleri geliştirmek için mücadele araçları olarak değil, kendi devletlerinin dış politikalarının araçları olarak kullanıldı. Ancak böylece kendi devletlerine hizmet ettiklerinde, ülkelerinde elde ettikleri tavizler arttı, ilginç ve dolaylı bir biçimde ülkelerindeki hak ve özgürlükleri (bu hizmet karşılığında) gelişti.

Böylece, gelişmiş kapitalist ülke işçi sınıfları daha da milliyetçileşti. Bu dönemde kapitalist dünyadaki uluslararası sendikal örgütler, “işçilerin kader ve mücadele birliğinin -enternasyona-

lizmin” bir aracı değildi; sermayedar sınıfa ve/veya iktidarlara karşı verilen mücadelede işçiler arasında işbirliği, yardımlaşma ve dayanışma aracı olmaktan da büyük ölçüde çıkarıldı ve gelişmiş kapitalist ülkelerin devletlerinin dış politikalarının bir aracı haline dönüştürüldü. Kapitalist dünyadaki sendikalar ve uluslararası sendikal örgütler, çok sayıda devlet görevlisinin, özellikle bağımsızlığını yeni kazanmış eski sömürgelerde hakimiyet sağlamak amacıyla at koştuğu örgütler oldu. Emperyalist güçler arasındaki çelişki ve çatışmalar aynen uluslararası sendikal örgütlere de yansıtıldı.

Sosyalist ülkelerin sendikal örgütleri de, kendi devletlerinin çıkarları doğrultusunda uluslararası düzeyde alternatif yapılar oluşturdu ve bu örgütleri kullanarak azgelişmiş ülkelerde etkili olmaya çalıştı.

Bu yıllarda azgelişmiş ülkelerde işçi sınıfları ve sendikalar güçlendi. Bu ülkelerin işçi sınıfları milliyetçileşti; ancak sendikaların bir bölümü, uluslararası sendikal örgütler aracılığıyla bazı ufak çıkarlar elde etti.

Gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki çelişki ve çatışmalar, çıkarlarını devletlerinin çıkarlarıyla büyük ölçüde özdeşleştiren işçi sınıfları arasında da sorunlara yol açtı. “İşçilerin birleşmesi” veya enternasyonalizm tümüyle hayal oldu. Sermayedarlara ve/veya iktidarlara karşı uluslararası düzeyde işbirliği, yardımlaşma ve dayanışmanın kapsamı ve sınırları da iyice daraldı.

Bu sürecin ikinci etkisi, gelişmiş kapitalist ülke işçi sınıflarının, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin işçi sınıflarıyla arasındaki ilişkide oldu. Bu ilişkide bırakın “işçilerin birliği”ni, işbirliği, dayanışma ve yardımlaşmanın bile nesnel temelleri ortadan kalktı. Kurulan ilişkilerin amacı, baskı ve sömürünün sürdürülmesine dönüştü. İlişki, “sendika emperyalizmi” olarak nitelenebilen bir biçim aldı.

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra ICFTU ve uluslararası işkolu federasyonları, gelişmiş kapitalist ülkelerin devletlerinin iyice kontrolü altına sokuldu. Bu örgütlerin yönetim kadrolarında çok sayıda gizli devlet görevlisi yer aldı. Özellikle Soğuk Savaş yıllarında bu örgütler bu mücadelenin araçları haline getirildi.

İkinci Dünya Savaşı’nın sona ermesinden kısa bir süre sonra Soğuk Savaş başladı.

Soğuk Savaş’ın önemli bir alanı, özellikle bağımsızlığını yeni kazanmış ülkelerdeki işçi sınıflarını kontrol altına alma çaba ve girişimleriydi. Türkiye gibi bağımsız ülkelerin işçi sınıfları da hedefteydi. Kabaca 1946-1973 döneminde Kapitalizmin Altın Çağı’nın yaşanması, bu yıllarda sürekli ekonomik büyümenin, tam istihdamın, sosyal refah devletinin gerçekleşmesi, sendikalaşma oranlarının artması ve işçi lehine önemli düzenlemelerin yapılması, bu konuda geniş olanaklar da sağladı.

Eski sömürgelerin bağımsızlık mücadelesi, bu ülkelerde işçi sınıfının göreceli olarak gelişkin olduğu koşullarda sürdürülüyordu. Eski sömürgelerin bu mücadelesinin kapitalist dünya doğrultusunda mı, sosyalist blokun etkisi altında mı gelişeceğinin belirlenmesinde işçi sınıflarının önemli bir rolü olacaktı.

Bu nedenle, ABD ve diğer gelişmiş kapitalist ülkeler de, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler de, kendi etkileri altındaki uluslararası sendikal örgütler aracılığıyla (ve bazen

ikili ilişkilerle) bu sürece müdahale etmeye çalıştı. Bu dönemde uluslararası sendikal örgütlerin “enternasyonalist dayanışma” adı altında yaptığı çalışmaların çok büyük bölümü, gelişmiş kapitalist ülkelerin ve sosyalist ülkelerin dış politikalarına uygun girişimlerdi. Bu nedenle de “uluslararası dayanışma” adı altında yapılan etkinliklerin finansmanında her iki kesimde de önemli miktarda devlet parası kullanıldı.

Özellikle 1960’lardan itibaren çokuluslu şirketlerin yol açtığı sorunlar önem kazandı. İletişim ve taşımacılık alanlarında yaşanan büyük atılımlar sonucunda, şirketlerin üretimlerini dünya ölçeğinde planlama ve gerçekleştirme olanakları arttı. Ayrıca gelişmiş kapitalist ülkelerde refah devleti harcamaları ve yükselen gerçek ücretler nedeniyle artan işgücü maliyetleri, özellikle 1970’li yılların başlarından itibaren girilen durgunluk döneminde uluslararası rekabeti artırdı. Sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesiyle birlikte ulusötesi şirketler önem kazandığında, bu şirketler, üretim birimlerini, işgücü maliyetlerini düşürecekleri, daha az vergi ve sosyal güvenlik primi ödeyecekleri ülkelere taşımaya başladı.

Bu gelişme, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi örgütlerinin az gelişmiş ülkelerdeki sendikacılık hareketleriyle, yeni koşulların gerekli kıldığı farklı nedenlerle, çok daha yakından ilgilenmelerine yol açtı. Bu süreçte ağırlıklı olarak ikili ilişkiler kullanıldı. Bazen uluslararası sendikal örgütler de bir biçimde devreye sokuldu. Üretim birimlerinin Çin Halk Cumhuriyeti ve çeşitli az gelişmiş ülkelere kaydırılması, gelişmiş kapitalist ülkelerde vergi ve sigorta primi kayıplarına neden oluyor, istihdamı azaltarak işsizliği artırıyordu. Az gelişmiş ülkelerde işgücü maliyetleri yükseltilebilirse, ulusötesi şirketlerin üretim birimlerini bu ülkelere kaydırmaları engellenebilirdi.

Bu durum, gelişmiş kapitalist ülkelerin devletleriyle işçi sınıflarını daha da yakınlaştırdı. Devletler vergi ve sigorta primi, işçiler ise iş olanağı ve daha iyi ücret ve çalışma koşullarını istiyordu. Bunun yolu da ulusötesi şirketlerin yatırımlarının kaynaklandıkları ülkelere geri döndürülmesinden geçiyordu. Geçmişte az gelişmiş ülkelerin işçilerinin sorunlarıyla pek fazla ilgilenmeyen veya göstermelik bir biçimde ilgilenen ve ağırlığı bu ülkelerdeki siyasal gelişmeleri etkilemeye veren uluslararası sendikal örgütler, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçilerinin çıkarlarını korumak amacıyla artık bu alanla ilgilenmeye başladı. Sınıf olgusunu ve anlayışını reddeden bazı uluslararası sendikal örgütler, küresel saldırıdan ve küresel saldırıya karşı küresel direnişten söz etmeye başladı.

Gelişmiş kapitalist ülke işçi sınıflarının kapitalist sistemle bütünleşmesinde yeni bir aşama, Soğuk Savaş’ın sona erdiği, “komünizm tehdidi”nin farklı bir nitelik kazandığı 1991 sonrası “küreselleşme” yıllarıdır.

1991 yılına kadar “komünizm tehdidi”, ülkedeki komünistlerin iktidara gelmelerinden duyulan korkuydu. Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasında bu tehdit sona erdi. Ancak Çin Halk Cumhuriyeti’nin ekonomi alanındaki büyük başarılarının 2000’li yıllarda önem kazanmasıyla, farklı bir “komünizm tehdidi” ortaya çıktı. Çin Halk Cumhuriyeti, “enternasyonalist” bir anlayışla “devrim ihraç” etmek yerine, mal ihraç ederek gelişmiş kapitalist ülke ekonomilerini sıkıntıya soktu. Bu strateji, gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfları ile devlet arasında, Çin’e yatırım yapan ABD kaynaklı ulusötesi şirketlerin yeniden ABD’ye dönmesi, istihdam yaratması, vergi ve sigorta primi ödemesi konularında yeni bir işbirliği ve güçbirliği alanı yarattı. Avrupa Birliği ülkelerinde de benzer bir gelişme yaşandı.

Diğer taraftan, ulusötesi şirketlerin çıkarları doğrultusunda 1970'lerin ikinci yarısından itibaren biçimlendirilen yeni uluslararası işbölümü, azgelişmiş ülkelerde işçi haklarına yönelik saldırıları şiddetlendirdi. Ayrıca, kısa bir süre ABD'nin hakimiyetindeki tek kutuplu bir dünyanın arkasından, çok kutuplu bir dünyaya geçildi. Ekonomik durgunluk ve ekonomik krizler birçok ülkeyi etkiledi. 2008 yılından itibaren de kapitalizmin tarihinin üçüncü küresel krizi yaşanmaya başladı.

Bu koşullarda gelişmiş kapitalist ülkelerde işsizlik ve sosyal güvenlik sorunları arttı. Gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları, artan sorunlarını çözebilmek için sermayedar sınıfa ve/veya siyasi iktidarlara karşı mücadele etmek ve bu süreçte "işçilerin birliği"ni (enternasyonalizmi) savunmak yerine, daha da şovenleşti ve devletleriyle bütünleşme düzeyini daha da yükseltti. İşini kaybetme, borçlarını ödeyememe korkusu, işçiler arasında yabancı düşmanlığının artmasına yol açtı. Enternasyonalizmin ve hatta sermayedar sınıfa ve/veya iktidarlara karşı mücadelede başka ülkelerin işçileriyle işbirliği ve yardımlaşmanın adı bile unutuldu. Uluslararası sendikal örgütler de önemini iyice yitirdi.

Azgelişmiş ülkelerin işçi sınıfları ve sendikalarının çoğu da daha milliyetçi bir çizgi izlemeye başladı.

Peki, "küresel saldırıya karşı küresel direniş" çağrısı yanıt buldu mu? Milyonlarca işçi, sermayenin "küresel saldırısı"na karşı ortak bir cephede saf tuttu mu; omuz omuza verip, sermayeye karşı bir direniş cephesi oluşturdu mu?

Hayır. Ulusötesi bir nitelik kazanan ve dünyanın dört bir yanında işletmeler açan ulusötesi sermayeye karşı bile farklı ülkelerin işçilerinin etkili ortak bir mücadelesi gelişemedi.

Yüz milyonlara varan üyeleriyle övünen uluslararası sendikal örgütler veya çeşitli girişimler, sermayenin küresel düzeyde artan hakimiyetini sarsamadı; sarsmaya bile çalışmadı. Yüzlerce toplantı yapıldı; bu toplantılara katılanların büyük bölümü, "sendika turizmi" olarak da nitelendirilen bu etkinliklere keyifle katıldı. Ancak bu toplantıların "enternasyonalizm" veya işverenlere ve/veya iktidarlara karşı "işçi sınıflarının uluslararası düzeyde işbirliği ve dayanışması" açarlarından sonucu, "sıfıra sıfır, elde var sıfır" oldu.

Çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının kendi sermayedar sınıflarıyla ve diğer ülkelerin işçi sınıflarıyla ilişkileri zaman içinde önemli değişimler geçirdi. Kendi sermayedar sınıflarıyla ilişkileri geliştikçe, diğer ülkelerin işçi sınıflarıyla olan dayanışma ve işbirlikleri daha da zayıfladı. Bu süreçte, uluslararası sendikaların gücü ve etkinliği de iyice azaldı.

Küreselleşme süreci de, küreselleşen sermayeye karşı küreselleşen bir direnişe değil, milli devletlerle işçi sınıfının daha da yakınlaşmasına ve işçi sınıflarının daha milliyetçi bir çizgiye kaymalarına yol açtı.

Ayrıca, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin bağımsızlık savaşlarının önem kazanması, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının kendi sermayedarları ve devletleriyle, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin işçi sınıflarının da kendi millici hareketleriyle bütünleşmesine yol açtı.

Küreselleşme ve ekonomik kriz, işçi sınıflarını ve onların sendikalarını kendi devletleriyle daha da yakın bir işbirliğine yöneltti. Bu eğilim, son yıllarda uluslararası düzeyde devletler arasındaki gerginliğin arttığı, Rusya-Ukrayna savaşının küresel düzeyde sertleşen bir saflaşmanın işareti olduğu koşullarda daha da güçlendi. İşçi sınıflarının ve sendikalarının daha da milliyetçileşmesinin uluslararası sendikalardaki etkisi şimdilik bu örgütlerin iyice etkisizleştirilmesi oldu. Uluslararası düzeydeki gerginlik Soğuk Savaş yıllarına benzer bir durum alırsa, bu kez bu saflaşma ve mücadelede uluslararası sendikaların devletler tarafından kullanılması çabaları ağırlık kazanabilir ve görünüşte uluslararası sendikalar yeniden önem kazanabilir.

Az gelişmiş ülke işçi sınıflarının kendi aralarında işbirliği ve dayanışması bile, gerek bu tavır, gerek mali olanakların yetersizliği nedeniyle, gerçekleşmedi. Uluslararası sendikal alanda az gelişmiş ülke işçi sınıfları arasında işbirliği sağlama girişimleri de, ya devletlerinin girişimlerinin tamamlayıcısı niteliğindeydi, ya da sendika turizminin ötesine geçemedi; bir yarar sağlayamadı.

Günümüzde hem gelişmiş kapitalist ülkelerde, hem Çin Halk Cumhuriyeti'nde ve diğer sosyalist ülkelerde, hem de az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde işçi sınıflarının kısa vadeli somut çıkarları diğer ülkelerin işçileriyle birleşmelerini değil, kendi ülkelerinin devletleriyle birlikte davranmalarını gerektiriyor. Çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının, çalışma ve yaşama koşullarına ilişkin sorunlarının çözümü için birbirlerine duydukları ihtiyaç giderek azalıyor; aralarındaki çelişkiler giderek artıyor; dayanışma ve işbirliği ihtiyacı ve eğilimleri giderek daha da önemsizleşiyor. Uluslararası sendikal örgütler de bu genel eğilime uygun hareket ediyor.

Bu açıdan bakıldığında, 19. yüzyılda işçi sınıflarının kendi sermayedar sınıfları ve devletleriyle yakın ilişki ve işbirliği içinde olduğunu tespit edip buna uygun işbirlikçi politikalar öneren Prusya'da Ferdinand Lassalle, İngiltere'de Fabian Derneği ve Almanya'da Eduard Bernstein, o günün koşullarında, daha "gerçekçi" gözükmektedir.

Ancak kapitalizm büyük ekonomik krizler yaşadığında; emperyalizme karşı verilen başarılı mücadelelerle emperyalist sömürü iyice azaltıldığında ve belki sona erdirildiğinde; gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıflarının kısa vadeli somut çıkarlarını koruma ve geliştirmeleri ancak kendi sermayedarlarına karşı etkili ve güçlü bir mücadeleden geçmeye başladığında; kapitalizmin dünyayı mahva götüren tüketim çılgınlığının doğa üzerindeki tahripkar etkileri ve insanı yalnızlaştıran toplumsal ilişkileri iyice yaygınlaştığında ve bunlara karşı kitlesel tepkiler oluştuğunda; gelişmiş kapitalist ülkelerdeki sermayedar sınıf kendi işçi sınıfını yeniden iyice ezmeye başladığında; "bütün ülkelerin işçilerinin" daha iyi çalışma ve yaşama koşullarını sağlayabilmek için kader ve mücadele birliğine yönelmesinin nesnel koşulları olgunlaşabilir.

19. YÜZYILIN ORTALARINDA AVRUPA'DA ULUSLARARASI ÖRGÜTLENMELER VE BİRİNCİ ENTERNASYONAL

ULUSLARARASI DÜZEYDE İLK ÖRGÜTLENME GİRİŞİMLERİ

Batı Avrupa ve Amerika'da, değişik ülkelerin işçileri arasında ortak çıkar ilişkilerinin bulunduğuna ilişkin ilk görüşler 1830'lu yıllarda yayılmaya başladı. "1830 ile 1840 arasındaki yıllar, işçi sınıfı enternasyonalizminin ana dönemi olarak nitelendirilebilir." (Holthoon;Linden.a,1988;vii) İşçilerin ülkeler arasında serbestçe dolaşımı, bu eğilimi daha da güçlendiriyordu. Örneğin, 1840'lı yıllarda Paris'te 100 bin dolayında yabancı işçi bulunuyordu.

İngiltere'deki İngiltere'nin İşçi Sınıflarının Ulusal Birliği (National Union of the Working Classes of England) isimli örgüt 17 Ağustos 1831 tarihinde İrlanda halkına yaptığı bir çağrıda şunları söyledi: "Her ülkenin ezilen yoksullarının tüm insan ırkının yararına olacak biçimde duyguda ve eylemde birleşeceği günün uzak olmadığını umut ediyoruz." (Lorwin,1929;14-15)

Uluslararası düzeyde bir işçi örgütlenmesine ilişkin bilinen ilk öneri, Londra Çalışanlar Birliği (London Working Men's Association) sekreteri William Lovett tarafından 1838 yılında gündeme getirildi. Lovett, Avrupa İşçi Sınıflarına Çağrı'sında "Serveti yaratan arkadaşlar; bizi ezenlerin birleşmiş olduğunu görürken, biz niçin birleşmemeliyiz" diyor; birleşmenin "savaşın adaletsizliğine, despotizmin acımasızlığına" ve bunların yol açtığı sefaletle karşı olması gerektiğini belirtiyordu.

1843 yılında Fransa'da Flora Tristan isimli bir kişi tarafından yayımlanan İşçilerin Birliği kitabında, İngiltere, Almanya, İtalya, Avrupa'nın tüm başkentlerinde haberleşme komiteleri kurulması öneriliyordu.

İngiltere'de Çartistler 3 Mart 1846 günü Londra'da büyük bir miting düzenleyerek İngiltere ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki savaş tehlikesini protesto etti ve Amerikan işçilerine de benzer bir eylem yapmaları çağrısında bulundu. İngiltere'de bu görüşler ortaya atılırken, Fransa'da gizli bazı örgütlenmeler, işçileri uluslararası düzeyde bir araya getirmeye çalışıyordu. (Lorwin,1929;4-31)

1844 yılında İngiliz Owenistleri ve Çartistleri ile Fransa, Almanya ve Polonya'dan İngiltere'ye gelmiş olan siyasi sığınmacılar Londra'da Tüm Milletlerin Demokratik Dostları (Democratic Friends of All Nations) isimli bir dernek kurdular. Bu örgüt, 1844 yılı sonlarında Kardeş Demokratlar (Fraternal Democrats) isimli daha etkili bir örgütün çekirdeğini oluşturdu. Bu örgüt, "tüm insanlar kardeşler" anlayışını savunuyor ve bilgi derleme, paylaşma ve tartışma

gibi işler yapıyordu. Bu örgütlerdeki ilginç kişilerden biri, Alman Karl Schapper idi. Schapper, Tüm Milletlerin Demokratik Dostları ve Kardeş Demokratlar'ın en etkili kişilerindendi; hem de 1860'lı yıllarda Birinci Enternasyonal'in Genel Konseyi üyeliği yaptı. (Lattek,1988;267) Kardeş Demokratlar'a göre, "milletlerin kardeşliği" davasına yalnızca proletarya kendisini ciddi biçimde adayabilirdi ve nesnel konumları nedeniyle bu görevi üstlenmek durumunda olan yalnızca işçi sınıflarıydı. (Lattek,1988;279) Ancak işçilerin uluslararası düzeyde birlikte örgütlenme ve mücadeleleri kısa vadeli çıkarları açısından zorunluysen, bu dönemde işçilerin örgütlenme gelenek ve alışkanlıkları kendi ülkelerinde de, uluslararası düzeyde de etkili örgütlenmeler gerçekleştirebilmeleri açısından yeterli değildi.

Nitekim, ağırlıklı siyasi amaçlı ve etkisi sınırlı bu girişimlerden önemli bir örgütlenme doğmadı. Ayrıca Avrupa ülkelerinde yaşanan siyasi gelişmeler, uluslararası düzeyde bir işçi örgütlenmesi için uygun koşulları ortadan kaldırmıştı.

1850'li yıllarda İngiliz sendikacılık hareketi, meslek örgütlenmeleri temelinde, vasıflı işçiler arasında önemli gelişmeler sağladı. Ancak 1857 yılında yaşanan ekonomik krizde inşaat sektöründe yaşanan çöküş sürecinde büyük grevler oldu. İngiliz işverenleri, grevleri kırmak için Fransa, Almanya ve Belçika'dan grevkıracılar getirdiler. Londra sendikaları, bu girişimlere engel olmak amacıyla 1860 yılında Londra Sendikalar Konseyi'ni oluşturdu. Ardından Fransız ve Alman işçi örgütlenmeleriyle ilişkiler geliştirildi. Çeşitli vesilelerle gerçekleştirilen uluslararası toplantılarda bu ilişkiler güçlendirildi.

ULUSLARARASI İŞÇİLER BİRLİĞİ - BİRİNCİ ENTERNASYONAL (INTERNATIONAL WORKINGMEN'S ASSOCIATION - IWMA)

Bu yıllarda sıradan işçilerin günlük hak mücadelesinde diğer ülkelerin işçileriyle dayanışma ve yardımlaşma içine girmeleri ve bir ölçüye kadar birlikte davranmaları zorunluluğu vardı. Ancak bu dönemde birçok ülkede işçi sendikaları ve işçilerin siyasi örgütleri henüz yoktu. Birçok ülkede erkek işçilerin bile genel oy hakkı bulunmuyordu. Sendika ile siyasi parti ayrımı da söz konusu değildi. Bazı örgütler, hem sendikal, hem siyasi işlevler üstlenebiliyordu.

Birinci Enternasyonal bu koşullarda ortaya çıktı. Fransız ve İngiliz sendikacılarının grev kırıcılığı sorununa çözüm ararken 1864 yılında oluşturdukları bir örgüt, kuruluş toplantısına konuk olarak davet edilen Karl Marx'ın çabalarıyla, bir süreç içinde, çeşitli ülkelerdeki işçilerin birleşmesini (enternasyonalizmi) ve işçi sınıfının siyasi iktidarını savunan bir uluslararası demokratik/siyasi örgüte dönüştürüldü. Bu örgüt gerçekten enternasyonalistti; çeşitli ülkelerin işçilerinin yardımlaşma, dayanışma ve işbirliğinin ötesinde, ortak bir hedef için birlikte mücadelesini ve birlikteliğini savunuyordu. Ancak işçi sınıflarının enternasyonalizm çağı sona ermekteydi. Sömürgeciliğin yeniden canlandığı, milliyetçiliğin önem kazandığı koşullarda, Paris Komünü sonrasında artan baskıları göğüsleyemeyen Birinci Enternasyonal, 1872 yılında faaliyetlerini yavaşlattı, genel merkezini ABD'ye taşıdı ve 1876 yılında da kendisini feshetti.

Birinci Enternasyonal veya Uluslararası İşçiler Birliği (IWMA - International Workingmen's Association) çok farklı anlayışlardan kişi ve örgütlerden oluşuyordu. Bunların bir bölümü sınıfsız ve sömürsüz bir dünya peşindeydi, bir bölümü ise öncelikli olarak grev kırıcılığının ve diğer ülkelerden düşük ücretle çalışacak işçi göçünün önüne geçmeye çalışıyordu.

1860'lardaki işçi örgütlerinin uluslararası ilişkileri "enternasyonalizm" ruhuyla başlama-
dı. Daha düşük ücretler, grev kısıcılığı gibi uygulamalara karşı "ulusalcı temeldeki" çıkarlar
için "uluslararası ilişki" geliştirilmeye çalışıldı. Sınıfsız ve sömürsüz bir dünya isteyenler ise
gerçekten enternasyonalistti, insanlığın kurtuluşunu enternasyonalizmde buluyorlardı. Birinci
Enternasyonal bu iki yaklaşımın çelişkili bileşimi idi.

1860-1861 yıllarında yoğunlaşan iş uyuşmazlıkları sonucunda Londra Meslekler Konseyi
(London Trades Council) oluşturuldu. 1862 yılında Londra'da bir dünya sergisi düzenlendi.
Fransız devleti, işçilerin kendi aralarından seçtikleri 200 işçiyi, işçilerin mevcut iktidara des-
teğini sağlayacağı beklentisiyle, Londra'daki bu sergiye gönderdi. Almanya'dan gelenler de
oldu. Bu ziyaretçiler Londra'da İngiliz sendikacılarla görüşme yaptılar. Öncelikli amaç, başka
ülkelerden getirilen işçilerle grev kısıcılığının önlenmesiydi.

İngiliz sendikalarının yayın organı Bee-Hive dergisinin 5 Aralık 1863 tarihli sayısında "İN-
giltere işçilerinin Fransa işçilerine" mektubu yayımlandı. Bu mektupta şöyle deniyordu

*"Halklar arasında kardeşlik, emek davası için son derece gereklidir, çünkü çalışma
saatlerini azaltarak veya emeğimizin fiyatını yükselterek toplumsal koşullarımızı iyileştirmeye
çaba gösterdiğimizde şununla karşılaşacağız ki, işverenlerimiz bizi bizim işimizi daha düşük
ücret düzeylerinde yapacak Fransızlar, Almanlar, Belçikalılar veya başkalarını getirmekle tehdit
ediyorlar; ve üzümlük söylüyoruz ki, bu yapılmıştır; bunun nedeni kıtadaki kardeşlerimizin
bize zarar verme arzusu değildir; bu durum, tüm ülkelerin çalışan sınıfları arasında düzenli ve
sistemik bir iletişimin olmamasına bağlıdır, ki bunu hızlı bir biçimde düzeltmek istiyoruz; çünkü
bizim ilkemiz, düşük ücret alanların ücretlerini mümkün olduğunca daha iyi ücretlendirilenlerin
düzeyine yakınlaştırmaktır ve bizim işverenlerimizin bizleri birbirimize karşı kullanmalarına
ve böylece bizi, onların açgözlü pazarlığına uygun en düşük koşullara sürüklemelerine izin
vermemektir." (Waterman,2001;43)*

İngiltere'deki sendikacılar Birinci Enternasyonal'in kurulmasında çok önemli bir rol oynadı.
Bu dönemde İngiliz sendikalarına vasıflı işçiler veya dönemin işçi aristokratları hakimdi.
İngiliz sendikacıları için önemli olan, kıta Avrupası'ndan düşük ücretle çalışacak işçilerin ve
özellikle grev kırıcların İngiltere'ye girmesinin önlenmesiydi. İstedikleri bazı yasal düzenle-
meler de 1867 ve 1871 yıllarında gerçekleştirilince, Birinci Enternasyonal'e duydukları ilgi
iyice azaldı. İngiltere'de 1867 yılındaki Reform Yasası, oy hakkını genişletti. 1871 yılında ka-
bul edilen Sendikalar Yasası da sendikaların hukuki durumuna ilişkin sorunların bir bölümünü
çözdü. Bu sendikacıların çoğu, Marx'ın 1871 yılında Paris Komünü'ne sahip çıkan çalışması-
nın ardından Enternasyonal'den ayrıldı.

Birinci Enternasyonal'in kurucuları arasında darbeci komünist August Blanqui yanlısı Fran-
sızlar, anarşist Proudhon yanlısı Fransızlar, günlük ücretlerden başka bir kaygıları olmayan
sendikacılar da vardı. 1868 yılında ise, ayrıca gizli bir örgütte yer alan anarşist Bakunin ve
arkadaşları da Enternasyonal'e katıldı.

Birinci Enternasyonal'in kuruluşunda Karl Marx'ın ilginç bir katkısı oldu.

Sovyetler Birliği Sendikalar Konfederasyonu Profizdat tarafından 1987 yılında yayımla-
nan kitapta şöyle denmektedir: "1864 yılında Karl Marx ve Friedrich Engels tarafından kuru-
lan ve proletaryanın bütünleşmesi açısından devrimci bir merkez olan Birinci Enternasyonal

1860'lı-1870'li yıllarda tarihsel faaliyetler gerçekleştirdi.” (Bağlai;Makeyev;Moskvin;Ogano-va,1987;8) Bu iddianın gerçeklikle ilgisi yoktur.

Birinci Enternasyonal'in 1864 yılındaki kuruluş toplantısına kurucu örgütler tarafından çeşitli kişiler de davet edildi. Davetliler arasında, o tarihlerde günlerini Londra'da British Museum kütüphanesinde araştırma yaparak geçiren Karl Marx da vardı. Marx, Birinci Enternasyonal'in kuruluş toplantısında konuşma bile yapmadı. Kurucu kurul, Enternasyonal'in tüzük ve açış konuşmasını (programını) hazırlama görevini Marx'ın da içinde bulunduğu bir komisyona verdi. Bu komisyon da bu konuda Karl Marx'ı görevlendirdi. Karl Marx da, Enternasyonal'i oluşturan çok farklı çizgileri birleştiren çok esnek iki metin hazırladı. Bu iki metin, Enternasyonal'in temel belgeleri olarak kabul edildi.

Marx'ın hazırladığı metinlerden biri, Açış Konuşması idi. Çeşitli ülkelerin işçilerinin karşılaştıkları sorunların dile getirildiği ve çok farklı kesimlerin de onaylayabileceği bu esnek metin, 1848 yılında yayımlanan Komünist Manifesto gibi, “Proletarians of all countries, unite!” (Tüm ülkelerin proleterleri, birleşin!) sözcükleriyle sona eriyordu.

Örgütün Marx tarafından hazırlanan tüzüğü, “işçi sınıflarının kurtuluşu işçi sınıflarının kendileri tarafından gerçekleştirilmelidir” ve “işçi sınıflarının kurtuluşu, sınıf ayrıcalıkları ve tekeller için değil, eşit haklar ve görevler ve tüm sınıf hakimiyetinin sona erdirilmesi içindir” ifadeleriyle başlıyordu.

Tüzüğe göre, örgütün amacı “çeşitli ülkelerde var olan ve aynı amaca, yani, işçi sınıflarının korunması, ilerlemesi ve tam olarak kurtuluşu amacına yönelen işçi kuruluşları arasında iletişim ve işbirliği için merkezi bir ortam sağlamak” olarak ifade ediliyordu.

Örgütün en yüksek organı, şubelerden gönderilen delegelerden oluşan ve her yıl toplanması gereken genel kuruldu. Örgütün yürütme organı olan Genel Konsey ise örgütte temsil edilen farklı ülkelerden işçilerden oluşacaktı.

Birinci Enternasyonal'e örgütlerin yanı sıra bireylerin de doğrudan üye olma hakkı vardı. Örgütün tüzüğüne göre, Uluslararası İşçiler Birliği'nin ilkelerini kabul eden ve savunan herkes üye olma ehliyetine sahipti.

Birinci Enternasyonal'e üye örgütlerin ödeyecekleri aidat, üyelerin olanaklarına ve kendi kararlarına bırakılmıştı.

Çok farklı nitelikte ve çizgide örgütlerin ve kişilerin üye olduğu Birinci Enternasyonal merkezîyetçi bir örgütlenme değildi. Bu konu, örgütün tüzüğünde şu şekilde ifade edilmişti: “Kardeşçe işbirliği için sürekli bir bağla birleşmiş olmakla birlikte, Uluslararası Birlik'e katılan işçi örgütleri mevcut yapılarını aynı şekilde koruyacaklardır.”

Birinci Enternasyonal özellikle 1868 yılında çeşitli ülkelerdeki grevler sonrasında güçlendi; Londra, Paris, Belçika ve İsviçre'deki grevlerle dayanışma için kampanyalar açtı ve grev kırıcılığının önlenmesine önemli katkılarda bulundu. Ancak örgütün hiçbir zaman yeterli parası olmadı; örneğin, parasızlık nedeniyle bir süreli yayın organı çıkarılmadı.

Marx'ın amacı, Birinci Enternasyonal'i işçi sınıfının günlük ekonomik ve demokratik taleplerini savunan ve aynı zamanda kapitalizme karşı siyasi bir mücadeleye önderlik edecek bir yapıya, bir uluslararası ve enternasyonalist bir siyasi partiye dönüştürmekti.

Ancak bu dönemde çeşitli ülkelerdeki sendikal hareketler henüz yeterince güçlü değildi. Birçok ülkede sendikaların kurulması yasaktı. İşçi sınıfını temel alan siyasi partiler de yalnızca birkaç ülkede bulunuyordu. Ayrıca, işçi sınıfının sendikal ve siyasal alandaki programları tümüyle iç içe geçmişti. Birinci Enternasyonal, sendikal amaçların yanı sıra siyasal amaçların ve örgütlenmelerin de bir aracı olarak değerlendiriliyordu.

Ayrıca 1870 yılındaki Fransa - Prusya savaşı ve ardından 1871 yılında kurulan Paris Komünü sonrasında Fransa'da sendikalar üzerinde yoğun bir baskı yaşandı. Diğer bazı Avrupa ülkelerinde de sendikaların uluslararası işçi örgütlerine üyeliği yasaklandı.

Diğer taraftan, bu yıllarda işçi sınıfının ve sendikal hareketin güçlü olduğu İngiltere'de hakim sınıflar, sömürgelerde el koydukları kaynakların bir bölümünü işçi sınıfına aktararak, onları kapitalizmin mezar kazıcıları olmaktan çıkarıp, sömürgeciliğin ve kapitalizmin payandaları haline getirme sürecindeydi. Birinci Enternasyonal'in en büyük dayanağı olan İngiliz sendikaları hızla milliyetçileşiyor, hatta şovenleşiyordu. Koşulların değişmesiyle, enternasyonalizm, kısa vadeli çıkarlarını kendi sermayedar sınıfıyla ve devletiyle uzlaşmada arayan İngiliz işçi sınıfının gündeminden çıkmıştı.

Birinci Enternasyonal'in kuruluşunun ardından, daha sonraki yıllardaki gelişiminde Marx'ın etkisi giderek arttı.

Birinci Enternasyonal'in birinci kongresi 1866 yılı Eylül ayında Cenevre'de toplandı. Katılımcıların çoğunluğu İsviçre'dendi. Kongre, örgütün amaçları ve örgüt yapısı, sendikaların rolü, kadın ve çocuk işçiler, çalışma süresinin azaltılmasının yanı sıra, daimi ordular ve Rusya'nın gücünün yok edilmesinin gereği ve bağımsız bir Polonya'nın kurulması gibi siyasi konuları ele aldı.

Birinci Enternasyonal'in üçüncü kongresi 5-11 Eylül 1868 günleri Brüksel'de toplandı. Alınan kararlar arasında, toprağın millileştirilmesi veya kamulaştırılması da vardı. Ayrıca, Marx'ın bir yıl önce birinci cildi yayımlanan Kapital kitabının tüm ülkelerin işçileri tarafından okunması ve incelenmesi yolunda bir karar da kabul edildi.

Enternasyonal'in 6-12 Eylül 1869 tarihlerinde Basel'de toplanan dördüncü kongresinde taşımacılık araçlarında kolektif mülkiyet savunuldu. Alınan diğer bir kararda, ulusal ve uluslararası sendikaların kurulmasının yalnızca işverenlere karşı savunma için değil, aynı zamanda "geleceğin toplumunun hücreleri" olarak önemli olduğu belirtildi. Bu kararın alınmasında, kongreye delege olarak katılan anarşist Bakunin'in etkisi vardı.

1871 yılındaki Paris Komünü'nün oluşmasında Birinci Enternasyonal'in ve/veya Marksistlerin bir etkisi olmadı. Ancak Karl Marx, Komün'ün yenilmesinin hemen ardından hazırladığı bir raporu Birinci Enternasyonal adına yayımlayınca örgüt içinde yaygın bir tepki oluştu. Fransız Dışişleri Bakanı Jules Favre 1871 yılı Haziran ayında tüm Avrupa ülkeleri hükümetlerine bir çağrı göndererek, Uluslararası İşçiler Birliği'nin ortadan kaldırılmasını istedi.

1872 yılındaki La Hey Kongresi'nde oylamaya katılan 56 kişinin 30'u Genel Konsey'in New York'a taşınması doğrultusunda oy kullandı. 14 delege, Genel Konsey'in Londra'da kalmasını istedi. 12 delege de çekimser kaldı. Enternasyonal kendisini 1876 yılında feshetti.

Birinci Enternasyonal'in üye sayısı konusunda net bilgi yoktur. Örgütlerin ve gerçek kişilerin aynı anda üye olabilmesi ve bazı ülkelerdeki üyeliklerin açık olmaması, durumu daha da karmaşıktır. Ancak üye sayısının sınırlı kaldığı ve özellikle 1871 yılından sonra gerek benimsenen yeni çizgiye, gerek baskılara bağlı olarak, epeyce düştüğü söylenebilir.

Birinci Enternasyonal'e ilişkin belirtilmesi gereken diğer bir nokta da, sömürge ve yarı-sömürgelerin sorunlarıyla ilgilenmemiş olmasıdır.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI ÖNCESİNDE ULUSLARARASI SENDİKACILIK

Kapitalizmin birinci küresel krizi 1873-1896 döneminde yaşandı. Ancak bu yılları bir ekonomik büyüme dönemi izledi. Bu ekonomik büyüme sürecinde dünyanın birçok bölgesinin gelişmiş kapitalist ülkeler tarafından paylaşılarak sömürgeleştirilmiş olmasının ve bu bölgelerden sömürgeci ülkelere ciddi biçimde ekonomik kaynak aktarılmış olmasının da önemli etkisi ve katkısı oldu.

Bu süreç, gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfları açısından demokratik ve sendikal hak ve özgürlüklerin genişletilmesi anlamına da geldi. Gelişmiş kapitalist ülkelerde işçilerin çalışma ve yaşama koşullarında önemli iyileşmeler sağlandı. Daha önce sermayedar sınıfa ve devlete karşı mücadelelerinde yenilmiş ve bu mücadelelere rağmen önemli ve kalıcı haklar elde edememiş olan işçi sınıfları, hakim sınıflarla işbirliği içinde önemli ekonomik ve demokratik haklara kavuşunca, hakim sınıflara karşı mücadele yerine onlarla işbirliğini, mevcut sistemin payandalığını ve hatta askerliğini tercih etti. Enternasyonalizmi, yani çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının kader ve mücadele birliğini gerekli ve zorunlu kılan koşulların ortadan kalkmasıyla, milliyetçiliği ve hatta emperyalist ülkelerde şovenizmi gerekli kılan koşullar oluştu ve bu ülkelerin işçi sınıflarının tavrını belirledi.

ULUSLARARASI MESLEK SEKRETERLİKLERİ (INTERNATIONAL TRADE SECRETARIATS – ITS)

1889 yılında Fransız Devrimi'nin 100. yıldönümü vesilesiyle Paris'te yapılan bir toplantıda İkinci Enternasyonal kuruldu. İkinci Enternasyonal, özellikle 1880'li yıllarda sayıları artan sosyal demokrat partilerin ve siyasal tavır benimseyen sendikaların üst örgütüydü. Bazı sendikalar da İkinci Enternasyonal'e katıldı.

1889 yılında çeşitli ülkelerin meslek, işyeri veya işkolu sendikalarının uluslararası düzeydeki örgütlenmesi olarak da Uluslararası Meslek Sekreterlikleri (ITS, International Trade Secretariats) doğdu. Günümüzdeki küresel sendika federasyonlarının (GUF, Global Union Federations) atası olan Uluslararası Meslek Sekreterlikleri, işçi sınıflarının uluslararası düzeyde birliği (enternasyonalizm) değil, çok sınırlı konularda işbirliğiydi.

Bu yıllarda işçiler tarafından başka uluslararası örgütler de kuruldu. 1895 yılında Uluslararası Kooperatif İttifakı (ICA: International Co-operative Alliance), 1906 yılında Uluslararası Karşılıklı Yardım Federasyonu (IMBF: International Mutual Benefit Federation) oluşturuldu. Ayrıca Uluslararası Daimi Sosyal Sigorta Komitesi (International Standing Social Insurance Committee) ve İşsizliğe Karşı Uluslararası Konferanslar (International Conferences Against

Unemployment) da vardı. Ancak bunların hiçbiri işçilerin uluslararası ilişkilerinde etkili olmadı; ciddi bir işbirliği bile sağlamadı.

Uluslararası Meslek Sekreterlikleri, belirli bir meslek veya işkolundaki sendikalar arasında, grev kırıcılığın önlenmesini, çalışma yaşamına ilişkin bilgi derlenmesi ve aktarılmasını ve dayanışmanın örgütlenmesini hedefliyordu. İşçi sınıflarının uluslararası düzeydeki işbirliğinin belirlenen kapsamı bu denli dardı. Ancak bu çok sınırlı işbirliği bile gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikaları arasındaydı; sömürge ve yarı-sömürgelerin işçilerinin sorunları, Uluslararası Meslek Sekreterliklerinin gündeminde değildi. (Esasında amaç, sermayedar sınıfa ve/veya siyasi iktidarlara karşı uluslararası düzeyde ortak bir mücadelenin örgütlenmesi değil, kendi ulusal sınırları içindeki işçilerin haklarını başka ülkelerin işçilerine karşı korumaktı.)

Uluslararası meslek örgütlenmeleri, 1889 yılında oluşturulan İkinci Enternasyonal'in sosyalist çizgisinden önemli ölçüde etkilenmişti.

Kapitalizmin 1873-1896 döneminde yaşanan ilk küresel ekonomik krizi ve bu dönemde yaygınlaşan sosyalizm ideali, uluslararası meslek sekreterliklerinin kurulmasında etkili oldu. Öncelikli olarak örgütlenenler, küresel krizden en fazla etkilenenlerdi.

Bu örgütlerin önemli bir bölümü çok zayıftı. Bu örgütlere bağlı olan sendikaların üye sayıları azdı. Aidatlar düşüktü. Bu nedenle, bu örgütler sınırlı etkiye sahipti. Öncelikli amaç, grev kırıcılığının ve göç yoluyla işsizliğin bu ülkeden diğerine ihraç edilmesinin önlenmesiydi. Somut dayanışma girişimleri çok sınırlı kaldı. Bu örgütler, tüzüklerinde veya genel kurul kararlarında sosyalizmi savunsalar bile, siyasi mücadeleden genellikle uzak duruyorlar ve sosyalizm propagandasından kaçınıyorlardı. Enternasyonalizm de bazı sendikacıların söylemlerinin ötesine gitmedi.

Bu yıllarda uluslararası sosyalist harekette Almanya Sosyal Demokrat Partisi'nin belirleyici bir önemi vardı. Özellikle bu partinin 1891 yılında gerçekleştirilen Erfurt Kongresi'nde kabul edilen program Marksist nitelikteydi. Bu dönemde kurulan sosyal demokrat partilerin çoğu, program ve örgüt modeli olarak Almanya Sosyal Demokrat Partisi'ni örnek alıyordu. Uluslararası Meslek Sekreterliklerinde de belirgin bir Alman hakimiyeti vardı. 1914 yılında faaliyet gösteren 28 uluslararası meslek örgütlenmesinin hemen hemen tümünün genel merkezi Almanya'daydı. (Dreyfus,2000;37-39) Emperyalist sömürü sayesinde durumlarını epeyce düzelteren İngiliz işçi sınıfı ve sendikaları, Uluslararası Meslek Sekreterliklerine fazla ilgi göstermiyordu.

1889 yılında Fransa, İspanya, İtalya, Almanya, İngiltere, Belçika, ABD ve diğer altı ülkedeki basım işçileri Paris'te toplanarak ilk uluslararası konferanslarını gerçekleştirdiler.

1889 yılında dört uluslararası meslek sekreterliği kuruldu.

1889 yılında kurulan tipograflar ve basım işçilerinin uluslararası meslek sekreterliğinin ilk merkezi Bern'de idi; 1904 yılında Almanya'da Stuttgart'a alındı. 1912 yılında 17 ülkede üye sendikalara 116.400 işçi üyeydi.

1889 yılında kurulan şapka işçileri uluslararası meslek sekreterliğinin ilk merkezi Paris'teydi; 1906 yılında Almanya'ya alındı. Örgütün 1913 yılında 7 ülkede üye sendikaları bulunuyordu ve bu sendikalara toplam 30.000 işçi üyeydi.

1889 yılında kurulan sigar ve tütün işçileri uluslararası meslek sekreterliğinin ilk merkezi Hollanda'da Anvers'di; 1910 yılında Almanya'da Bremen'e alındı. 1910 yılında 9 ülkede üye sendikalara 55.600 işçi üyeydi.

1889 yılında kurulan ayakkabıcılar uluslararası meslek sekreterliğinin ilk merkezi Paris'ti. Genel merkez daha sonra İsviçre'nin Zürih kentine, 1907 yılında da Almanya'nın Stuttgart kentine alındı. 1907 yılında adı Uluslararası Ayakkabı İşçileri Federasyonu olarak değiştirildi. 1913 yılında 14 ülkede bulunan üye sendikalara 105.000 işçi üyeydi.

1890 yılında madencilerin uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Örgütün merkezi 1914 yılına kadar İngiltere'de Manchester kentindeydi. 1913 yılında 9 ülkede üye sendikalara 1.374.000 işçi üye bulunuyordu.

Bu girişimler diğer meslekler arasında da yayıldı. 1900 yılı geldiğinde bu nitelikte 17 meslek veya işkolu federasyonu mevcuttu. 1900 ile 1914 yılları arasında uluslararası meslek sekreterliklerinin sayısı 27'ye çıktı.

1892 yılında cam işçileri uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Genel merkez önce İngiltere'nin Londra kentindeydi. Örgütün bir süre zayıflamasının ardından 1908 yılında genel merkez Almanya'nın Berlin kentine alındı. 1911 yılında 7 ülkede üye sendikalara 29.000 işçi üyeydi.

1893 yılında terzilerin uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Örgütün merkezi önce Zürih'teydi. Daha sonra Berlin'e alındı. 1913 yılında 11 ülkede üye sendikalara 158.900 terzi üyeydi.

1893 yılında metal işçilerinin uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Örgütün genel merkezi ilk olarak İsviçre'deki Winterthur'daydı; 1896 yılında Londra'ya ve 1904 yılında da Stuttgart'a alındı. 1904 yılında örgütün adı Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu olarak değiştirildi. 1913 yılında 17 ülkede üye 29 sendikaya üye toplam 1.106.000 işçi bulunuyordu.

1893 yılında demiryolu işçilerinin uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Demiryolu işçilerinin uluslararası düzeyde ilk örgütlenme girişimi 1885 yılında olmuş, ancak başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Örgütün merkezi Zürih'teydi. Örgütün adı 1898 yılında Taşımacılık İşçileri Enternasyonalisi oldu.

1894 yılında dokuma işçileri uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Örgütün genel merkezi Manchester'deydi. 1914 yılında 13 ülkede üye sendikalara toplam 510.000 işçi üyeydi.

1894 yılında kürk işçileri uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Örgütün genel merkezi Berlin'deydi. 1914 yılında 4 ülkede üye sendikalara 2.400 işçi üyeydi.

1896 yılında litograf işçilerinin uluslararası meslek sekreterliği Londra'da kuruldu. 1913 yılında 16 ülkede üye sendikalara 32.000 işçi üyeydi.

1896 yılında bira yapım işçileri uluslararası meslek sekreterliği Berlin'de kuruldu. Bu örgüt daha sonra Gıda İşçileri Enternasyonalisi ile birleşti. 1913 yılında 6 ülkede üye sendikalara toplam 131.000 işçi üyeydi.

1897 yılında taşımacılık işçileri uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Örgütün genel merkezi önce Londra'daydı; 1904 yılında Berlin'e taşındı. 1913 yılında 18 ülkede 50 sendikada 881.900 işçi örgütlüydü.

1898 yılında dökümhane işçileri uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Bu örgüt 1904 yılında Metal İşçileri Enternasyonaline katıldı.

1900 yılında marangozların uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Bu örgüte, ağaç işçileri, bıçkımhane işçileri ve dōšemeciler de üyeydi. 1913 yılında 2 ülkede üye sendikalara 83.000 işçi üyeydi.

1902 yılında taş işçileri uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. 1913 yılında 6 ülkede üye sendikalarda 75.000 işçi örgütlüydü.

1903 yılında inşaat işçileri uluslararası meslek sekreterliği Berlin'de kuruldu. 1910 yılında 11 ülkedeki üye sendikalara 514.000 işçi üyeydi.

1904 yılında ağaç işçileri uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Bu doğrultudaki ilk çabalar 1891 ve 1893 yıllarında gerçekleşmişti; ancak başarısızlıkla sonuçlanmıştı. 1896 yılına kadar iki rakip örgütlenme birlikte varlığını sürdürdü. Uluslararası meslek sekreterliği ancak 1904 yılında faaliyete geçebildi. Örgütün genel merkezi ilk olarak Stuttgart'daydı; daha sonra Berlin'e taşındı. 1910 yılında 19 ülkede üye sendikalara 329.000 işçi üyeydi.

1905 yılında porselen işçileri uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. 1912 yılında 8 ülkede üye sendikalarda 30.000 işçi örgütlüydü.

1905 yılında porselen/seramik işçileri uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. 1913 yılında 4 ülkede üye sendikalarda 17.000 işçi bulunuyordu.

1905 yılında Hollanda'da elmas işçileri ittifakı kuruldu. Bu örgüt, Anvers ve Amsterdam'daki elmas işçilerinin yüzde 85'ini bir araya getiriyordu.

1906 yılında kamu hizmetleri işçileri Berlin'de uluslararası meslek sekreterliklerini kurdular. 1913 yılında 12 ülkede üye sendikalara 100.000 işçi üyeydi.

1907 yılında mücellitler uluslararası meslek sekreterliği kuruldu. Örgütün genel merkezi önce Nuremberg'de idi. Daha sonra Berlin'e alındı. 1913 yılında 7 ülkede üye sendikalara 41.000 işçi üyeydi.

1907 yılında kuaförler uluslararası meslek sekreterliği kurdu. Örgütün genel merkezi ilk olarak Stuttgart'daydı; daha sonra Hamburg'a taşındı. 1911 yılında 8 ülkede üye sendikalara 4.200 kuaför üyeydi.

1908 yılında fabrika işçileri bir uluslararası meslek sekreterliği kurdular. Büyük zorluklarla küçük bir büro 1914 yılına kadar varlığını sürdürdü. 1913 yılında 8 ülkede üye sendikalarda 302.000 üye bulunuyordu.

1908 yılında otel işçileri Berlin'de bir uluslararası meslek sekreterliği oluşturdular. Üyelerin çoğunluğu Almanya'daydı. 1913 yılında 19.500 işçiyi temsil ediyordu.

1910 yılında posta çalışanları İsviçre'nin Bern kentinde bir uluslararası meslek sekreterliği kurdular. 1914 yılında 8 ülkede faaliyet gösteren 17 sendikada 160.000 posta çalışanı örgütlüydü.

1911 yılında boyacılar, Danimarka boyacılarının girişimleri sonucunda, merkezi Hamburg'da olmak üzere bir uluslararası meslek sekreterliği kurdular. 1911 yılında 8 ülkede üye sendikalarda 72.000 boyacı örgütlüydü. (Schevenels,1956;64)

Bu örgütlerin belirtilen üye sayıları, işçi sınıflarının uluslararası düzeyde yardımlaşma, dayanışma ve işbirliği eğilimini yansıtmamaktadır. Sorunların birlikte, aynı anlayışla ve ortak bir hedefe yönelik olarak çözüme kavuşturulması gibi bir anlayış da (enternasyonalizm) söz konusu değildi. Zaten, bu örgütlerin kurulmasının en önemli amacı bir ülkedeki işçilerin başka bir ülkede grev kırıcı olarak kullanılmasını engellemektir. Bu anlayış "enternasyonalizm" veya söz konusu olan ülkelerin işçi sınıflarının dayanışması veya ortak çıkarlarının korunması değildir; tam tersine bir ülkenin işçilerinin çıkarını (iş arayan diğer ülke işçilerine karşı) korumaktır. Nitekim, daha sonraki dönemlerde emperyalist ülkelerin işçi sınıflarıyla devletleri arasında bir ittifak oluşturulduğunda, uluslararası düzeyde grev kırıcılığını engelleme işini devletler üstlendi.

Uluslararası meslek sekreterlikleri uzun süre yalnızca bir sekreterlik, bir haberleşme merkezi olarak kaldı. Belirtilen üye sayılarının gerçeği ne kadar yansıttığı da tartışmalıdır. Uluslararası meslek sekreterliklerinin gelişimine ilişkin bazı örnekler, bu örgütlenmelerin gücünün ve etkisinin fazla abartılmaması gerektiğini göstermektedir.

Günümüzde İnşaat ve Ağaç Enternasyonal (BWI) olarak faaliyet gösteren örgütün ilk ortaya çıkışı Uluslararası Ağaç İşçileri Sendikası (IWWU) biçimindedir. Bu örgüt 1891 yılında Brüksel'de 10 ülkeden 25 delegenin katıldığı bir toplantıda kuruldu. Amaç, grevler, ücretler ve çalışma koşulları konusunda haberleşmektir. 1893 yılına kadar bir etkinlik gerçekleştirilmedi. 1893 yılında Zürih'te 8 ülkeden 33 delegenin katıldığı bir toplantı yapıldı. 1904 yılına kadar bir etkinlik yapılmadı. 1904 yılında Amsterdam'da gerçekleştirilen konferansa 11 ülkeden 17 örgüte bağlı 24 delege katıldı. Bu tarihten itibaren de üye ödentisi toplanmaya başlandı. (Johansson-Norling;45)

Günümüzde Uluslararası Kamu Görevlileri Federasyonu (PSI) olarak faaliyet gösteren örgüt 1907 yılında kuruldu. Bu örgüt ancak 1914 yılında ilk kez genel sekreteri Albin Mohs'a maaş verebilmeye başladı. (Keller-Höferl,2007;13)

Uluslararası meslek sekreterliklerine bağlı sendikaların üyeleri genellikle vasıflı işçilerdi. Bu sendikaların ülkelerindeki işçi sınıflarının büyük bölümünü etkileme gücü yoktu. Ancak yine de, devletlerin istihbarat örgütlerinin kullanmaya ve yönlendirmeye gerek duymayacağı ve kâale almayacağı kadar önemsiz örgütlenmelerdi.

ULUSAL SENDİKAL MERKEZLER ULUSLARARASI SEKRETERLİĞİ (INTERNATIONAL SECRETARIAT OF NATIONAL TRADE UNION CENTERS - ISNTUC) VE ULUSLARARASI SENDİKALAR FEDERASYONU (INTERNATIONAL FEDERATION OF TRADE UNIONS - IFTU) (1901-1914)

Meslek örgütlerinin çok sınırlı etkide de olsa uluslararası düzeyde bir diyalog geliştirmeleri ve haberleşme ağı kurmaları, ülkelerin merkezi işçi örgütleri arasında da uluslararası düzey-

de benzer bir yapıya geçilmesini teşvik etti. 1889 yılında oluşturulan İkinci Enternasyonal'in üyelerinin yaklaşık yarısı sendikal örgütlerdi. İkinci Enternasyonal içinde yer alan sendikal merkezler, ayrı bir sendikal yapının oluşturulmasının gerekli olduğunu düşünüyorlar ve dile getiriyorlardı. Bu konu İkinci Enternasyonal'in 1896 yılındaki uluslararası kongresinde daha da geliştirildi. (Milner,1988;8-9) Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreterliği (International Secretariat of National Trade Union Centres - ISNTUC) 1901 yılında bu gelişimin sonucunda ortaya çıktı.

Alman sendikalarının uluslararası meslek örgütlerindeki hakimiyeti, 1901 yılında Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreterliği'nin oluşmasında da görüldü.

Danimarka, Norveç ve İsveç sendikaları 1886 yılından beri işbirliği yapıyorlardı ve dönem dönem İskandinav ülkeleri işçi konferansları düzenliyorlardı. Daha sonra Uluslararası Sendikalar Federasyonu'na dönüşecek olan Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreterliği, 7 Avrupa ülkesinin sendikaları tarafından 21 Ağustos 1901 tarihinde Kopenhag'da düzenlenen konferansta oluşturuldu. (Sassenbach,1926;80-81)

Örgütün 2. Konferansı 1902 yılı Haziran ayında Stuttgart'da toplandı. Bu toplantıda hemen hemen oybirliğiyle örgütün amacı belirlendi. Amaç, sendikal yaşama ilişkin istatistiklerin derlenmesi, grev konusunda örgütler arasında dayanışmanın sağlanması, ülkeler arasında işçi hareketliliği konusunda bilgi değiş tokuşu yapılması ve çalışma yaşamına ilişkin mevzuatın derlenmesiydi.

1903 yılı Temmuz ayında Dublin'de yalnızca 9 delegenin katılımıyla ve açış konuşması ve çeviri için ayrılan zaman da dahil, üç saat içinde tamamlanan 3. Konferans toplandı. Örgütün daha kurumsal yapıya kavuşması bu toplantıyla sağlandı.

Örgütün 4. Konferansı 1905 yılında Amsterdam'da toplandı. Toplantıda Fransız delegeleri, militarizme karşı çıkışın, genel grevin ve sekiz saatlik işgününün konferans gündemine alınmasını istedi. Yapılan oylamada, militarizme karşı mücadele ve genel grevin konferansın kapsamı dışında bulunduğu belirlendi. Bunun üzerine Fransız delegeler toplantıya katılmadı.

Örgütün daha sonraki bir konferansında alınan karara göre, tüm kuramsal konular ve çeşitli ülkelerde sendikacılık hareketinin eğilimleri ve taktiklerini ilgilendiren sorunlar Konferans'ın gündemine alınmayacaktı.

Örgütün 5. Konferansı 1907 yılında Oslo'da toplandı. Fransız delegelerin gündeme militarizmle mücadele ve genel grev konularının alınması talebi oybirliğiyle reddedildi.

Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreterliği'nin 1909 yılında toplanan 6. Konferansına 18 ülkeden 20 delege katıldı. Konferans'ta ilk kez Amerikan Emek Federasyonu'ndan (AFL) bir delege yer aldı.

7. Konferans 1911 yılında Budapeşte'de ve Birinci Dünya Savaşı'ndan önceki son konferans da 1913 yılında Zürih'te toplandı. İlk kez Zürih konferansında uluslararası meslek sekreterliklerinin temsilcileri de bu toplantıya katıldı. Örgütün adı Uluslararası Sendikalar Federasyonu (International Federation of Trade Unions – IFTU) olarak değiştirildi ve IFTU ile uluslararası meslek sekreterliklerinin ilişkileri değerlendirildi. Bu iki yapı arasındaki ilk anlaşma ise 9 Kasım 1923 tarihinde gerçekleştirilen bir toplantıda kabul edildi. (Sassenbach,1926;93)

Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreteryası 1904 yılında 14 Avrupa ülkesinde 2,5 milyon üyeyi (1 milyonu Almanya’da, 470 bini İngiltere’de) temsil ediyordu. 1913 yılında ise 19 ülkede temsil ettiği işçi sayısı 7,7 milyon olmuştu. Almanya’da 2,5 milyon, ABD’de 2 milyon, İngiltere’de 967 bin, Fransa’da ise 592 bin üye vardı.

Bu ülkelerin yanı sıra, Avusturya, Belçika, Bosna, Hırvatistan, Danimarka, Finlandiya, Macaristan, İtalya, Hollanda, Norveç, Romanya, Sırbistan, İspanya, İsveç, Bulgaristan ve İsviçre sendika merkezleri de Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreteryası’na bağlıydı (Dreyfus,2000;58-9). Örgütün politikalarının oluşturulmasında Avrupa ülkelerinin, özellikle de Almanya’nın, belirleyici rolü ve etkisi vardı. Bu politikaların oluşturulması, örgütün üst düzey yöneticileri içinde bu konularla ilgilenen birkaç kişinin ilgi alanıydı.

Ancak bu dönemde söz konusu ülkelerin genel olarak işçi sınıflarının uluslararası düzeyde işbirliği, yardımlaşma ve dayanışma gibi kaygıları fazla yoktu. Enternasyonalizm (işçi sınıflarının çıkar, örgütlenme ve mücadele birliği) ise söz konusu değildi. Milliyetçiliğin yükseldiği ve işçi sınıflarını etkisi altına aldığı gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının öncelikli tercihi, ekonomik durumlarının iyileştiği ve haklarının geliştiği koşullarda, kendi devletleri ve hakim sınıflarıyla işbirliğine gitmekti. Bu nedenle de gelişmiş kapitalist ülkelerin sömürge edinme ve sömürgelerden kaynak aktarma çabasında bu ülkelerin işçi sınıflarının büyük desteği vardı.

Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreterliği’ne (ISNTUC) bağlı örgütler ile bunların temsil ettiği ileri sürülen işçi sayılarına ilişkin veriler aşağıda sunulmaktadır (Schevenels,1956;62):

ISNTUC Üyeliği

YIL	ÜYE ÖRGÜT SAYISI	ÜYE ÖRGÜTLERİN TEMSİL ETTİĞİ İŞÇİ SAYISI
1904	14	2.477.077
1905	14	2.949.453
1906	15	3.664.707
1907	17	4.097.002
1908	18	4.237.547
1909	20	5.807.799
1910	20	6.118.748
1911	19	6.900.319
1912	19	7.383.420
1913	19	7.702.368

Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreterliği'ne (ISNTUC) bağlı örgütlerin ülkelere göre dağılımına ilişkin veriler aşağıda sunulmaktadır (Schevenels,1956;63):

ISNTUC Üyeliğinin Ülkelere Göre Dağılımı

	1904	1913
ABD	-	1.996.004
Almanya	1.052.108	2.525.042
Avusturya	205.651	423.970
Belçika	20.000	126.745
Bosna	-	5.000
Bulgaristan	-	-
Danimarka	67.503	114.289
Finlandiya	-	28.021
Fransa	158.000	592.447
Hırvatistan	-	7.000
Hollanda	6.671	85.796
İngiltere	469.590	967.257
İspanya	56.900	127.804
İsveç	81.736	97.226
İsviçre	32.000	89.398
İtalya	260.102	327.302
Macaristan	53.169	107.488
Norveç	9.043	63.812
Romanya	-	9.708
Sırbistan	5.100	10.000

Bu yıllarda gelişmiş kapitalist ülke sendikalarının ve sendika merkezlerinin oluşturduğu uluslararası örgütlerin amacı, “işçilerin birleşmesi/enternasyonalizm” değildi. Amaçlanan, sınırlı bir işbirliği, bilgilenme ve dayanışmaydı. Bu da gelişmiş ülkelerin işçi sınıfları arasındaydı. Milyonlarca insanın ezildiği ve sömürüldüğü sömürge halkları ve işçileriyle ilgilenme bile söz konusu değildi. “Enternasyonalizm”, bazı bildirilerde ara sıra dile getirilen bir kavram olmanın ötesine geçmedi.

Birinci Dünya Savaşı'na kadarki dönemde, Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreterliği'nin kararlarında anti-emperyalist bir çizgi yoktu. Bu dönemde Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreterliği'nin oluşturduğu örgütlerin buldukları ülkelerin büyük bir bölümü, sömürgelere sahipti ve sömürgeleri yeniden paylaşım kavgaları yaygınlaşıyordu. Ancak, bu yıllarda, büyük bir etkisi olan Alman sendikalarının da, örgütün politikalarının belirlenmesinde büyük etkisi olan İngiliz ve Fransız sendikalarının da, sömürgeciliğe karşı bir tavrı olmamıştır. Tam tersine, sömürgecilik onaylanmıştır.

Bu dönemde bu örgütlerin uluslararası düzeyde işbirliğinin temel amacı, savaşların önlenmesiydi. Bu yıllarda İkinci Enternasyonal'de sosyal demokrat veya sosyalist partilerin yoğunlaştığı konuların başında da savaşların önlenmesi geliyordu. Ancak 1914 yılında savaş gelip

çattığında, taraf ülkelerin işçi sınıfları da, sosyalist partileri de, sendikaları da kendi devletlerini destekleyerek milliyetçi bir tavır izledi.

Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekretaryası 1913 yılında Zürih'te toplanan 8. Konferansında adını Uluslararası Sendikalar Federasyonu (IFTU: International Federation of Trade Unions) olarak değiştirdi.

Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun arşivinin büyük bir bölümü ve özellikle de ilk dönemlere ilişkin belgeler, 1939 yılında Fransa'nın Almanlarca işgalinin ardından Gestapo'nun eline geçti ve İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra bulunamadı ve geri alınamadı. Bu nedenle, bu döneme ilişkin önemli kaynaklar sınırlıdır ve bunlarda, Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekretaryası'nın sömürgelerle ilgilendiğine ilişkin hiçbir bilgi yer almamaktadır.

IFTU konusunda en önemli kaynak, Uluslararası Sendikalar Federasyonu Sekreteri J. Sassenbach'ın 1926 yılında yayımlanan Uluslararası Sendikacılığın Yirmibeş Yılı (Twenty-Five Years of International Trade Unionism) kitabıdır. (Sassenbach,1926;140) Sassenbach'ın kitabında, 1901 yılındaki Kopenhag, 1902 yılındaki Stuttgart, 1903 yılındaki Dublin, 1905 yılındaki Amsterdam, 1907 yılındaki Oslo, 1909 yılındaki Paris, 1911 yılındaki Budapeşte ve 1913 yılındaki Zürih Konferanslarına ilişkin toplam 29 sayfa özet vardır. (Sassenbach,1926;7-35) En güvenilir kaynak konumundaki bu kitapta yer alan görüşme özetlerinde, Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekretaryası'nın enternasyonalist bir anlayışla kurulduğu ve faaliyet gösterdiği ve sömürgeler sorunuyla ilgilendiğine ilişkin en ufak bir ipucu bile yoktur.

İkinci Dünya Savaşı öncesinde yayımlanmış önemli diğer bir kaynak, Lewis L. Lorwin'in Emek ve Enternasyonalizm (Labor and Internationalism) kitabıdır. (Lorwin,1929) Lorwin, kitabının 15 sayfalık bir bölümünü (s.100-114) Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekretaryası'na ayırmıştır. Lorwin'in kitabındaki bilgiler de, bu örgütün enternasyonalist bir özelliğinin olmadığını ve sömürgecilik sorununun gündeme alınmadığını göstermektedir. Lorwin'in kitabının 1953 yılında yapılan basımında (Uluslararası Emek Hareketi, Tarih, Politikalar, Görünüm - The International Labor Movement, History, Policies, Outlook) Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekretaryası'na 5 sayfa ayrılmıştır. (Lorwin,1953;32-36) Bu bölümde yazılanlar, kitabın 1929 basımının özeti niteliğindedir.

Bu konuda diğer bir temel başvuru kitabı, Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun Genel Sekreterliğini yapmış olan Walther Schevenels'in IFTU, Kırkbeş Yıl (Forty-Five Years IFTU) kitabıdır. (Schevenels,1956;442) Bu kitapta, Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekretaryası'na 30 sayfa ayrılmıştır (s.23-52). Anlatılanlar, büyük ölçüde Sassenbach'tan alınmıştır. Bu kitapta da örgütün enternasyonalist çizgisinden ve sömürgeciliğe karşı olumsuz bir tavrından söz edilmemektedir.

Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekretaryası'nda 1913 yılına kadar sosyalistler hakimdi. Farklı güçlü bir ses, Amerikan Emek Federasyonu (AFL) idi. Amerikan Emek Federasyonu, örgüte 1911 yılında katıldı. Örgüt tüzüğüne göre, bazı istisnai durumlar dışında, her ülkeden yalnızca tek bir kuruluş üye olabiliyordu. Bu neden ileri sürülerek, ABD'den Dünya Endüstri İşçileri (Industrial Workers of the World) örgütünün üyelik başvurusu reddedildi. Bu tavır önemlidir; çünkü, Dünya Endüstri İşçileri (IWW) anarkosendikalist ve sosyalist önderlik altında, enternasyonalist ve anti-kapitalist radikal bir çizgi izliyordu. Amerikan Emek Federas-

yonu'nun üyeliğinin nedeni, büyük bir olasılıkla, Dünya Endüstri İşçileri'nin üyeliğinin engellenmesiydi.

Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreteryası'nın 1912-1913 yıllarında üyesi sendikal merkezler ve bunların kuruluş yılları aşağıdaki çizelgede sunulmaktadır (Dreyfus,2000;28-9):

Kuruluş Tarihi	Ülkesi	Asıl Adı	Türkçesi
1868	İngiltere	Trades Union Congress (TUC)	Sendikalar Kongresi
1880	İsviçre	Schweizerischer Gewerkschaftsbund (SGB)	İsviçre Sendikalar Konfederasyonu
1883	Kanada	Trades and Labour Congress of Canada (TLC)	Kanada Meslekler ve Emek Kongresi
1886	A.B.D.	American Federation of Labor (AFL)	Amerikan Emek Federasyonu
1888	İspanya	Union General de Trabajadores (UGT)	Genel İşçiler Sendikası
1890	Almanya	Generalkommission der Freien Gewerkschaften Deutschlands	Almanya Özgür Sendikaları Genel Komisyonu
1893	Avusturya	Reichsgewerkschaftskommission	İmparatorluk Sendika Komisyonu
1893	Hollanda	Nationaal Arbeids Secretariaat (NAS)	Ulusal Emek Sekreterliği
1895	Fransa	Confederation Generale du Travail (CGT)	Genel Emek Konfederasyonu
1897	Çek Devleti	Ceskoslovenske odborove sdruzeni	Çekoslovak Sendika Konfederasyonu
1898	Belçika	Commission Syndicale	Sendika Komisyonu
1898	İsveç	Landsorganisationen i Sverige (LO)	İsveç Ulusal Örgütü
1898	Danimarka	Det Samwirkende Fagforbund i Danmark (DSF)	Danimarka Sendika Konfederasyonu
1898	Macaristan	Szakszervezeti Tanacs	Sendika Konseyi
1899	Norveç	Landsorganisasjonen	Ulusal Örgüt
1903	Sırbistan	Glavni Radnicki Savez (GRS)	Merkezi İşçiler Birliği
1904	Bulgaristan		Genel İşçiler Sendika Federasyonu
1906	Hollanda	Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen (NVV)	Hollanda Sendikalar Konfederasyonu
1906	Romanya	Comisia Generala a Sindicatelor	Genel Sendikalar Komisyonu
1907	Finlandiya	Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK)	Fin Sendikalar Konfederasyonu
1911	Yunanistan		Tüm Yunan (Panhellenic) Emek Federasyonu

Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreteryası, işçi sınıfının uluslararası işbirliği, yardımlaşma ve dayanışması açısından son derece sınırlı görevler yerine getirdi. Örgüte Alman sendikaları hakimdi. İngiliz sendikaları biraz mesafeli kaldı. Yapılan iş, istatistik ve bilgi değiş tokuşu ile sendikal örgütlenmenin teknik sorunlarıyla ilgili tartışmalardı. Bir eleştirel yaklaşım, örgütün ancak “uluslararası posta kutusu” olabildiğiydi. Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreteryası “bir ölçüde ve yeterince olgunlaşmadan, Uluslararası Çalışma Bürosu'nun rolünü oynadı.” (Dreyfus,2000;68-70)

1901-1914 döneminde Ulusal Sendikal Merkezler Uluslararası Sekreterliği'nin işçi sınıfı enternasyonalizmi gibi bir anlayışı ve mücadelesi söz konusu değildi. Örgütler böyleydi, çünkü kendi sermayedar sınıfları ve siyasal iktidarıyla uzlaşmış işçi sınıflarının bu örgütlerden talebi ve beklentisi de ancak bu kadardı. Uluslararası meslek sekreterlikleri, politikalarında bağlı

sendikaların ve onların üyelerinin tavırlarını yansıttı. Enternasyonalizm amacına “ihamet eden” sendika yöneticileri yoktu; gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının enternasyonalizm diye bir ihtiyaçları ve amaçları bulunmuyordu. Bu koşullarda devletlerden de destek alamayan bu örgütler son derece zayıf ve etkisiz kaldı. Örgüt, militarizme karşı mücadele ve genel grev gibi konuları genel kurullarının gündemine bile almaya çekindi. Örgüt, sömürgelerle hiç ilgilenmediği gibi, gelişmiş ülkelerin işçi sınıfları arasında yardımlaşma, dayanışma ve işbirliğinin geliştirilmesine bile katkıda bulunmadı. Hiçbir ortak eylem düzenlenmedi. Yapılan iş, bilgi derlemek ve yayınlamakla, örgütler arasındaki haberleşmeyi kolaylaştırmakla sınırlı kaldı.

1914 yılında Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun çalışmaları durdu; savaşa taraf olan ülkelerin işçi sınıfları ve sendikal merkezleri tüm güçleriyle kendi devletlerini destekledi.

İKİ DÜNYA SAVAŞI ARASINDAKİ DÖNEMDE ULUSLARARASI SENDİKACILIK

1918-1939 dönemi, işçi sınıfları ve uluslararası sendikacılık hareketi açısından, milliyetçilik mi, enternasyonalizm mi ikileminin yeniden yaşandığı ve milliyetçiliğin ve/veya devlet politikalarının artık kesin bir biçimde hakim olduğu yıllardı. Ayrıca, bu dönemde de gelişmiş kapitalist ülke işçi sınıflarının ve sendikalarının sömürgelerin işçi sınıfları ve halklarıyla, bırakın birleşmeyi (“enternasyonalizm”), işbirliği ve dayanışması bile söz konusu değildi. Tam tersine, bu ülkelerin baskı altında tutulması ve sömürülmesinde gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları kendi devletlerine ve sermayedar sınıflarına gereken desteği verdi. Sovyetler Birliği’nde ise işçi sınıfının ve sendikaların politikaları ve uygulamaları, Sovyet Devleti ve Komünist Partisi tarafından belirleniyordu.

Birinci Dünya Savaşı’nın beklenmedik düzeydeki büyük ve kapsamlı yıkımı, barış konusunda uluslararası düzeyde bir işbirliğini gündeme getirdi. Ancak, savaş sonrasında 1920-1921 yıllarında yaşanan ekonomik buhran, mağlup ülkelere yüklenen savaş tazminatları, savaşın yıkımını telafi edecek kaynakların sağlanmasında gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki rekabet ve özellikle 1929 Büyük Buhranı’nın yarattığı büyük ekonomik sorunlar (özellikle yüksek oranlı işsizlik), gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları arasında bile bir işbirliği, dayanışma ve hatta sorunları kökten çözecek biçimde “birleşme”yi değil, milliyetçiliği, şovenliği ve hatta ırkçılığı ve yabancı düşmanlığını gündeme getirdi.

1917 yılında Rus Devrimi ve ardından Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nin (SSCB) kurulması ilk başlarda birkaç yıl “enternasyonalizm” doğrultusunda bir rüzgar estirmekle birlikte, bir süre sonra (bir ölçüde de Sovyetler Birliği’nin uyguladığı politikalara bağlı olarak) bu rüzgar tersine döndü ve gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarını kendi devletlerinin yanına daha fazla itti. Sovyetler Birliği’ndeki işçiler ve sendikalar da kendi ülkelerinin çıkarlarını savunuyordu. Komünistlerin 1928 yılından itibaren Avrupa işçi sınıflarının büyük ölçüde desteklediği sosyal demokratları “sosyal faşist” olarak suçlaması ve öncelikli hedef kabul etmesi de her iki tarafta hakim olan bu eğilimi daha da güçlendirdi.

Birinci Dünya Savaşı veya “Büyük Savaş” sonrasında işçi sınıflarının uluslararası düzeyde örgütlenmesi tümüyle farklı bir çizgide gelişti.

Bu döneme ilişkin bir değerlendirme yapabilmek için, sendika üyesi işçilerin toplam nüfusa oranına kısaca bakmakta yarar vardır. Lorwin’in 1929 yılında yayımlanan kitabında 31 Aralık 1924 tarihi itibarıyla çeşitli ülkelerin toplam nüfusları, örgütlü işçi sayıları ve örgütlü işçilerin toplam nüfusa oranına ilişkin veriler bulunmaktadır. Bu ülkelerin bazılarında örgütlü işçilerin toplam nüfusa oranları şöyledir: Avusturya (%16,0), İngiltere (% 13,6), Avustralya (%12,7), Çekoslovakya (%12,3), Almanya (%11,5), İtalya (%5,1), ABD (%3,5), Fransa (%2,7), Kanada (%2,3), Japonya (%0,4), Brezilya (%0,3), Çin (%0,07). (Lorwin,1929;624)

Bu döneme bir bütün olarak bakıldığında, gelişmiş kapitalist ülkelerin devletlerinin uluslararası sendikacılık hareketine doğrudan ve belirleyici bir etki yapmadığı söylenebilir. 1919 yılında yeniden yapılandırılan Uluslararası Sendikalar Federasyonu (IFTU) ve Uluslararası Meslek Sekreterliklerinde gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikal merkezleri hakimdi. Bu nedenle, devletler doğrudan müdahale etmese bile, Hollandalı Edo Fimmen gibi birkaç kişisel istisna dışında, bu örgütlerin pratikte gözlenen çizgisi, gelişmiş kapitalist ülkelerin genel devlet politikalarıyla çelişmedi.

Bu yıllarda ABD'nin sendikal merkezi olan AFL, Avrupa'da etkili olamayacağını kavradığında, Latin Amerika'da bölgesel bir örgütlenmeye gitti.

Uluslararası Sendikalar Federasyonu (IFTU) 1919 yılındaki Amsterdam Kongresiyle yeniden canlandırıldı.

1919 yılında önce komünistlerin yönettiği sendikaları da içerecek biçimde kurulan Üçüncü Enternasyonal (Komintern, Komünist Enternasyonal), bir süre sonra komünistlerin ve anarko-sendikalistlerin kontrolündeki sendikalarla ayrı bir yapılanmaya girişti ve 1920 yılında Uluslararası Sendikalar Konseyi ve 1921 yılında Sendikalar Kızıl Enternasyonal (Profintern veya Red International of Labour Unions - RILU) oluşturuldu.

1891 yılında Papa 13. Leo tarafından yayımlanan Rerum Novarum tamimnamesi sonrasında oluşturulan Hristiyan sendikaları da 1920 yılında Uluslararası Hristiyan Sendikalar Federasyonu'nu kurdu (International Federation of Christian Trade Unions - IFCTU).

Birinci Dünya Savaşı sonrasındaki 20 yıllık dönem, hem Büyük Savaş'ın yarattığı tahribatın giderilmesi, hem de 1921 ekonomik krizinin ve 1929 Büyük Buhranının yıkıcı etkilerinin azaltılması konusunda işçi sınıflarının enternasyonalist değil, milliyetçi kimlikleriyle hareket ettikleri yıllardı.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıflarının bilinçli kesimlerini sermayedar sınıfa ve/veya iktidarlara karşı uluslararası düzeyde işbirliğine yönelten en önemli etmen, barışın korunması çabasıydı. Daha sonra da faşizme karşı mücadele önem kazandı. Ancak İkinci Dünya Savaşı gelip çattığında, çok küçük birkaç istisna dışında, işçi sınıflarının ve sendikalarının tercihi yine milliyetçilik oldu. Diğer bir deyişle, gelişmiş kapitalist ülke işçi sınıflarının enternasyonalist bir anlayışla davrandığını söylemek olanaklı değildir. Bu tavır IFTU'ya da yansdı.

Sovyetler Birliği işçi sınıfı da ülke savunmasında büyük fedakarlıklarda bulundu; milliyetçi bir çizgi izledi.

IFTU, Profintern ve IFCTU bünyesinde biraraya gelen sendikalar, dünyada ortaya çıkan yeni saflaşmaya uygun davrandılar. IFTU ademi-merkeziyetçi bir örgütlenmeyken, Profintern son derece merkeziyetçi ve Komintern'in doğrudan kontrolü altında bir yapıydı. IFCTU ise fiilen Vatikan tarafından yönlendiriliyordu.

1917 Rus Devrimi sonrasında ortaya çıkan enternasyonalizm dalgasının etkisi ise çok sınırlı, ömrü çok kısa oldu. Sovyet Rusya'da iktidara gelen Bolşevikler, iktidarlarının ilk günlerinden itibaren umutlarını başta Almanya olmak üzere, Avrupa ülkelerinde sosyalistlerin iktidara gelmesine bağlamışlardı. Bu nedenle de 1917-1921 döneminde enternasyonalist bir çizgi izlediler.

İki dünya savaşı arasındaki yıllarda enternasyonalizm, diğer bir deyişle, işçi sınıflarının sorunlarını çözmek için “birleşmeleri”, kader ve mücadele birliği yapmaları söz konusu değildi. İşçileri uluslararası düzeyde (sınırlı da olsa bir ölçüde) işbirliğine ve örgütlenmeye yönelten öncelikli neden, barış arzusu idi. Birinci Dünya Savaşı’nın tahribatı öncelikli olarak işçileri etkilemişti. Bu dönemde, sendikalar arasında uluslararası işbirliğinde grev kırıclılığın ve göçün önlenmesi çabaları önemini yitirdi. Birçok ülke, özellikle 1929 yılındaki Büyük Buhran sonrasında işsizliğin yüksek oranlara tırmandığı koşullarda, yabancıların geçici veya sürekli olarak çalışmak üzere gelmelerini engelleyen veya en azından sınırlandıran tedbirler aldı. İşsizlik nedeniyle azalmış olan iş olanaklarını yabancı işçilere kaptırmak istemeyen işçiler, daha da milliyetçileşti ve hatta şovenleşti ve devletlerinin politikalarını daha kararlı bir biçimde savunmaya başladı. Bu dönemde Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nda bir ideal olarak (programlarda ve yalnızca kağıt üzerinde) sosyalizm varlığını bir süre daha sürdürdü; ancak 1930’larda önemini yitirdi. İtalya, Almanya, İspanya ve Portekiz’de baskıcı ve faşist yönetimler, uluslararası sendikacılık hareketinde faşizme karşı işbirliği girişimlerini güçlendirdi; ancak bu konuda önemli adımlar atılmadı. Almanya İkinci Dünya Savaşı’nı başlatıncaya kadar gelişmiş kapitalist ülkelerin izlediği “yatıştırma” politikası, bu ülkelerin işçi sınıflarının ve sendikalarının tavrılarını da büyük ölçüde etkiledi.

ULUSLARARASI SENDİKALAR FEDERASYONU (INTERNATIONAL FEDERATION OF TRADE UNIONS - IFTU (1913-1945))

Birinci Dünya Savaşı, o yılların tabiriyle, “Büyük Savaş” oldu. 1870 yılındaki Prusya-Fransa savaşından beri büyük bir savaş yaşamamış olan Avrupa’nın gelişmiş kapitalist ülkeleri, birkaç ay içinde zaferle sona erdireceklerini umdukları bir savaşa giriştiler. Ancak hem savaş dört yıl sürdü, hem de makineli tüfeğin, zehirli gazın, tankın ve uçağın savaşta ilk kez etkili bir biçimde kullanılmasına bağlı olarak, 10 milyondan fazla insan hayatını kaybetti. Savaş yalnızca savaş meydanlarında sürmedi; topyekun bir savaşa dönüştü. Savaşta yaşanan sıkıntıların büyük bölümünü de işçi sınıfları çekti.

Yaşanan bu sıkıntılar, savaşa doğrudan katılmış ülkelerin işçi sınıflarının, barışın korunması konusunda işbirliğini zorunlu kıldı. İşçi sınıflarının uluslararası düzeyde yardımlaşma, dayanışma ve işbirliği zorunluluğunun nedeni artık grev kırıclılığın önlenmesi veya çalışma koşullarına ilişkin bilgi derlenmesi değildi. 1919 yılında kurulan Uluslararası Çalışma Örgütü, bilgi derleme ve yayınlama görevini üstleniyordu. Grev kırıclılığın önlenmesinde de devletler görev üstlenmişti. Bu kez işbirliğini zorlayan etmen, Büyük Savaş’ın yarattığı büyük tahribattı.

Ancak bu alandaki çok sınırlı işbirliği yine gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları arasında kaldı. Bu ülkelerin işçi sınıfları ve onların sendikal alandaki ve siyasal alandaki temsilcileri, sömürgecilğe karşı bir tavır almadı. Tam tersine, sömürgelerden aktarılan kaynaklarla ekonomilerin yeniden inşasına ve işçi sınıflarının çalışma ve yaşama koşullarının geliştirilmesine çalışıldı. Enternasyonalizm söz konusu değildi. Barış için işbirliği girişimleri de gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları arasındaydı. Sovyetler Birliği’nde Komünist Parti’nin kontrolü altındaki sendikal yapıların, Sovyetler Birliği’nin dış politikasına bağımlı olarak, “barış” konusunda işbirliği yapma çabaları da, iki taraftan da kaynaklanan çeşitli nedenlere bağlı olarak, etkili olmadı.

IFTU ve bağlı sendikaların 1914 yılında savaşın önlenmesi konusunda bir tavrı ve çabası olmadı. Her ülkenin sendikal merkezi kendi devletinin dış politikasının uygulanmasında gereken desteği verdi.

Savaşın sona erdiği günlerde İsviçre’de Bern’de 5-9 Şubat 1919 günleri 16 ülkeden 53 sendikacının katıldığı bir uluslararası sendikalar konferansı düzenlendi. Konferansın ana amaçlarından biri, oluşturulmakta olan Milletler Cemiyeti’nin “gericiliğin ve baskının merkezi” olmasını önlemek amacıyla sendikaların uluslararası düzeyde örgütlenmesini sağlamaktı. (Sassenbach,1926;66) Böylece savaş sırasında ayrı kamplarda yer almış gelişmiş kapitalist ülke sendikacıları ilk kez bir araya gelerek, işçilerin ortak taleplerini içeren bir bildirge hazırladılar. Bu toplantı, Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun yeniden kurulması açısından da bir hazırlık oldu.

Uluslararası sendikacılık hareketinde saygın bir yeri olan Hollandalı Edo Fimmen, 1922 yılında yayımlanan kitapçığında, bu konferansla ilgili olarak şu değerlendirmeyi yapıyordu: “Bern Konferansında bile savaşın ve devrimlerin bir sonucu olarak sendikalar kapitalist toplumda 1914 yılından önceye göre daha kabul gören bir güç olmuştu. Sendikaların kapitalist sisteme ilişkin tavrı açık düşmanlık biçiminde ifade ediliyordu; ve nihai amaçları kapitalist üretim sisteminin ortadan kaldırılması olarak tanımlanıyordu.” (Fimmen,1922;7)

Amsterdam Kongresi öncesinde 1914 yılı Ağustos ayında IFTU’ya üye bulunan ABD, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Almanya, İngiltere, Hollanda, Norveç, İspanya, İsveç ve İsviçre’den sendikacılar 25-26 Temmuz 1919 günleri bir ön konferans düzenleyerek, IFTU’nun yeniden kurulmasını önleyebilecek sorunları çözmeye çalıştı.

Bu ön konferansın ardından Amsterdam Kongresi açıldı. Avrupa dışından yalnızca ABD’den AFL vardı. İtalya’dan gelecek olan delegeler, pasaport sorunları nedeniyle toplantıya katılamadılar.

Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun 28 Temmuz - 2 Ağustos 1919 günleri Amsterdam’da toplanan kongresine Avusturya, Belçika, Çekoslovakya, Danimarka, Fransa, Almanya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, İspanya, İsveç, İsviçre, İngiltere ve ABD’den sendikaları temsilen 17 delege katıldı. Bu örgütler 17.740.000 üyeyi temsil ediyordu. (Goethem,2006;24) Bu tarihte, Rus Devrimi’nin dünyanın birçok ülkesinde tetiklediği devrimci yükseliş ve dalga, etkisini hâlâ sürdürüyordu. Kongrede alınan kararlar arasında, kapitalizmin kitlelerin refahını sağlama gücüne sahip olmadığı belirtildi ve üretim araçlarının toplumsallaştırılması amacının gerçekleştirilmesi için işçilerin tümünün sendikalaşması istendi. Kongrede ABD’den AFL’nin politikalarının tam zıttı bir sonuç çıktı.

IFTU’nun 22-27 Kasım 1920 günleri Londra’da toplanan genel kuruluna ise İngiltere, Almanya, Fransa, Belçika, Danimarka, Norveç, İsveç, Hollanda, İtalya, Avusturya, Çekoslovakya, Macaristan, İsviçre, Lüksemburg, İspanya ve Polonya’dan örgütler katıldı. (International Labour Office, January-March 1921;70)

Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun kongrelerinin toplandığı yerler ve tarihleri şöyledir: Amsterdam (28 Temmuz-2 Ağustos 1919), Londra (Olağanüstü Kongre, 22-27 Kasım 1920), Roma (20-26 Nisan 1922), Viyana (2-7 Haziran 1924), Paris (1-6 Ağustos 1927), Stockholm (7-11 Temmuz 1930), Brüksel (30 Temmuz-3 Ağustos 1933), Londra (8-11 Temmuz 1936), Zürih (5-8 Temmuz 1939).

1929 yılı geldiğinde, IFTU ağırlıklı bir Avrupa örgütlenmesiydi. Federasyon’a üye 28 ulusal merkezin 23’ü Avrupa ülkelerindendi. Bu 23 örgüt, Federasyon’un temsil ettiği ileri sürülen

13 milyon işçinin 12,5 milyonuna sahipti. Avrupa dışından da yalnızca Kanada, Arjantin, Filistin, Güney Afrika ve Güneybatı Afrika'dan üye sendikalar vardı.

Ancak bu dönemde de, üye sendikaların belirtilen üyelerinin çok büyük bir bölümünün, yaşadıkları sorunların aşılmasında diğer ülkelerin işçi sınıflarıyla kader birliği yapma ve birleşme gibi bir talepleri yoktu. Barış dışındaki konularda önemli bir işbirliği, yardımlaşma ve dayanışma bile söz konusu değildi.

Aşağıdaki çizelgede, 1914-1945 döneminde Uluslararası Sendikalar Federasyonu'na bağlı sendikaların toplam üye sayıları verilmektedir (Sassenbach,1926;79 - Schevenels,1956;426):

IFTU'ya bağlı sendikaların toplam üye sayısı

1914	6.843.909
1915	5.168.429
1916	5.234.343
1917	6.996.572
1918	10.359.805
1919	23.170.006
1920	22.701.103
1921	21.991.615
1922	18.185.531
1923	15.316.127
1924	13.133.004
1925	13.366.387
1926	12.839.174
1927	13.144.225
1928	13.516.269
1929	13.730.326
1930	13.568.757
1931	13.719.119
1932	13.694.658
1933	8.452.207
1934	8.211.421
1935	9.078.261
1936	13.064.765
1937	19.425.568
1938	18.160.195
1939	14.638.000
1940	11.090.000
1941	13.311.340
1942	15.081.026
1943	16.292.325
1944	21.838.115
1945	24.751.800

ABD'nin merkezi işçi örgütü olan AFL (American Federation of Labor, Amerikan Emek Federasyonu) 1937 yılında IFTU'ya yeniden üye oldu. Bu üyeliğin en önemli nedeni, Sovyetler Birliği'ndeki sendikal merkezin, fiilen bağlı bulunduğu Komintern'in 1935 yılındaki 7. Kongresinde alınan kararla başlatılan birleşik cephe politikasının bir parçası olarak IFTU'ya üye olma girişimi idi. Aşağıda ele alındığı gibi, Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi'nin (Profintern) faaliyetleri 1935 yılından sonra askıya alınınca, Sovyet sendikaları IFTU ile üyelik konusunda görüşmelere başlamışlardı. AFL'nin IFTU'ya üyeliği, Sovyet sendikalarının IFTU'ya katılımını engelledi. AFL'nin IFTU'ya 1911 yılında üye olmasının nedeni Dünya Endüstri İşçileri (IWW) örgütünün üyeliğinin, 1937 yılında üye olmasının nedeni de Sovyet sendikalarının üyeliğinin engellenmesiydi. AFL'nin işçi sınıfları arasında uluslararası düzeyde bir işbirliği ve dayanışma gibi bir anlayışı söz konusu değildi.

1945 yılının sonunda, örgütün feshedilmesinden hemen önce, Uluslararası Sendikalar Federasyonu'na üye örgütler ve temsil ettikleri ileri sürülen üye sayıları aşağıda sunulmaktadır (Schevenels,1956 ;426-7):

ABD	AFL: Amerikan Emek Federasyonu	6.940.000
Arjantin	CGT: Genel Emek Konfederasyonu	180.000
Avusturya	ÖGB: Avusturya Sendikalar Konfederasyonu	350.000
Belçika	CGTB: Genel Emek Konfederasyonu	450.000
Kanada	TLCC: Kanada Meslekler ve Emek Kongresi	344.000
Çin	Çin Emek Derneği	590.000
Danimarka	DSF: Danimarka Sendika Konfederasyonu	500.000
Fransa	CGT: Genel Emek Konfederasyonu	5.100.000
İngiltere	TUC: Sendikalar Kongresi	6.812.000
Hindistan	NTUF: Ulusal Sendika Federasyonu	407.800
Meksika	CTM: Emek Konfederasyonu	530.000
Lüksemburg	CSL: Sendika Komisyonu	20.000
Hollanda	NVV: Hollanda Sendikalar Konfederasyonu	170.000
Yeni Zelanda	NZFL: Yeni Zelanda Emek Federasyonu	218.400
Norveç	AFL: İşçi Sendikaları Ulusal Federasyonu	400.000
İspanya	UGT : Genel İşçiler Sendikası	20.000
Filistin	Histadrut: Yahudi Emeği Genel Federasyonu	150.000
İsveç	LO: İsveç Ulusal Örgütü	1.200.000
İsviçre	USS: Sendika Federasyonu	250.000
Güney Afrika	Ortak Sendika Konseyi	120.000
Toplam		24.751.800

Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun kendisine bağlı örgütleri ve onların üyelerini ortak bir siyasi tavra veya önemli bir eyleme sürüklenme gücü yoktu. Zaten bu sendikaların ve temsilcisi oldukları işçilerin böyle bir niyeti ve çabası da söz konusu değildi.

1945 yılı sonunda üye bulunan örgütler dışında, 1901 yılından sonra bir süre de olsa üyeliği bulunan kuruluşların buldukları ülkeler de şunlardır: Bulgaristan, Çekoslovakya, Estonya, Finlandiya, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İtalya, Letonya, Litvanya, Polonya, Romanya, Sırbistan, Bosna, Hırvatistan, Peru, Güneybatı Afrika, Hollanda Doğu Hint Adaları, Batı Hint Adaları. (Schevenels,1956 ;423-425)

Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nda, üyeliği Avrupa ülkeleriyle sınırlama ve bir Avrupa örgütü olma tartışmaları bile yapılıyordu. Büyük bir uzak görüşlülükle, Avrupa Birleşik Devletleri'nden söz ediliyordu. Federasyon'un genel sekreterlerinden Edo Fimmen 1924 yılında yayımlanan kitabında (Edo Fimmen, Labour's Alternative: The United States of Europe or Europe Limited, 1924, Emeğin Alternatifi: Avrupa Birleşik Devletleri veya Sınırlandırılmış Avrupa), kapitalizmin artık ulusal sınırları aştığını ve uluslararası düzeyde yeni blokların oluştuğunu belirledikten sonra, daha merkezîyetçi bir Federasyon öneriyordu. (Goethem,2006;97) Uluslararası Sendikalar Federasyonu, 1932 yılında da Avrupa ölçeğinde bir ekonomik birliğin oluşturulması çağrısı yaptı. (Goethem,2006;119)

Uluslararası Sendikalar Federasyonu, sömürgeciliğin sona erdirilmesi talebini gündeme getirmezken, Avrupa dışındaki bazı ülkelerdeki örgütlenme çalışmalarını 1929 yılından sonra hızlandırdı. 1930 ve 1931 yıllarında Türkiye, Suriye, Lübnan, Filistin, Irak ve Mısır'ın da içinde yer aldığı Yakın Doğu'ya iki büyük gezi düzenlendi. Ayrıca, diğer kıtalardaki sendikal merkezlerle de ilişkilerde önemli gelişmeler yaşandı. (Schevenels,1956;191-194)

Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun 1927 yılındaki Paris Kongresi'nde, örgütü ülke sendika merkezlerinin üst örgütü olmaktan çıkararak, uluslararası işkolu federasyonlarının üst örgütü haline getirme önerisi gündeme getirildi; ancak reddedildi. Bu kongrede, IFTU ile uluslararası işkolu federasyonları arasındaki ilişkileri düzenleyen yeni bir anlaşma onaylandı.

Uluslararası Sendikalar Federasyonu ile 1914 yılında dağılan İkinci Enternasyonal'in devamı niteliğinde bir siyasi yapılanma olan Emek ve Sosyalist Enternasyonalisi arasında yakın bir ilişki vardı. IFTU Genel Sekreteri Jan Oudegeest, Emek ve Sosyalist Enternasyonalisi'nin 1923 yılında Hamburg'daki kuruluş kongresine katıldı. İki örgüt arasında dönem dönem ortak toplantılar yapıldı. Genel kabul gören ve ancak katı bir biçimde uygulanmayan işbölümüne göre, Emek ve Sosyalist Enternasyonalisi genel siyasal sorunlarla, Uluslararası Sendikalar Federasyonu ise çalışma yaşamına ilişkin konularla ilgilenecekti.

IFTU ve Sosyalizm

Birinci Dünya Savaşı, savaşın yenilen tarafında olduğu kadar galip tarafında da geniş işçi kitlelerinin yaşam standartlarında büyük bir gerilemeye yol açtı. Rusya'da 1917 yılı Kasım ayında Bolşeviklerin iktidara gelmesi, 14 ülkenin Sovyet Rusya'ya yönelik saldırısının ve iç savaşın Bolşeviklerin 1920 sonunda zaferiyle sonuçlanması da dünyada sosyalizm idealinin gerçekleştirilmesi doğrultusunda çok büyük bir adımdı. Bu gelişme de dünyanın birçok ülkesinde devrimci hareketleri tetikledi ve Avrupa ülkelerinde işçilerin ve sendikaların sosyalizm doğrultusunda hareketlenmesine yol açtı. Bu tavır, Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun politikalarına da yansdı.

Sovyetler Birliği 1921-1927 döneminde Avrupa'da devrim umut ve çabalarından vazgeçerek kapitalist dünyayla barış içinde bir arada yaşama politikasını uyguladı ve kendi iç sorunlarının çözümüne ağırlık verdi. Bu çizgi, Avrupa'daki sendikaların ve sosyalizm yanlılarının desteğini aldı.

Bu yıllarda Komintern'in umutla baktığı Çin'de 1927 yılındaki Şanghay katliamı ve Sovyetler Birliği'nin İngiltere ile ilişkilerinin aynı yıl birdenbire kötüleşmesi sonrasında bu politikalar kökten değişti.

Ancak Avrupa sosyalistleri veya sosyal demokratlarının “sosyalistliği” üretim araçlarının toplumsal mülkiyetiyle sınırlıydı; sömürgecilige karşı çıkış söz konusu değildi.

IFTU’nun 1919 yılındaki Amsterdam Kongresi’nde ABD’den AFL’nin politikalarının tam zıttı bir sonuç çıktı. Anti-bolşevik bir çizgi izlenmesine karşı, “üretim araçları mülkiyetinin toplumsallaştırılması” savunuldu. Ayrıca, Sovyet Rusya’ya ve kısa bir süre komünistlerin yönetime geldiği Macaristan’a uygulanan ablukaya karşı çıkıldı. ABD’den AFL’nin temsilcisi Samuel Gompers her iki karara da karşı tavır aldı. (Schevenels,1956;88-89) Nitekim, AFL, 1921 yılı Mart ayında Uluslararası Sendikalar Federasyonu üyeliğinden ayrıldı.

Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun 22-27 Kasım 1920 günleri Londra’da gerçekleştirilen olağanüstü kongresinde, üretim araçlarının toplumsal mülkiyete geçirilmesi ve savaşa karşı savaş çağrıları kabul edildi. Edo Fimmen bu kararı şöyle açıklıyordu: “Kongre’nin toprak, madenler ve ulaştırma araçlarının (mülkiyetinin, YK) toplumsallaştırılmasını belirten bir kararı kabul etmesinin nedeni, hayat pahalılığı ve en önemli yaşam ihtiyaçlarının az bulunur olmasıydı. Ancak toplumsallaştırma, Devlet Kapitalizmi anlamında bir kamulaştırma olmayacaktı; fakat toplumun, sendikalar ve onların temsilcileri aracılığıyla etkin kontrolü olacaktı.” (Fimmen,1922;13)

Örgütün 1922 yılında Roma’da yapılan kongresinde de, sosyalizmin yolunun “toprakların ve üretim araçlarının toplumsallaşmasından geçtiği” kararı alındı. (Goethem,2000;85,88) Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun bu tavrı, 1932 yılında köklü bir değişikliğe uğradı. Üretim araçlarının mülkiyetinin toplumsallaştırılması hedefi kaldırıldı. (Goethem,2000;117-8)

IFTU 1920 yılı Haziran ayında Macaristan’da ilerici yönetimi yabancı desteğiyle devirip yönetimi ele geçiren gerici yönetime karşı bir boykot kararı aldı. Ancak bu karar etkili olmadı. 1920 yılı Ağustos ayında da, Polonya’nın Sovyet Rusya’ya saldırmasıyla başlayan Sovyet Rusya ile Polonya arasındaki savaşta Sovyet Rusya’yı destekledi ve Polonya’daki yönetimi Batı Avrupa gericiliğinin görevlisi olmakla suçlayarak, Polonya’ya cephane, silah ve asker gönderilmesini önleme çağrısı yaptı. Çağrı bir ölçüde etkili oldu. 1921 yılı Ağustos ayından 1923 yılına kadar da Sovyet Rusya’ya yardım kampanyası yürütüldü; iki milyon Hollanda florininden fazla yardım toplanıp iletildi. (Sassenbach,1926;72-74)

Diğer bir kaynağa göre, IFTU’nun 1921-1923 döneminde Sovyet Rusya’ya sağladığı yardım 800.723 ABD Doları tutarındaydı. IFTU’nun sağladığı diğer yardımlar da şöyleydi: 1919-1920 yıllarında Viyana’ya 417.249 Dolar, 1923 yılında Alman sendikalarına 187.342 Dolar, 1925 yılında Danimarka’daki genel grev sırasında 934.667 Dolar, 1925 yılında Hindistan’ın İngiltere’nin sömürgesi olan bölgelerindeki dokuma işçilerine 12.929 Dolar, 1926 yılında İngiliz madencilerine 645.820 Dolar ve yine 1926 yılında İngiltere’deki genel greve 189.629 Dolar. (Lorwin,1929;622-623)

IFTU’nun 1920 yılındaki 1 Mayıs bildirisinde, üretim araçlarının toplumsallaştırılması talebi öne çıkarılıyordu. (IFTU,Jan.1921;14-15) 1921 yılında 1 Mayıs bildirisinde, “hakim sınıftan iktidarı alma” konusundaki kararlılık ifade edilerek, dünya barışının korunması ve militarizme karşı tavır alınması isteniyordu. (IFTU,March/May 1921;43) 1922 yılı 1 Mayıs bildirisinde, enternasyonalizmin zaferi için, gericiliğe karşı ve evrensel barış için çaba gösterilmesi talep ediliyordu. (IFTU,March/April 1922;62-63) 1923 yılı 1 Mayıs bildirisinde ise, “işçilerin kurtu-

luşunun işçilerin kendilerinin görevi olduğu” belirtilmekte, Avrupa’da barışın tehdit altında bulunduğu ifade edilerek diktatörlüklerin ve faşizmin özgürlükler ve işçi hakları açısından tehdit kaynakları olduğu vurgulanıyor ve 1 Mayıs günü “tüm ülkelerin proletaryasının işçi sınıfının yenilmez ve parlak uluslararası dayanışmasını yeniden göstermesi” talebi dile getiriliyordu. (IFTU,May/June 1923;6-7)

Edo Fimmen (1881-1942) uluslararası sendikacılık hareketinde enternasyonalist tavrı ve mücadele açısından özel bir yere sahiptir.

Hollandalı Edo Fimmen, Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu’nun (ITF) 1919-1942 döneminde genel sekreterliğini yaptı. 1919-1923 döneminde de Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun (IFTU) genel sekreteriydi. IFTU, onun genel sekreterliği döneminde önemli girişimlerde bulundu ve işçi sınıfları arasında uluslararası düzeyde işbirliğini ve hatta enternasyonalizmi geliştirmeye çalıştı. Edo Fimmen’in çabalarından biri de sömürge ve yarı sömürge-lerdeki işçilerle dayanışmanın yaratılmasıydı.

Fimmen, savaş ve gericilikle savaşın, uluslararası sendikacılık hareketinin öncelikli görevi olduğunu savunuyordu ve bu amaçla da Sovyet sendikalarıyla görüşmeden yanaydı. Bu amaçla, Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu’ndaki yetkilerini kullanarak, 1923 yılı Mayıs ayında Sovyet taşımacılık işçileri sendikasıyla bir görüşme yaptı. Uluslararası Sendikalar Federasyonu, Edo Fimmen’in çabalarıyla, “savaşa karşı savaş” sloganıyla, savaşa karşı “uluslararası genel grev” çağrısı yaptı. Ancak savaş tehlikesi karşısında bu karar uygulanmadı. Edo Fimmen şunları yazıyordu: “Yeni Uluslararası Sendikalar Federasyonu, Savaş ve Militarizmle savaşmayı daima kapitalist sistemi devirme konusundaki kapsamlı görevin parçası olarak kabul etmiştir.” (Fimmen,1922;16)

Edo Fimmen, ülkelerin merkezi sendikal örgütlerinin üst örgütü niteliğindeki bir uluslararası sendikal yapılanma yerine, uluslararası işkolu federasyonlarından ve onların üst örgütünden oluşan bir sendikal yapıyı savunuyordu. Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun Macaristan ve Sovyet Rusya-Polonya savaşında takındığı ilerici tavrın arkasında, Edo Fimmen’in çabaları yatıyordu. Ancak Edo Fimmen’in bu çabaları, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarına hakim olan ve sendikal alana yansıyan politikalarıyla çelişti ve Edo Fimmen, Uluslararası Sendikalar Federasyonu genel sekreterliği görevinden 1923 yılında istifa etmek zorunda kaldı.

Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti konusundaki tavrı, 1932 yılında köklü bir değişikliğe uğradı. Üretim araçlarının mülkiyetinin toplumsallaştırılması hedefi kaldırıldı. (Goethem,2000;117-8) Bu tavrı değişikliğinde Sovyetler Birliği’nin 1928 yılında köklü bir politika değişikliğine gitmiş olmasının etkisi büyük olsa gerektir. Sovyetler Birliği, 1929 Büyük Buhranı öncesinde yaptığı analizlerle Avrupa’da yeniden bir devrim dalgasının yükselmekte olduğu tespitini yaparak, Avrupa’nın sosyalistleri veya sosyal demokratlarını “sosyal faşist” olarak nitelendirdi ve Avrupa ülkelerindeki komünistlere, öncelikli hedefin sosyal demokratlar veya sosyalistler olduğu talimatını verdi.

IFTU’nun Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi ile İlişkileri

IFTU’nun yeniden faaliyete geçtiği 1919 yılında dünyanın birçok ülkesinde işçi sınıfları mevcut düzene karşı eylemler örgütliyordu. 1917 yılında Rusya’da iktidara gelen komünist-

lerin Avrupa'daki ülkelerde işçi sınıfını kapitalizme karşı ayaklandırma çabaları da etkili bir biçimde sürüyordu. Bu amaçla 1919 yılı Mart ayı başında kurulan Komünist Enternasyonal (Üçüncü Enternasyonal veya Komintern) hem Avrupa ülkelerinin sosyal demokrat veya sosyalist partilerini, hem de IFTU'yu veya Amsterdam Enternasyonal'i ni düşman olarak görüyordu. Komintern'in bu politikası, komünistlerin hakimiyeti altındaki sendikalara da yansdı. 1921 yılında kurulan Sendikalar Kızıl Enternasyonal (Profintern veya RILU) de Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nu düşman olarak değerlendirdi.

İki Dünya Savaşı arasındaki dönemde gelişmiş kapitalist ülkelerdeki bazı sendikalar komünistlerin hakimiyetindeydi. Ancak bu sendikaların uyguladığı politikaları da, işçi sınıfı enternasyonalizmi anlayışı değil, Sovyetler Birliği'nin dış politika çıkarları belirledi. Bu sendikalar ülkelerindeki komünist partilerinin kontrolü altındaydı. Bu komünist partileri ise bir "seksiyonunu" oluşturdukları Komünist Enternasyonal'in karar ve talimatlarını uygulamak zorundaydı.

Komintern'in (Komünist Enternasyonal) ikinci kongresi 1920 yılı Temmuz ve Ağustos aylarında toplandı. Bu Kongrede Komünist Enternasyonal'e üyelik koşulları kabul edildi. 21 koşulun 10uncusu Uluslararası Sendikalar Federasyonu'na ilişkindi. Koşul şöyleydi: "Komünist Enternasyonal'e bağlı olan her partinin görevi, sarı sendikaların Amsterdam Enternasyonal'i'ne karşı kararlı bir mücadele sürdürmektir. İsrarla sürdürülecek propaganda sarı Amsterdam Enternasyonal'i'nden kopma gereğini örgütlü işçilere göstermelidir. Komünist Enternasyonal ile bağlantılı olan ve ortaya çıkmakta olan Kızıl sendikalar uluslararası federasyonuna her türlü desteği vermelidir."

Komünist Enternasyonal'in 1921 yılında toplanan üçüncü kongresinde 12 Temmuz günü "Komünist Enternasyonal ve Sendikalar Kızıl Enternasyonal, (Grev Kırıcı) Amsterdam Sendikalar Enternasyonal'i'ne Karşı Mücadele" başlıklı bir karar kabul edildi. Bu kararda, IFTU'nun uluslararası sermayenin ana destekçisi olduğu ve grev kırıcılığı yaptığı ileri sürülüyor ve Komintern'in Sendikalar Kızıl Enternasyonal'i'ni tüm gücüyle desteklediği belirtiliyordu.

Komintern'in 1935 yılındaki 7. Kongresi'nde alınan karar doğrultusunda faşizme karşı birleşik cephenin yaratılması konusunda Profintern içinde bir tartışma yaşandı. Profintern'in genel sekreteri Lozovski, Profintern'in varlığını sürdürmesini savunuyordu. Lozovski, Profintern'in faaliyetlerini sınırlayarak ve örgütsel görünümünü etkisizleştirerek bu dönemi atlattırmaya çalıştı. Profintern, Uluslararası Sendikalar Federasyonu ile diyalog kurmaya ve hatta birleşmeye çaba gösterdi. Komünistlerin etkili olduğu sendikaların ve sendika içi muhalefetlerin "reformist" sendikalarla işbirliği yapması istendi. Bu karar sürecinde Profintern'in personel sayısını azaltıldı.

Ancak Komintern Genel Sekreteri Georgi Dimitrov ve Stalin, Profintern'in yeni koşullara uyum sağlamasını ve gerekirse tasfiye edilmesini istiyordu. Dimitrov, 27 Ocak 1936 günü Stalin'e yazdığı bir mektupta, Fransa ve İspanya'da farklı siyasal görüşlerdeki sendikaların birleşmelerinin ardından Profintern'in kapitalist ülkelerde bağımsız varlığının sona erdiğini ve örgütün kapatılmasını istedi. Profintern'in işçi sınıfının birliğinin önünde bir engel oluşturduğunu belirtti. Dimitrov'un önerisi doğrultusunda 1936 yılı Nisan ayından itibaren Profintern'in tasfiyesi başladı. (Goethem,2006;99) Komintern sekreteryası 27 Aralık 1937 günü Profintern'i tasfiye etti. (Tosstorff,2003)

Uluslararası Sendikalar Federasyonu ile Profintern arasındaki anlaşmazlık noktalarından biri de Uluslararası Çalışma Örgütü'nün durumuydu. IFTU, ILO'nun çalışmalarına katılarak, kapitalist toplumun dönüşümünü sağlayacak bir süreçte yer almayı savunuyordu. Profintern ise ILO'ya tümüyle karşı çıkıyordu.

Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun 1938 yılı Mayıs ayında yapılan genel konsey toplantısında, Sovyetler Birliği sendikaları ile görüşmelerin kesilmesi kararlaştırıldı.

Savaşa ve Faşizme Karşı Mücadele

Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun 1922 yılında Roma'da yapılan kongresinde, savaş önlemek için gerektiğinde genel greve başvurulması kararı alınmış ve bu amaçla IFTU ile dört Uluslararası İşkolu Federasyonu temsilcilerinden oluşan bir komite kurulmuştu. Bu komitenin çalışmaları 1926 yılında durduruldu. 1933 yılındaki Brüksel Kongresi'nde de genel grevin ancak saldırgan devletlere karşı kullanılabileceği kararı alındı. Ancak bu karar Japonya, İtalya ve Almanya'ya karşı bile kullanılmaya çalışılmadı.

IFTU'nun barışın korunmasına ilişkin taleplerinden biri de 1931 yılında gündeme geldi. IFTU, silahsızlanmayı ve silah üretimi konusunda sıkı bir uluslararası denetimi savunmaya başladı.

Hitler'in Almanya'da 1933 yılı başında iktidara gelmesinin ardından, IFTU, Almanya'ya karşı çeşitli yaptırımların uygulanmasını önerdi. Ancak Almanya'daki merkezi sendikal örgüt olan ADGB, bu öneriyi reddetti.

1936 yılında İspanya'da Halk Cephesi hükümetine karşı General Franco'nun başlattığı ayaklanma sonrasında Uluslararası Sendikalar Federasyonu yönetimi, 28 Temmuz 1936 günü Emek ve Sosyalist Enternasyonal yönetimi ile bir toplantı yaparak Halk Cephesi'ne yardımı görüştü ve bir yardım kampanyası başlattı. Toplanan paralarla 880 yataklı bir uluslararası askeri hastane yapıldı. 1936 yılı Ağustos ayı ile 1938 yılı Aralık ayı arasındaki dönemde Uluslararası Sendikalar Federasyonu aracılığıyla Halk Cephesi'ne yaklaşık 50 milyon Fransız frangı aktarıldı. (Goethem,2000;139-140)

Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun daha sonraki yıllardaki mücadelesinde temel hedef faşizmin yenilmesi idi.

İkinci Dünya Savaşı, istihbarat örgütlerinin istihbarat sağlama ve ardından operasyonlarda uluslararası sendikal ilişkilerden yararlanması ve bu örgütleri doğrudan kullanması açısından yeni bir döneme geçilmesine yol açtı. Esasında istihbarat örgütleriyle uluslararası sendikal örgütler arasındaki ilişki Hitler'in 1933 yılında iktidara gelmesi sonrasında başladı. İngiltere'nin 1940 yılı Temmuz ayında oluşturulan Özel Operasyonlar Yürütümü (SOE, Special Operations Executive) örgütü hem istihbarat toplamada, hem de direniş örgütleriyle doğrudan işbirliğinde uluslararası sendikal örgütlerden yararlandı. ABD'de Merkezi İstihbarat Örgütü'nün (CIA) öncülü olan Stratejik Hizmetler Bürosu (Office of Strategic Services) de bu ilişkileri geliştirmek amacıyla bir büro oluşturdu. (Goethem,2000;150-154 - Goethem,2006;261-265)

IFTU ve Sömürgeleler

Bu dönemde komünist partilerle Avrupa'nın sömürgeciliği destekleyen sosyalist partileri arasındaki farkın en belirgin olduğu alan, sömürgelelerin özgürleşmesi konusunda izlenen tavrıdır. Aynı durum, IFTU ile Profintern açısından da geçerliydi.

Goethem, Amsterdam International isimli yapıtında Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun sömürgecilik konusundaki çalışmaları hakkında şu değerlendirmeyi yapmaktadır: "IFTU'nun sömürgecilik konularıyla nasıl ilgilendiği konusuna da bir bölüm ayırmak isterdim; ancak bu konu birkaç paragraftan daha uzun olmayacağı için, bunları kronolojik gelişmeler içine yerleştirmeyi tercih ettim." (Goethem,2006;8)

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda müttefik ülkelerin sendikaları ve sosyalist partileri 17/19 Eylül 1918 günleri Londra'da bir konferans düzenlediler. Konferans'ta ABD Başkanı Wilson'un 14 maddelik programı kabul edildi. Bu programda, eski sömürge sistemini zayıflatmaya yönelik bir madde de yer alıyordu: "(5) Sömürgelelerin bütün talepleri serbest, açık görüşlü ve tümüyle tarafsız bir yaklaşımla ele alınmalı, bu tür egemenlik sorunlarının çözümünde ilgili halkların çıkarlarıyla egemenliği tartışılan devletin adil taleplerinin eşit ağırlık taşıması ilkesine kesinlikle uyulmalıdır." (Oran,2001;100)

Bu dönemde İngiltere ve Fransa'nın sömürge çıkarlarıyla bağdaşmayan bu taleplerin arkasında, ABD'nin Afrika ve Asya'daki sömürgeleleri kendi denetimi altına alma girişimi vardı. Bu konu, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde de önemini korudu. ABD'nin sendikal merkezi olan AFL, 1949 yılında kurulan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (ICFTU) genel politikasında anti-komünizmin temel alınmasını isterken, Sovyetler Birliği'nin sömürge ülkelerdeki bağımsızlık mücadelesine verdiği desteği etkisizleştirmek ve sömürgeleleri kendi doğrudan etkisine açmak için, ICFTU'nun sömürgelelerin bağımsızlıklarını kazanmasında daha etkili bir rol oynamasını istiyordu. Buna karşılık, İngiltere ve Fransa gibi sömürgeci ülkelerin sendikal merkezleri bu konudan büyük rahatsızlık duyuyorlardı. (Carew,2000;187-339)

1918 yılındaki Londra Konferansı'nda kabul edilen bu tavır, Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun 1919 yılında yeniden faaliyete geçmesi sonrasında önem kazanmadı. Sömürgeleler sorunu, ABD Devlet Başkanı'nın talepleri düzeyinde bile ele alınmadı.

Aşağıda geniş bir biçimde ele alınan Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi'nin (Profintern veya RILU) Uluslararası Sendikalar Federasyonu'na yönelttiği eleştirilerin odak noktalarından biri de, Federasyon'un sömürgeleler sorunu konusunda gösterdiği sessizlikti. Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi (Profintern) Genel Sekreteri Aleksandr Lozovski (Salomon Abramovitch Drizdo), 1925 yılında yayımlanan Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi'nin Beş Yılı (Fünf Jahre RGI, Rote Gewerkschafts Internationale) kitabında bu konuya özel bir yer ayırmıştı. Lozovski, Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nu, "Fransız emperyalizminin Fas'a yönelttiği saldırılar karşısında parmağını oynatmamakla," "Çin işçilerinin emperyalizme karşı mücadelesinde hiçbir şey yapmamakla," "sömürgelelerin bağımsızlığı konusunda bir kez bile olsun görüş bildirmemekle" suçluyordu. (Losowsky,1925;13) Lozovski, kitabının "Enternasyonaller ve Sömürgeleler" başlıklı 8. Bölümünde de Uluslararası Sendikalar Federasyonu ile Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi'nin sömürgeleler sorununa ve sömürgelelerdeki anti-emperyalist mücadelelere bakışını karşılaştırıyor ve Federasyon'u sert biçimde eleştiriyordu. Lozovski şöyle yazıyordu: "Avrupa proletaryasının

bir bölümüne dayanan Amsterdam (Uluslararası Sendikalar Federasyonu, YK) aristokratları için sömürgelerin işçileri sınıf kardeşleri değildir; kaderleri doğa tarafından emperyalizmin boyunduruğunu boyunlarında taşımak olarak belirlenmiş iş hayvanlarıdır.” (Losowsky,1925;21)

Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun ve onu oluşturan örgütlerin sömürgeler konusundaki yetersiz ve hatta olumsuz tavrı, 2000 yılında yapılan bir sempozyuma sunulan tebliğde de şu şekilde ele alınıyordu: “RILU (Sendikalar Kızıl Enternasyonalı) bir başka alanda daha IFTU’nun (Uluslararası Sendikalar Federasyonu) karşısında tavrı aldı. Başından itibaren sömürgeciliğin ve emperyalizmin koşulsuz olarak karşısında olduğu için, sömürgeleştirilmiş ve yarı-sömürgeleştirilmiş ülkelerdeki işçileri, yalnızca bağımsızlığın kazanılması için değil, fakat aynı zamanda onların ekonomik çıkarları ve sonunda da sosyalist devrim için örgütlemeye hazır olduğunu açıkladı. Bu alanda RILU’nun çok başarılı olması, bu nedenle, şaşırtıcı değildir. IFTU burada hemen hemen hiç yoktu. Sömürgeci güç olan ülkelerdeki IFTU üyesi örgütler, sömürgeciliği açıkça savunmuyorlar, anti-sömürgeci mücadeleyi genellikle fazla anlamıyorlardı.” (Tosstorff,2000;255)

Gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikacılık hareketleri ve Uluslararası Sendikalar Federasyonu, 1919-1922 döneminde Anadolu’da emperyalizme karşı verilen ilk başarılı kurtuluş savaşı konusunda tamamıyla duyarsız kaldılar. IFTU’nun yayın organı olan Uluslararası Sendika Hareketi (The International Trade Union Movement) Dergisi 1921 yılında yayımlanmaya başladı. Derginin, 1921, 1922 ve 1923 yıllarına ilişkin sayılarında Anadolu’daki anti-emperyalist başkaldırıya karşı tek satır yoktur. Ayrıca, IFTU’nun 1920, 1921, 1922 ve 1923 yıllarında 1 Mayıs bildirimlerinde de sömürgeler sorununa ve Anadolu’daki direnişe ilişkin tek bir sözcük bulunmamaktadır. Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun dergisinin 1921-1939 dönemine ilişkin 19 cildi incelendiğinde, sömürgeler sorununun Federasyon kararlarında veya araştırmalarda hiç yer almadığı görülmektedir. Bu tavrı, yukarıda saptanan çizgi ile uyum içindedir. (Koç,2003)

İngiliz, Fransız, Alman işçi sınıfları kısa ve hatta orta vadeli çıkarlarını emperyalist sömürünün devamında gördüklerinden, sömürge ve yarı-sömürgelelerdeki anti-emperyalist savaşlar karşısında kendi devlet politikalarını (sessiz kalarak veya açık onay vererek) destekliyordu. Bu anlayışla hareket eden işçi sınıfları ve sendikaların, diğer ülkelerin işçi sınıfları ve ezilen halklarıyla kader birliği yapma ve birleşme gibi bir niyetleri söz konusu değildi, enternasyonalizmle uzaktan yakından bir ilgileri yoktu.

Federasyon İkinci Dünya Savaşı döneminde bir Acil Uluslararası Sendika Konseyi oluşturdu. Konsey’in 1942 yılı Eylül ayında yapılan toplantısında oluşturulan bir komiteye, Savaş sonrası döneme ilişkin taleplerin formüle edilmesi görevi verildi. Schevenels’in raportörlüğünde toplanan komitenin hazırladığı rapor, Acil Uluslararası Sendika Konseyi’nin 30 Mart 1944 günlü toplantısında kabul edildi. Bu raporda sömürgelerin durumuyla ilgili aşağıdaki talep yer alıyordu:

“5. Sömürge ve Yarı-Sömürge Halkların Yönetiminde Uluslararası Gözetim

“Bu bölgelerin yönetimi tümüyle onların mevcut yöneticilerinin ellerinde kalabilirken, yukarıda belirtilen dünya örgütünün otoritesi altında, sömürge halkların yalnızca kendi yararlarına olacak bir biçimde yönetilmelerini ve bağımsız ve kendi kendilerini yöneten ülkeler durumuna hızlı bir biçimde evrilmelerini sağlayacak bir biçimde (sömürge, YK) yönetimlerinin politikasını sürekli olarak gözetim altında tutmaya yetkili uluslararası komisyonlar kurulmalıdır.” (Schevenels,1956 ;302,417)

Dikkat edileceği gibi, Uluslararası Sendikalar Federasyonu, 1944 yılında bile, sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin tam bağımsızlığını talep edememekteydi.

Bu belgenin ilginç bir özelliği de, Avrupa Birleşik Devletleri'nin kurulmasını savunmasıdır. Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun kabul ettiği raporda, Avrupa kıtası için ideal çözümün, tüm ülkeleri kapsayan bir devletler federasyonu olduğu belirtilmektedir. Raporda, tüm Avrupa işçilerine, tüm halkların özgürlük ve eşitlik içinde demokratik birliklerini sağlamak amacıyla birleşik bir Avrupa'nın kurulmasının şartlarını yaratmaları için çağrı yapılmaktadır. (Schevenels,1956 ;402) Bu çağrı işçi sınıfı enternasyonalizmi anlayışıyla yapılmıyordu. İkinci Dünya Savaşı'nın özellikle Avrupa'da yol açtığı çok büyük tahribatin tekrarlanmaması için, 19. yüzyılda da gündeme gelmiş olan Avrupa Birleşik Devletleri yeniden öneriliyordu.

Uluslararası Sendikalar Federasyonu 1945 yılına kadar ağırlıklı bir Avrupa örgütü olmaya devam etti. IFTU, bir açıdan, günümüzün Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun (ETUC) öncülü olarak düşünülebilir. IFTU 1930'lu yılların başlarında Avrupa düzeyinde bir ekonomik birliği savunuyordu. Örgüt, sömürgelerin emperyalist boyunduruktan kurtulması için hiçbir çaba içine girmedi. Bu yıllarda tek tek bazı sömürgelerde işçi hareketleri gelişirken, Uluslararası Sendikalar Federasyonu, bunlara karşı da duyarsız kaldı ve sömürgelerde ortaya çıkan sendikalar genellikle sömürgeci ülkenin sendikasının denetimi ve güdümünde gelişti. Hatta, İngiliz sömürgelerinde olduğu gibi, ülkedeki sendikal merkez, kendi çalışma bakanlığı ile işbirliği yaparak, sömürgelerdeki işçi hareketini denetim altında tutmaya çalıştı. (Davies,1966;38) Uluslararası Sendikalar Federasyonu, 1924-1927 döneminde, Balkanlarda, Baltık ülkelerinde, Hindistan, Çin, Arjantin, Meksika, Brezilya ve Güney Afrika'da bazı ilişkiler kurma konusunda sınırlı bir çaba gösterdi. (Schevenels,1956 ;160) Ancak, Uluslararası Sendikalar Federasyonu Başkanı Purcell, sömürgeciliğe karşı duyarsızlıkları konusunda sessiz kalırken, sömürgelerdeki sendikalarla işbirliği konusundaki yetersizliklerini 1927 yılında şöyle dile getiriyordu: "Dünya ölçeğinde hâlâ tam olarak gelişmiş değiliz. Milyonlarca renkli insanın tam olarak proleterleştikleri gerçeğini de tam olarak kavrayabilmiş değiliz." (Goethem,2006;106)

Uluslararası Sendikalar Federasyonu yalnızca gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikalarının enternasyonal örgütüydü, ancak enternasyonalist değildi. Gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının kısa vadeli somut çıkarlarının kendi sermayedar sınıfları ve devletleriyle büyük ölçüde örtüştüğü koşullarda, bazı konularda işbirliği gerçekleştirilmeye çalıştı. Ancak grev kırıcılığının devletler tarafından önlendiği ve bilgi derleme ve yayınlama görevinin de Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından devralındığı koşullarda, işbirliği "barış" çabası ile sınırlı kaldı. Bu çaba da 1939 yılında sınava tabi tutulduğunda, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının tavrı enternasyonalizm değil, doğal olarak yine milliyetçilik oldu.

İkinci Dünya Savaşı sırasında uluslararası sendikal örgütlerin ABD ve İngiltere'nin istihbarat örgütleriyle anti-faşist cephede başlayan işbirliği de, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde istihbarat örgütlerinin uluslararası sendikal örgütleri etkili bir biçimde kullanmalarının ilk adımlarını oluşturdu.

IFTU'ya ilişkin bu değerlendirmelerin tek önemli istisnası, Edo Fimmen'in önemli çabaları ve engellemeler nedeniyle sınırlı kalan enternasyonalist adımlarıdır.

ULUSLARARASI HİRİSTİYAN SENDİKALAR FEDERASYONU - UHSF (INTERNATIONAL FEDERATION OF CHRISTIAN TRADE UNIONS - IFCTU)

Bu dönemdeki diğer bir gelişme ise önce Katolik işçilerin oluşturduğu ve ardından diğer Hıristiyan mezheplerinden işçilerin de katıldığı sendikacılık hareketinin uluslararası düzeydeki ilişkileriydi.

Papa 13. Leo'nun 1891 yılında yayımladığı Rerum Novarum (Yeni Şeyler) tamiminden sonra çeşitli ülkelerdeki Katolik işçiler Hıristiyan sendikaları oluşturmaya başladı.

1900 yılından sonra çeşitli ülkelerdeki Hıristiyan sendikaları kendi aralarında ilişkiler kurdu. 1908 yılında da Zürih'te Hıristiyan sendikalarının uluslararası düzeyde bir konferansı toplandı ve Hıristiyan Sendikaları Uluslararası Sekretaryası oluşturuldu. Bu yapının içinde Almanya, İtalya, Hollanda, Belçika, Avusturya, İsviçre ve İsveç sendikaları bulunuyordu. Alman işçileri ağırlıktaydı.

Birinci Dünya Savaşı öncesinde bu örgütlenme 542 bin işçiyi temsil ediyordu. Savaş sonrasında Hıristiyan sendikacılığı yaygınlaştı.

Bu sendikalar Hollanda sendikasının girişimleri sonucunda La Hey'de yapılan ve 10 ülkeden (Belçika, Almanya, Fransa, Macaristan, İtalya, Hollanda, Avusturya, İspanya, Çekoslovakya, İsviçre) 3,4 milyon işçiyi temsil ettiğini ileri süren 98 delegenin katılımıyla bir toplantı gerçekleştirdi ve 19 Haziran 1920 tarihinde Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu'nu kurdu. Almanya örgütü 1.250.000, İtalya örgütü 1.250.000, Hollanda Katolik örgütü 170.000 ve Hollanda Protestan örgütü 73.400 üyesi bulunduğunu bildiriyordu. (Windmuller,1992;40)

Bu örgüt, onbeş uluslararası Hıristiyan meslek sekretaryasının oluşturulmasına yardımcı oldu. Ancak bu örgütler birer bilgi derleme ve bilgilendirme merkezleri olarak kaldı.

Din birlikteliği, çıkarların uluslararası düzeyde birliğine ve işçilerin amaç ve mücadelede birleşmesine (enternasyonalizme) yol açmadı. Çeşitli ülkelerde yaşayan ve aynı dini paylaşan işçiler arasında bile ciddi bir işbirliği ve dayanışma gerçekleşmedi.

Bu sendikalarda Katolik işçiler çoğunlukta olmakla birlikte Protestan işçiler de vardı.

Hıristiyan sendikalar ve Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu, toplumda sınıfların varlığını kabul ederken, sınıf mücadelesine karşı çıkıyor, sınıf farklılıklarının uzlaşmayla düzenlenmesini savunuyordu. Devletin görevi de, ekonomik zayıflığı nedeniyle güçlüler tarafından sömürülme riski olan işçi sınıfını "koruyucu kanatları" altına almaktı.

Hıristiyan sendikalarının bir bölümü doğrudan Katolik kilisesi yetkililerinin denetimi ve hatta yönetimi altındaydı.

Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu merkezîyetçi bir yapı değildi. Örgüt, işlev ve görevlerini, bilgi, belge ve danışma merkezi olmak biçiminde tanımlıyordu. Üye örgütler, gerekli görürlerse, kendi aralarında işbirliği yapabilecekti. Bu nedenle de örgütün genel merkezi 1920'li yılların sonlarında Hollanda'da Utrecht kentinde Hollanda Katolik Sendikaları binasında üç odalı bir yerdi. Genel sekreterin yanı sıra yalnızca üç personel istihdam ediliyordu.

Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu, Milletler Cemiyeti'ni ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nü destekliyordu. Ayrıca, devlet politikalarının uluslararası sendikal örgütlerin aldığı kararlardan etkilenmediğini, grev, boykot ve ambargo türü eylemlerle amaçlarına ulaşamayacağını düşünüyordu. (Lorwin,1929;578-601)

Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu İkinci Dünya Savaşı öncesindeki dönemde önemli bir varlık gösteremedi. Federasyon'a üye sendikaların bildirilen toplam üye sayısı 1922 yılında 3.035.989 iken bu sayı 1925 yılında 1.785.697'ye ve 1929 Büyük Buhranı öncesinde 1928 yılında 1.421.789'a geriledi. 1928 yılında Federasyon'un en büyük sendikası, 717.631 üyeye Almanya'daki Almanya Hıristiyan Sendikaları Federasyonu idi. Hollanda'da iki örgütte toplam 178.486, Belçika'da 155.079 ve Fransa'da da 101.565 üye vardı. (Lorwin,1929;600)

Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu çeşitli ülkelerin hıristiyan işçileri arasında bile önemli bir işbirliği, dayanışma ve yardımlaşma gerçekleştirilemedi. Her ülkenin hıristiyan işçileri, kendi ülkelerinin politikalarına uygun hareket etti.

ÜÇÜNCÜ ENTERNASYONAL (KOMİTERN) VE SENDİKALAR KIZIL ENTERNASYONALİ (RED INTERNATIONAL OF LABOUR UNIONS - PROFİTERN/RILU)

1921-1937 döneminde uluslararası sendikacılık hareketinin iki önemli örgütünden biri olan Sendikalar Kızıl Enternasyonal (Profintern veya RILU - Red International of Labour Unions) uluslararası komünist hareketin sendikal alandaki örgütlenmesiydi. İzlediği politikalar da, Komünist Enternasyonal'in politikalarının uzantısıydı ve Sovyetler Birliği'nin devlet çıkarları doğrultusunda biçimlendirilmişti.

Profintern'in kuruluşu ve çalışmaları, Rus Devrimi ve sonrasında yaşanan sürecin bir parçasıydı.

Birinci Dünya Savaşı öncesinde Fransa, İngiltere, ABD ve Almanya gibi emperyalist ülkelerin işçi sınıfları kapitalizmin mezar kazıcılığından çıkmış, kapitalizmin payandalarına dönüşmüştü. Bu ülkelerdeki işçi sınıflarının sömürgeciliği ve kapitalizmi desteklemesi, bu ülkelerin sosyal demokrat partilerinin politikalarına da yansımıştı. Nitekim Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcında bu ülkelerin sosyal demokrat partileri kendi ülkelerinin politikalarını desteklediler. Çok küçük istisnalar dışında işçi sınıfları ve sendikaları da genel olarak bu çizgideydi; milliyetçi ve hatta şoven bir politika benimsiyor ve uyguluyordu.

Ancak Birinci Dünya Savaşı tarafların düşündüğü, tahmin ettiği ve umduğundan çok daha uzun ve tahripkar oldu. Savaş meydanlarındaki can kayıplarının yanı sıra, yaşanan topyekun savaşın sivil halka verdiği zarar da çok büyüktü.

Bu gelişmeler Rusya'da 1917 Şubat Devrimi'ne ve ardından 1917 Ekim Devrimi'ne yol açtı.

Savaş, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının da geçmiş kazanımlarına büyük darbe indirdi; savaşın her iki tarafında da büyük bir yoksullaşma ve işçi haklarında geriye gidişler yaşandı. Ayrıca özellikle Fransa ve İngiltere'de askerler arasında isyanlar oldu. Örneğin, Fransız

ordusunda 17 Nisan-30 Haziran 1917 döneminde 250 olayda toplam 35.000 asker ayaklandı. 57 asker asıldı. 3000'e yakın asker hapis cezasına çarptırıldı. İngiliz ordusunda 1917 sonbaharında başlayan ayaklanmalar 1918 yılında da devam etti.

Rus Devrimi'ni yapanlar, tek ülkede sosyalizm kurma çabasında değildi. Onların anlayışı ve beklentilerine göre, Birinci Dünya Savaşı'nın Avrupa ülkelerinde yol açtığı büyük yıkım, Rus Devrimi'nin ardından bir dizi Avrupa devrimini tetikleyecek ve Avrupa'nın en gelişmiş ülkelerinde komünistler iktidara gelecekti. Nitekim aralarında Macaristan ve Almanya'nın da bulunduğu bazı ülkelerde beklentileri haklı çıkaran kısa süreli gelişmeler de oldu.

Ancak Avrupa ülkeleri de bu girişimler karşısında sessiz kalmadı.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin sosyal demokrat partileri, savaş öncesinde ve süresinde olduğu gibi, kendi sermayedar sınıflarının ve hükümetlerinin politikalarını destekledi. 1918 yılında 14 ülkenin orduları Sovyet Rusya'ya saldırdı ve karşı-devrimci beyaz ordulara büyük destek sağladı. Sovyet Rusya iç savaşın yanı sıra bir de bu dış saldırıyla uğraşmak zorunda kaldı.

Sovyet Rusya'nın bu saldırılara yanıtı önce merkeziyetçi bir dünya komünist partisi olan Komünist Enternasyonal'i (Komintern) kurmak oldu.

Avrupa'nın sosyalistleri legal mücadele içinde yetişmiş, iktidar mücadelesinin militan yöntemleri konusunda genellikle deneyimsiz kadrolardı. Komintern, merkeziyetçi bir dünya komünist partisi olarak, bu ülkelerdeki iktidar mücadelesini yönlendirmeyi ve bu süreçte Sovyet Rusya'ya saldıran devletlerin cephe gerisini zayıflatmayı amaçlıyordu.

Komünistlerin denetimi ve yönlendiriciliği altındaki sendikaların önemi de burada ortaya çıktı.

Komintern'in kuruluşu sürecinde siyasi parti ve grupların yanı sıra, bazı sendikalar da Komintern'e üye kabul edildi. Ancak komünist anlayışta komünist partisiyle sendikalar arasında hiyerarşik bir ilişki söz konusu olduğundan, sendikalar 1920 yılında ayrı bir yapılanmaya yöndeldi ve 1921 yılında de Sendikalar Kızıl Enternasyonalini kuruldu.

Avrupa ülkelerindeki devrimci dalganın yenilgiye uğratılmasında sosyal demokrat örgütler, hükümetlerle ve sermayedar sınıfla işbirliği yaptı. Bu durum, komünistlerin denetimindeki sendikaların sosyal demokrat çizgideki sendikalara karşı düşmanca tavrını biçimlendirdi. Komintern ve Profintern'in Uluslararası Sendikalar Federasyonu'na (Amsterdam Enternasyonalini, IFTU) karşı olumsuz tavrının gerisinde Bolşeviklerin Avrupa'da ve özellikle Almanya'da devrim beklentileri ve umutları ve bu süreçte Avrupa'daki Bolşevik-karşıtı toplumsal ve siyasal saflaşma yatıyordu.

Komintern'in dış saldırıya ikinci yanıtı, 1920 yılı Temmuz-Ağustos aylarında toplanan ikinci kongresinde sömürgeler ve yarı-sömürgelerdeki anti-emperyalist mücadele konusunda alınan kararlardır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının kapitalizmin payandalarına dönüştürülmesi, sömürgelerden aktarılan ekonomik artıkle mümkün oluyorsa, bu işçileri yeniden devrimcileştirmenin ve kapitalizmin mezar kazıcılarına dönüştürmenin yolu, sömürgelerin bağımsızlığın-

dan ve emperyalist sömürünün engellenmesinden geçiyordu. Ayrıca sömürgelerin bağımsızlık savaşı, Sovyet Rusya'ya yönelik dış saldırının da sona erdirilmesinde etkili olacaktı.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikalarının uluslararası düzeydeki üst rgt Uluslararası Sendikalar Federasyonu sömürgeler konusunda sessiz kalırken, Komünist Enternasyonal'in siyasal alandaki mücadelesinin sendikal alandaki aracı olan Profintern'in bu konuya önem vermesinin nedenlerinden biri de bu durumdur.

Komintern'in Kuruluşu ve Sendikalarla İlişkisi

Komünist Enternasyonal'in kuruluş konferansı ve Birinci Kongresi Moskova'da 2 Mart 1919 günü başladı ve 6 Mart günü sona erdi.

Kongreye çağrılanlar arasında işçi sendikaları da vardı. Özellikle ABD, İngiltere ve Avustralya'daki Dünya Endüstri İşçileri (IWW, Industrial Workers of the World) davetliydi. Bu anarko-sendikalist örgütün kendisi de uluslararası bir yapıydı. İrlanda'daki devrimci işçi örgütleri ve İngiltere'deki İşçi Temsilcileri Hareketi de davetliler arasındaydı.

Komintern'in İkinci Kongresi 19 Temmuz-7 Ağustos 1920 günleri Petrograd ve Moskova'da toplandı. Kongre, 4 Ağustos 1920 günü Komintern'in ilk tzgn kabul etti. Avrupa'da devrim umutlarının hâlâ bir ölçüde devam ettiği günlerde kabul edilen tzgn 14. maddesi şöyleydi: "Komünist platforma bağlı olan ve Komünist Enternasyonal'in nderliği altında uluslararası düzeyde örgütlü olan sendikalar, Komünist Enternasyonal'in bir sendikalar bölümünü oluşturacaktır. Bu sendikalar Komünist Enternasyonal'in dünya kongrelerine temsilcilerini ilgili ülkelerin komünist partileri aracılığıyla gönderecektir. Komünist Enternasyonal'in sendika bölümü Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesinde tam oy hakkıyla bir temsilciye sahip olacaktır. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi de Komünist Enternasyonal'in sendika bölümüne tam oy hakkıyla bir temsilci gönderme hakkına sahip olacaktır." (Degras,1956;166) Bu hüküm, Komintern'in 1924 yılı Temmuz ayındaki 5. Kongresi'nde ve 29 Ağustos 1928 günü Komintern'in 6. Kongresi'nde kabul edilen tüzüklerde yer almadı. (Degras,1960;117-121,464-470) Komintern'in 1920 yılı Temmuz-Ağustos aylarındaki İkinci Kongresinde kabul edilen, Komünist Enternasyonal'e kabul koşulları arasında Amsterdam Enternasyonalisiyle mücadelenin yer aldığına daha önce değinilmişti.

Uluslararası Sendikalar Konseyi

Komünist Enternasyonal'in 19 Temmuz-7 Ağustos 1920 günleri gerçekleştirilen İkinci Kongresi öncesinde, 1920 yılı Temmuz ayı başlarında çeşitli ülkelerden komünist ve anarko-sendikalist sendika temsilcileri Moskova'da çeşitli görüşmeler yaptılar. Bu süreçte komünistlerle anarkosendikalistler arasında çeşitli konularda görüş ayrılıkları ıktı. Temel anlaşmazlık konusu, oluşturulacak bir uluslararası sendikal yapının Komünist Enternasyonal ile ilişkileriydi. Ayrıca, proletarya diktatörlüğü, devletin durumu, siyasal örgütlerin işlevi gibi konularda da önemli ayrılıklar vardı. Yapılan görüşmeler sonrasında bazı anarkosendikalistlerin dışta kalmasıyla, Rus, İtalyan, İspanyol, Fransız, Bulgar, Yugoslav ve Gürcistan'dan sendikacılar 15 Temmuz 1920 günü **Uluslararası Sendikalar Konseyi**'ni oluşturdular.

Bu süreçte Sovyet Rusya adına öncü rol üstlenen ve daha sonraki yıllarda da aralıksız olarak Profintern yönetiminde bulunan Lozovski'nin belirttiğine göre, bu tarihte Tüm Rusya Merkezi Sendikalar Konseyi'nin 5,2 milyon üyesi, İtalya'dan Genel Emek Konfederasyonu'nun 2,0 milyon üyesi, İspanya'dan Ulusal Emek Konfederasyonu'nun 800 bin üyesi, Fransa'dan Devrimci Sendikalist Azınlık'ın 700 bin üyesi, Yugoslavya'dan Genel Emek Konfederasyonu'nun 150 bin üyesi, Bulgaristan'dan Genel Emek Sendikal Birlikleri'nin 90 bin üyesi ve Gürcistan'dan Komünist Azınlık'ın 15 bin üyesi vardı. Böylece, Uluslararası Sendikalar Konseyi 8 milyon 965 bin üyeyi temsil ettiğini iddia ediyordu. (Losovsky,1920) Anarkosendikalist IWW, proletarya diktatörlüğü konusunda farklı görüşler ileri sürdü ve bu kuruluşa yer almadı.

Kurucuların yayınladıkları bildiride öne çıkarılan görüşler şöyledi:

“Tüm ülkelerde işçi sınıfının emperyalist savaş nedeniyle yaratılan durumu, sömürünün nihai olarak durdurulması ve Komünist sistemin kurulması için her gün daha belirgin ve enerjik sınıf mücadelesini talep etmektedir.” “Düşman ülkelerin çoğundaki sendikaların büyük bölümü (tarafsız veya politik olmayan sendikalar) savaşın üzücü yıllarında emperyalist kapitalizmin uşakları oldu ve emeğin nihai kurtuluşunu geciktirdi.” “İşçi sınıfı, tüm sendikal örgütleri, uluslararası Komünist proletaryanın siyasi örgütüyle yan yana tek bir güçlü devrimci sınıf örgütünde bir araya getirmelidir ve onunla yakın bir ilişki içinde, sosyal devrimin nihai zaferi ve dünya ölçeğinde Sovyet Cumhuriyeti'nin kurulması için tüm gücünü geliştirebilecektir.”

“Burjuvazinin diktatörlüğüne, sömürücülerin direnişini ezebilecek ve proleter hükümetin kazanımlarını güçlendirebilecek tek geçici ve kararlı bir yöntem olarak, proletarya diktatörlüğüyle karşılık verilmelidir.” (Losovsky,1920;40-41)

Bu ve benzeri tespitlerin ardından “sendikacılık hareketinin yeniden örgütlenmesi için militan bir uluslararası komitenin örgütlenmesi” kararlaştırıldı. “Bu komite Uluslararası Sendikalar Konseyi olarak işlev görecektir ve kongrelerde belirlenecek koşullar çerçevesinde Üçüncü Enternasyonal Yürütme Komitesi ile anlaşma içinde hareket edecektir. Konseye üye tüm meslek ve endüstri sendikaları burada temsil edilmelidir. Uluslararası Sendikalar Konseyi'nin bir temsilcisi Üçüncü Enternasyonal Yürütme Komitesinde yer almalıdır ve Üçüncü Enternasyonal'in bir temsilcisi de Uluslararası Sendikalar Konseyi'nde bulunmalıdır.”

Uluslararası Sendikalar Konseyi'nin geçici kurallarında örgütün amaçları arasında şunlar öne çıkarıldı: “Kapitalist sistemi ve burjuva devleti yok etmek amacıyla devrimci sınıf mücadelesi, sosyal devrim, proletarya diktatörlüğü ve kitlesel devrimci eylem düşüncelerinin propagandasını ısrarlı ve sürekli bir biçimde sürdürmek. İşçi hareketini zayıflatan sınıf işbirliği hastalığıyla ve kapitalizmin barışçıl bir biçimde aşılabilme umuduna karşı savaşmak. Dünya sendikacılık hareketindeki tüm devrimci unsurları birleştirmek ve Milletler Cemiyeti'nin Uluslararası Çalışma Bürosu'na karşı ve Milletler Cemiyeti Uluslararası Çalışma Bürosu'nun program ve taktiklerine karşı ve Amsterdam'daki Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun program ve taktiklerine karşı kararlı bir mücadele yürütmek.” (Losovsky,1920;53)

Komintern ve Uluslararası Sendikalar Konseyi önderleri, Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun (Amsterdam Enternasyonal) 1920 yılı Kasım ayında toplanan dünya kongresine, aşağıdaki çağrıyla yayınladı:

“LONDRA’DAKİ SENDİKALARIN SARI ÖNDERLERİNİN DÜNYA KONGRESİNE

“Yurttaşlar!

“Siz, kongrenizi bir dünya sendika kongresi olarak adlandırıyorsunuz. Gerçekte o, genel olarak işçi hareketinin ve özel olarak sendikaların gerçek çıkarlarına her adımda ihanet eden sarı önderlerin bir kongresi olacaktır. Biliyoruz ki, derhal bu mektubun sendikalardaki on milyonlarca işçiye bir hakaret olduğunu haykıracaksınız. İstedığınız kadar bağırın. Biz sendikalardaki işçilere hakaret etmiyoruz. İşçi örgütleri adına hâlâ konuşma yapabiliyor olmanız, sarı önderler; onların hatası değil. Çok iyi biliyoruz ki sizin ‘temsil ettiğiniz’ milyonlar ve milyonlar arasında, sizleri atabilmek için henüz gerektiği gibi yeterince örgütlenmemiş olan çok sayıda dürüst ve bilinçli işçi vardır. Ancak emin olun ki o zaman yakında gelecektir.

“Savaşta ne yaptınız, sarı önderler? İşçi sınıfına en kötü biçimde ihanet edenlerdiniz. Legien ve Şirketi Alman işçilerini Fransızlara karşı tahrik etti. Jouhaux ve Şirketi aynı alaycı tavırla Fransız işçilerini Almanlara karşı tahrik etti. Ve şimdi bu hainler bir araya geliyorlar ve her biri diğerini günahlarından arındırıyor, karşılıklı olarak af ilan ediyorlar ve işçileri aldatmayı sürdürülebilmek için bir ittifak yapıyorlar. Emperyalist cellatlarla aynı şekilde siz de milyonlarca cesetten, on milyonlarca sakatlanmış yaşamdan, açlık ve soğuktan ve sizin ‘büyük kurtuluş savaşı’ adını verdiğiniz emperyalist savaşın getirdiği sefaletten ve vahşetten sorumlusunuz.

“Komünist Enternasyonal’e savaş ilan etmişsiniz. Evet, o savaş yapılacak. Bu savaşta örgütlü işçiler ayaklarındaki prangalardan başka bir şey kaybedemezler ve bu prangalar sizsiniz. Kapitalistlerle savaşırken, aynı zamanda onların ajanlarıyla da savaşmalıyız ve bunlar sizsiniz, baylar.

“İşçiler sizden nefret ediyor; aynen uluslararası emperyalizmin önderlerinden nefret ettikleri gibi. Bilinçli işçiler siz sarı önderlerden, sermaye piyasasının krallarından ve sermayenin kodamanlarından nefret ettiklerinden bile daha fazla nefret ediyor. Bunlar hiç olmazsa sosyalist sloganların gerisine saklanmıyorlar. Onlar kendilerine işçi sınıfının önderleri demiyor; onlar bizim açık düşmanlarımızdır.

“Birçoğunuz, baylar, bir zamanlar işçilere aittiniz. Birçoğunuz yoksul evlerde yetiştirildi. Birçoğunuz bizim aramızdan çıktınız. Şimdiye kadar işçi sınıfı içindeki birçok kişi size güvendi. İşçi sınıfı için kutsal olan her şeyle alay ettiniz. Tüm vaatlerinizi unuttunuz ve işçi sınıfının kaderinin tam da belirlendiği anda işçilere ihanet ettiniz. Siz proletaryanın en tehlikeli düşmanlarıdır.

“Siz, şimdi son günlerini yaşamakta olan kapitalizmin ana siperisiniz, sermayenin bekçi köpeklerisiniz, efendinizin inine kim yaklaşırsa onlara öfkeyle havlıyorsunuz. Sizler; devrimci işçi sınıfının yeni bir yaşama, mutluluğa ve gerçek özgürlüğüne giden yolda temizlemesi gereken son burjuva barikatsınız. Sarı İkinci Enternasyonaliniz bir siyasi örgüt olarak nihayet ortadan kalktı. Şimdi sendikal alanda intikam almaya çalışıyorsunuz. Amsterdam’da ve Londra’da sendika ‘Enternasyonal’i canlandırmaya çalışıyorsunuz. Emin olun ki bu son çaba da başarısızlıkla sonuçlanacaktır.

“Bilinçli işçiler Moskova’da gerçek proleter kızıl sendikalar uluslararası konseyini oluşturdu. Belki de öfkeli iftiralar ve yalanlarla işçilerin bu gerçek proleter kızıl sendikalar enternasyonaline girmelerini zapt etmede bir süre başarılı olacaksınız; ancak sizin oyunlarınız sona erdi. Hepiniz emek kulakları, emek gericileri, olarak proleter kitleleri fazla uzun bir süre aldatamazsınız. Komünist Enternasyonale karşı ne kadar fazla öfke gösterirseniz, sizin için o

kadar kötü olacak, işçiler sizi ait olduğunuz yere, burjuva lağım çukuruna o kadar kısa sürede atacak.

“Pigmeler! Nasıl parçalanmış bir mendil güneşi örtemezse, sizin yalanlar ve ikiyüzlülükle yamalanmış manifestolarınız Komünist Enternasyonal’i yenemez. Komünist Enternasyonal işçi sınıfının güneşidir. Bu güneş tüm yeryüzünün üstünde, tüm ezilmiş ve sömürülmüşler üzerinde, sizin aldattığınız ve ihanet ettiğiniz tüm emekçi kitlelerin üzerinde giderek daha güçlü bir biçimde hararetle parlıyor.

“Yakında, sizin temsil etme iddiasında bulunduğunuz sendikalardaki milyonlarca milyonlarca işçinin gırtlaklarından bir çığlık yükselecek: Kahrolsun sarı hainler; kahrolsun işçilerin uluslararası dostluğunun düşmanları, yaşasın Komünist Enternasyonal.”

“Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi: Zinoviev, Lenin, Bukharin, Radek, Steinhardt, Quelch, Tskhakaya, Bela Kun, Rudniansky

“Uluslararası Sendikalar Konseyi: Tomsy, Lozovski, Rosmer, Shablin, Milkich” (Degras,1956;204-205)

Sendikalar Kızıl Enternasyonal (Profintern/RILU)

Komintern’in Üçüncü Kongresi 22 Haziran-12 Temmuz 1921 günleri Moskova’da gerçekleştirildi.

Sendikalar Kızıl Enternasyonal’inin Birinci Kongresi ise 3-19 Temmuz 1921 günleri Moskova’da toplandı. Kongreye 41 ülkeden 380 delege katıldı. Bu delegeler yaklaşık 16 milyon işçiyi temsil ettiklerini ileri sürüyorlardı. Katılan örgütlerin bir bölümü anarkosendikalistti, bir bölümü de Uluslararası Sendikalar Federasyonu’na üye sendikalardaki komünist azınlık gruplardı. Anarkosendikalist örgütler, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki reformist sendikalardan ayrılarak ayrı sendikalar kurulmasını önerdiler.

Bu tarihlerde Sovyet Rusya’nın ve Komintern’in politikası değişmişti. Sovyet Rusya, ülkesindeki açlık sorunuyla boğuşuyordu. Polonya ile yaşanan savaşta Kızıl Ordu’nun yenilgisi, Avrupa devrimi umutlarını erteletmişti. Komintern, “barış içinde bir arada yaşama” ve “birleşik cephe” politikasına yönelmişti. Bu çizgi Profintern’e de yansıtıldı.

Anarkosendikalistlerin ilk hayal kırıklığı, ayrı örgütlenme önerilerinin reddedilmesi ve mevcut “reformist” sendikalarda etkili olma çabasının kabul edilmesiyle ortaya çıktı. Ayrıca, Komünist Enternasyonal’le Profintern’in örgütsel ilişkisi de anarkosendikalistleri rahatsız etti. Bu nedenlere bağlı olarak, anarkosendikalistlerin büyük bölümü daha sonraki aylarda Profintern ile ilişkilerini kestiler. Profintern’in 1922 yılı sonundaki ikinci kongresinde bağlı örgütlerin toplam üye sayısındaki azalma ağırlıklı olarak buna bağlıydı.

Profintern Tüzüğünde örgütün hedefleri ve amacı şöyle ifade ediliyordu:

“Sendikalar kızıl Enternasyonal’inin hedefleri şunlardır:

“(1) Tüm dünyadaki büyük emekçi kitlesini kapitalizmin devrilmesi, emekçilerin baskı ve sömürüden kurtarılması ve sosyalist milletler topluluğunun kurulması için örgütlemek.

“(2) Kapitalist sistemi ve burjuva devleti devirmek amacıyla devrimci sınıf mücadelesi, sosyal devrim, proletaryanın diktatörlüğü ve devrimci kitle eylemi ilkeleri temelinde yaygın ajitasyon ve propaganda yürütmek. (...)”

“(4) Dünya işçi sendikaları hareketinin devrimci sınıf unsurlarını birleştirmek ve programları ve taktikleriyle dünya burjuvazisinin siperinden başka birşey olmayan Milletler Cemiyeti’ne bağlı Uluslararası Çalışma Bürosu’na karşı ve Amsterdam Uluslararası Sendikalar Federasyonu’na karşı kararlı bir savaş yürütmek.” (Profintern,1921;74-75)

Profintern tüzüğü’nün Komünist Enternasyonal ile olan ilişkiler konusundaki düzenlemesi şöyleydi:

“Sendikalar Kızıl Enternasyonal ile Üçüncü Komünist Enternasyonal arasında yakın ve kırılmaz bağlantılar kurmak amacıyla, Merkez Konseyi:

“(1) Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi’ne tam oy hakkıyla ve karşılıklı olarak üç temsilci gönderir.

“(2) Uluslararası işçi hareketinin en önemli konularının görüşülmesi ve ortak eylemin örgütlenmesi için Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi ile ortak toplantılar düzenler.

“(3) Olaylar gerektirdiğinde, Komünist Enternasyonal ile birlikte ortak çağrılar yayımlar.”

Profintern’in Birinci Kongresi, dünya işçilerine bir manifesto yayınladı. Manifesto şöyle sona eriyordu:

“Dünyanın her tarafındaki işçiler! Rusya proletaryası tarafından sermayenin ellerinden koparılıp alınmış yeryüzü parçasında toplanan Devrimci İşçi Sendikaları Birinci Uluslararası Kongresi, suçlu savaşta sakat bırakılan ve katledilen milyonların adına, sermayenin diktatörlüğü altında işçi sınıfının yaşamış olduğu acılar adına, burjuva terörünün kurbanlarının adına, sarı hainlerin önderliğinde yaşamış olduğunuz yenilgiler adına, Sendikalar Kızıl Enternasyonal’inin devrimci sancağı altında gelecekte yaşanacak zaferler adına ve son olarak da, dört yıldır Sovyet toprakları üzerinde kızıl bayrağı yalnız başına kararlı bir biçimde dalgalandıran ve sınırların ötesindeki yoldaşlarından yardım bekleyen Rusya işçi sınıfı adına, sizleri son ve nihai savaşa çağırıyoruz.

“Dünyanın işçileri, birleşin!

“Yaşasın Proletarya Devrimi!

“Yaşasın Proletaryanın Diktatörlüğü!

“Yaşasın Uluslararası Sovyet Cumhuriyeti!

“Yaşasın Komünizm!” (Profintern,1921;15)

Bu manifestoda o günlerin beklentisini ve umudunu yansıtan iki nokta, “sınırların ötesindeki yoldaşlarından yardım bekleyen Rusya işçi sınıfı” ve “Yaşasın Uluslararası Sovyet Cumhuriyeti” idi.

Kongrede, Profintern Genel Sekreteri Lozovski’nin sunduğu rapor sonrasında “Örgütlenme Sorunu Üzerine Kararlar” alındı. Bu kararların “Sendikalar Kızıl Enternasyonal’ine Üyelik Koşulları” başlığı altında aşağıdaki koşullar sıralanıyordu:

“Bu nedenle, ilk koşul, devrimci sınıf mücadelesi ilkelerinin kabul edilmesi ve yerine getirilmesidir. Bunun anlamı, yalnızca sınıfa dayalı sisteme karşı ve her türlü sınıf işbirliği biçimlerine karşı mücadele yürüten, yalnızca sosyal barış teorisiyle ve sosyal sorunu hakim sınıflarla uyumlu işbirliği içinde çözme çabalarıyla yalnızca lafta değil, fakat aynı zamanda eylemleriyle savaştan sendikalar Kızıl Enternasyonal’e üye olabilirler. Devrimci sınıf mücadelesi Kızıl Enternasyonal’in temelidir.

“Devrimci sınıf mücadelesi daima kapitalizmi yıkmak ve emekçilerin iktidarını, diğer bir deyişle, proletarya diktatörlüğünü kurmak konusundaki sürekli hedef doğrultusunda yürütülmelidir. (...)

“Genel işçi sendikası merkezleri için Kızıl Enternasyonal’e üyeliğin önkoşulu Amsterdam Enternasyonalisi ile ilişkilerin kesilmesidir. (...)

“Kızıl Enternasyonal’e katılmanın dördüncü koşulu her ülkede üye örgütlerin eylem birliği içinde olmasıdır.”

IFTU ile Profintern Arasındaki Farklar

Profintern’in kurulmasıyla sendikaların uluslararası düzeyde örgütlenmelerinde yeni bir model ortaya çıktı. Yeni yapılanmayı Uluslararası Sendikalar Federasyonu ile karşılaştırmak, yenilikleri anlamak açısından yararlı olacaktır.

IFTU’nun siyasal örgütlerle ilişkisi eşitlik temelindeydi. İkinci Enternasyonal’in 1907 yılında toplanan Stuttgart Kongresi’nde alınan karara göre, işçi sınıfının siyasal örgütleriyle sendikal örgütleri eşit düzeyde kabul ediliyor ve birbirinin iç işlerine karışması uygun bulunmuyordu. Profintern’de ise Leninist parti-sendika ilişkisi kabul ediliyordu. Diğer bir deyişle, aradaki ilişki ast-üst ilişkisiydi ve Komintern’in Profintern’in politikalarını belirleme yetkisi vardı. Nitekim, Profintern’in 1937 yılında tasfiye edilmesinde kararı alan, örgütün tüzüğünün öngördüğü kurum değil, Komintern yöneticileriydi.

IFTU’nun kendisine üye örgütlerin sendikal politikalarına müdahale etme hakkı ve yetkisi yoktu. Profintern ise son derece merkezî bir örgütlenmeydi. Nasıl Komintern’in komünist partileri üzerinde ayrıntılı ve kapsamlı bir yönlendirme yetkisi varsa, Profintern de kendisine üye sendikaların politikalarına ve iç örgütlenmelerine müdahale edebiliyordu.

IFTU, 1932 yılına kadar üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyeti savunuyor, sosyalizme parlamenter düzen içinde ve barışçıl ve demokratik yollardan geçilebileceğini savunuyordu. Proletarya diktatörlüğüne karşıydı. Bu anlayış 1932 yılında kabul edilen yeni programında terk edildi. Profintern ise kapitalizmi, gerektiğinde ayaklanma aracını da kullanarak, yıkmayı ve proletarya diktatörlüğü temelinde sosyalizmi kurmayı amaçlıyordu.

IFTU hedeflerine ulaşmada Milletler Cemiyeti’ni ve onun bir parçasını oluşturan Uluslararası Çalışma Örgütü’nü önemli bir araç olarak düşünüyor ve destekliyordu. Profintern ise, Komintern’in politikalarına uygun olarak, Milletler Cemiyeti’ni ve Uluslararası Çalışma Örgütü’nü sermayedar sınıfın bir aleti olarak görüyor ve bu iki örgüte cepheden karşı çıkıyordu. Bu anlayış, Sovyetler Birliği’nin 1934 yılında Milletler Cemiyeti’ne ve Uluslararası Çalışma Örgütü’ne üye olmasına kadar devam etti.

IFTU sömürgeler konusunda sessizdi. Profintern ise, Komintern'in politikalarıyla uyumlu olarak, sömürgelerin anti-emperyalist mücadelesini destekliyor, sömürgelerde işçi sınıfı örgütlenmelerinin gelişimi için çaba gösteriyordu.

Profintern'in Kongreleri ve Tasfiyesi

Profintern'in politikaları Komünist Enternasyonal'in kongrelerinde belirlenen politikalarıdır. Profintern, bu politikaları uyguladığı gibi, kendisine üye sendikalara da uygulattı. Komintern tüzüğü'nün her yıl kongre düzenlenmesine ilişkin hükmüne karşın, 1924 yılından sonra yalnızca 1928 ve 1935 yıllarında iki kongre toplandı.

Komintern'in politikalarında önemli dönüm noktaları 1921 yılındaki üçüncü kongre, 1928 yılındaki altıncı kongre ve 1935 yılındaki yedinci kongredir. Komintern kongrelerinin toplanma tarihleri şöyledir: Birinci Kongre: 2-6 Mart 1919; İkinci Kongre: 19 Temmuz-7 Ağustos 1920; Üçüncü Kongre: 22 Haziran-12 Ağustos 1921; Dördüncü Kongre: 5 Kasım-5 Aralık 1922; Beşinci Kongre: 17 Haziran-8 Temmuz 1924; Altıncı Kongre: 17 Temmuz-1 Eylül 1928; Yedinci Kongre: 25 Temmuz-20 Ağustos 1935. Komintern 23 Mayıs 1943 tarihinde yayımlanan bir manifesto ile lağvedildi.

Profintern'in ikinci kongresi 19 Kasım-22 Aralık 1922 günleri toplandı. Kongreye 41 ülkeden 213 delege katıldı. Bu delegeler 12 milyon örgütlü işçiyi temsil ettiklerini ileri sürüyorlardı. Bu süreçte anarkosendikalistler Profintern'den ayrılmıştı. Anarkosendikalistler 1922 yılı sonlarında Uluslararası İşçiler Birliği (International Working Men's Association) adıyla bir örgütlenmeye gittiler. Ancak bu örgütlenmenin uluslararası sendikacılık tarihinde önemli bir yeri olmadı.

Profintern'in üçüncü kongresi 8-22 Temmuz 1924 günleri toplandı. Kongreye 311 delege katıldı.

Profintern'in dördüncü kongresi 17 Mart-3 Nisan 1928 günleri toplandı. Kongreye 49 ülkeden 421 delege katıldı. Üye örgütlerin 13.862.209 üyeyi, genellikle de Uluslararası Sendikalar Federasyonu'na üye sendikalardaki "devrimci azınlık" gruplaşmalar da 2.874.000 üyeyi temsil ettiklerini ileri sürüyorlardı.

Komintern'in 1928 yılındaki 6. Kongresi'nde kabul edilen "sınıfa karşı sınıf" politikası sonrasında, Profintern üyesi sendikalar ve çeşitli ülkelerdeki komünist partileri, "reformist" sendikalara karşı yeniden bir savaş açtı. Özellikle reformist sendikalarda komünistlere "Devrimci Sendikal Muhalefet" örgütlenme görevi verildi. Sosyal demokratlar "sosyal faşist" olmakla suçlanırken, sendikalarda da komünist olmayan anlayışlarla aynı şekilde mücadele başlatıldı.

Profintern'in beşinci kongresi 15-30 Ağustos 1930 günleri toplandı. Kongreye 60 ülkeden 538 delege katıldı. Bu tarihten sonra Kongre toplanmadı. Profintern'in Merkez Konseyi'nin son toplantısının da 7-17 Aralık 1931 tarihlerinde yapıldığı belirtilmektedir.

Hitler'in 1933 yılı Ocak ayı sonunda başbakanlığa atanması sonrasında, önce Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin kongresinde, ardından Komintern'in 1935 yılındaki 7. Kongresinde faşizme karşı birleşik cephe politikası kabul edildi.

Komünist Enternasyonal'in 1935 yılındaki 7. Kongresi'nde 1 Ağustos 1935 günü kabul edilen "Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin Raporuna İlişkin Karar"da şöyle deniyordu:

"Komünistler her ülkede ve uluslararası ölçekte sendikal birliğin yeniden sağlanması için; işçi sınıfının, sermayenin ve faşizmin saldırısına karşı en önemli siperlerinden biri birleşik sınıf sendikaları olduğu için; her endüstride bir sendika için; her ülkede bir sendikal merkez için; endüstrilere göre örgütlenmiş tek uluslararası sendikalar federasyonu için; sınıf mücadelesi temelinde bir uluslararası sendikalar için kararlı bir tavır içindedir.

"Küçük Kızıl sendikaların bulunduğu ülkelerde, bu örgütlerin, kendi görüşlerini savunma hakkı ve üyelikten çıkarılanların yeniden üyeliğe alınma talepleri öne sürülerek, büyük reformist sendikalara kabul edilmelerini sağlama çabaları gösterilmelidir. Büyük Kızıl ve reformist sendikaların bir arada bulunduğu ülkelerde, sermayenin saldırısına karşı ve sendikal demokrasi garantisinin sağlandığı bir platform temelinde bunların eşit koşullarda birleşmesi için çaba gösterilmelidir.

"Komünistlerin görevi, reformist ve birleşmiş sendikalarda aktif olarak çalışmak, onları güçlendirmek ve örgütsüz işçileri onlara üye yapmak ve aynı zamanda bu örgütlerin işçilerin çıkarlarını gerçekten korumaları ve gerçekten gerçek sınıf örgütleri olmalarını sağlamak için her türlü çabayı göstermektir." (Degras,1965;365-366)

Üçüncü Enternasyonal'in 1935 yılında benimsediği yeni politika, Profintern'in kapatılmasına yol açtı. 1935 yılı geldiğinde Profintern'in temsil ettiği ileri sürülen 20 milyon işçinin 19,5 milyonu Sovyetler Birliği'ndeydi.

Komintern ve Profintern, çeşitli ülkelerin örgütlerinin ortak bir hedef doğrultusunda birlikte hareket etmeleri anlamında enternasyonalistti. Ancak bu "enternasyonalizm" in kapsamı komünistlerin iktidarda olduğu ülkeler ve örgütlerle sınırlı kaldı ve pratikte "enternasyonalizm" olarak uygulanan, Sovyetler Birliği'nin milli çıkarları ve bu doğrultuda biçimlendirilen dış politikasıydı. Gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının büyük kesimleri bu ilişkilerin dışındaydı. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin işçi sınıfları da, çeşitli çabalara karşın, bu sürece dahil olamadı.

ANARKOSENDİKALİSTLERİN ÖRGÜTLENMESİ

1917 yılındaki Rus Devrimi bir süre anarşistlerin de desteğini aldı. Bu siyasal destek, anarkosendikalistlerin Uluslararası Sendikalar Konseyi ve Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi süreciyle de ilgilenmelerine yol açtı. Bu iki örgütlenmenin ilk iki yılında anarkosendikalist örgütlenmelerin bir bölümü üye oldu; ancak özellikle Profintern'in ikinci kongresi sonrasında anarkosendikalistlerin kopuşu yaşandı. (Anarkosendikalist örgütler içinde çok önemli bir yeri olan Dünya Endüstri İşçileri (IWW) örgütü temsilcisi G.Williams'ın Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi'nin Birinci Kongresi için Moskova'da bulunduğu döneme ilişkin olumsuz gözlemleri için bkz. The First Congress of the Red Trade Union International at Moscow,1921, A Report of the Proceedings by Geo.Williams, Delegate from the I.W.W., IWW Pub., Chicago, 1922, 61 s.)

Profintern yönetimindeki komünistlerle anlaşamayan ve uzlaşamayan anarkosendikalistler, Berlin'de 25 Aralık 1922-2 Ocak 1923 günleri bir kongre toplayarak, Uluslararası İşçiler Birliği'ni (International Working Men's Association) kurdular. Örgütün adı, 1864 yılında kurulan

Birinci Enternasyonal ile aynıydı. Örgütün genel merkezi, Berlin’de küçük bir kitapevinin arka odasıydı.

Örgütün ikinci kongresi 1925 yılı Mart ayında Amsterdam’da ve üçüncü kongresi de 1928 yılı Mayıs ayında Belçika’nın Liege kentinde toplandı.

Anarkosendikalistler, propaganda, sokak gösterileri, grev, boykot, tüketici boykotu, sabotaj ve genel grev gibi “doğrudan eylemler” ile kapitalizmi ve devleti yıkmayı amaçlıyorlardı. Bu anlayışları çerçevesinde, 1919 yılında kurulan Milletler Cemiyeti’ne ve Uluslararası Çalışma Örgütü’ne de karşıydılar. Politik mücadeleyi ve politik mücadele araçlarını reddeden anarkosendikalistler, 6 saatlik işgünü ve işçilerin yönetime katılması için mücadele ediyorlardı.

Anarkosendikalistler federalist bir anlayışı savundukları için, Uluslararası İşçiler Birliği, üye örgütlerin iç işlerine karışmıyordu.

1924 yılında örgüte bağlı Portekiz, İspanya, Fransa, İtalya, Almanya, Hollanda, Danimarka, Norveç, İsveç, Meksika, Arjantin, Uruguay ve Şili’deki işçi örgütlerinde toplam 393.000 işçinin bulunduğu ileri sürülüyordu. Toplam işçi sayısı 1926 yılında 260 bine ve 1928 yılında da 162 bine inmişti. 1928 yılında en önemli örgütler, Meksika’daki 50 bin üyeli ve Arjantin’de 40 bin üyeli kuruluşlardı. (Lorwin,1929;573. Uluslararası İşçiler Birliği’nin kuruluşu ve tüzüğüne ilişkin olarak ayrıntılı bilgi için bkz., Wayne Thorpe, The Workers Themselves, Revolutionary Syndicalism and International Labour, 1913-1923, IISH, Amsterdam, 1989, s.244-268)

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE ULUSLARARASI SENDİKACILIK (1945-1991)

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi ve Soğuk Savaş, kapitalizmin Altın Çağı'nın başlangıcıyla örtüştü.

1946 yılından yaklaşık 1973 yılına kadarki Altın Çağ döneminde, gelişmiş kapitalist ülkelerde yaşanan sürekli ekonomik büyüme ve sömürge ve yarı-sömürgelerin sömürülmesinden aktarılan kaynaklar, bu ülkelerin işçi sınıfları için refah devletinin yaratılması ve güçlendirilmesini, komünist olmayan sendikaların devletler ve hatta işverenler tarafından desteklenmesini, sendika üyesi olmayan işçilere de önemli haklar sağlayan mevzuat ve uygulamaların geliştirilmesini sağladı.

Bu gelişmeler, gelişmiş kapitalist ülkeler işçi sınıflarını, geçmişten beri süregelen eğilimi daha da güçlendirerek, kapitalist sistemin kararlı payandaları haline getirdi. İşçi sınıfları ve sendikaları, bu görevlerini yerine getirirken, Sovyetler Birliği ve komünist partilerin iktidara geldiği diğer ülkelere karşı verilen mücadeleye de aktif olarak katıldılar. Bu süreçte, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları arasında anti-komünizm temelinde işbirliği gelişti; ancak hayat standartlarında mevcut düzen içinde yaşanan hızlı yükseliş, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları arasında da günlük çıkarlar temelinde bir işbirliği ve dayanışmayı fazla gerekli kılmadı.

Kendi devletine ve sermayedar sınıfına gereken desteği veren işçi sınıfı, ekonomik büyümeden ve diğer ülkelerin sömürsünden payını aldı. Bu dönemde bağımsızlığını kazanan eski sömürgelerin geçmişe göre daha güçlenmiş olan işçi sınıflarının kontrol altına alınabilmesi amacıyla, gelişmiş kapitalist ülke sendikalarının, büyük ölçüde kendi devletlerinden aldıkları kaynaklarla, bu ülkelerdeki çalışmaları arttı. Ancak bu gelişen ilişki de “enternasyonalizm” ve hatta sermayedar sınıfa ve/veya iktidarlara karşı çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında samimi bir işbirliği ve dayanışma değil, gelişmiş kapitalist ülkelerin dış politikalarının bir uzantısıydı; uygulanan, “sendika emperyalizmi” idi.

Artık dünya nüfusunun üçte birinin yer aldığı sosyalist ülkelerde de işçi sınıfları ve sendikalar, kendi devletlerinin politikaları doğrultusunda milli çıkarlarını korudular.

Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU) 1945 yılında günün uluslararası siyasal saflaşmasının uluslararası sendikal alana yansıtılmasıyla ve devletlerin destek ve yönlendirmesiyle kuruldu. WFTU, sosyalist ülkelerin, gelişmiş kapitalist ülkelerin ve bazı azgelişmiş ülkelerin sendikalarının faşizme karşı mücadele ve demokrasi temelinde işbirliği ve dayanışma platformu olarak oluşturuldu. Ancak, Soğuk Savaş'a geçilmesiyle birlikte, uluslararası sendikacılık alanına, Soğuk Savaş'ın ve bu dönemde ülkelerin ve devletlerin politikalarının yansması olan uluslararası sendikal örgütlenmeler hakim oldu.

Soğuk Savaş'ın sürdüğü ve ancak kapitalizmin Altın Çağı'nın sona erdiği yaklaşık 1973-1991 döneminde ise, ekonomik durgunluk ve çeşitli ülkelerde yaşanan ekonomik krizler, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları arasındaki işbirliği ve dayanışmayı artırmak yerine, çelişkileri artırdı. Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkeleri, İkinci Dünya Savaşı döneminde yıkılmış olan ekonomilerini önemli ölçüde onardı ve ABD hegemonyasına karşı tavır almaya başladı. Bu sürecin uluslararası sendikal alana yansımaları, 1973 yılında Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun kurulması oldu.

Bu dönemde çokuluslu şirketlerin kendi ülkeleri dışında imalat sanayi yatırımlarını artırması ve gelişmiş kapitalist ülkelerde artan işgücü maliyetlerini azaltabilmek amacıyla, iletişim ve taşımacılık sektörlerinde meydana gelen büyük gelişmelerden de yararlanarak, dünyanın imalat sanayi merkezlerini Çin Halk Cumhuriyeti ve azgelişmiş ülkelere kaydırmaları, gelişmiş kapitalist ülkelerde devletlerin ve işçi sınıflarının çıkarlarını daha da bütünleştirdi.

Ulusötesi şirketlerin, kaynaklandıkları ülkelerde vergi ve sosyal güvenlik primi ödemelerinin ve istihdamlarının azalması, bu ülkelerin işçi sınıflarını yeniden bir ikileme karşı karşıya getirdi.

Bir seçenek, küreselleşen sermayeye karşı küresel düzeyde bir mücadelenin örgütlenmesi, çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında işverenlere ve/veya iktidarlara karşı mücadelede işbirliği ve dayanışmanın geliştirilmesi ve belki "birleşmenin" sağlanmasıydı. Küresel sermayenin saldırılarına karşı, küresel direniş örgütlenebilirdi.

Diğer seçenek ise, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının daha da milliyetçileşmesi ve hatta şovenleşmesi, kendi devletleriyle zaten var olan işbirliğini daha da artırarak, ülke dışına kaçan sermayenin ve yatırımların ülkeye geri dönmesi için çaba göstermekti.

Bazı sendikal örgütler, birinci seçeneği bir süre zorladı; ancak işçi sınıfları, kısa vadeli çıkarlarını ön planda tuttuklarında, ikinci seçenek ağır bastı. İlginç bir biçimde, gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıflarının kendi devletleriyle işbirliği halinde, ulusötesi şirketlere karşı milliyetçi çizgide bir mücadele vermeleri ön plana çıktı. Gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları, bu dönemde de, milliyetçilik mi, enternasyonalizm mi ikilemiyle karşılaştıklarında, hiç tereddüt etmeden milliyetçiliği seçti.

Ulusötesi sermayenin yatırımlarının yönlendirilmesi ve kendi sermayedarlarının güçlenmesiyle birlikte işçi sınıflarının nicel ve nitel olarak geliştiği azgelişmiş ülkelerde de milliyetçilik gelişti. Bu ülkelerin işçi sınıfları, diğer ülkelerin işçi sınıflarıyla değil, kendi ülkelerinin milliyetçi sınıf ve tabakalarıyla işbirliği ve dayanışmayı tercih etti. Bu ülkelerin sendikalarının uluslararası sendikal örgütlerle ilişkileri de, işçi sınıflarını pek ilgilendirmeyen düzeyde kaldı.

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden kısa bir süre sonra Soğuk Savaş başladı. Soğuk Savaş, hem ülkelerdeki sendikaların, hem de özellikle uluslararası sendikal örgütlerin çok büyük ölçüde devletlerin kontrolü altına girmesine neden oldu. Emperyalist ülkelerin işçi sınıfı hareketleriyle emperyalist devletler arasındaki yakın ilişki daha üst bir aşamaya sıçradı, uluslararası sendikal örgütler de istihbarat görevlilerinin at koştuğu yapılara dönüştü.

İkinci Dünya Savaşı süresince özellikle ABD ve İngiltere istihbarat örgütlerinin uluslararası sendikal örgütlerle yakın çalışmasına yukarıda değinilmişti. Soğuk Savaş ile birlikte, bu işbir-

liği daha sistemli hale geldi. Bu nedenle, İkinci Dünya Savaşı sonlarından 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasına kadarki dönemde, Soğuk Savaş'taki gelişmeler incelenmeden uluslararası sendikal hareket anlaşılabilir. Uluslararası sendikal harekette atılan adımlar, çok büyük çoğunlukla, bu örgütlere hakim olan büyük sendikaların ülkelerinin dış politika çıkarlarıyla doğrudan bağlantılıdır. (Amerikan Merkezi İstihbarat Örgütü CIA'nın Latin Amerika'da uluslararası sendika federasyonlarındaki faaliyetlerine ilişkin ayrıntılı bilgi, 1969 yılı öncesinde 12 yıl bu örgütte çalışan ve ardından ayrılarak ABD karşıtı bir çizgiye geçen ve deneyimlerini yayımlayan Philip Agee'nin kitabında yer almaktadır: Philip Agee, Inside the Company, CIA Diary, Penguin Books, 1978)

Bu dönemin birinci özelliği, uluslararası sendikacılık hareketine “enternasyonalizm” ve hatta işçi sınıfları arasında sermayedar sınıfa karşı yardımlaşma, dayanışma ve işbirliği gibi anlayışların değil, ülkelerin dış politika çıkarlarının hakim olmasıdır. Bu arada bir yan ürün olarak da bazı durumlarda yardımlaşma yaşandı. Bu örgütlerde mutlaka işçiler arasındaki çıkar birliğine inanan ve bu doğrultuda çaba gösteren tek tek insanlar vardı. Ancak bu örgütlerin politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında çok sayıda devlet görevlisi veya devletlerin istihbarat örgütleriyle çeşitli biçimlerde bağlantılı kişiler etkili oldu. Bu nedenle 1945-1991 döneminde işçi sınıfı enternasyonalizminden söz etmek olanaksızdır. Enternasyonal örgütler vardı, ancak bu enternasyonal örgütler, üye sendikalar aracılığıyla, bu örgütlerde belirleyici olan sendikal merkezlerin geldiği devletlerin çıkarları doğrultusunda hareket etmekteydi.

İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan 1970'lerin ortalarına kadar kapitalist dünya bir “Altın Çağ” yaşadı. Ekonomiler sürekli olarak büyüdü. Tam istihdam söz konusuydu. Soğuk Savaş'ın da etkisiyle, sosyal refah devletleri biçimlendirildi; komünist olmayan sendikal örgütlenmeler işverenler ve devletler tarafından desteklendi. Sendikasız işçileri de koruyan mevzuat kabul edildi ve uygulandı. Ülke işçi sınıfları, kendi işverenleriyle anlaşarak istihdam olanakları yaratmaya ve çalışma koşullarını iyileştirmeye çalıştılar; kendi devletleriyle anlaşarak da başka ülkelerden ekonomik kaynak aktarımını sağlamayı tercih ettiler.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde sermayedar sınıf ve devlet, işçileri işletmelerde kâr paylaşım programlarına katarak, işçilere hisse senedi satarak, büyük miktarlarda parasal kaynaklara erişen emeklilik fonlarını yatırımlara yönlterek, işçi sınıflarının sistemle bütünleştirilmesini daha da pekiştirdi.

Emperyalist ülkelerdeki genel tavır bu şekildeyken, sömürge ve yarı-sömürgelerde de işçi sınıfları genellikle bağımsızlık mücadelesine katıldı ve onlar da milliyetçi bir tavır benimsedi. Bu dönem, enternasyonalizmin ve hatta sermayedar sınıfa ve/veya iktidarlara karşı mücadelede uluslararası işbirliği, dayanışma ve yardımlaşmanın değil, milliyetçiliğin revaçta olduğu yıllardı.

Bu yıllarda uluslararası sendikacılık hareketinde bazı uluslararası dayanışma örnekleri verilebilir. Sorgulanması gereken, bu dayanışma örneklerinin gelişmiş kapitalist ülkelerin devletlerinin politikalarıyla çelişip çelişmediğidir. Örnekler incelendiğinde, uluslararası sendikacılık hareketinin bazı dayanışma kampanyalarının ya bu ülkelerin politikalarının hayata geçirilmesi doğrultusunda olduğu veya bu politikalarla çelişmediği, ya gelişmiş kapitalist ülkeler arasında veya içindeki çelişkileri yansıttığı, ya da zevahiri kurtarmak için yapılan açıklamalarla sınırlı olup sözde kaldığı, önemli bir etki yaratmadığı görülecektir.

Bu dönemde işçi sınıflarını sermayedar sınıfın etkili ve kapsamlı bir saldırısına veya başka tehlikelere karşı korumayı gerektiren koşullar yoktu.

Kapitalizmin Altın Çağı ve İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya, Japonya ve İtalya'nın büyük yenilgisi, işçi sınıflarının temel taleplerinden olan "barış"ı fiilen sağlamıştı. Nükleer savaşın tüm insanlığı yok etme riski de barışı güvence altına alıyordu.

Sermayedar sınıfların başka ülkelerden ucuza çalışacak işçi getirerek işsizliği artırma ve çalışma koşullarını kötüleştirme girişimleri devletler tarafından engelleniyordu veya ülkenin refah düzeyi yükselmiş işçilerinin beğenmediği işlerde düşük ücretlerle çalıştırılacak yabancı işçiler devletler tarafından kontrollü bir biçimde temin ediliyordu. Yabancı işçi gerekli olursa, bu işçilerin gelişini devlet düzenliyordu. Uluslararası göçle grev kırılcılık da engellenmişti.

Çalışma koşulları hakkında bilgi derleme ve yayma işini de Uluslararası Çalışma Örgütü başarılı bir biçimde gerçekleştiriyordu.

Diğer bir deyişle, işçi sınıflarının kısa vadeli çıkarları dikkate alındığında, enternasyonalizme ve hatta uluslararası düzeyde işçi sınıfları arasında etkili bir yardımlaşmaya, dayanışmaya ve işbirliğine gerek yoktu. Nitekim böyle bir eğilim de ortaya çıkmadı. İşçi sınıflarının böyle bir ihtiyacı ve talebi olmayınca, sendikalar ve onların üst örgütü olan uluslararası sendikalar büyük ölçüde devletlerin dış politikalarının bir aracına dönüştürüldü, bu örgütlerde istihbaratçılar cirit attı.

Aynı durum, Sovyetler Birliği ve bu ülkenin işçi sınıfı için de geçerliydi. Sovyetler Birliği, İkinci Dünya Savaşı'nın galibi olarak, Doğu Avrupa ülkelerinin de hakimi konumuna gelmişti. Sosyalist blok ülkelerindeki işçi sınıflarının temsilcisi olan sendikaların uluslararası düzeydeki örgütlenmesi olan Dünya Sendikalar Federasyonu'nun politikaları da Sovyetler Birliği'nin çıkarları doğrultusunda biçimlendirildi ve uygulandı.

İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki Soğuk Savaş yıllarında bağımsızlıklarını kazanan eski sömürgelerin dünyadaki siyasi bölünmede hangi safta yerini alacağı konusu önem kazandı. Soğuk Savaş'ın tarafları, bağımsızlık mücadelesi veren ülkeleri kendi kontrolleri altına alabilmek amacıyla kendi ülkelerinin sendikalarını ve uluslararası sendikal örgütleri de etkili bir biçimde kullanmaya başladı.

İkinci Dünya Savaşı öncesinde sömürgelerde bağımsızlık hareketleri çok etkili değildi ve başarısızdı. Bu nedenle, İngiltere, Fransa, Hollanda ve Belçika gibi önemli sömürgeci ülkeler, sömürgelerde sendikalar kurma işini çok fazla önemsemedi. Ancak İkinci Dünya Savaşı sonrasının bağımsızlık dalgasıyla birlikte, hem ikili ilişkiler, hem uluslararası örgütler aracılığıyla bu ülkelerdeki çabalar yoğunlaştırıldı. Bu dönemin öne çıkan özelliklerinden biri de bu ilgedeki büyük artıştır. Uluslararası işçi dayanışması olarak sunulan "sendika emperyalizmi" olgusu bu yıllarda önem kazandı.

Dünya Sendikalar Federasyonu da bağımsızlığını yeni kazanmış ülkelerin sendikaları ve işçi sınıflarını Sovyetler Birliği'nin politikaları doğrultusunda etkileyebilmek amacıyla önemli çabalar gösterdi.

Her iki kesim de, bu çalışmalarında önemli miktarda devlet parası kullandı.

1970’li yılların ortalarından itibaren, sermaye birikimi ve yoğunlaşmasında ulaşılan yeni düzey, ulusötesi şirketlerin etkisini artırdı. İletişim ve ulaştırma/taşımacılık teknolojilerinde yaşanan büyük gelişmeyle birlikte, ulusötesi şirketler, üretimi ve pazarlamayı dünya ölçeğinde programlayabilmeye ve gerçekleştirebilmeye başladı (“küreselleşme”). Uluslararası işbölümünde yeni bir biçime geçildi. Klasik uluslararası işbölümünde, gelişmiş kapitalist ülkeler imalat sanayi ürünleri üreticisiydi. Azgelişmiş ülkeler ise hem bu ülkelerin ürettiği imalat sanayi ürünleri için pazar oluşturuyordu, hem de gelişmiş kapitalist ülkeler için tarım ürünleri ve hammadde ürettiyordu.

1970’lerin ortalarından itibaren, imalat sanayi birimlerinin azgelişmiş ülkelere ve 1978 yılından itibaren de Çin Halk Cumhuriyeti’ne kaydırılmasıyla, yeni bir uluslararası işbölümü ortaya çıktı. Dünyanın imalat sanayi merkezleri (“dünyanın atölyeleri”) azgelişmiş ülkelere ve Çin Halk Cumhuriyeti’ne kaydı. Azgelişmiş ülkelerde işçilerin sayısı ve nüfusa oranı arttı; bu ülkelerde sınıf mücadelesi sertleşmeye başladı. Gelişmiş ülkelerin sendikalarının etkisi altındaki uluslararası sendikal örgütler de azgelişmiş ülkelerde gelişen işçi sınıfları ve sendikacılık hareketleriyle ilgilenmeye yöneldi.

Ancak bu küreselleşme süreci de “enternasyonalizmi” geliştirmede. “Küresel saldırı”ya karşı “küresel direniş” olmadı. Tam tersine, emperyalist ülkelerin işçi sınıfları daha da milliyetçileşti ve çıkarlarını kendi devletleriyle daha da özdeşleştirdi. Sendikaların, kendi devletlerinin politika ve uygulamalarının iyice bir aracı olduğu “sendika emperyalizmi” olgusu ve kavramı bu süreçte gelişti. Bu süreç ve ilişki, Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasında daha da güçlendi.

Ulusötesi şirketlere karşı bu şirketlerin dünyanın birçok ülkesindeki işletmelerinde çalışan işçiler ve sendikalar arasında işbirliği, dayanışma ve yardımlaşmayı sağlama doğrultusunda bazı girişimler oldu (Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu’nun girişimleri gibi); ancak bunlar başarı sağlayamadı. Emperyalist ülkelerin sendikaları, işyerlerinin azgelişmiş ülkelere ve Çin Halk Cumhuriyeti’ne kaydırılması nedeniyle iş olanaklarını yitiriyordu. Devletlerin de vergi ve sigorta primi geliri azalıyor, işsizlik ödeneği harcamaları artıyordu. Ulusötesi şirketlerin yatırımlarını yeniden emperyalist ülkelere kaydırması, hem işçi sınıflarının, hem de emperyalist devletlerin çıkarınaydı. Böylece işçi sınıfları ve sendikaların daha da milliyetçileşmesi süreci pekişti.

Ülkelerin işçi sınıfları arasında, yatırımların ve böylece istihdam olanaklarının elde edilebilmesi için rekabet önem kazandı. Ekonomik durgunluk ve krizler bu eğilimi daha da güçlendirdi. Emperyalist ülke sendikaları da, üyesi buldukları uluslararası sendikal örgütleri bu amaçla kullanmaya çalıştı.

ICFTU ve ardından ITUC gibi uluslararası sendikal örgütler, gerek bu dönemde, gerek 1991 sonrasında azgelişmiş ülkelerde işgücü maliyetlerini artırarak ve bu ülkelerdeki sendikal hak ihlallerini ve çocuk işçilik olgusunu gündeme getirerek, ulusötesi şirketlerin yatırımlarının gelişmiş kapitalist ülkelere geri dönmelerini sağlamaya çalıştı. Bu amaçla Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü’nün (OECD) çokuluslu şirketlerle ilgili bazı denetim belgeleri gündeme getirildi. ABD Çalışma Bakanlığı, çeşitli ülkelerde çocukların işçi olarak kullanılması konusunda kapsamlı raporlar hazırladı. ILO, çocuk işçilikle mücadele kampanyası başlattı (IPEC, International Project for the Elimination of Child Labour). Çin Halk Cumhuriyeti aleyhinde kampanyalar açıldı. Uluslararası ticaret anlaşmalarına

“sosyal hüküm” (“social clause”) konması amacıyla çalışmalar yapıldı. Azgelişmiş ülkelerde ve Çin’de üretilen ürünlere karşı “sosyal etiketleme” (“social labelling”) uygulaması başlatıldı. Uluslararası Çalışma Örgütü’nün denetim organlarında azgelişmiş ülkelerde ve Çin’de sendikal hak ihlalleri konusunda suçlamalarda bulunuldu, ILO organlarından kararlar çıkarılmaya çalışıldı.

Tüm bu ve benzeri girişimler, azgelişmiş ülkelerde sendikal hak ve özgürlükler ve işçi hakları açısından olumlu etkilere de yol açtı. Ancak bu yan etkinin dışında bu girişimlerin asıl amacı, ulusötesi şirketlerin yatırımlarını yeniden gelişmiş kapitalist ülkelere geri kaydırmaları ve böylece işçiler için istihdam, devletler için vergi ve sosyal güvenlik primi sağlamalarıydı.

Bu girişimler “enternasyonalizm” veya “uluslararası dayanışma” değil, gelişmiş kapitalist ülke işçi sınıflarının ve devletlerinin ortak çıkarlarının korunması çabasıydı. Gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikalarının azgelişmiş ülke sendikalarıyla ilişkileri de (büyük ölçüde devlet parasıyla) işçi sınıfı dayanışması biçiminde değil, istihbarat temin etme ve bu sendikaların politikalarını etkileme/yönlendirme çabası temelinde geliştirdi.

SOĞUK SAVAŞ’IN GELİŞİMİ

İkinci Dünya Savaşı’nda faşizmin yenilgiye uğratılmasında ve Avrupa’nın ve dünyanın faşizmden kurtarılmasında Sovyetler Birliği Kızıl Ordusu’nun ve özellikle Fransa ve İtalya’daki komünistlerin ülkelerinde Nazi işgaline karşı direnişteki büyük rollerinin belirleyici katkısı vardı.

Almanya 7 Mayıs 1945 tarihinde koşulsuz olarak teslim oldu. Japonya ise, Hiroşima ve Nagazaki’ye atılan atom bombalarından sonra 15 Ağustos 1945 günü teslimiyeti kabul etti. Bu arada 16 Temmuz-2 Ağustos 1945 tarihleri arasında Almanya’da Potsdam kentinde Stalin, Truman ve Churchill’in katılımıyla gerçekleştirilen konferansta, savaş sonrasındaki gelişmeler konusunda çeşitli uzlaşmalar gerçekleştirildi.

3 Ekim 1945 tarihinde ise, farklı siyasal çizgilerdeki sendikal örgütleri ilk kez bir araya getiren Dünya Sendikalar Federasyonu (World Federation of Trade Unions - WFTU) kuruldu. 1941 yılı Haziran ayından sonra savaş meydanlarında gerçekleştirilen anti-faşist ittifak, 3 Ekim 1945 tarihinde uluslararası sendikal örgüt planına yansıtıldı.

Kızıl Ordu, 1942/1943 kışındaki Stalingrad zaferi ve 1943 yılının Temmuz/Ağustos aylarında gerçekleştirilen Kursk zaferinin ardından, Alman ordularını Berlin’e doğru sürerken, kurtardığı ülkelerde komünistler işbaşına getirildi. Böylece 1946 yılında Sovyetler Birliği’nin kontrolü altında bir ülkeler grubu oluşturuldu. Bu arada özellikle Fransa ve İtalya’da komünist partilerin Alman işgaline karşı vatan savunmasında büyük bir etkisi ve gücü vardı. 21 Ekim 1945 günü kurtarılmış Fransa’da yapılan ilk genel seçimlerde, Komünist Parti, 441 kişilik parlamentoda 152 sandalye kazandı. Sosyalist Parti ise 151 sandalye aldı.

Komünistlerin dünya ölçeğinde artan bu gücü, Soğuk Savaş’a geçişin ilk adımlarının atılmasına yol açtı.

Bu konuda dönüm noktası olarak iki olay belirtilir. Birinci olay, 22 Şubat 1946 tarihli Kennan Telgrafı’dır. Moskova’daki ABD Büyükelçiliği’nde görev yapan George F.Kennan’ın uzun telgrafında, Sovyetler Birliği’nin “yayılmacı” politikası ayrıntılı olarak ele alınıyor ve bazı öne-

riler formüle ediliyordu. İkinci olay, Winston Churchill'in ABD'de 5 Mart 1946 günü yaptığı bir konuşmadır. Churchill bu konuşmasında Sovyetler Birliği'ni eleştirdi ve Avrupa kıtasında bir demir perdenin yerleştirildiğini ileri sürdü.

Bu süreç, ABD'nin Yunan iç savaşına müdahalesiyle hız kazandı. Bu arada Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında da, Sovyetler'in Kars/Ardahan ve Boğazlar'da askeri üs konularındaki taleplerine bağlı sorunlar yaşanıyordu. ABD Başkanı Harry Truman, 12 Mart 1947 günü, Türkiye ve Yunanistan'a 400 milyon Dolarlık askeri yardım talebini Amerikan Kongresi'ne ilettilti. 5 Haziran 1947 tarihinde de Avrupa'nın yeniden inşası için Avrupa ülkelerine Marshall Yardımı programı gündeme getirildi. Sovyetler Birliği bu programa karşı çıktı ve 5 Ekim 1947 tarihinde Sovyetler'in bir yardım programını açıkladı. Bu yardım programı 26 Nisan 1949 tarihinde Karşılıklı Ekonomik Yardım Konseyi'ne (Comecon) dönüştürüldü. 5 Ekim 1947 günü ayrıca Komünist Enformasyon Bürosu (KOMINFORM) kuruldu.

Bu süreç, aşağıda ele alınacağı gibi, Dünya Sendikalar Federasyonu'nun iç ilişkilerine ayne yansıdı ve bölünmenin ilk işaretleri bu günlerde verildi.

Bu gelişmeler, uluslararası sendikacılık hareketinin biçimlenişinin devletler arasındaki ilişkiler tarafından nasıl belirlendiğinin açık örneğidir. İşçi sınıfları arasında uluslararası düzeyde işbirliği ve dayanışma gibi sunulan ilişkilerin temelinde "enternasyonalizm" yoktur; ülkelerin çıkarları ve bu çıkarlara uygun hareket eden uluslararası sendikal ilişkiler söz konusudur. Çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında çeşitli konularda ortaya çıkan işbirliği ve dayanışma eğilimleri bile, devletlerin politikalarıyla uyum içinde biçimlendi.

Bu nedenle bu yıllarda devletler arasındaki güç dengeleri değiştikçe, uluslararası sendikal örgütler bu değişimlere uyum sağladı.

Bulgaristan, Macaristan, Polonya gibi ülkelerde komünistlerin iktidara getirilmesinin ardından, 25 Şubat 1948 tarihinde Çekoslovakya'da komünistlerin bir operasyonu sonucunda Komünist Partisi iktidara geldi.

Sovyetler Birliği'nin 29 Ağustos 1949 tarihinde ilk atom bombasını patlatması ABD'nin elindeki nükleer tekele son verdi. Sovyetler Birliği 8 Ağustos 1953'te de hidrojen bombasını patlattı.

Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün (NATO) kurulması ise 4 Nisan 1949 tarihinde gerçekleşti. 8 Eylül 1954 tarihinde ABD, Fransa, İngiltere, Avustralya, Yeni Zelanda, Tayland, Pakistan ve Filipinler'in katılımıyla Manila'da Güneydoğu Asya Antlaşma Örgütü (SEATO) kuruldu. Batı'nın bu girişimlerine yanıt, 14 Mayıs 1955 tarihinde Varşova Paketi Savunma İttifakı'nın kurulması oldu. Bu antlaşmaya önce sekiz Doğu Avrupa ülkesi katıldı. Doğu Alman ordusu da 1956 yılında bu ittifaka dahil oldu.

1 Ekim 1949 tarihinde Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulması dengeleri değiştirdi. 25 Haziran 1950 tarihinde ise Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin Güney Kore'ye saldırmasıyla 1953 yılı Temmuz ayına kadar sürecek olan Kore Savaşı başladı. Dünyadaki gerginlik daha da arttı.

Bu dönemde bağımsızlığını yeni kazanmış ülkeler ayrı bir ilişki ağı kurdu. 18-24 Nisan 1955 günleri Endonezya'nın Bandung kentinde yapılan toplantıya 29 Asya ve Afrika ülkesi

katıldı. Bu toplantı sonrasında 1961 yılında Bağlantısızlar Hareketi oluştu. Bu girişim de dünya dengelerini değiştirdi. Uluslararası sendikal örgütler, bu ülkelerdeki sendikal merkezleri kendilerine üye yapabilmek için çabalarını artırdı.

Sovyetler Birliği 17 Nisan 1956 tarihinde Kominform'un tasfiye edildiğini açıkladı. 5 Ekim 1957 tarihinde de uzaya ilk Sputnik'i göndererek uzay yarışında öne geçti. 12 Nisan 1961 tarihinde Yuri Gagarin'in uzaya çıkan ilk insan olması, Sovyetler Birliği'nin Soğuk Savaş'ta önemli bir başarısıydı.

1 Ocak 1959 tarihinde Küba'da Castro önderliğindeki güçlerin iktidara gelmesi ve Castro'nun daha sonra komünist olduğunu açıklaması, Soğuk Savaş'ta yeni bir aşamaya yol açtı. 1961 yılında ABD destekli güçlerin Küba'ya saldırısı ("Domuzlar Körfezi") ve 1962 yılında Küba Krizi, dünyayı büyük bir savaşın eşiğine getirdi.

Bu arada, Sovyetler Birliği ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki anlaşmazlıklar su yüzüne çıkmaya başladı. Karşılıklı suçlayıcı mektuplaşmalar ve Sovyet desteğinin durdurulmasının ardından, 14 Haziran 1963 günü yapılan açıklamalarla bu anlaşmazlık açığa çıktı. Çin Halk Cumhuriyeti sendikalarının Dünya Sendikalar Federasyonu ile ilişkileri bu süreçte sona erdirildi.

1972 yılında Soğuk Savaş'ta bir yumuşama sağlandı. 26 Mayıs 1972 günü Sovyetler Birliği ile ABD arasında imzalanan Stratejik Silahlar Sınırlandırma Antlaşması (SALT I) ile nükleer tehdit bir ölçüde kontrol altına alındı. Böylece başlayan yumuşama süreci, 1 Ağustos 1975 günü imzalanan Helsinki Nihai Senedi ile kurumsallaştı. 35 ülkenin temsilcilerinin imzaladığı bu anlaşma ile Sovyetler Birliği'nin 1940 yılından sonra Avrupa'da elde ettiği topraklar meşru kabul edildi, Doğu ve Batı Avrupa'da insan hakları ve fikir özgürlüğü güvence altına alındı.

İkinci Dünya Savaşı'nda Avrupa'nın emperyalist ülkeleri büyük bir bozgun ve travma yaşadı. Dünyanın önde gelen sömürgeci ülkeleri olan Fransa, Belçika ve Hollanda kısa sürede yenildi ve onları kurtaran, Sovyetler Birliği ve ABD oldu. İngiltere ise büyük bir yıkıma uğradı. Savaş sonrasında ABD askeri güçleri, bu sömürgeci ülkeleri ve Almanya'yı, Sovyetler Birliği'ne karşı koruma görünümü altında, işgal etti.

1950'li yıllarda ekonomilerini bir parça geliştiren Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda, 1957 yılında Roma Antlaşması ile Avrupa Birleşik Devletleri'ni yaratma sürecine girişti. 1960'lı yıllarda ekonomileri daha da gelişince, ABD hegemonyasına karşı bir hareket gelişti. Fransa'da Charles de Gaulle, Federal Almanya'da Willy Brandt döneminde Avrupa'yı yeniden birleştirme ve ABD hegemonyasından kurtarma çabaları yoğunlaştı. Bu sürecin ilk adımlarından biri, ICFTU ve WCL içinde örgütlü Avrupa sendikalarını bütünleştirecek bir projeydi. Avrupa Sendika Konfederasyonu (ETUC) bu siyasal gelişmeler sonucunda ortaya çıktı.

1976 yılının ilginç bir gelişmesi de Avrupa'daki komünist partilerin bağımsızlıkçı bir tavra girmeleriydi. "Avrupa komünizmi" adı verilen bu süreç, bazı sendikaların Dünya Sendikalar Federasyonu'ndan ayrılmalarına ve ETUC'a katılmalarına yol açtı. ETUC, işçi sınıfı "enternasyonalizmi" nedeniyle değil, Avrupa'nın gelişmiş kapitalist devletlerinin ayrı bir güç merkezi oluşturma çabasının bir parçası olarak kuruldu. Nitekim, aşağıda ele alınacağı gibi, ETUC'un çalışmalarında kullandığı kaynakların çok büyük bölümü Avrupa Birliği'nden, diğer bir deyişle, ülkelerüstü yeni bir devlet yaratma projesinden temin edildi ve ediliyor.

Bağlantısızlar hareketi ve sosyalist ülkeler, Uluslararası Çalışma Örgütü içinde etkili olunca, ABD, 5 Kasım 1977 tarihinde ILO üyeliğinden ayrıldı. Amerikan Sendikalar Federasyonu'nun (AFL-CIO), Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'ndan ayrılması da 28 Şubat 1969 tarihinde gerçekleşti. ABD'nin ILO'ya dönüşü 13 Şubat 1980 tarihinde, AFL-CIO'nun ICFTU'ya dönüşü 1 Ocak 1982 tarihinde oldu.

27 Nisan 1978 tarihinde Afganistan'da gerçekleşen bir askeri darbe sonrasında iktidara komünistler geldi. Komünistler ülkeye hakim olamayınca, 24 Aralık 1979 tarihinde Sovyetler Birliği ordusu Afganistan'a müdahale etti, Sovyet işgali başladı. Bu adım, uluslararası ilişkilerde de yumuşamanın sona ermesine yol açtı. Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov'un iktidara gelmesi sonrasında Afganistan işgaline karşı bir tavır gelişti ve Sovyetler Birliği 14 Nisan 1988 tarihinden itibaren askerlerini Afganistan'dan çekmeye başladı. 14 Ağustos 1988'de çekilme tamamlanmıştı.

1987 yılından itibaren Sovyetler Birliği'nde iç sorunlar ve yeni çözüm arayışları arttı. "Perestrojka" (yeniden yapılanma) ve "glasnost" (açıklık) politikaları gündeme getirildi. 9 Kasım 1989 tarihinde Berlin Duvarı yıkıldı. 25 Şubat 1991 günü Varşova Paktı tasfiye edildi. 25 Aralık 1991 tarihinde de Sovyetler Birliği dağıldı ve yerine Birleşik Devletler Topluluğu oluşturuldu. Dünya Sendikalar Federasyonu'nun kaderi de bu gelişmelerle belirlendi.

DÜNYA SENDİKALAR FEDERASYONU - DSF (WORLD FEDERATION OF TRADE UNIONS - WFTU)

Kuruluş ve Devletlerin Desteği

1945 yılında dünyada anti-faşist cephe güçlüydü. Devletlerin oluşturduğu anti-faşist cephe, uluslararası sendikal alana da yansıtıldı ve 1945 yılı içinde süren çalışmaların ardından Dünya Sendikalar Federasyonu kuruldu. Diğer bir deyişle, Dünya Sendikalar Federasyonu, işçi sınıfları arasında uluslararası düzeyde bir işbirliği ve dayanışma ihtiyacının ve anlayışının ürünü olarak değil, o dönemli devlet politikalarının sendikal alana yansıtılmasının sonucunda doğdu.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun kurulmasında devletlerin önemli bir teşviki ve katkısı oldu.

Sovyetler Birliği'nin 1941 Haziran'ında savaşa dahil olması sonrasında İngiltere'deki Sendikalar Kongresi (TUC-Trades Union Congress) ile Sovyetler Birliği'nin merkezi sendikalar örgütü arasında (AUCCTU-All Union Central Council of Trade Unions) İngiliz-Sovyet Sendika Konseyi kuruldu. Ardından da ABD'nin merkezi sendikal örgütlerinden AFL ile TUC arasında bir TUC-AFL Sendika Konseyi oluşturuldu. "Bu girişimlerin ikisi de müttefik hükümetlerinin güçlü desteğiyle gerçekleştirilmişti. Başkan Roosevelt gerçekte sendika konseyleri ile hükümetler arasında organik bir bağlantı istemişti." (Carew,2000;167)

İngiliz sendikalarının bir sendikalar enternasyonalini kurma girişiminin arkasında İngiliz hükümeti vardı: "İngiliz sendikaları, hükümetin teşvikiyle, bir dünya işçi enternasyonalini yeniden kurmak için inisiyatifi eline aldı." (Carew,2000;168)

Dünya Sendikalar Federasyonu “savaş sonrası dönemin yeniden inşasında aktif uluslararası işçi katılımından sağlanabilecek yararları gören müttefik hükümetleri tarafından teşvik edilmişti.” (Carew,2000;183)

Bu bütünleşme sürecine direnen güçlerden biri ABD’nin AFL’si, diğeri de Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu’nun (IMF) katı anti-komünist olan genel sekreteri J.H.Oldenbroek ve Konrad Ilg idi. Konrad Ilg, daha 1945 yılı Mayıs ayında, Avrupa’nın üzerine bir “demir perde”nin inmekte olduğunu yazmıştı. (Carew,2000;170)

Dünya Sendikalar Federasyonu’nun kurulması doğrultusundaki ilk ciddi adım olan Dünya Sendika Konferansı 6-17 Şubat 1945 tarihlerinde Londra’da toplandı. Bu toplantıya 49 sendikal merkezden 147 delege ve 39 gözlemci ve 15 uluslararası örgütten 17 delege ve 1 gözlemci katıldı. (Schevenels,1956;330)

Toplantı sonrasında yayınlanan bildirinin girişinde şöyle deniyordu:

“1945 Şubat’ında Londra’da gerçekleştirilen Dünya Sendika Konferansında temsil edilen örgütler arzuladığımız amaçlar konusunda tam bir anlaşma içindedir. Bunlar, işçiler olarak, tüm özgürlük aşığı halklarla paylaştığımız amaçlardır: Düşmanlarımız üzerinde hızlı ve uzlaşmaz zafer; kalıcı bir barış; tüm biçimleriyle birlikte faşizmin ortadan kaldırılması; ekonomik alanda uluslararası işbirliğiyle dünya halklarının yararına olacak biçimde dünyanın zengin kaynaklarının kullanılmasıyla tüm milletlerin erkekleri ve kadınları için yükselen yaşam standartları ve gerçek güvenceli istihdam olanaklarının yaratılması; yeryüzünün tüm halkları için siyasal ve medeni eşitliği ve tüm kültürel olanakları sağlayacak demokratik bir toplum.”

“Konferans, en erken pratik tarihte güçlü ve demokratik Dünya Sendikalar Federasyonu’nun yaratılması için inançlı bir arzu ve kesin kararlılıkla birlikte hareket edileceğini kayda geçirmektedir.”

Bildiride daha sonra bu amaçla bir komitenin oluşturulduğu ve bu komitenin Dünya Sendikalar Federasyonu için bir tüzük taslağı hazırlayacağı belirtiliyordu. Dünya Sendika Konferansı Devam Komitesi adı verilen yapıda ABD sendikaları 3, İngiliz sendikaları 3, Fransa’dan CGT 3, Sovyet sendikaları 3 temsilci bulunduracaktı. Diğer ülkeler 1’er temsilci verecekti. Uluslararası Hıristiyan Sendikaları Federasyonu’ndan ise oy hakkı bulunmayan bir temsilci yer alacaktı.

Savaşın sonlarına doğru gerçekleştirilen bazı ön toplantıların ardından, 25 Eylül 1945 günü Paris’te yapılan İkinci Dünya Sendika Konferansı’na 59 ülkeden 70 örgütü temsilen 162 delege ve 53 gözlemci katıldı. Bu süreçte yer almayan önemli tek örgütlenme, ABD’deki AFL idi. Ancak ABD’den CIO (Congress of Industrial Organisations - Endüstriyel Örgütler Kongresi) bu toplantıya katıldı. AFL üyesi bazı Amerikan sendikaları da toplantıda gözlemci olarak yer aldı. Bu konferansta Dünya Sendikalar Federasyonu’nun tüzüğü kabul edildi ve bu toplantı Dünya Sendikalar Federasyonu’nun kuruluş kongresine dönüştü.

WFTU’nun Birinci Kongresi 25 Eylül-8 Ekim 1945 günleri Paris’te toplandı. Kongreye katılan 346 delege, 55 ülkeden 56 ulusal sendikal merkezi ve 19 uluslararası sendikal örgütü temsil ediyordu. Bu örgütlerde 67 milyon işçinin üye olduğu ileri sürülüyordu. 1 Ekim 1945 tarihine kadar da AFL dışındaki IFTU üyeleri Dünya Sendikalar Federasyonu’na katıldı. IFTU ise örgütün Genel Konseyi’nin 14 Aralık 1945 tarihinde aldığı kararla resmen 31 Aralık 1945 itibarıyla tasfiye edildi. (Schevenels,1956;346-348)

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun kuruluşuna katılan sendikal merkezler ve 1945 yılında belirtilen üye sayıları (ülkelerdeki toplam üye sayısı sırasıyla) aşağıda sunulmaktadır (CIA,1948;17-19):

SSCB, Sendikal Merkezi Konseyi, 27.124.000
İngiltere, Sendikalar Kongresi TUC, 6.600.000
ABD, Endüstriyel Örgütler Kongresi CIO, 6.000.000
İtalya, Genel Emek Konfederasyonu CGIL, 5.200.000
Fransa, Genel Emek Konfederasyonu CGT, 5.100.000
Fransa, Hristiyan İşçiler Konfederasyonu CFTC, 750.000
Çekoslovakya, Sendikalar Merkezi Konseyi ROH, 1.500.000
Romanya, Genel Emek Konfederasyonu, 1.267.000
İsveç, Sendikalar Konfederasyonu, 1.087.000
Polonya, Sendikalar Merkez Komitesi, 1.011.000
Meksika, İşçiler Konfederasyonu CTM, 1.000.000
Macaristan, Sendika Konseyi, 888.000
Çin, Emek Birliği CAL, 800.000
Avustralya, Sendikalar Konseyi, 625.000
Yugoslavya, İşçiler ve Ücretliler Birleşik Sendikası, 622.000
Küba, İşçilerin Konfederasyonu CTC, 558.000
Belçika, Emek Federasyonu FGTB, 500.000
Danimarka, Genel Emek Konfederasyonu, 500.000
Nijerya, Sendika Kongresi, 500.000
Hindistan, Sendika Kongresi, 456.000
Hindistan, Emek Federasyonu, 408.000
Norveç, Sendikalar Federasyonu, 400.000
Bulgaristan, Genel İşçiler Sendikası, 385.000
Avusturya, Sendika Federasyonu, 350.000
Kanada, Emek Kongresi, 300.000
Finlandiya, Sendika Federasyonu, 260.000
İsviçre, Sendikalar Federasyonu USS, 250.000
İsviçre, Protestan Sendikalar Birliği, 10.000
Kolombiya, İşçiler Konfederasyonu CTC, 200.000
Hollanda, Sendikalar Federasyonu NVV, 170.000
Hollanda, Birleşik Sendika Konseyi EVC, 170.000
Yeni Zelanda, Emek Federasyonu, 168.000
Brezilya, Birleşik İşçiler Hareketi, 150.000
Filistin, Musevi Emek Federasyonu Histadrut, 150.000
Filistin, Filistin Emek Birliği, 5.000
Filistin, Arap Sendikalar Federasyonu, 3.000
İrlanda, Sendika Kongresi, 145.000
Ekvator, İşçiler Konfederasyonu CTE, 100.000
İspanya, Bask İşçileri Dayanışma Birliği, 100.000
İspanya, Genel İşçiler Birliği UGT, 31.000
Mısır, Sendika Kongresi, 78.000
Mısır, Endüstriyel ve Ticari Sendikalar Kongresi, 60.000

Güney Afrika, Meslekler ve Emek Konseyi, 70.000
Guatemala, İşçiler Konfederasyonu CTG, 50.000
Uruguay, İşçilerin Genel Birliği UGT, 40.000
Puerto Rico, Genel İşçiler Konfederasyonu, 30.000
Lübnan, Sendika Federasyonu, 25.600
Panama, Sendika Federasyonu FSTP, 25.000
Lüksemburg, Genel Emek Konfederasyonu, 22.500
Lüksemburg, Özgür Sendika Federasyonu, 10.000
İzlanda, Sendikalar Federasyonu, 22.000
Seylan, Sendika Federasyonu, 20.200
Arnavutluk, Sendikalar Federasyonu, 20.000
Suriye, İşçiler Kongresi, 17.600
Kıbrıs, Sendika Komitesi, 13.200
Jamaika, Sendika Kongresi, 10.000
Sierra Leone, Sendika Kongresi, 10.000
Trinidad, Sendika Konseyi, 10.000
İngiliz Guianası, Sendika Konseyi, 6.200
Gambia, Gambia Emek Birliği, 5.000
Altın Sahili, Demiryolu Afrikalı Ücretlileri, 3.000
Rodezya, Maden İşçileri Sendikası, 3.000

Dünya Sendikalar Federasyonu Genel Konseyi'nin 1947 yılı Haziran ayında Prag'da yapılan toplantısında üyeliğe geçici olarak kabul edilen örgütler aşağıda sunulmaktadır:

İran, Merkezi Sendika Komitesi
Yunanistan, Genel Emek Konfederasyonu
Tunus, Tunus İşçiler Birliği
Belçika Kongosu, Sendikalar Konfederasyonu
Trieste, Merkezi Sendika Komitesi

Soğuk Savaş ve Dünya Sendikalar Federasyonu'ndan Ayrılımlar

Gelişmiş kapitalist ülke sendikaları Dünya Sendikalar Federasyonu projesinin başından itibaren siyasal konuların örgütün faaliyetlerinin kapsamı dışında tutulmasını talep ediyorlardı. 1945 Ekim'inde Paris Kongresi'nde İngiliz TUC temsilcisi Walter Citrine yaptığı konuşmada şunları söyledi:

“Önce yapıyı ele alarak, buradaki işimizin sendikal çalışmanın günlük pratik çalışmalarını sürdüreceği farklı sendika merkezlerimizin faaliyetlerine rehberlik edecek ve sendikalarımızın üyesi bireyler için pratik sonuçlar elde edecek bir Sendika Enternasyonal olduğunu daima hatırlayalım. Bunu söylüyorum çünkü konuşmacıların bazılarının buradaki işimizin bir Siyasi Enternasyonal inşa etmek olduğu izleniminde oldukları gözükmektedir. Dün bir konuşmacının Enternasyonale katılacağını çünkü ülkesinin ulusal bağımsızlık istediğini ve Sosyalizmi kurmayı arzuladığını söylediğini dinledim. Bu arzular ne kadar takdire değer olabile de, Dünya Sendikalar Federasyonu bunun yapılacağı ortam değildir. Eğer bir kez politika labirentine girsek, bu kürsüde ayakta durmam kadar kesindir ki, bu Enternasyonal yok olacaktır. Parçalanacaktır, çünkü siyasi hedefler; arzular, yöntem ve politikaya ilişkin düşünceler o kadar çeşitlidir ki, bunlar bizi bölecektir.” (TUC,1949;525)

1946 yılı başında Soğuk Savaş rüzgarları esmeye başladı.

ABD'nin Moskova Büyükelçiliği'nde görevli Kennan'ın Soğuk Savaş'a geçişte önemli dönüm noktalarından birini oluşturan 22 Şubat 1946 tarihli yazısında Sovyetler Birliği'nin uluslararası sendikal hareketten yararlanma niyeti şöyle ifade ediliyordu: "4. Çeşitli ulusal unsurlar üzerindeki etki aracılığıyla benzer şekilde sızılabilir uluslararası örgütler. İşçi, gençlik ve kadın örgütleri bunlar arasında önde gelmektedir. Bu bağlamda uluslararası işçi hareketine özel ve hatta hayati bir önem atfedilmektedir. Moskova, böylece dünya sorunlarında batı hükümetlerini kenara itmeye ve çeşitli ülkelerde hükümetleri Sovyet çıkarlarına uygun adımlar atmaya zorlayabilecek ve SSCB açısından uygun olmayan eylemleri felç edebilecek bir uluslararası lobi yaratma olasılığını görmektedir."

Dünya Sendikalar Federasyonu, 1945-1947 yıllarında dünyanın en önemli uluslararası sendikal örgütlenmesiydi. Ancak Soğuk Savaş'ın başlamasıyla birlikte, 1947 yılında Dünya Sendikalar Federasyonu içinde ayrılıklar ön plana çıkmaya başladı.

Tartışma, ABD'nin Avrupa ülkeleri için hazırladığı Marshall Yardımı konusunda patlak verdi. Bu dönemde Fransa ve İtalya gibi bazı ülkelerde ulusal sendikal yapılarda ABD'nin tahrik ve teşvikiyle siyasal temelli bölünmeler yaşandı. Diğer bir ayrılık noktası da, uluslararası işkolu federasyonları ile Dünya Sendikalar Federasyonu arasındaki ilişki konusundaydı. WFTU'da hakim olan komünistler, uluslararası işkolu federasyonlarını WFTU'nun bir parçası haline getirmeyi savunuyorlardı. Özellikle uluslararası işkolu federasyonları ise bağımsız yapılarını korumayı istiyordu. Soğuk Savaş'ın başlamasıyla bölünmede etkili olan ayrılıklardan biri de bu konudaki görüş farklılığı oldu.

İngiltere'nin sendikalar federasyonu TUC 9 Mart 1948 tarihinde Londra'da Dünya Sendikalar Federasyonu'nun yapısı dışında Avrupa Kalkınma Programı Sendika Konferansı'nı topladı. Bu toplantıya, Dünya Sendikalar Federasyonu üyelerinden Marshall Planı'nı destekleyenler ve ayrıca hristiyan sendikaları ile ABD'nin AFL'si de katıldı.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun 17 Ocak 1949 günü Paris'te yapılan Yürütme Kurulu toplantısında, Federasyon'un faaliyetlerinin askıya alınması ve örgütün geleceği konusunda karar vermeye yetkili kayyımların atanması yolunda İngiliz TUC'nin önerisi ele alındı. Bu öneri vesilesiyle kartlar açıldı ve karşılıklı sert suçlamalar yapıldı. Toplantı sonrasında İngiliz TUC, ABD'den CIO ve Hollanda'nın NVV'si Dünya Sendikalar Federasyonu'ndan ayrıldı. Bu örgütlerin arkasından Belçika, Danimarka, Norveç, Kanada, Güney Afrika, Yeni Zelanda ve İsveç örgütleri de Federasyon'u terk etti. Daha sonraki 18 aylık süre içinde yaklaşık 30 ülkeden sendikalar Federasyon'dan ayrıldı.

Sosyalist blok dışındaki Avrupa ülkelerinden Fransa ve İtalya'nın en büyük sendika merkezleri (CGT ve CGIL) ise Dünya Sendikalar Federasyonu üyeliğini sürdürdü.

Politika Değişikliği

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun ikinci kongresi, Soğuk Savaş'ın etkisiyle bazı sendikaların ayrılmasının ardından, 29 Haziran-9 Temmuz 1949 günleri Milano'da toplandı. Toplantıda 61 ülkeden 63 ulusal sendikal merkezi ve 4 uluslararası sendikal örgütü temsil eden 252 delege yer aldı. Bu örgütlerin 71 milyon işçiyi temsil ettiği ileri sürüldü.

1949 yılında Soğuk Savaş en sert biçimde devam ediyordu. Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü NATO 1949 yılında kuruldu. Federal Almanya Cumhuriyeti ve Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin kurulması da 1949 yılında gerçekleşti. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) da 1949 yılında kuruldu. 1949 yılında Avrupa'da taşlar yerine oturmuş, Berlin Duvarı'nın 1989 yılında yıkılmasına kadarki sınırlar kesinleşmişti. WFTU'nun ikinci kongresinde kabul edilen bir açık mektupta, örgütten ayrılmış olan sendikal merkezler, ortak amaçlar doğrultusunda yeniden birleşmeye davet edildi. Bu çağrıyı desteklemek amacıyla da, yapılan seçimlerde Yürütme Bürosu'nda iki yer, ABD ve İngiltere sendikalarının temsilcileri için boş bırakıldı. Ancak bu çağrının hiçbir karşılığı yoktu. Kongrede, WFTU'ya bağlı Sendika Enternasyonallerinin (TUI, Trade Union International) kurulması da kararlaştırıldı.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun Uluslararası Çalışma Örgütü organlarında temsil edilmesi, örgütün uluslararası kamuoyunda etkili olmasına katkıda bulundu.

Bu tarihten sonra Dünya Sendikalar Federasyonu'nun mücadelesi, bağımsızlığını yeni kazanmış ülkelere yöneldi ve ICFTU ile bu konuda bir yarışa girildi.

1950 yılında Kore Savaşı başladı ve önem kazandı. WFTU, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni savunan bir kampanya açtı.

Bağımsızlığını yeni kazanmış veya bağımsızlık için mücadele eden ülkelerdeki sendikaları desteklemek amacıyla bir Uluslararası Dayanışma Fonu kuruldu.

5 Mart 1953 tarihinde Sovyetler Birliği'nin yöneticisi Stalin öldü. Ancak Sovyetler Birliği'nde politika değişiklikleri ancak üç yıl sonra, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 1956 yılında toplanan 20. Kongresi'nde gündeme geldi.

WFTU 1945 yılında kurulduğunda genel merkezi Paris'te idi. 1951 yılı Ocak ayında, Fransız Hükümeti, Dünya Sendikalar Federasyonu'nun Paris'te "yabancı dernek" statüsünde faaliyette bulunmasına izin veren kararı iptal etti ve bir ay içinde Paris'i terk etmesini istedi. WFTU Genel Merkezi Avusturya'ya, Viyana'ya taşındı.

WFTU'nun üçüncü kongresi 10-21 Ekim 1953 günleri Viyana'da 819 delegeyle toplandı. Kongrede 79 ülkeden üye 253 ulusal örgüt yer aldı. Bu kongreye üye olmayan 207 örgüt de katıldı. Kongrede yer alan uluslararası sendikal örgüt sayısı 7 idi. Kongreye katılanların 88 milyon işçiyi temsil ettiği ileri sürüldü. Bu toplam rakamın 60,6 milyonu, WFTU üyesi örgütlerde üyeydi.

Kongre'de Sendikal Haklar Bildirgesi kabul edildi ve yeniden birlik çağrısı yayınlandı. Ancak Kore Savaşı'nın yeni sona erdiği (27 Temmuz 1953), kapitalizmin altın çağının gelişmiş kapitalist ülkelerde işçilerin refah düzeyini yükselttiği ve Soğuk Savaş'ın etkilerinin en sert biçimde sürdüğü koşullarda uluslararası düzeyde bir işbirliğinin bile koşulları yoktu. Ayrıca, Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinin ABD hegemonyasını kabullendiği koşullarda, Avrupa sendikal merkezlerinden de farklı bir eğilim ve ses gelmiyordu.

Sovyetler Birliği'nin 1954 yılında yeniden ILO üyesi olmasıyla birlikte, Uluslararası Çalışma Örgütü, Dünya Sendikalar Federasyonu ile Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu arasındaki mücadelenin önemli merkezlerinden biri oldu.

1956 yılında WFTU'nun Viyana'daki genel merkezi Avusturya polisi tarafından basıldı. Bunun üzerine örgütün genel merkezi Prag'a taşındı.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun dördüncü kongresi 4-15 Ekim 1957 günleri Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde Leipzig'de 806 katılımcıyla toplandı. Federasyon'a üye 190 örgüt 80 ülkede etkinlik gösteriyordu. Kongreye, üye olmayan 114 örgüt de katıldı. Uluslararası sendikal örgütlerin sayısı da 7 idi. Kongreye katılanların 106 milyon işçiyi temsil ettikleri ileri sürüldü. Bu toplamın 92 milyonu WFTU üyesi örgütlerdeydi.

Kongrede ulusal kurtuluş mücadeleleri konusunda kapsamlı bir rapor ele alındı ve bu ülkelerdeki sendikalarla ilişkilerin geliştirilmesi kararlaştırıldı. Bu süreçte, yeni-sömürgeciliğin tehlikeleri dile getirildi.

WFTU bu yıllarda, Sovyetler Birliği'nin dış politika stratejisine de uygun olarak, tekellere karşı ortak mücadele, bağımsızlık mücadelelerine destek ve sosyalizmin başarılarının sergilenmesi çizgisini sürdürdü. Bu arada, bölgesel sendikal örgütlerin oluşturulması da desteklendi. 1956 yılında Şam'da yapılan bir toplantı sonrasında Arap Sendikaları Uluslararası Konfederasyonu (ICATU) kuruldu.

Bu konularda kabul edilen politikaların hayata geçirilmesi doğrultusunda Dünya Sendikalar Federasyonu'nun doğrudan önemli bir eylemi olmadı.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun çeşitli ülkelerin dış politikalarından doğrudan etkilenmesinin örneklerinden biri de, sosyalist ülkelerin kendi aralarındaki sorunların WFTU içine yansıtılmasıdır.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Yugoslavya'da Alman işgaline ve faşizme karşı mücadelenin başını Tito'nun önderliğindeki Yugoslav Komünist Partisi çekti. Yugoslavya ağırlıklı olarak kendi gücüyle Alman işgalinden kurtuldu ve sosyalist blok içinde yer almakla birlikte, 1948 yılından itibaren Sovyetler Birliği ile ciddi anlaşmazlıklar ön plana çıktı. Yugoslavya, bu anlaşmazlıklar sonrasında, Kominform'dan ayrıldı ve bağımsız bir çizgi izlemeye başladı. Uluslararası siyasal alandaki bu gelişmenin uluslararası sendikal alana yansması ise, Yugoslavya sendikalarının 1950 yılında Dünya Sendikalar Federasyonu üyeliğinden, Yürütme Komitesi kararıyla çıkarılması oldu. Stalin'in 1953 yılında ölmesinden sonra Yugoslav sendikaları 1956 yılında WFTU üyeliğine davet edildi; ancak Yugoslav sendikaları WFTU üyeliğini kabul etmemekle birlikte, Federasyon'un çeşitli etkinliklerine katıldı.

Çin Komünist Partisi ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi arasında karşılıklı suçlayıcı mektuplaşmalar 1963 yılında kamuoyunun gündemine yansıdı. Anlaşmazlık esasında daha önceki tarihlerde başlamıştı. Benzer bir çelişki, Arnavutluk ve Sovyetler Birliği arasında da çıktı. Çin Halk Cumhuriyeti ve Arnavutluk sendikaları, Dünya Sendikalar Federasyonu içinde muhalif bir çizgi izledi. Kongrelerde önemli tartışmalar yaşandı. 1964 yılı Ekim ayında Budapeşte'de gerçekleştirilen 13. Genel Konsey toplantısında Çin ve Arnavutluk sendikalarının temsilcileri Sovyetler Birliği'ni sert biçimde eleştirdiler. Kuzey Kore, Kuzey Vietnam ve Endonezya sendikalarının temsilcileri de özellikle genel sekreterin raporunda "barış içinde birarada yaşama" politikasına ilişkin bölümlere karşı çıktı. Çin sendikalarının temsilcisi, WFTU'nun "hatalarını kabul edip özeleştiri yapmaması" durumunda aiddat ödemeyeceklerini belirtti. 1966 yılı Aralık ayında Sofya'da yapılan 16. Genel Konsey toplantısında da fiziksel kavga düzeyine tırmanan çatışmalar yaşandı ve Çin ve Arnavutluk sendikalarının temsilcileri toplantıdan atıldı. Bu süreçte Çin ve Arnavutluk Sendikaları WFTU üyeliğinden ayrıldı. Çin Halk Cumhuriyeti'nde 1966 yılında başlayan Kültür Devrimi sürecinde zaten sendikaların faaliyetleri de durmuştu.

1961 Yılında Dünya Sendikalar Federasyonu Üyeleri

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun 1961 yılında üyesi örgütlerin tam listesi, ABD Merkezi İstihbarat Örgütü'nün (CIA) Dünya Sendikalar Federasyonu hakkında 15 Mayıs 1961 tarihinde hazırladığı "Gizli" raporda yer almaktadır (CIA,1961). Bu belge 24 Ağustos 1999 tarihinde internet üzerinden erişime açıldı.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun iki grup üyesi vardır. Birinci grubu, sendika enternasyonalleri (Trade Union Internationals) oluşturur. Bunlar, işkolu federasyonlarıdır.

İkinci grupta ise çeşitli ülkelerin sendikal merkezleri ve bazı durumlarda da sendikalar vardır.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun 1961 yılındaki üyelerinin listesi aşağıda sunulmaktadır:

Sendika Enternasyonalleri:

Tarım ve Ormancılık İşçileri Sendika Enternasyonali
İnşaat, Ağaç ve İnşaat Malzemeleri Endüstrileri İşçileri Sendika Enternasyonali
Kimya, Petrol ve Bağlantılı İşçiler Sendika Enternasyonali
Ticaret İşçileri Sendika Enternasyonali
Gıda, Tütün ve İçecek Endüstrileri ve Otel, Kafe ve Restoran İşçileri Sendika Enternasyonali
Metal ve Mühendislik İşçileri Sendika Enternasyonali
Madenciler Sendika Enternasyonali
Kamu ve Bağlantılı İşler İşçiler Sendika Enternasyonali
Tekstil, Giyim, Deri ve Kürk İşçileri Sendika Enternasyonali
Taşımacılık, Liman ve Balıkçılık İşçileri Sendika Enternasyonali
Öğretmen Sendikaları Dünya Federasyonu

Üye Sendikalar:

Arnavutluk: Arnavutluk Sendikalar Birliği, 1960 yılında 137.500 üye. 1945 yılında kuruldu.

Bulgaristan: Sendikalar Merkez Konseyi, 1957 yılında 1.023.654 üye. 1944 yılında kuruldu.

Birmanya: Birmanya Sendika Kongresi. 1960 yılına ilişkin üye tahmini 2.000-3.000. 1951 yılında kuruldu.

Kamerun: Kamerun İşçileri Genel Federasyonu. 1961 yılında bazı önderleri hapiste. Faal değil.

Seylan: Seylan Sendika Federasyonu. 1960 yılında üye bildirimini 31.981.

Şili: Tarım İşçileri Ulusal Federasyonu. 1960 yılında üye bildirimini 10.000.

Şili: Ulusal Endüstriyel İnşaat Federasyonu. 25.000 üye olduğu belirtiliyor. Tahmini üye sayısı 5.000.

Şili: Metalurji İşçileri Ulusal Federasyonu. 1958 yılında üye tahmini 30.000.

Şili: Şili Madencilik Federasyonu. 1958 yılında üye tahmini 70.000.

Şili: Belediye İşçileri Birliği. 1958 yılında üye tahmini 12.000.

Şili: Kamu Hizmetleri İşçileri Ulusal Federasyonu. 1958 yılında üye tahmini 5.500.

Şili: Ulusal Tekstil Federasyonu. 1958 yılında üye tahmini 30.000.

Şili: Şili Profesörler Birliği. Tahmini üye sayısı 20.000.

Şili: Kamu Çalışanları Ulusal Birliği. 1958 yılında tahmini üye sayısı 32.000.

Çin Halk Cumhuriyeti: Tüm Çin Sendikalar Federasyonu. 1956 yılında belirtilen üye sayısı 13.700.000.

Kosta Rika: Kosta Rika İşçileri Genel Konfederasyonu. 1959 yılında tahmini üye sayısı 2.500- 3.000. 1953 yılında kuruldu.

Küba: Taşımacılık İşçileri Ulusal Federasyonu. 62.000 üye.
Küba: Ulusal Tütün Federasyonu. 40.000 üye.
Küba: Şeker İşçileri Ulusal Federasyonu. 1957 yılında belirtilen üye sayısı 502.072.
Küba: Ulusal Havacılık Federasyonu. 1.500 üye.
Küba: Ayakkabı Sanayi Ulusal Federasyonu. 21.000 üye.
Küba: Ticaret İşçileri Ulusal Federasyonu. 70.000 üye.
Kıbrıs: Kıbrıs Emek Federasyonu. 1960 yılında 37.608 üye. 1946 yılında kuruldu.
Çekoslovakya: Sendikalar Merkezi Konseyi. 1959 yılında 4.000.000 üye.
Ekvator: Ekvator İşçileri Konfederasyonu. 1958 yılında 55.000 üye.
Finlandiya: Finlandiya İnşaat İşçileri Sendikası. 1961 yılında 33.000 üye.
Fransa: Genel Emek Konfederasyonu. 1959 yılında 1.508.117 üye.
Fransız Guyanası: Genel Emek Konfederasyonu. 1960 yılında 100 üye.
Fransız Batı Hint Adaları: Genel Emek Konfederasyonu, 1960 yılında 5.000 üye.
Demokratik Alman Cumhuriyeti: Hür Alman Sendika Federasyonu. 1959 yılında 6.000.000 üye.
Macaristan: Ulusal Sendika Konseyi. 1958 yılında 1.913.000 üye.
Hindistan: Tüm Hindistan Sendika Kongresi. 1959-1960 yıllarında 1.080.480 üye.
Hindistan: Tüm Hindistan Kisan Sabha. 1961 yılında 825.000 üye.
Endonezya: Endonezya Genel Merkezi Sendika Örgütü. 1958 yılında 2.800.000 üyesi olduğunu iddia ediyor, ancak tahmini üye sayısı bir milyonun altında.
Irak: Irak Sendikaları Genel Federasyonu. 1959 yılında 275.000 üye.
İtalya: İtalyan Genel Emek Konfederasyonu. 1960 yılında 3.468.000 üyesi olduğunu iddia ediyor. Tahmini üye sayısı 2.300.000.
Jamaika: Jamaika Sendikalar Federasyonu.
Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti: Kore Sendikalar Federasyonu. 1960 yılında 1.470.000 üye.
Lübnan: İşçi Sendikaları Federasyonu. 2.400 üye.
Lüksemburg: Hür Lüksemburg İşçileri Federasyonu. 1958 yılında 3.500 üye.
Madagaskar: Madagaskar Sendika Kongresi. 1956 yılında 6.200 üye.
Mauritius: Mauritius Sendikalar Federasyonu.
Mauritius: Mauritius Emek Federasyonu.
Mauritius: Genel Hükümet Çalışanları Sendikası. 1958 yılında üye sayısı 427.
Meksika: Meksika İşçileri ve Çiftçileri Genel Sendikası. Üye sayısı 5.000-10.000.
Moğolistan: Moğolistan Sendikalar Merkez Konseyi. 1959 yılında üye sayısı 84.000.
Panama: Panama Cumhuriyeti İşçileri Sendikal Federasyonu. Üye sayısı 150'nin altında.
Polonya: Sendikalar Merkez Konseyi. 1960 yılında üye sayısı 5.719.509.
Romanya: Sendikalar Merkez Konseyi. 1955 yılındaki üye sayısı 2.600.000.
Somali Cumhuriyeti: Ticaret ve Bağlantılı İşler İşçileri Sendikası. 1961 yılındaki üye sayısı 1.100.
İspanya: İspanyol İşçileri Genel Sendikası (sürgünde). 1950 yılındaki üye sayısı 31.500.
Adres: Paris.
Tanganika: Tanganika Kamu Yolları Taşımacılık ve Bakım İşçileri Sendikası.
Sovyetler Birliği: Tüm Sendikalar Merkezi Konseyi Birliği. 1959 yılındaki üye sayısı 52.780.700.
Uruguay: Uruguay İşçileri Merkez Sendikası.
Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyeti: Vietnam Genel Emek Konfederasyonu. 300.000 üye.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun beşinci kongresi 4-15 Aralık 1961 günleri Moskova'da 958 delegeyle toplandı. Kongreye 97 ülkeden üye ulusal sendikal merkezlerle, üye olmayan bazı örgütler katıldı. Katılanlar arasında 8 uluslararası sendikal örgüt vardı. Katılımcıların 142 milyon işçiyi temsil ettiği ileri sürüldü. Bu sayının 120 milyonu Federasyon üyesi örgütlerdeydi.

Kongrede tartışmaların odağında bağımsızlığını yeni kazanmış ülkelerdeki sendikalarla kurulan ilişkiler bulunuyordu. Bu politika, Sovyetler Birliği'nin bu ülkeler için önerdiği ve uyguladığı politikayla da uyum içindeydi. Kongrede "Günümüzde İşçi Hakları ve Çıkarlarının Korunmasında Sendikal Eylem Programı" ve "Sosyal Güvenlik Bildirgesi" kabul edildi.

WFTU'nun altıncı kongresi 8-22 Ekim 1965 günleri Varşova'da 527 delegeyle toplandı. Kongreye 90 ülkeden 99 üye ulusal sendika, 58 üye olmayan örgüt ve 8 uluslararası sendikal örgüt katıldı. Katılımcıların 159 milyon işçiyi temsil ettiği ileri sürüldü. Bu toplamın 138 milyonu Federasyon üyesi sendikalarda örgütlüydü. Kongrenin ele aldığı en önemli konu, Üçüncü Dünya ülkelerinde emperyalizme, sömürgecilğe ve yeni-sömürgecilğe karşı mücadelenin geliştirilmesi ve desteklenmesiydi.

Bu kongrede İtalya'dan üye örgüt olan CGIL, ülkesindeki siyasal gelişmelere de bağlı olarak, daha bağımsız bir çizgi izledi ve Çinli sendikacılarla birlikte muhalif bir tavır aldı. 14 Ekim 1965 günü Arnavutluk sendika temsilcisi Sovyetler Birliği'nin politikalarını eleştirdiğinde ve 20 Ekim 1965 günü Çin sendikasının delegesi Sovyetler Birliği'nin Vietnam'a ilişkin politikasına karşı çıktığında, Sovyet sendikası delegeleri salonu terk etti. Ertesi gün de Çin sendikası delegesi konuşma yaparken, Sovyet sendikasının delegeleri sözlü sataşmada bulundu. Çin, Arnavutluk, Endonezya ve Kore sendikalarının delegeleri birlikte muhalif bir tavır izledi. Polonya, Macaristan ve Çekoslovakya sendikalarının delegeleri de, çeşitli konularda Sovyetler Birliği sendikası delegelerinden farklı bir tutum izledi. İtalyan CGIL ve bir ölçüde Fransız CGT, üyelerin daha özgürce politika belirleyebileceği bir ilişkiyi savundu.

Çekoslovakya'nın İşgali ve WFTU

Dünya Sendikalar Federasyonu'nda 1968-69 yıllarında önemli bir kriz yaşandı. WFTU yönetimi, İlk kez Sovyetler Birliği ve diğer bazı sosyalist ülkelerin politikalarına karşı açık tavır aldı. Ancak daha sonra bu tavrı alanlar WFTU yönetiminden bir süreç içinde tasfiye edildi.

1968 yılında Çekoslovakya'da yönetimin Sovyetler Birliği etkisinin dışına çıkması girişimleri üzerine, Ağustos ayında Sovyetler Birliği ve diğer Varşova Paktı üyelerinin orduları Çekoslovakya'ya askeri müdahalede bulundu. Bu tarihte WFTU genel merkezi Prag'daydı. WFTU Genel Sekreteri Fransız Louis Saillant ve WFTU Genel Başkanı İtalyan Renato Bitossi bu işgale açıkça karşı çıktı. 28 Ağustos 1968 tarihinde WFTU Sekreteryasında yapılan oylamada, Sovyetler Birliği sendikalarının temsilcisinin karşı oyuna karşılık, sekiz oyla Çekoslovakya işgali lanetlendi. Daha sonra yapılan bir açıklamada, bu işgalin tüm temel ilkelerin ihlali anlamına geldiği belirtildi. Ayrıca, Varşova Paktı üyelerinin askeri işgalinin sona erdirilmesi ve birliklerin geri çekilmesi istendi.

WFTU'nun 1969 yılı Ekim ayında Budapeşte'de yapılan kongresinde, Çekoslovakya'nın işgaline ilişkin 28 Ağustos 1968 kararı, Sovyetler Birliği temsilcilerinin çabalarına rağmen, iptal edilmedi.

WFTU'nun yedinci kongresi 17-26 Ekim 1969 günleri Budapeşte'de 461 delegeyle toplandı. Kongreye 97 ülkeden 135 ulusal sendika, üye olmayan 56 örgüt ve 13 uluslararası sendika katıldı. Katılımcıların 153 milyon işçiyi temsil ettiği ve bunların 134 milyonunun Federasyon üyesi sendikalarda örgütlü olduğu ileri sürüldü.

Bu kongrede WFTU'nun tüzüğünde önemli değişiklikler yapılarak, Sendika Enternasyonalininin “bağımsızlığı” kabul edildi, örgüt yapısı sadeleştirildi ve WFTU üyelerinin politikalarının ve eylemlerinin belirlenmesinde kendi ülkelerinin koşullarının ön planda tutulması kararlaştırıldı. 1968 Çekoslovakya olaylarının ardından yaşanan iç sorunlar, bu yeni düzenlemelerle aşılmaya çalışıldı.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun sekizinci kongresi 15-22 Ekim 1973 günleri Varna'da 574 delegenin katılımıyla toplandı. Kongreye 93 ülkeden 180 üye ulusal sendika, üye olmayan 113 sendika ve 13 uluslararası sendika katıldı. Katılımcıların 208 milyon işçiyi temsil ettiği ileri sürüldü. Bu toplam sayının 151 milyonu, Federasyon üyesi sendikalarda örgütlüydü.

1972 yılında Stratejik Silahların Sınırlandırılması Antlaşması sonrasında dünya, 1975 yılında Helsinki Nihai Senedi'nin imzalanmasına doğru gelişen bir yumuşama sürecine girdi. Bu arada Avrupa'da ABD hegemonyasına karşı hareketler de güçlenmiş, bu gelişme 1973 yılında Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun kurulmasına katkıda bulunmuştu. Bu yıllarda bazı Avrupa ülkelerinde “Avrupa Komünizmi” anlayışı gelişmiş, komünistlerin kontrolündeki sendikal merkezlerin Sovyetler Birliği ve Dünya Sendikalar Federasyonu disiplininin dışına çıkma çabaları güç kazanmıştı.

Bu gelişmeler genel kurulda WFTU tüzüğünün yeniden düzenlenmesine, normal üyelik dışında bir de “sınırlı yetkili üyelik” (“associate membership”) statüsünün getirilmesine yol açtı.

Bu düzenlemeden sonra, İtalya'da komünist partisinin yönlendirdiği CGIL, Dünya Sendikalar Konfederasyonu üyeliğinden ayrılarak, “sınırlı yetkili üye” oldu ve ardından Avrupa Sendika Konfederasyonu'na üyelik başvurusunda bulundu. Üyelik başvurusu 1974 yılı Temmuz ayında kabul edildi.

Dünya politikasındaki yumuşama yıllarında Dünya Sendikalar Federasyonu'nun diğer örgütlerle ilişkilerinde de yumuşama yaşandı. Örneğin, 1976, 1977, 1979 ve 1981 yıllarında Avrupa'daki tüm önemli sendikal merkezlerin katılımıyla Avrupa sendika konferansları düzenlendi. Güney Afrika'daki ırk ayrımı rejimine (Apartheid) karşı diğer konfederasyonlarla ortak bir etkinlik düzenlendi. Şili ve Uruguay'daki diktatörlüklere karşı kampanyalar gerçekleştirildi. WFTU'nun Uluslararası Çalışma Örgütü'ndeki etkinlikleri de arttı.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun dokuzuncu kongresi 16-22 Nisan 1978 günleri Prag'da 996 delegeyle toplandı. Kongreye 126 ülkeden 303 ulusal sendika, üye olmayan 174 sendika ve 20 uluslararası sendika katıldı. Katılımcıların 230 milyon işçiyi temsil ettiği, bu toplam sayının 190 milyonunun üye örgütlerde bulunduğu ileri sürüldü.

Kongrede “Politika ve Eylem Belgesi” ile “Sendikal Haklar Evrensel Bildirgesi” kabul edildi. Kongredeki tartışmalarda Fransa'daki Genel Emek Konfederasyonu (CGT), Dünya Sendikalar Federasyonu'nun politikalarına ilişkin bazı itirazlar dile getirdi. WFTU genel sekreteri 1945 yılından itibaren CGT'den bir kişiydi. CGT bu kez genel sekreterlik için aday göstermedi.

1979 yılından itibaren Soğuk Savaş yeniden canlandı. Dünya Sendikalar Federasyonu'nun onuncu kongresi, bu yeni koşullarda, 10-15 Şubat 1982 günleri Havana'da 810 delegenin katılımıyla gerçekleştirildi. Kongreye 138 ülkeden üye 338 ulusal sendika ile üye olmayan 229 sendika ve ayrıca 19 uluslararası sendika katıldı. Katılımcıların 269 milyon işçiyi temsil ettiği ve bu toplamın 206 milyonunun Federasyon üyesi örgütlerde bulunduğu ileri sürüldü. (WFTU, 1985; 144-146)

Kongrede "Sosyal Güvenlik Bildirgesi"nin yeni biçimi ile "Sendikalar ve 1980'lerin Görevleri/Sorunları" (Challenges) belgesi kabul edildi.

WFTU'nun 1990 yılındaki kongresine 133 ülkeden 486 sendikal örgütü temsilen 1079 kişinin katıldığı bildirildi.

Bir WFTU Çalışanının Gözlemleri

Dünya Sendikalar Federasyonu'na ilişkin önemli bir gözlem, uluslararası sendikal örgütler konusunda önemli çalışmaları olan Peter Waterman'e aittir. 1936 yılında İngiltere'de faal komünist anne-babanın olduğu bir ailede doğan P. Waterman, 15 yaşından 1970 yılına kadar İngiliz Komünist Partisi'nin aktif üyelerinden biriydi. Kendi ifadesiyle, "Parti ve 'hareket' benim ailem, kulübüm, inancım, ülkem ve evrenim oldu." 1966-1969 döneminde Dünya Sendikalar Federasyonu'nun Prag'daki genel merkezinde Eğitim Bölümü'nde İngilizce konuşulan gelişmekte olan ülkeler sorumlusu olarak çalıştı.

P. Waterman'ın bazı gözlemleri şöyledir: "WFTU, hiçbir zaman bir grevin nasıl örgütleneceği konusunda bir el duyurusu bile üretmedi. Ayrıca, Afrika konusunda, Afrika bölümünde bile, bir kütüphane veya dokümantasyon yoktu. Ben, özel olarak, ABD'den bazı yayınlar istedim. Böylece, 1960'lı yıllarda Afrika sendikaları konusunda temel WFTU belgeleri WFTU'ya, ABD Devlet Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak temin edildi." (Waterman, 2003)

P. Waterman'ın Prag'daki ilk izlenimleri de şöyleydi:

"Vardığımda beklentim, verimli bir uluslararası Komünist bürokrasi bulmaktı. Bürokrasi, evet; verimlilik, hayır. Afrika Bölümü'nden Afrika konusunda kütüphane ve dokümantasyonlarına erişim izni talep ettim. Bana önerdikleri, bir dönem WFTU'da çalışmış ve o tarihte İngiliz Komünist Partisi Uluslararası İlişkiler Bölümü sekreteri olan Jack Woddis'in yazdığı üç kitap oldu. Hiçbir doküman yoktu; yalnızca yazışmalar vardı ve onlara erişimime de izin verilmedi. (...)

"WFTU basitçe gıcırdayıp duran ve ruhsuz bir bürokrasiydi. (...) Uzun süre genel sekreterlik yapan Fransız Louis Saillant gerçekte Fransa'da yaşıyordu ve ara sıra ziyarete geliyordu; siyah Mercedes'le geliyor ve ardından Sekreteryanın bürolarında kayboluyordu (veya uluslararası Amerikan futbolu maçı izliyordu). WFTU'nun Fransız temsilcisi palavracı, boş kafalı, bir zamanlar direniş kahramanı olan biriydi ve Fransız üye CGT'ye daha fazla zarar vermesini önlemek amacıyla Prag'a gönderilmişti. Ayrıca, Fransızca konuşan Afrika konusundaki tavrında da, açık bir ırkçı değilse, bir Fransız şovenistiydi." (Waterman, 2004)

Dünya Sendikalar Federasyonu çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının kader, amaç ve mücadele birliğini (enternasyonalizmi) savunan ve bu anlayışı hayata geçirmeye çalışan bir örgüt müydü? Hayır.

Dünya Sendikalar Federasyonu, çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında işbirliği, yardımlaşma ve dayanışmayı etkili bir biçimde amaçlayan, örgütleyen ve uygulayan bir örgüt müydü? Hayır.

Dünya Sendikalar Federasyonu'na bağlı ulusal sendikal merkezleri oluşturan sendikaların üyelerinin ve o ülkelerin işçi sınıflarının, başka ülkelerin işçi sınıflarıyla kader birliği yapma onlarla birleşme gibi bir zorunlu ihtiyaçları, niyetleri ve somut çabaları var mıydı? Hayır.

Komünist partileri tarafından yönetilen ülkelerde işçi sınıflarının özellikle uluslararası sendikal ilişkilerde iktidarların politikası dışında bağımsız bir çizgi izlemeleri mümkün müydü? Hayır.

Dünya Sendikalar Federasyonu çeşitli açılardan Profintern'den farklıydı. Profintern doğrudan Komintern'e bağlıydı ve yalnızca komünist partilerin tam kontrolündeki sendikalar ve diğer yapılardan oluşuyordu. Hiçbir örgütün bu merkezîyetçi yapının dışına çıkması mümkün değildi. Dünya Sendikalar Federasyonu içinde komünistlerin kontrolünde olmayan örgütler de vardı. Dünya Sendikalar Federasyonu, Çekoslovakya'nın işgalinde olduğu gibi, komünist partilerin çizdiği politikaların dışına çıkabiliyordu.

Geriye dönüp bakıldığında, Dünya Sendikalar Federasyonu'nun belgelerinde "enternasyonalizm" konusunda çok ifade yer almış olsa da, bu örgütün yalnızca Sovyetler Birliği'nin dış politikasının bir aracı olduğu söylenebilir.

ULUSLARARASI HÜR İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU - UHİSK (INTERNATIONAL CONFEDERATION OF FREE TRADE UNIONS - ICFTU)

İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde işçi sınıflarının kısa vadeli çıkarı, tüm dünya işçilerinin kader birliği ve ortak mücadelesi (enternasyonalizm) ve hatta etkili bir uluslararası işbirliği, dayanışma ve yardımlaşma değil, kendi devletleriyle birlikte davranmayı gerektiriyordu. Gelişmiş kapitalist ülkelerin, azgelişmiş ve bir bölümü bağımsızlığını yeni kazanmış ülkelerin ve sosyalist ülkelerin işçi sınıfları da aynı biçimde davrandı. 1949 yılında kurulan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu oluşturan sendikalar, bu anlayışla hareket etti.

1949-2006 döneminde varlığını sürdüren ve 2006 yılında Dünya Emek Konfederasyonu ile birleşerek Uluslararası Sendika Konfederasyonu'nu oluşturan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (International Confederation of Free Trade Unions, ICFTU) işçi sınıfının enternasyonalist bir örgütü değil, büyük çoğunluğu kendi devletlerinin politikalarını uluslararası sendikal alanda uygulayan gelişmiş kapitalist ülke sendikalarının enternasyonal bir aracıydı. Çeşitli ülkelerin sendikaları arasında ICFTU aracılığıyla yaratılan ve sürdürülen ilişkiler ve bazı ülkelerin sendikalarına yapılan yardımlar da, enternasyonalist dayanışma amacı taşımıyordu; gelişmiş kapitalist ülkelerin dış politikalarına destek niteliğinde eylemlerdi.

1992-1994 yıllarında ICFTU genel sekreterliği görevini yürüten Enzo Friso, 2001 yılında yayımlanan kitabında bu yıllardaki dayanışma bilinci konusunda şöyle yazmaktadır:

"Ancak şurası kabul edilmeli ki, gerçek bir uluslararası sendika bilinci, bir uluslararası işçiler toplumunun bir parçası olma duygusu geçmişte de yoktu, bugün hâlâ yoktur. (...) Hükümetlerin kalkınma fonlarının katkısı, ICFTU'nun uluslararası çabası açısından kesinlikle hayati öneme sahipti, ancak bu durum aynı zamanda bu fonların işçi katkılarından gelmiş olsaydı yaratacağı uluslararası duyarlılığın yaratılmasına da yardımcı olmadı. (...) Sendika hareketi ve sendikal faaliyetler bir temel insan özelliğini aşabilmiş gözükmemektedir: İnsanlar zorluklarla karşılaştıklarında kendi içlerine dönmekte, arkadaşları erkek ve kadınların durumlarını dikkate almamaktadır. (...) Başkalarıyla dayanışmanın sıklığı daha azdır." (Friso,2001;104-105)

Yüksek üye sayıları ve ödedikleri yüksek aidatlar ve ayrıca devletlerinin maddi ve diğer biçimlerdeki destekleri sayesinde ICFTU'ya kapitalist ülkelerin sendikal merkezleri hakimdi. Bu ülkelerin sendikaları, kendi devletlerinden aldıkları önemli miktarlardaki maddi yardımlardan da yararlanarak, az gelişmiş ülke sendikalarının uluslararası alandaki politikalarını da etkileyebiliyordu. Bu ülkelerin sendikal merkezleri, kendi ülkelerinin işçi sınıflarının çıkarlarını korumak ve geliştirmek için, kendi ülkelerinin sermayedarları ve devletleriyle işbirliği yapmayı ve onların politikalarını desteklemeyi temel politika olarak kabul etmişlerdi. Böylece emperyalist sömürü aracılığıyla aktarılan kaynaklarla ülkede bölüşülen pasta büyütülüyor, ülke içinde sınıf mücadelesinin sertleşmesine yol açılmadan, işçi sınıfının da, sermayedar sınıfın da gelirleri artıyordu.

Bu nedenle ICFTU'nun politikaları, gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikal merkezlerinin çıkarları doğrultusunda biçimlendirildi. Örgütün politikalarına damgasını vuran özellik, anti-komünizmdi. Örgütün NATO, Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu gibi örgütlerle kurduğu ilişkiler ve daha sonraki yıllarda özelleştirme gibi konularda izlediği politikalar da bu anlayış temelinde biçimlendirildi. (ICFTU'nun NATO ile yakın ilişkileri için bkz. NATO,1956;27-28;35-38) Gelişmiş kapitalist ülkelerin kendi aralarındaki çıkar çelişki ve bazen çatışmaları da, bu ülkelerin sendikal merkezleri aracılığıyla ICFTU'ya aktarıldı; bu çelişkilere bağlı olarak ICFTU'nun politikalarında sorunlar yaşandı.

ICFTU'nun kendisine bağlı sendikaları ve onların tabanlarını örgütlü bir biçimde harekete geçirme gücü yoktu. ICFTU üyesi sendikal merkezlere bağlı sendikaların üyelerinin çok büyük bölümü bu örgütün adından bile habersizdi. ICFTU, önemli ölçüde devlet kaynağı da kullanarak, uluslararası platformlarda (hiçbir ciddi güce sahip olmadan ve bu güçsüzlüğü bilinerek) demokrasi oyununun bir oyuncusu olarak kendisine gelişmiş kapitalist ülke devletleri tarafından verilen rolü oynadı.

ICFTU ilk bakışta Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun (IFTU) bir devamı gibi gözükmektedir. Ancak bu izlenim yanlıştır. Devlet politikalarından belirli bir bağımsızlığı olan IFTU'ya karşılık, ICFTU hemen hemen tamamıyla devletlerin politikalarının aracı konumundaydı ve istihbarat örgütlerinin cirit attığı bir yerdi.

Kuruluşa Giden Süreç ve Sonrası

Soğuk Savaş'ın sendikal alana yansımaları çok kapsamlı ve etkileyici oldu. Önce çeşitli ülkelerde sendikalarda yeni saflaşmalar ve bölünmeler yaşandı. Ardından uluslararası sendikal örgütlerde büyük altüst oluşlar yaratıldı. Bu dönemin önemli bir özelliği, istihbarat örgütlerinin Soğuk Savaş koşullarında uluslararası sendikacılık hareketini önemsemeleri ve kullanmaya çalışmalarıydı. Ayrıca, süper güçlerin diğer ülkelerin (özellikle eski sömürgelerinin) sendikal süreçlerini etkilemeleri de ilk kez bu denli kapsamlı bir biçimde yaşandı.

Bu dönemde uluslararası sendikacılık hareketinin biçimlendirilmesinde belirleyici iki güç, ABD ve SSCB idi.

ABD, İkinci Dünya Savaşı yıllarında Almanya'ya karşı uluslararası sendikalarla işbirliği alışkanlığını savaştan sonra da komünistlere karşı bir çizgide sürdürdü. Böylece potansiyel bir tehdit oluşturan işçi hareketini bir müttefike dönüştürmeye çalıştı. Bu süreçte de uluslararası sendikacılık hareketini bir araç olarak kullandı. Uluslararası sendikal örgütlerin çalışmalarına

ve ilişkilerine damgasını vuran özellik enternasyonalizm ve hatta işçi sınıfının uluslararası dayanışması ve işbirliği değil, büyük devletlerin dış politikaları oldu. Bu dönemin uluslararası sendikal örgütleri enternasyonalisti, ancak anti-enternasyonalistti. “İşçilerin birliği” gibi bir anlayış söz konusu değildi.

ABD istihbarat örgütleri özellikle 1946 yılından itibaren bu alana önemli kaynaklar aktarmaya başladı. ABD’nin merkezi işçi örgütü olan AFL’nin Özgür Sendikalar Komitesi (Free Trade Union Committee - FTUC) bu dönemde yapılan gizli bir anlaşmayla ABD’nin merkezi istihbarat örgütü CIA’dan önemli miktarda maddi destek aldı ve dünyanın stratejik olarak önemli merkezlerinde komünizmle mücadeleye başladı. (Carew,2000;189)

Soğuk Savaş’ın biçimlenmesiyle, 1947 yılında AFL’nin teşvikiyle Belçika, Lüksemburg ve Hollanda Sendikaları, Dünya Sendikalar Federasyonu’nun karşısında alternatif bir örgüt kurmayı dile getirmeye başladılar.

İlk olarak, 1948 yılında Avrupa Kalkınma Programı Sendika Danışma Komitesi’nin bu amaçla kullanılması gündeme geldi; ancak bu örgütün Marshall Yardımı alan ülkelerin sendikaları arasında bir işbirliği platformu olarak sürdürülmesi görüşü ağır bastı (Bu örgüt daha sonra Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü Sendika Danışma Komitesi - OECD TUAC oldu).

ABD’nin bu yıllarda ve daha sonraki onyıllar boyunca uluslararası sendikacılık hareketinde anti-komünizm vurgusunda iki neden öne çıkmaktadır.

Birinci neden, Sovyetler Birliği’nin önderliğindeki sosyalist ülkeler topluluğunun kapitalizm ve emperyalizm açısından yarattığı tehlike ve tehditti. İkinci neden ise, komünizm temelinde bölünmüş olan Almanya’nın ve Avrupa’nın bölünmüşlüğü ve kavgasını iyice pekiştirerek, ABD karşısında rakip olabilecek bir Almanya’nın ve Avrupa’nın ortaya çıkmasını engellemekti.

Bu süreçte Batı Alman işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin ABD’den bağımsız bir tavrı olmadı. Buna karşılık İngiltere’deki TUC, Dünya Sendikalar Federasyonu içindeki bölünmeyi geciktirici bir rol oynadı.

Yapılan çeşitli görüşmelerin ardından, 1949 yılı Nisan ayında AFL’nin bir açıklaması sonrasında, yeni bir uluslararası örgütün kurulması amacıyla 25-26 Haziran 1949 tarihinde Cenevre’de bir Hazırlık Konferansı toplandı. Bu konferansa uluslararası meslek sekreterliklerinin (uluslararası işkolu federasyonlarının) bazı temsilcileri gözlemci statüsünde katıldı. Konferansta 34 örgütün temsilcileri yetkili olarak yer aldı. Daha bu ilk toplantıda AFL mali sekreteri George Meany, yaptığı konuşmada, komünizme karşı sürdürülmesi gereken ideolojik savaşın önemini vurguladı. İngiliz TUC ve Amerikan CIO temsilcileri ise anti-komünizmden öte hedeflerin de olması gerektiğini dile getirdi.

Konferansta, bir tüzük taslağı hazırlamak ve örgütün kuruluş kongresi için gerekli hazırlıkları yapmak üzere, bir Hazırlık Komitesi oluşturuldu. Hazırlık Komitesi’nin çalışmaları sırasında örgütün yapısına ilişkin bazı yeni düzenlemeler ortaya çıktı.

Kurulacak uluslararası örgütün bölge yapılanmalarının da oluşturulması öngörüldü. Bu anlayış, sosyalizmin yalnızca Avrupa değil, dünya ölçeğinde bir tehdit olarak algılanması sonucunda Avrupa dışında da önemli çalışmalar yapmayı amaçlayan bir yaklaşımın sonucuydu.

Soğuk Savaş koşulları, dünyanın çeşitli bölgelerinin kontrol altına alınmasını gerekli kılıyordu. Bu nedenle yeni uluslararası sendikal örgütün, IFTU'dan farklı olarak, örgütlenme işine de önem vermesi amaçlanıyordu. IFTU, mevcut örgütler arasında haberleşmeyi, bilgi alışverişini ve bir ölçüde de dayanışmayı öngörüyordu. Yeni oluşturulacak uluslararası sendikal yapı, küresel düzeydeki etki alanları mücadelesinde bir araç olarak kullanılacak ve örgütlenmede aktif bir destek sağlayacaktı.

Böylece gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları ve sendikal örgütleri, gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki paylaşım kavgasında ve bir bütün olarak kapitalist sistemle sosyalist sistem arasındaki etki alanları mücadelesinde aktif bir oyuncu olarak yer aldı. Gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfları ve sendikacılık hareketleri daha önceki dönemlerde kendi devletlerinin politikalarını desteklemişlerdi; ancak dünyadaki güç ve etki mücadelesinde ve yayılcılıkta uluslararası düzeyde açık işbirliği Soğuk Savaş döneminde başladı ve bu anlayış yeni oluşturulan uluslararası sendikal örgütün yapısını ve politikalarını belirledi.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikaları, bir taraftan uluslararası sendikal örgütler aracılığıyla, diğer taraftan ikili sendikal ilişkilerle, kendi devletlerinin uluslararası politikalarının hayata geçirilmesinde görev aldı. Ancak bu çabalar, sömürge ve yarı sömürge ülkelerde ve siyasal bağımsızlığını yeni kazanmış ülkelerde sendikacılığın önündeki bazı engellerin kaldırılmasında da etkili oldu.

Bu süreçte yaşanan önemli bir tartışma, Hıristiyan sendikacılığına ilişkin izlenecek politika konusundaydı.

AFL, Avrupa sendikacılığındaki siyasal kimliği zayıflatmak ve anti-komünist cepheyi daha da güçlü kılmak amacıyla, Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu (IFCTU) üyesi sendikaların da yeni örgüte katılmaya çağrılmalarından yanaydı. Avrupa sendikalarının çoğu ise bu çağrıya karşıydı. Hazırlık Komitesi, ilgili ülkedeki diğer sendikaların itirazının olmaması koşuluyla, Hıristiyan sendikaları da yeni bir üst örgüt kurma sürecine davet etmeyi kararlaştırdı. Ancak bu çağrı Hıristiyan sendikalardan fazla bir ilgi görmedi.

AFL, yeni oluşturulacak örgütün anti-komünizm niteliğini daha da pekiştirmek amacıyla, 1948 yılında ABD finansmanı ile kurulan ve Doğu Avrupalı göçmenleri örgütleyen Uluslararası Sürgündeki Özgür Sendikacılar Merkezi'nin (International Centre of Free Trade Unionists in Exile - ICFTUE) de örgüt olarak yeni uluslararası sendikal merkeze üye yapılmasını istedi. Bu örgüte üye bazı sendikacılar, AFL'nin CIA finansmanlı ve denetimli Özgür Sendika Komitesi'nde (Free Trade Union Committee) çalışma yürütüyordu. Avrupalılar bu üyelik önerisini reddettiler; ancak bu örgütün bir temsilcisinin kongrede bir konuşma yapmasına da izin verdiler. (Carew,2000;194)

ABD'deki ikinci sendikal merkez olan CIO delegasyonuna başkanlık eden Walter Reuther ve bazı Latin Amerikalı sendikacılar da anti-komünizm vurgusuna eleştiri getirdilerse de, Soğuk Savaş koşullarında ABD devletinin politikalarını kraldan çok kralcı bir anlayışla savunan AFL'nin önerileri kabul gördü. Toplantıda, ekonomik ve toplumsal taleplerin dile getirildiği bir bildirge de kabul edildi.

Özgür Dünya Emek Konferansı çalışmalarını 7 Aralık 1949 günü tamamladı ve aynı kişiler aynı yerde bu kez Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (ICFTU, International

Confederation of Free Trade Unions) ilk kongresi olarak toplandı. ICFTU kongresi, Konferans kararlarını ve bildirgesini onayladı. 19 üyeli Yönetim Kurulu seçildi. Belçikalı Paul Finet ilk genel başkan oldu. Hollandalı Oldenbroek genel sekreterliğe getirildi. Konfederasyon'un genel merkezinin de Brüksel'de olması kararlaştırıldı.

ICFTU, Kuruluşunda 53 ülke ve bölgeden 48 milyon kişiyi temsil ediyordu. ICFTU'nun kuruluş kongresine 33 az gelişmiş ülke ve bölgeden sendikaların gelmesi sağlandı.

Konferansa ve ardından toplanan ICFTU Kuruluş Kongresine katılan örgütler ve belirtilen üye sayıları aşağıda sunulmaktadır (CISL,1950;14-23):

Ülke	Örgüt	Üye Sayısı
Amerika Birleşik Devletleri	American Federation of Labor	7.000.000
Amerika Birleşik Devletleri	Congress of Industrial Organizations	6.071.000
Amerika Birleşik Devletleri	United Mineworkers of America	600.000
Arjantin	Comite Obrero Accion Sindical Independiente	40.000
Avusturya	Österreichischer Gewerkschaftsbund	1.260.000
Barbados	Barbados Workers' Union	1.000
Bask Bölgesi	Solidaridad de Trabajadores Vascos	5.000
Belçika	Federation Generale du Travail	550.000
Belçika	Confederation des Syndicats Chretiens	504.000
Brezilya	Trabalhadores no Comercio	1.200.000
Brezilya	Conf. Nacional dos Trabalhadores na Industria	2.000.000
Brezilya	Sindicato de Estivadores Federaçao Nacional dos Trabalhadores em Transportes Maritimos	100.000
Brezilya	Federacao dos Trabalhadores em Empresas de Carris Urban's	75.000
Brezilya	Federacao de Rodoviaros	200.000
Brezilya	Federacao de Turizme e Hospitalidade	200.000
Danimarka	De Samvirkende Fagforbund	607.234
Dominik	Dominica Trade Union	4.000
Federal Almanya	Deutscher Gewerkschaftsbund	4.700.000
Federal Almanya	Unabhaengige Gewerkschaftsorganisation (Berlin)	150.000
Fransa	CGT Force Ouvriere	1.000.000
Fransa	Confederation Française des Travailleurs Chretiens	750.000
Fransa	Confederation Generale des Cadres (GÖZLEMCİ)	150.000
Gambia	Gambia Labour Union	2.000
Granada	Grenada Workers Union	2.000
Güney Kore	Federation of Korean Trade Unions	800.000
Hindistan	Hind Mazdoor Sabha	668.000
Hindistan	Indian National Trades Union Congress	1.320.804
Hollanda	Nederlands Verbond van Vakverenigen	359.993
Hollanda Guyanası	Surinaamse Werknemers Organisatie	18.000
Hollanda Guyanası	Surinaamse Mihnwerkers Unie	2.263
Hong Kong	Hongkong and Kowloon General Trade Union	80.700

İngiliz Guyanası	British Guiana Labour Union	1.500
İngiliz Hondurası	General Workers Union	2.000
İngiltere	Trades Union Congress	7.937.091
İran	Union Syndicale des Travailleurs et Agriculteurs	120.000
İrlanda	Irish Trades Union Congress (GÖZLEMCİ)	195.700
İspanya	Union General de Trabajadores de Espana	20.000
İsveç	Landsorganisationen i Sverige	1.238.562
İsveç	Teanstemannens Centralorganisation	253.304
İsviçre	Union Syndicale Suisse	376.000
İtalya	Libera Confederazione Generale Italiana dei Lavoratori	1.200.000
İtalya	Federazione Italiana del Lavoro	502.000
Japonya	Joint Council of Japanese Trade Unions	3.050.000
Kanada	Trades and Labour Congress of Canada	400.000
Kanada	Canadian Congress of Labour	350.000
Kıbrıs	Cyprus Workers' Confederation (New Trade Unions)	4.000
Kosta Rika	Confederacion Costarricense del Trabajo "Rerum Novarum"	20.000
Küba	Confederacion de Trabajadores de Cuba	800.000
Lübnan	League of Lebanese Trade Unions	14.000
Lüksemburg	Confederation Generale du Travail	20.000
Malaya	Working Committee of Malayan union Delegate Conference (GÖZLEMCİ)	70.057
Malta	General Workers' Union	15.400
Mauritus	Mauritius Trade union Council	16.000
Meksika	Confederacion de Trabajadores de Mexico	250.000
Mısır	Transportworkers Unions (GÖZLEMCİ)	16.000
Mısır	Factory Workers Unions (GÖZLEMCİ)	15.000
Norveç	Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon i Norge	450.000
Peru	Confederacion de Trabajadores del Peru	350.000
Porto Riko	Federacion Libre de los Trabajadores de Puerto Rico	20.000
Porto Riko	Confederacion General de Trabajadores de Puerto Rico	100.000
Sarre - Saar	Einheitsgewerkschaft	105.000
Seylan	All Ceylon Trade Union Congress	50.000
Sierra Leone	Sierra Leone Council of Labour	10.000
St.Christophe	St.Kitts-Nevis Trades and Labour Union	1.686
St.Lucia	St.Lucia Workers Union	7.000
Şili	Confederacion del Trabajo	115.000
Tayvan- Milliyetçi Çin	Chinese Federation of Labour	473.998
Triest	Camera Confederale del Lavoro	63.800
Trinite	Seamen Waterfront Workers Union	4.000
Trinite	Railwaymen's Union	Bilgi yok
Uruguay	Comitee de Coordinacion de Sindicatos Autonomos	20.000
Venezuela	Confederacion de Trabajadores de Venezuela	200.000
Yunanistan	Confederation Generale du Travail	200.000

ICFTU'nun ilk genel sekreteri Oldenbroek, İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD'nin istihbarat örgütü olan Stratejik Hizmetler Bürosu ile işbirliği yapmış bir kişiydi. "Hem Oldenbroek ve hem de Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu Genel Sekreteri olarak onun yerini alan Omer Becu, Savaş sırasında OSS ile işbirliği yapmıştı ve Amerikan istihbaratı ile bağlantıları vardı." (Linden,2000;Carew,203) "Omer Becu 1960 yılı Ağustos ayında ICFTU Genel Sekreteri oldu. İkinci Dünya Savaşı sırasında OSS ile çalışmıştı." (Carew,2000;271)

ICFTU'nun yıllık toplam geliri 250 bin Sterlin kadardı. ICFTU'nun faaliyete geçebilmesinde AFL'nin 25 bin Dolarlık ve CIO'nun da 15 bin Dolarlık bağışları etkili oldu. ICFTU, böylece, daha faaliyete geçerken gerek yönetim kadroları, gerek de finansman açısından ABD'nin etkisini taşıyordu. Bu süreçte ABD devletinin doğrudan müdahalesinin örneklerinden biri, Japonya'dan ICFTU'nun kuruluş kongresine gelen delegasyonla ilgilidir. Bu delegasyonun Japonya'dan Londra'ya yolculukları Japonya'daki ABD askeri hükümeti tarafından finanse edildi ve bu süreçte kendilerine Japonya'daki Amerikan askeri yönetiminden bir refakatçi eşlik etti. (Carew,2000;199)

Örgütün benimsediği "ekmek, barış, özgürlük" sloganı, izlenecek politikayı güzel özetliyordu. "Ekmek", İkinci Dünya Savaşı sırasında çekilen büyük sıkıntıların çözümüydü. "Barış", savaşın büyük yıkımına karşı insanlığın yaygın talebiydi. "Özgürlük" ise anti-faşizmi değil, anti-komünizmi ifade ediyordu.

ICFTU'nun kuruluş kongresinde alınan kararlardan biri, Franko'nun diktatörlüğü altındaki İspanya'ya yapılan yardımların durdurulmasını ve İspanya'nın Marshall Planı kapsamına alınmamasını talep ediyordu. Ayrıca, Uluslararası Meslek Sekreterlikleriyle ilişkiler, Latin Amerika'daki diktatörlükler, orta ve doğu Avrupa'da komünistlerin çalışmaları ve Yunanistan'da çocukların komünistlerce kaçırılması konularında da kararlar alındı. (ICFTU,1999;5)

Yeni oluşturulacak örgütün Marshall Planı'nı ve NATO'yu da desteklemesi kararlaştırıldı. Böylece uluslararası sendikacılık hareketi ilk kez gelişmiş kapitalist ülkelerin askeri kurumları konusunda da son derece açık bir destekleyici tavır aldı (Carew,2000;197).

ICFTU kurulur kurulmaz yapılan ilk işlerden biri, komünistlerin Asya ülkelerinde etkili olmasını önlemek amacıyla, Asya ülkelerinde bir delegasyon gönderilmesi oldu. Yedi kişilik delegasyon, Pakistan, Hindistan, Birmanya, Hong Kong, Japonya, Tayvan, Tayland, Filipinler, Endonezya, Singapur, Malezya, Seylan, Vietnam ve İran'ı iki aylık bir süre içinde ziyaret etti. Bu ziyaretin arkasından ICFTU, Asya'da iki sendikal eğitim merkezinin açılmasına ve 1951 yılında Karaçi'de bir Asya Bölge Konferansı düzenlenmesine karar verdi. Sovyet Basın Ajansı TASS, bu girişimleri, "konfederasyon'un ajanları açıktır ki sömürgeci güçlerin casusları gibi hareket edeceklerdir" biçiminde değerlendirdi. (ICFTU,1999;6)

1950 yılının önemli diğer bir gelişmesi, ICFTU'nun Avrupa'daki üyelerinden 16'sının Kasım ayında bir bölge toplantısı gerçekleştirmesi ve Avrupa Bölge Sekreterliği'nin ortaya çıkmasıdır.

ICFTU'nun Amerika Bölge Örgütü ise 1951 yılının Ocak ayında oluşturuldu. 8-12 Ocak günleri yapılan toplantıda Amerika Bölge Örgütü (ORIT) kuruldu. Dünya Sendikalar Federasyonu, bu girişimi, Amerikan sendikalarının "Latin Amerika'daki işçi hareketini kontrol altına alma ve sendikal dünyada bir tür Monroe Doktrini yaratma" çabası olarak suçladı. (ICFTU,1999;7)

ICFTU'nun 2. Dünya Kongresi 4-12 Temmuz 1951 tarihlerinde İtalya'da Milano'da toplandı. Kongreye, 66 ülkeden 55 milyon işçiyi temsil ettiği ileri sürülen 300 delege katıldı.

ICFTU Kongresi, Soğuk Savaş'ın en sert biçimde sürdüğü bir dönemde toplandı ve Kongre'ye damgasını vuran anlayış anti-komünizmdi. Komünistlerin sömürge ve yarı-sömürge ülkelerden artan çalışmalarını etkisizleştirmek amacıyla, ilk kez, "az gelişmiş ülkelerin" sorunlarına özel önem verildi, sendikaların "tüm hükümet denetimi ve müdahalesi dışında tutulması" gerektiği vurgulandı. "ICFTU, komünizmle savaşa devam edecektir," dedi. (ICFTU,1999;7)

Yapılan seçimlerde, ICFTU genel sekreterliğine J.H.Oldenbroek, başkanlığına İngiltere'den Sir V.Tewson seçildi.

ICFTU'nun anti-komünist çizgisi 1953 yılında da katı bir biçimde devam etti. 5 Mart 1953 tarihinde Stalin ölünce Batı'da Sovyetler Birliği'yle ilişkiler konusunda yumuşama eğilimleri ortaya çıktığında, ICFTU'nun tavrı, eski çizginin sürdürülmesi oldu ve ICFTU, "Demir Perde'nin devam ettiğini" vurgulayarak, yumuşamaya karşı çıktı.

ICFTU'nun ABD devleti ile yakın bir işbirliği içinde anti-komünist faaliyetlerinin en önemlilerinden biri 1953 yılında başladı. Doğu Berlin'de 1953 yılında bir ayaklanma oldu ve bu ayaklanma Sovyetler Birliği tarafından bastırıldı. ICFTU bu olaylar üzerine bir "Berlin Fonu" kurdu. Fonun amacı, Batı'ya kaçanlara yardımcı olmak ve Doğu'ya yönelik bir radyonun ve diğer basılı malzemenin finansmanıydı. Çalışmalar 1954 yılında başladı. Program, Alman sendikacıların eşgüdümü altında yürütüldü. Bu amaçla Federal Almanya'daki sendikal merkez olan DGB'de bir komite oluşturuldu. Bu komite çalışmalarını 1961 yılına kadar sürdürdü. Berlin Duvarı'nın yapımı sonrasında komitenin çalışmalarını DGB devraldı.

ICFTU'nun 3. Dünya Kongresi 4-11 Temmuz 1953 tarihinde, İsveç'te Stokholm'de, Doğu Berlin ayaklanmasından kısa bir süre sonra toplandı. Kongrede sömürge ve yarı-sömürgelerin durumu yeniden gündeme geldi. Ancak, sömürgelerin bağımsızlığının kayıtsız-şartsız verilmesi konusunda herhangi bir karar kabul edilmedi. Yalnızca, Fransa'nın, sömürgesi Fas'ta sendikal hakları ihlal etmesi eleştirildi ve bu konuda ILO'ya yapılmış bulunan şikayet değerlendirildi.

Kongrede, ICFTU genel sekreterliğine J.H.Oldenbroek, başkanlığına Belçikalı O.Becu seçildi.

Bu dönemde, ICFTU içinde ABD ile Avrupa yanlıları arasındaki çelişkiler yavaş yavaş su yüzüne çıkmaya başladı. ABD 1953 yılının sonlarında Franco'nun diktatörlüğü altındaki İspanya ile bir askeri ittifak ve ekonomik yardım anlaşması imzaladı. ICFTU, bu konuda eleştirilerini dile getirdi. (ICFTU,1999;9)

Bu dönemin ilginç olaylarından biri, ICFTU'nun Arjantin'in çalışma ataşeleri aracılığıyla çeşitli ülkelerde yaptığı sendikal çalışmayı "lanetlemesi" idi. ABD istihbarat örgütleri uluslararası sendikacılık hareketinde cirit atarken, ICFTU'nun tepkisi, Peroncu çalışma ataşelerine oldu. (ICFTU,1999;13) Bu yıllarda Latin Amerika işçi hareketi üzerinde Peroncuların artan etkisi, ABD emperyalizmini rahatsız ediyordu.

1955 yılı Mayıs ayında işgal kuvvetleri Avusturya'dan ayrıldı ve Avusturya tekrar bağımsızlığını kazandı. Bu olayın hemen arkasından ICFTU'nun 4. Dünya Kongresi Viyana'da toplandı.

Sovyetler Birliği 1954 yılından itibaren dış politikasında önemli değişiklikler yapmış ve sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin bağımsızlık savaşına verdiği desteği artırmıştı. ICFTU'nun 4. Dünya Kongresi'nde "sömürge bölgelerdeki haklara destek sunan ve insan hakları, sendika kurma özgürlüğü ve zeklikleri için verilen mücadeleyi destekleyen" kararlar kabul etti. (ICFTU,1999;13)

4. Dünya Kongresi'nde ICFTU genel sekreterliğine J.H.Oldenbroek, başkanlığa ise O.Becu seçildi.

4. Dünya Kongresi'nden yaklaşık bir yıl sonra, 1956 yılı Haziran ayında Polonya'da Poznan'da işçiler greve gitti. Grevi bastırmaya çalışan ordu, 50 kişinin ölmesine ve 300 kişinin yaralanmasına neden oldu. Bu olaylardan yararlanmak isteyen Batılı gler, ICFTU'da 1953 yılında kurulmuş olan Berlin Komitesi'nin çalışmalarının kapsamını genişlettiler ve bir uluslararası dayanışma fonu oluşturdular. Gelişmiş kapitalist lkeler, ICFTU'nun uluslararası dayanışma fonu aracılığıyla Sovyet bölgelerindeki muhalif unsurlara destek vermeye başladı.

Benzer bir durum, 1956 yılı Ekim ayında Macaristan'da ortaya ıktı. Macaristan'da Sovyetler Birliği'nden bağımsızlaşma ve Varşova Pakti'ndan ayrılma eğilimleri güçlendiğinde, Macaristan Sovyet Kızıl Ordusu tarafından işgal edildi. ICFTU, tarihinde ilk kez, bu işgali protesto etmek için tüm yelerinden 8 Ekim 1956 günü 5 dakika iş durdurmalarını istedi.

Bu yıllarda Avrupa'da Soğuk Savaş'ın tırmandırılması ABD'nin çıkarlarına uygundu. ABD, böylece, hem Sovyetler Birliği'ne karşı geniş bir cephe oluşturuyor, hem de Avrupa'nın bölünmesini kemikleştirerek Avrupa'nın ABD karşısında bir güç odağı oluşturmasını engelliyordu. ICFTU, bu yıllarda, ABD'nin Avrupa'yı parçalanmış olarak tutma politikalarının da aleti durumuna düştü.

1956 yılında anti-emperyalist cephede önemli bir adım, Mısır Devlet Başkanı Cemal Abdülnasır'ın Sveys Kanalı'nı millileştirmesi oldu. İsrail, İngiltere ve Fransa bu gelişme karşısında Mısır'a saldırdı. Bu üç ülkenin silahlı kuvvetleri Sveys Kanalı'nın kuzey bölgelerini işgal etti. ABD ise, Ortadoğu'da etkisini artırma stratejisi çerçevesinde, arabulucu ve bir noktadan sonra saldıryı durdurucu bir rol oynadı; böylece Ortadoğu'nun eski sömürgeci güçleri İngiltere ve Fransa'nın bölgede daha da yıpranmasını sağladı. ICFTU'nun bu saldırya tepkisi ise beklendiği gibi oldu. ICFTU, Sveys "Kanalı'nda trafiğin ciddi biçimde aksamasının ekonomi ve bu nedenle de çok sayıda işçi için korkunç sonuçları olacağını vurguladı." ICFTU, Mısır'ın Sveys Kanalı'nı millileştirme hakkını kabul etti; ancak herhangi bir ülkeye karşı ayrımcılık uygulanmadan tüm gemilerin tam bir özgürlük içinde Sveys Kanalı'ndan geçmesinin güvence altına alınacağı umudunu ifade etti. (ICFTU,1999;14) Burada çıkarları korunan, İsrail'di.

1955-1956 yıllarında Kıbrıs sorunu önem kazanmaya başladı. Kıbrıs Rumları, adanın Yunanistan'la birleşmesi (Enosis) amacıyla Türklere yönelik saldırılara başladılar. ICFTU, terör rgt EOKA'nın Türklere yönelik katliamları karşısında sessiz kaldı. Ancak, iki Kıbrıslı Rum, İngiltere'ye karşı mücadelede ölüm cezasına arptırılınca, ICFTU bu kararı protesto etti. (ICFTU,1999;14)

ICFTU, sömürgecilik konusunda da iki farklı etkinin altında kalan bir çizgi izledi. ABD'nin çıkarları, Fransa, İngiltere, Belçika ve Hollanda gibi sömürgeci güçlerin sömürge sisteminin tasfiye edilmesinden yanaydı; çünkü bu yolla yeni-sömürgeci bir sömürü ve tahakkümle bu

bölgelere girebilecek, gelişmiş kapitalist ülkeler sistemi içindeki gücünü ve etkinliğini artıracaktı. ABD devletinin ve işverenlerinin işbirlikçisi AFL (Amerikan Emek Federasyonu), ICFTU içinde bu politikayı savunuyordu. Diğer taraftan, bu sömürgeci güçlerin işbirlikçisi işçi örgütlenmeleri ise ICFTU'nun sömürgelere ilişkin politikasını yumuşatmak ve zamana yaymak istiyorlardı.

Cezayir'de Fransa'ya karşı bağımsızlık mücadelesi 1954 yılında başlamıştı. ICFTU, 1957 yılında yaptığı açıklamada, Fransız Hükümeti'ni, "Cezayir'de sendikal özgürlükleri ihlal etmekle" suçladı. ICFTU'nun aynı yıl Temmuz ayında toplanan 5. Dünya Kongresi'nde alınan karar ise, Fransa'nın Cezayir ulusunu tanınması ve Cezayirlilerin de Cezayir'de yaşayan herkesin özgürlüklerine ve çıkarlarına saygı göstermesi temelinde görüşmelerin başlamasını talep ediyordu. Böylece, yüzyılı aşkın bir süre Cezayir'de yaşayarak Cezayir'i sömüren Fransızların haklarının ve çıkarlarının korunması isteniyordu. ICFTU, Cezayir'in tam bağımsızlığını savunamıyordu.

1954 yılından itibaren ICFTU'nun radyosu 13 dilde anti-komünist yayın yaptı. Bu çalışmalar ABD istihbarat servisleriyle birlikte sürdürüldü. ICFTU, bu alanda da gelişmiş kapitalist ülkelerin devletleri ve istihbarat örgütleriyle tam bir işbirliği içinde çalıştı. Sovyetler Birliği de, aynı biçimde, karşı radyo yayınlarını başlattı. ICFTU'nun bu çalışmaları büyük bir gizlilik içinde gerçekleştirildi ve daha sonraki yıllarda bu konuda hiçbir rapor yayımlanmadı.

Bu yılların önemli bir gelişmesi, Avrupa'ya Marshall Yardımı ve Batı Avrupa'da ekonomik ve siyasal bütünleşme girişimleriydi.

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun bölünmesinde kullanılan bahane, Marshall Yardımı konusundaki farklılıklardı. ICFTU'nun 7 Aralık 1949 tarihinde kurulmasının ardından, 1950 yılı Kasım ayında Avrupa Bölge Örgütü (European Regional Organisation - ERO) oluşturuldu. ERO, daha önce ERP-TUAC olarak etkinlik gösteren OEEC-TUAC'ın da sorumluluğunu üstlendi.

Bu yıllarda Soğuk Savaş'ın zorunlu kıldığı bölgesel etkinliklerin finansmanı ciddi sorunlar yarattı. Bu amaçla 1951 yılı Şubat ayında ICFTU bünyesinde bir Bölgesel Etkinlikler Fonu (Regional Activities Fund) oluşturuldu. Fon 1955 yılına kadar gönüllü katkılarla ayakta kaldı. Toplanan paranın büyük bir bölümü de Avrupa'nın yeniden inşası sürecinde kullanıldı.

1950 yılının ilk aylarının önemli etkinliklerinden biri, Marshall Planı'ndan yararlanan ülkelerin sendikal merkezlerinin düzenlediği bir konferanstı. Bu toplantıda Avrupa'da ekonomik bütünleşme talep edildi. Bu konferanstan kısa bir süre sonra da Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kurulmasına gidecek bütünleşme süreci başladı. Fransız Dışişleri Bakanı Robert Schuman'ın bu doğrultudaki önerileri ICFTU tarafından da onaylandı ve ICFTU Yönetim Kurulu bir "Schuman Planı Komitesi" kurarak, bu bütünleşme sürecinde sendika temsilcilerinin de yer almasını istedi. ICFTU'nun Avrupalı üyelerinin Avrupa Birliği'nin oluşumu sürecinde bu işbirlikçi tavrı daha sonraki yıllarda daha da yoğunlaşarak sürdü.

1950'li yıllarda ICFTU'nun Avrupa'daki anti-komünist eğitim faaliyetlerinde ABD'nin merkezi istihbarat örgütü olan CIA'nın fonları kullanıldı. Bu dönemde ABD'den CIO tarafından ICFTU'ya eğitim amacıyla aktarılan fonların CIA kaynaklı olduğu yaklaşık 15 yıl sonra ortaya çıktı. ICFTU Yönetim Kurulu, eğitim faaliyetlerinin finansmanı için 1952 yılı Aralık ayında Özgür Sendika Vakfı (Free Trade Union Foundation Inc.) adıyla bir şirket kurdu. Girişim, ICFTU'nun ABD'deki üyelerinden CIO tarafından başlatıldı. Bu yıllarda devletlerden yar-

dım alınmaması doğrultusunda bir ilke geçerliliğini koruyordu. Bu nedenle, Marshall Planı'nı uygulayan ABD örgütünün yerini alan ABD Dışı Operasyonlar Kurumu (US Foreign Operation Agency - FOA) tarafından Brüksel'deki ICFTU Eğitim Merkezi'nin yapımında kullanılmak üzere önerilen 90 bin Dolar reddedilmişti. Ancak bu ilke, AFL'nin ve CIO'nun onayıyla, bazı projelerin giderlerinin FOA tarafından karşılanmasıyla, delindi. (Carew,2000;210) Ancak bu tartışmaların da etkisiyle, Özgür Sendika Vakfı'na önemli miktarda kaynak aktarılmadı ve bu girişim 1955 yılında tasfiye edildi. "Bu eğitim çalışması için sağlanan Amerikan finansmanının bir bölümü Merkezi İstihbarat Örgütü'nden (CIA) geldi ve ICFTU'ya, görünüşte Endüstriyel Örgütler Kongresi (CIO) katkısı biçiminde Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası'ndan Walter Reuther aracılığıyla kanalize edildi. Onbeş yıl sonra bu işlem ortaya çıktığında, Reuther, bu paranın Devlet Bakanlığı'ndan geldiğini sandığını iddia etti." (Carew,2000;209)

Bu dönemde özellikle bölgesel sendikal çalışmaların geliştirilmesinde ICFTU ile uluslararası işkolu federasyonları (uluslararası meslek sekreterlikleri) arasındaki işbirliğinin daha güçlendirilmesi önem kazandı. 1950 yılı Mart ayında bu iki yapı arasındaki resmi ilişkilerin koşulları belirlendi. ICFTU Yönetim Kurulu toplantılarına uluslararası işkolu federasyonlarını temsilen iki kişi katılacaktı. 1951 yılında yapılan Milano Anlaşması ile bu ilişki düzenlendi. ICFTU'nun 1951 yılı Temmuz ayında yapılan kongresinde bu anlaşma onaylandı. Ancak bazı uluslararası işkolu federasyonlarının yetkili organları bu onay işlemi yapmadı. (Carew,2000;211) 1952 yılında ise uluslararası işkolu federasyonları arasında bir bağlantı komitesi kuruldu. Komite, 5 uluslararası işkolu federasyonunun genel sekreterlerinden oluşuyordu.

Ancak, gelişmiş kapitalist ülke devletlerinin birbiriyle çelişen çıkar ve politikaları nedeniyle, bazı sendikal merkezler az gelişmiş ülkelerin sendikalarıyla ikili ilişkileri tercih ediyordu. Enzo Friso bu durumu şöyle özetlemektedir: "Endüstrileşmiş ülkelerdeki birçok üye, örneğin Amerikan ve İtalyan konfederasyonları, Üçüncü Dünya'nın kalkınması için hükümetlerinin ayırdıkları kaynakları kendi ulusal kurumları aracılığıyla kullandı." (Friso,2001;100)

Komünistlerle ABD'nin başını çektiği anti-komünist blok/cephe arasında sendikal alanda ilk kışıma Asya'da yaşandı. 1950 yılında Temmuz ve Ağustos aylarında ICFTU'dan yedi kişilik bir delegasyon 15 Asya ülkesini ziyaret etti ve hükümet başkanlarıyla görüşmeler yaptı. 1951 yılı Mayıs ayında da Karaçi'de yapılan bir konferansta ICFTU'nun Asya Bölge Örgütü (Asian Regional Organisation) oluşturuldu. Ancak bu bölge bürosunun çalışmaları atamalı bir genel sekreter tarafından gerçekleştirildi. Asya Bölge Örgütü kendi seçtiği bir genel sekretere ancak 1965 yılında kavuştu. ICFTU 1952 yılı Kasım ayında da Kalküta'da bir sendikal eğitim merkezi açtı.

ICFTU'nun 5. Dünya Kongresi, 5-13 Temmuz 1957 tarihlerinde Tunus'ta toplandı. Kongre'de alınan kararlardan biri, ICFTU'nun sömürgeciliğe karşı olduğunu ifade ediyordu.

Kongre'de ICFTU genel sekreterliğine J.H.Oldenbroek, başkanlığına da İsveç'ten A.Geijer seçildi.

ICFTU bu yıllarda İspanya ve Portekiz gibi ülkelerdeki diktatörlüklere karşı çeşitli bildirimler yayımladı; ancak somut ve etkili bir eylem gerçekleştirilmedi.

Diğer taraftan, ICFTU'nun 1958 yılında ABD'nin Lübnan'a asker göndermesi ve bu ülkede bir iç savaşı başlatması karşısındaki tavrı, "yabancı güçlerin asker göndermesi gerçek bir çözüm değildir" biçiminde bir açıklama (ICFTU,1999;16) yapmakla sınırlı kaldı.

1959 yılının ilk günü, Küba’da Castro’nun önderliğindeki gerillalar, diktatör Batista’yı devirdi. ICFTU, Batista’nın devrilmesini memnuniyetle karşıladığını belirten bir açıklama yayınladı. Ancak bu tarihte Küba’da yönetime gelenlerin siyasi çizgisi yeterince bilinmiyordu. ICFTU’nun tavrı, ABD’nin resmi tavrına yakındı.

ICFTU, Soğuk Savaş koşullarında komünistlere karşı olan her hareketi desteklemeyi sürdürdü ve 1959 yılında Çin Halk Cumhuriyeti’nin Tibet’teki uygulamalarını “lanetledi”. ICFTU Yönetim Kurulu’nun Batı Berlin’de yapılan bir toplantısında ise, “Almanya’nın yeniden birleştirilmesi için görüşmelerin başlatılmasına ilişkin umut” ifade edildi. Avrupa ekonomik olarak güçlendikçe, siyasal alandaki taleplerini daha cesur bir biçimde dile getirmeye başladı ve bu durum uluslararası sendikacılık hareketine de yansdı.

ICFTU’nun 6. Dünya Kongresi 3-11 Aralık 1959 tarihlerinde Brüksel’de toplandı. Genel sekreterliğe J.H.Oldenbroek, başkanlığa A.Geijer seçildi. J.H.Oldenbroek 28 Haziran 1960 tarihinde istifa etti. 1-6 Ağustos 1960 tarihinde genel sekreterliğe O.Becu getirildi.

7. Dünya Kongresi, 5-13 Temmuz 1962 günleri Berlin’de toplandı. Genel sekreterliğe O.Becu, başkanlığa A.Geijer seçildi.

8. Dünya Kongresi, 7-15 Temmuz 1965 günleri Amsterdam’da toplandı. Genel sekreterliğe O.Becu, başkanlığa İtalya’dan B.Storti seçildi. O.Becu 14 Mart 1967 tarihinde bu görevinden istifa etti. 4 Ekim 1967 tarihinde H.G.Buiter atandı.

9. Dünya Kongresi, 2-8 Temmuz 1969 günleri Brüksel’de toplandı. Genel sekreterliğe H.G.Buiter, başkanlığa B.Storti seçildi. H.G.Buiter 1 Eylül 1971 tarihinde istifa etti. O.Kersten 14 Ocak 1972 tarihinde genel sekreterliğe atandı.

10. Dünya Kongresi, 10-14 Temmuz 1972 tarihlerinde Londra’da toplandı. Genel sekreterliğe O.Kersten, başkanlığa Kanadalı D.MacDonald seçildi.

11. Dünya Kongresi, 17-25 Ekim 1975 günleri Meksika’da toplandı. Genel sekreterliğe O.Kersten, başkanlığa Malezyalı P.P.Narayanan seçildi.

12. Dünya Kongresi, 19-23 Kasım 1979 günleri Madrid’de toplandı. Genel sekreterliğe O.Kersten, başkanlığa P.P.Narayanan seçildi. O.Kersten 10 Kasım 1982 tarihinde istifa etti. 24 Kasım 1982 tarihinde J.Vanderveken genel sekreterliğe getirildi.

13. Dünya Kongresi, 23-30 Haziran 1983 günleri Oslo’da toplandı. Genel sekreterliğe J.Vanderveken, başkanlığa P.P.Narayanan seçildi.

14. Dünya Kongresi, 14-18 Mart 1988 tarihlerinde Avustralya’da Melbourne’da toplandı. Genel sekreterliğe J.Vanderveken, başkanlığa P.P.Narayanan seçildi.

ICFTU’nun Faaliyetleri

ICFTU’nun ilk yıllarındaki faaliyetinin belirgin özelliği, ABD önderliğindeki anti-komünist cephede yer alması ve bu ilişkilerin gereğini yerine getirmesi oldu. Dünya Sendikalar Federasyonu’nun da Sovyetler Birliği’nin belirlediği politika doğrultusunda hareket etmesi, bu davran-

nışı birçok örgütün ve kişinin gözünde meşrulaştırdı. Kapitalist dünyada ABD'nin, sosyalist ülkeler topluluğunda da Sovyetler Birliği'nin bu yıllardaki tartışılmaz hakimiyeti, uluslararası sendikal örgütlere doğrudan yansıtılıyordu. Uluslararası sendikacılık hareketi, küresel düzeydeki güç kavgasının aracı ve arenası olmuştu.

Komünist Enternasyonal'in 1943 yılında tasfiye edilmesinden sonra Soğuk Savaş'ın başlamasının ardından Kominform (Komünist Enformasyon) kuruldu. Kominform'un 1950 yılı Ocak ayında çıkardığı bir genelgede, komünist partilerine özellikle Asya'da faaliyetin yoğunlaştırılması talimatı veriliyordu. Böylece azgelişmiş ülkeler, komünistlerle anti-komünistler arasındaki mücadelenin yeni bir alanı ve hatta en önemli alanı oldu.

1950'li yılların başlarında ICFTU ile bağlantılı 18 Uluslararası Meslek Sekreterliği (ITS, uluslararası işkolu federasyonu) bulunuyordu. Bu örgütlenmelerin en büyüğü, 14 ülkede 6 milyon işçiyi temsil eden Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu idi. Onu, 40'ın üstünde ülkede üyesi bulunan ve yaklaşık 5 milyon işçiyi temsil eden Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu izliyordu.

ICFTU bu yıllarda dünyanın birçok ülkesindeki askeri diktatörlükler, feodal ve dinci baskılar, sendikal hak ihlalleri ve insan hakları ihlalleri karşısında etkili bir mücadele vermezken ve genellikle yalnızca açıklamalarla tepki gösterirken, tüm gücünü anti-komünist mücadelede yoğunlaştırdı; Sovyetler Birliği'ndeki bazı anti-demokratik baskıları ön plana çıkarttı. Örneğin, ICFTU'nun en önemli ilk "başarısı" olarak gösterilen iş, Sovyetler Birliği'ndeki çalışma kamplarına ilişkin olarak 1951 yılında yayınladığı "Stalin'in Esir Çalışma Kampları" kitabıydı. Çok büyük olasılıkla ABD istihbarat örgütü ile yakın işbirliğinin ürünlerinden olan bu kitabın basımı ve dağıtımı da ABD kaynaklarından finanse edildi.

Bu dönemde ABD'nin uluslararası politikasının araçlarından biri, ICFTU ile aynı yılda, 1949'da kurulan Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) idi. NATO 1951 yılında, ekonomik programların planlanması ve denetlenmesinden sorumlu bir sekreteryaya oluşturdu. ICFTU derhal bu yeni sekreteryaya içinde danışman statüsünde yer almak istedi; NATO ile günlük ilişkileri sürdürmek amacıyla bir temsilci atandı. ICFTU ile NATO üst düzey yönetimleri arasında görüşmeler yapıldı; ortak teknik işbirliği komiteleri oluşturuldu. 1952 yılında NATO ülkelerindeki üyeleriyle bir konferans düzenleyen ICFTU yönetimi, NATO'nun bir savunma örgütü olduğunu savundu. ICFTU, silahlanmanın yarattığı istihdamı da göz önüne alarak, NATO'nun bu alandaki faaliyetlerini destekledi. ICFTU'nun kuruluşunun daha ilk yıllarından itibaren NATO ile yakın bir işbirliği içine girmesi ICFTU'nun bu dönemdeki çizgisini çok açık bir biçimde göstermektedir.

Eski Sömürgelerde Örgütlenme Yarışı ve Direniş

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği dünyada "üç devrimci güç" değerlendirilmesini yapıyordu. Birinci güç, yeni katılımlarla büyüyen ve nükleer silahlar ve uzay çalışmaları konusundaki başarılarıyla Sovyetler Birliği'nin başını çektiği sosyalist bloktu. 1950'li yılların sonlarına kadar Çin Halk Cumhuriyeti, Arnavutluk ve Yugoslavya da bu grupta ele alınıyordu. İkinci güç, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketleriydi. Üçüncü güç, sömürge ve yarı-sömürgelerin bağımsızlık savaşları ve diğer azgelişmiş ülkelerin anti-emperyalist mücadelesiydi. Bu üçüncü grup, dünyadaki gelişmeler açısından büyük önem taşıyordu. Sovyetler Birliği, bu

ülkelerdeki anti-emperyalist potansiyeli geliştirmeye ve onları emperyalist sömürü sisteminin dışına çıkarmaya çalışıyordu. Sovyetler Birliği'nin 1960'lı yıllardaki "kapitalist olmayan yol" tezinin temeli, emperyalist sömürünün sınırlandırılmasıyla gelişmiş kapitalist ülkelerde sınıf mücadelesinin geliştirilmesi idi.

Bu nedenle, sıcak savaştan kaçınıldığı koşullarda, az gelişmiş ülkeler üzerinde bir etki mücadelesi öne çıktı. Sendikalar da gerek bazı ülkelerde bağımsızlık mücadelesinde sendikaların rolü, gerek sendikaların daha sonraki dönemlerde oynayabileceği rol dikkate alınarak, hem sosyalist blok, hem de başını ABD'nin çektiği kapitalist blok tarafından önemsendi. Gelişmiş kapitalist ülkeler, bu süreçte hem uluslararası sendikal örgütleri kullandılar, hem de bu ülkelerle ikili ilişkiler geliştirerek etkilerini artırmaya çalıştılar.

Bu süreçte kapitalist blok içinde bir çelişki ortaya çıktı. İngiltere, Fransa, Hollanda ve Belçika gibi sömürgeci ülkeler, İkinci Dünya Savaşı sürecinde yıkılmış olan ekonomilerini yeniden inşa edebilmek için sömürgelerden kaynak aktarmayı sürdürme çabası içindeydi. Buna karşılık ABD, kapitalist bloğun önderi olma avantajını kullanarak, Amerikan sermayesinin bu sömürgelere istediği gibi erişebilmesinin önündeki engellerin kaldırılması çabasıındaydı. Bu çelişki, ICFTU içine de yansdı. ABD sendikaları ABD devletinin, sömürgeci ülkelerin sendikaları sömürgeci devletlerin çıkarlarını savundu.

1950'li yıllarda ICFTU içinde belirleyici konumda olan ABD sendikaları, sömürgelerin bağımsızlık mücadelesinde ICFTU'nun aktif olarak tavır takınması ve çaba göstermesini savunuyordu. ABD, bir taraftan ICFTU'yu kullanırken, diğer taraftan ikili ilişkilerle sömürgeciliğin sona erdirilmesi ve yeni-sömürgecilikle ABD'nin bağımsızlığını yeni kazanmış bu ülkelerde istediği gibi at oynatabileceği ortamın yaratılması için çaba gösterdi.

ICFTU içindeki sömürgeci ülkelerin sendikaları ise bu konunun ICFTU'nun çalışma alanı dışında tutulması veya bu sürecin yavaşlatılması için büyük çaba harcadı.

Bu konudaki gelişmelere ilişkin bazı gözlemler aşağıda sunulmaktadır:

"Fransız Batı Afrika bölgelerinde ICFTU'nun çalışması, Fransız üyesi İşçi Gücü (CGT-FO) tarafından etkili bir biçimde önlendi; İşçi Gücü, bu bölgelerde kendi üyelerini örgütledi ve Afrika işçilerini ayrı olarak örgütleme düşüncesine karşı çıktı. Burada sömürgeciliğin mirası ICFTU açısından önemli bir engel olarak ortaya çıktı. Benzer şekilde, büyük bir endüstriyel işgücü olan ve örgütlenme potansiyelinin yüksek olduğu Belçika Kongosu'nda Belçika sendikaları Afrikalılar aracılığıyla örgütlenmeye çok az destek verdi ve ICFTU gerekli bağlantıları kuramadı. (Carew,2000;228) Afrika'nın 16 ülkesine giden ICFTU görevlilerinin karşılaştıkları durum şöyleydi: "Görevli ekibin raporu, İngiliz sömürgelerinde karşılaştıkları yasal ve idari engellere dikkat çekti; hükümet görevlileri arasında yaygın inanca göre, Afrikalılar henüz sendikalaşmak için 'hazır değillerdi.' Bu durum hür sendikacılığın gelişmesine sömürgeciliğin nasıl bir engel oluşturduğunun bir başka ifadesiydi." (Carew,2000;228)

"İngiliz, Fransız ve Belçika (sendikal, YK) merkezleri bir Afrika sendikal yapısı yaratma konusundaki herhangi bir girişime direndiler." (Carew,2000;229)

"AFL-CIO ile TUC'nun tutumları arasındaki fark şuydu: TUC'nun görev anlayışı onun sömürgecilik mirasından kaynaklanıyordu. AFL-CIO ise sömürgecilikle lekelenmemiştii ve komünizmin Afrika'da sömürgecilik karşıtı duygular temelinde tutunmasını engellemeye kararlıydı." (Carew,2000;262)

Enzo Friso'nun anlatımlarına göre, Fransa'nın sömürgesi olan Tunus'ta İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra Farhat Hached'in önderliğindeki sendikacılar, Fransız sendikası Genel Emek Konfederasyonu'ndan (CGT) ayrılarak 20 Ocak 1946 tarihinde Tunus Genel İşçi Sendikası'nı (UGTT) kurdu. Bu tarihe kadar Fransa sömürgelerindeki sendikalar, Fransız sendikalarının bölümleri olarak faaliyet gösteriyordu. UGTT hemen ICFTU'ya üyelik için başvurdu ve bu başvuru 1951 yılında kabul edildi. ICFTU'nun 1951 yılı Nisan ayında Milano'da toplanan genel kuruluna Farhat Hached tarafından sunulan bir önerge büyük bir çoğunlukla kabul edildi. Bu karara göre, ICFTU, dünyanın herhangi bir yerindeki sömürgeci yönetimlerle mücadele etmek ve bağımlı ülkelerdeki ulusal sendikacılık hareketlerinin halklarının ve işçilerin toplumsal ve ulusal özgürlükleri için verdikleri mücadeleye aktif ve etkili bir biçimde yardımcı olmak için gereken tüm çabayı gösterecekti. (Friso,2001;81-82)

Sosyalist Ülke Sendikalarıyla İlişki Tartışması

ICFTU içindeki önemli diğer tartışma konusu, sosyalist ülkelerin sendikalarıyla ilişkilerdi.

ABD'nin çıkarları Soğuk Savaş'ın sürdürülmesinden yanaydı. Avrupa ülkeleri askeri teknoloji ve ekonomik güç açısından ABD'ye bağımlı ve bağlıydı. Soğuk Savaş'ın sürmesi, on yıllar boyunca sömürgelere sahip olmuş Fransa, İngiltere, Hollanda ve Belçika gibi ülkelerin ABD hegemonyasını kabullenmelerini zorunlu kılıyordu. İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesine karşın, Avrupa'nın bazı ülkelerinde çok sayıda ABD üssü ve askeri vardı. ABD, Soğuk Savaş'ı sürdürerek, Avrupa'nın alternatif bir güç olmasını da engelliyordu. Ayrıca, ABD'de silah sanayi çok sayıda işçiye genellikle yüksek ücretlerle istihdam sağlıyordu.

Buna karşılık Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkeleri, ABD'ye bağımlılığın ezikliği içinde, en kısa sürede ekonomik kalkınmalarını gerçekleştirip ABD hegemonyasından kurtulmak istiyordu. Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinin genel politikası, Soğuk Savaş'ın sona erdirilmesi ve mümkünse Avrupa'nın dünyada alternatif bir güç olmasını sağlayacak biçimde bütünleşmesiydi. Bu nedenle, İkinci Dünya Savaşı'nın büyük tahribatının belirli ölçüde giderilmesi ve ekonomilerin belirli bir düzeyde gelişmesi sonrasında, Fransa'da De Gaulle döneminde, Almanya'da Willy Brandt döneminde ABD'ye meydan okunmaya ve sosyalist ülkelerle ilişkiler geliştirilmeye başlandı.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin sosyalist ülkelerle ilişkileri konusundaki farklı tavırları, ICFTU içine de yansdı. Uluslararası sendikal örgütler, her zamanki gibi, devletlerin çıkar mücadelesini sürdürdüğü bir alan görevini üstlendi.

ABD'nin Avrupa üzerindeki hegemonyasının sürdüğü dönemde ICFTU'da sosyalist ülke sendikalarıyla kesinlikle ilişki kurulmayacağı biçiminde kararlar alındı. Ancak Avrupa ülkeleri ekonomik açıdan kendilerini bir parça toparladıkça, Avrupa ülkelerinin sendikal örgütlerinin sosyalist ülke sendikalarıyla karşılıklı ziyaretlerle başlayan ilişkileri, çeşitli konularda ortak toplantılara kadar gelişti. "AFL-CIO'ya tam bir muhalefet için, TUC ve DGB için, Doğu blokundaki komünistlerle bağlantı düşüncesi giderek daha fazla çekici oluyordu. Bu da, Amerikalıların kendilerini ICFTU'dan uzaklaştırma ve kendi ikili programlarına dayanma eğilimini güçlendirdi." (Carew,2000;305)

Bir süre sonra, ICFTU'nun Avrupa örgütü tasfiye edildi ve 1973 yılında Dünya Emek Konfederasyonu'na bağlı sendikaların da üye olabilecekleri Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC) kuruldu.

Bu arada Avrupa'nın bazı ülkelerindeki komünist partileri içinde "Avrupa Komünizmi" anlayışı öne çıktı. Bu anlayışın yaygınlaşmasıyla, Dünya Sendikalar Federasyonu ile ilişkilerini gevşeten bazı sendikalar Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'na üye oldu. Böylece, Avrupa devletlerinin politikaları, Avrupa ülkelerinin sendikalarına ve bu kanalla uluslararası sendikal örgütlere de yansıtıldı.

Sovyetler Birliği'nin 1989-1991 döneminde zayıflaması ve dağılması sonrasında, hem Avrupa Birliği ülkeleri dünya ölçeğinde bir güç merkezi oluşturma çabalarını yoğunlaştırdı, hem de bu ülkelerin sendikaları, uluslararası ilişkilerde Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'na ağırlık vermeye başladı.

Az gelişmiş Ülke Sendikalarını Kontrol Altına Alma Çabaları

Gelişmiş kapitalist ülkeler, az gelişmiş ülkeleri ekonomik ve siyasi olarak kendi kontrollerine alma çabalarında sendikalarını da kullandılar.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikaları bu süreçte bir taraftan uluslararası sendikal örgütleri (ICFTU ve uluslararası işkolu federasyonları) kullandı, diğer taraftan az gelişmiş ülkelerin sendikalarıyla ikili ilişkileri geliştirmeye çalıştı. Bu ilişkilerde kullanılan paranın önemli bir bölümü de gelişmiş kapitalist ülkelerin devletlerinden sağlandı.

İkinci Dünya Savaşı öncesindeki dönemde gelişmiş kapitalist ülkeler kendi sömürgelerindeki işçi hareketlerini kontrol altına alabilmek için farklı politikalar izlemişti. Örneğin Fransa, sömürgelerinde kendi sendikal örgütlerinin şubelerini kuruyordu. İngiltere ise ayrı sendikal yapılar oluşturuyordu.

Bu konuda ABD'nin tavrı 1949-1968 döneminde öncelikli olarak ICFTU'yu kullanmak oldu. AFL'nin dış ilişkilerinin başında, geçmişte Amerikan Komünist Partisi'nin kurucularından ve genel sekreterlerinden Jay Lovestone ve yardımcısı Irving Brown vardı. Bu ikili, anti-komünizm konusunda kraldan çok kralcıydı, ABD devletinden daha katı bir çizgi izliyordu. Her ikisinin de CIA ile yakın ilişkileri ve işbirliği vardı. Özellikle Irving Brown, bu yıllarda ICFTU olanaklarını etkili bir biçimde kullandı. Ancak 1968 yılı başında Vietnam'da Vietnam Demokratik Halk Cumhuriyeti ordusu ile güney Vietnam'daki komünist gerilla örgütü Vietkong'un geniş kapsamlı saldırısı ("Tet Saldırısı") sonrasında, ABD farklı bir yol izlemeye başladı.

ABD'nin merkezi işçi örgütü AFL-CIO 1969 yılında ICFTU üyeliğinden ayrıldı. İleri sürülen gerekçe, ABD'de AFL-CIO (AFL ve CIO 1955 yılında birleşerek AFL-CIO oldu) üyeliğinden ayrılmış olan Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası'nın ICFTU'ya üyelik için başvurmasıydı. Asıl neden ise, ICFTU'nun sosyalist ülkelerin sendikalarıyla ilişkiler konusunda AFL-CIO'nun katı tavrını dikkate almamasıydı. Ayrıca, AFL-CIO, elindeki kaynakları ICFTU aracılığıyla değil, ikili ilişkilerde kullanmayı tercih ediyordu.

ABD'nin kurduğu ikili ilişkilerde, sendika enstitüsü gibi gösterilen, ancak gerçekte gelirin büyük bölümü ABD devleti ve işverenlerce karşılanan ve CIA'nın kontrolündeki enstitüler faaliyete geçirildi.

ABD, daha 1962 yılında Latin Amerika ülkelerinde faaliyet göstermek ve Küba'nın etkisini kırmak amacıyla AIFLD'yi (American Institute for Free Labor Development, Amerika Özgür Emeği Geliştirme Enstitüsü) kurmuştu. Latin Amerika'yı kendi "arka bahçesi" olarak gören

ABD, başka ülkelerin uluslararası sendikalar aracılığıyla bu bölgede faaliyet göstermesini engellemek istiyordu.

Ardından, ABD'nin Afrika ülkelerinde ekonomik ve siyasi etkisini artırma çabasının bir parçası olarak, 1964 yılında AALC (African American Labor Center, Afrika Amerika Emek Merkezi) kuruldu ve Afrika ülkelerinde çalışma yürüttü.

1968 yılında da Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü (AAFLI: Asian American Free Labor Institute) kuruldu. Ağırlıklı olarak ABD devleti ve işverenleri tarafından finanse edilen bu örgüt, AFL-CIO ile de bağlantılıydı. Amerikan ajanlarının cirit attığı bu örgüt aracılığıyla Asya ülkelerinde de ABD'nin politikası uygulanmaya çalışıldı.

ICFTU Genel Sekreteri Enzo Friso, ABD'nin bu alandaki çalışmalarını şöyle özetliyordu:

“AFL-CIO, daha doğrusu onun enstitüsü AIFLD, Latin Amerika'yı kendine ait bir bölge olarak kabul ediyordu. (...) ABD'nin Latin Amerika Enstitüsü olan AIFLD, ICFTU'nun sahip olduğu olanakların çok daha ötesinde önemli miktarda kaynaklardan yararlanıyordu. Her Latin Amerika ülkesinde, en az bir ABD temsilcisi ile yerel insanların yer aldığı bir AIFLD bürosu vardı. Bizim Latin Amerika'daki üyelerimizden çoğu, AIFLD yardımı sayesinde varlığını sürdürüyordu; görevlilerinin aylıkları ve günlük giderler genellikle doğrudan doğruya Enstitü tarafından karşılanıyordu. Tabii ki böyle bir cömertlik için çok müteşekkir olmakla birlikte, ben işin başından itibaren, sendika üyelerinin ödedikleri ödentilerle finansmanın yerini uluslararası sendika hareketleri arasındaki dayanışmanın almış olmasını onaylamamakta açık sözlü idim. Sendika görevlilerinin ücretlerinin AIFLD tarafından ödenmesi onları sendika görevlileri olmak yerine AIFLD ücretlileri yapıyordu.” (Friso,2001;44-45)

AFL-CIO 28 Şubat 1969 tarihi itibarıyla ICFTU üyeliğinden çekildi ve ancak 1 Ocak 1982 tarihi itibarıyla yeniden üyeliğe döndü.

AFL-CIO'nun az gelişmiş ülkelerin sendikalarıyla ilişkilerinde ICFTU ve uluslararası işkolu federasyonlarının dışında ikili ilişkilere ağırlık vermesi sonrasında, diğer gelişmiş kapitalist ülkelerin devletleri de ikili ilişkilere önem vermeye başladı ve bu amaçla sendikaların kullanması için önemli miktarlarda kaynak aktarıldı. Bunların en önemlisi de Almanya'da Friedrich Ebert Vakfı oldu. Bu ve benzeri girişimler, özellikle 1991 yılı sonunda Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrasında iyice yaygınlaştı.

Çokuluslu Şirketlerle İlişkiler

İkinci Dünya Savaşı sonrasında önemli gelişmelerden biri, çokuluslu şirketlerin sayısının ve etkisinin iyice artmasıydı. Özellikle 1960'lı ve 1970'li yıllarda iletişim ve taşımacılık sektörlerindeki büyük teknolojik gelişmelere ve sermaye birikiminde ulaşılan yeni düzeye bağlı olarak, çokuluslu şirketler küreselleşti, ulusötesi şirketlere dönüştü. Yeni ekonomik ve teknolojik gelişmeler, özellikle 1970'li yılların ikinci yarısından itibaren, çokuluslu şirketlerin öncelikli olarak emek yoğun sektörlerde yatırımlarını az gelişmiş ülkelere ve 1978 yılından itibaren de Çin Halk Cumhuriyeti'ne kaydırmalarına olanak tanıdı. Gelişmiş kapitalist ülkeler, özellikle imalat sanayinde, “dünyanın atölyeleri” olmaktan çıktı. Bu tarihlerden itibaren bir “yeni uluslararası işbölümü” gündeme geldi.

Ulusötesi şirketler yatırımları ve böylece istihdamı, gelişmiş kapitalist ülkelerden diğer ülkelere kaydırınca, gelişmiş kapitalist ülkelerin devletleri ile sendikaları, ulusötesi şirketlere karşı yumuşak bir mücadeleye girişti. Örneğin, ABD'nin çeşitli ülkelerdeki çocuk işçilikle ilgili her yıl kapsamlı raporlar yayınlaması, diğer ülkelerdeki sendikal hak ihlallerini gündeme getirmeye başlaması, hep yatırımların bu ülkelere kaymasını en azından azaltmaya yönelik girişimlerdi. Yatırımlar başka ülkelere kayınca, ulusötesi şirketlerin ABD'ye ödediği vergiler ve sosyal güvenlik primleri ve istihdam azalıyor, işsizlik artıyordu.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin bu yeni uluslararası işbölümünden duydukları sıkıntı, bu ülkelerin sendikaları tarafından uluslararası sendikal örgütlerin politikalarına yansıtıldı. ICFTU ve bazı uluslararası işkolu federasyonları, az gelişmiş ülkelerde ve Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki sendikal hak ihlalleri konusunda raporlar yayınlamaya ve kampanyalar açmaya başladılar. Bu tavır, çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında sermayedarlara ve/veya iktidarlara karşı mücadelede işbirliği ve dayanışmanın değil, bu ülkelere yatırımların kaymasını önlemeye yönelik çabaların ürünüydü. Nitekim bu girişimlerden bir sonuç da alınmadı.

Bu girişimlerden biri, ICFTU'nun, uluslararası ticaret anlaşmalarına bir "sosyal hüküm" (social clause) konması çabasıydı. "Sosyal hüküm" ile kastedilen, ticaret anlaşmasının taraflarının öncelikli olarak Uluslararası Çalışma Örgütü'nün temel işçi hakları ve sendikal haklara ilişkin sözleşmelerine uyma yükümlülüğüydü. Böylesi düzenlemelerin az gelişmiş ülkelerde ve Çin Halk Cumhuriyeti'nde sendikal hakların geliştirilmesi açısından önemi vardı; ancak bu konuyu gündeme taşıyan gelişmiş kapitalist ülke sendikalarının öncelikli amacı, ucuz işgücü peşinde üretimi az gelişmiş ülkelere ve Çin'e kaydıran ulusötesi şirketleri yeniden gelişmiş kapitalist ülkelerde yatırıma zorlamaktı. Ancak bu çaba başarıya ulaşamadı.

Çokuluslu şirketlerle mücadele konusunda en önemli öncülerden biri, ABD'deki Birleşik Otomobil İşçileri Sendikası'nın önderi Walter Reuther idi. Reuther daha 1950'li yıllarda Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu'nun çokuluslu şirketler konusunda araştırma yapmasını istedi. IMF genel sekreter yardımcısı Charles Levinson'un sorumluluğu altında bazı raporlar yayımlandı. Bu görevi devralan Karl Casserini, uluslararası ticaret sözleşmelerine bir "sosyal hüküm" eklenmesini ilk ortaya atan kişiydi.

"Reuther ve arkadaşları, çok açık bir biçimde, geleneksel olarak yüksek ücret ödenen sektörlerde iş olanaklarının elden gitmesinden korkmaya başlayan Kuzey Amerika işçilerinin kaygılarına yanıt veriyorlardı; ancak birçok Kuzey Amerika sendika önderinin hoşuna giden ithalatin, 'korumacılık' yoluyla kontrol altına alınmasını da istemiyorlardı. Onun yerine, vicdansız işverenlerin üretimi düşük ücretli ülkelere kaydırmasının sağlayacağı avantajları ortadan kaldırmak için, ücretler ve çalışma koşullarında tedrici bir standardizasyonu amaçlıyorlardı. Bu da gelişmekte olan ülkelerdeki sendikalara yardım, toplu iş sözleşmelerinin yürürlük sürelerinin aynı tarihte sona ermesi ve nihai olarak da çeşitli ülkelerdeki sendikaların toplu pazarlıklarının daha etkili bir biçimde eşgüdümlü hale getirilmesiyle başarılabilirdi. Reuther'in bu anlayışı 1966 yılında Ford ve General Electric'te ilk dünya şirket konseylerinin oluşturulmasına yol açtı. Motor ve bağlantılı endüstrilerdeki Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu üyeleri tarafından kısa süre içinde başka konseyler de kuruldu ve Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu, daha sonraki genel sekreteri Herman Rebhan'ın önderliğinde dünya şirket konseylerini teşvik ve koordine etme programını uygulamaya soktu." (Carew,2000;379)

Ulusötesi şirketler de bu saldırıyı, “davranış kuralları” (code of conduct) adı verilen tek taraflı taahhütler açıklayarak yanıtladı. Şirketler, uluslararası düzeydeki yatırımlarında işçi haklarına saygı göstereceklerine ilişkin taahhütlerde bulundular. Bu girişimin bir sonraki adımını, uluslararası işkolu federasyonlarıyla çokuluslu şirketler arasında imzalanan “çerçeve anlaşmaları” (framework agreements) oldu. Bir ara bu çerçeve anlaşmalarının sendikal hakların kullanılabilmesi açısından yararlı olabileceği beklentisi yaygınlaştı. Ancak bu anlaşmalar gerek sayı ve kapsam, gerek işkolu ve şirket açısından sınırlı kaldı ve uygulamada pek bir işe yaramadı.

ICFTU, 1991 yılına kadar faaliyetlerinde gelişmiş kapitalist ülkelerin politikaları doğrultusunda hareket etti. Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve NATO gibi kuruluşlarla yakın ilişki içindeydi. (Carew,2000;320) ABD’nin Vietnam’a saldırısı konusunda sessizliğini korudu. Sovyet Bloku’nun zayıf karnı olan Polonya’da Dayanışma Sendikası’nı destekledi. Şili’de Ailende’ye karşı yapılan darbe karşısında etkili bir tavır almadı. Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri gibi sendikal hakların büyük baskı altında olduğu ülkelere karşı etkili bir mücadele yürütmedi. Güney Afrika’daki ırk ayrımına karşı yürüttüğü kampanya da bazı devletlerin politikalarıyla uyumluydu ve herhangi etkili bir eylemle desteklenmedi.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu’nun 1949-1991 dönemindeki faaliyetleri gelişmiş kapitalist ülkelerin dış politikalarına hizmet edecek biçimde belirlendi ve uygulandı. ICFTU’nun bu doğrultudaki çabalarından biri, Üçüncü Dünya ülkelerinde sermaye yoğun endüstrilerin yoğunlaşmasına karşı çıkmaktı. ICFTU Yönetim Kurulu, “daha yavaş bir büyüme anlamına gelse bile,” bu ülkeler için emek yoğun endüstrilerin geliştirilmesini savunuyordu (Carew,2000;320) Bağlı sendikaların üyelerinin çok büyük çoğunluğunun varlığından haberdar bile olmadığı bu örgüt, çeşitli ülkelerin işçilerinin kendi çıkarları doğrultusunda işbirliği, dayanışma ve yardımlaşmasının bir aracı olmadı.

ICFTU’ya bağlı örgütlerin ve bunların üyelerinin 1949-1991 dönemindeki durumuna ilişkin veriler aşağıda sunulmaktadır (Carew,2000;571):

Genel Kurul Yılı	Örgüt Sayısı	Ülke ve Bölge Sayısı	Toplam Üye Sayısı (milyon)
Aralık 1949	67	51	47,4
1.1.1951	77	59	51,7
1.1.1953	97	73	53,2
1.1.1955	109	75	54,3
1.1.1957	124	88	53,8
1.1.1959	137	97	56,0
1.1.1962	137	106	56,0
1.1.1965	121	96	60,3
1.1.1969	123	95	63,0
1.1.1972	115	91	48,6
1.1.1975	118	88	51,8
1.1.1979	122	87	62,0
1.1.1983	134	94	84,9
1.1.1987	144	96	85,2
1.1.1991	143	100	100,2

DÜNYAEMEKKONFEDERASYONU-DEK(WORLDCONFEDERATION OF LABOUR - WCL)

Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği'nin kontrolü altındaki bölgelerde bulunan hıristiyan sendikalarıyla ilişkilerini kaybetti.

1945 yılında Dünya Sendikalar Federasyonu kurulurken, Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu'na da katılma daveti iletildi. Örgütün 1945 yılı Ekim ayında Brüksel'de yapılan olağanüstü kongresinde bu davet reddedildi.

Benzer nitelikte bir davet 1949 yılında Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kuruluşu sırasında da geldi. Bu davet de kabul edilmedi ve örgüt bağımsız yapısını sürdürmeye devam etti.

Yeni dönemde önce Kanada ve Vietnam'daki sendikalar Federasyon'a üye oldu. Ardından Afrika ülkelerinden katılımlar oldu. Federasyon'un Yürütme Komitesi'ne Avrupa dışından bir kişinin girmesi ancak 1958 yılında gerçekleşti.

Örgüt, 1952 yılından itibaren diğer dinlerden işçilerin oluşturduğu örgütleri de üye kaydetmeye başladı ve Üçüncü Dünya ülkelerine yöneldi.

Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu'nun en radikal bölgesel örgütlenmesi, Latin Amerika bölge örgütü olan CLAT (Latin Amerika İşçiler Merkezi) idi. 1960'lı yıllarda Latin Amerika ülkelerindeki diktatörlüklere ve bu yapıları destekleyen ABD'ye karşı yaygın eylemler vardı. Bazı bölgelerdeki bazı Katolik papazlar da bu eylemleri destekliyordu. Bu ilişkiler, CLAT içinde radikal sol görüşlerin etkili olmasına yol açtı. İşçilerin özyönetimine dayalı bir toplum inşa etme çabaları örgüt içinde yaygınlaştı. 1968 yılında Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu'nun anti-emperyalist ve eşitliğe dayalı bir toplumu savunma noktasına gelmesinde CLAT'ın önemli etkisi vardı.

CLAT, faaliyetlerinin finansmanında, Almanya'daki kilise örgütlerinden ve Alman devletinin finanse ettiği Konrad Adenauer Vakfı'ndan da kaynak aldı.

Örgüt'ün 1968 yılında Lüksemburg'da yapılan kongresinde Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Federasyonu'nun adı Dünya Emek Konfederasyonu olarak değiştirildi. Bu kongrede kabul edilen İlkeler Bildirgesinde, kapitalizme ve "Marksist devlet sosyalizmi"ne karşı çıkıldı ve işçilerin her düzeydeki karar alma süreçlerine etkili bir biçimde katılacakları bir özyönetim modeli benimsendi. "Dünyanın işçi sınıflarının ana ve en önemli düşmanı" olarak da "uluslararası kapitalizm" ve çokuluslu şirketler gösterildi. Amaç, "gerçek demokrasi" ve "gerçek sosyalizm" temelinde eşitlikçi bir toplumun kurulmasıydı.

Dünya Emek Konfederasyonu'nun ilginç anlayışlarından biri, gelişmiş ülkelerdeki işçilerin yüksek yaşam standartlarına kavuşmalarında Üçüncü Dünya ülkelerinin geçmişte sömürülmesinin yattığı ve bu nedenle de gelişmiş ülke işçilerinin Üçüncü Dünya ülkelerinin işçilerine borçlu olduğuydu. Ayrıca, yeni sömürgeciliğin sendikacılık hareketine sızdığından da yakınılıyordu. (Windmuller,1992;121)

1973 yılında Dünya Emek Konfederasyonu'nun 78 ülkeden 82 kuruluşta örgütlü 14,6 milyon işçiyi temsil ettiği ileri sürülüyordu. 1990 yılı için verilen rakamlar da, 82 ülkede 86 kuruluşta örgütlü 15 milyon kişidir. 1973 yılında WCL'ye bağlı örgütlerin temsil ettikleri üye sayılarına ilişkin veriler aşağıda sunulmaktadır (Windmuller,1992;113):

Latin Amerika	5.300.000
Afrika	1.300.000
Asya	3.600.000
Avrupa	4.200.000
Kuzey Amerika	170.000
Toplam	14.570.000

Dünya Emek Konfederasyonu mali durumuna ilişkin rapor yayınlamamıştır. Bu nedenle bu üyelerin ne kadarının gerçekten ödenti veren örgüt olduğu, gelirlerin bölgelere göre nasıl dağıldığına ilişkin kaynak yoktur.

Ancak Dünya Emek Konfederasyonu'nun gelir kaynaklarından biri, Hollanda devletinin kendi ülkesindeki konfederasyonlara verdiği paranın bir bölümünün Dünya Emek Konfederasyonu'na aktarılmasıdır. Ayrıca Alman Katolik örgütleri gibi bazı kuruluşlardan da maddi destek alınmıştır. (Windmuller,1992;116)

AVRUPA SENDİKA KONFEDERASYONU - ASK (EUROPEAN TRADE UNION CONFEDERATION - ETUC)

Avrupa Sendika Konfederasyonu, uluslararası sendikacılık hareketinde ilginç bir yere sahiptir. ETUC bir yanıyla uluslararası bir sendikal örgüttür, diğer yanıyla, oluşturulmaya çalışılan Avrupa Birleşik Devletleri'nin sendikal merkezi olmayı amaçlamaktadır. Ancak Avrupa Birliği'nin (Avrupa Birleşik Devletleri projesinin) dışında tutulan Türkiye gibi bazı ülkelere sendikaların da ETUC içinde yer alması, işi iyice karıştırmaktadır. Belirleyici olan, Avrupa Birleşik Devletleri doğrultusunda evrilmesi amaçlanan Avrupa Birliği'nin sendikal yapısı olma çabasıdır.

Avrupa Sendika Konfederasyonu, Avrupa Birliği ile ve ona uyumlu bir biçimde gelişti. ETUC, Avrupa Birliği'nin yetkili organlarının muhatap kabul ettiği ve yakın bir işbirliği içinde olduğu bir örgüttür. ETUC'un faaliyetlerinin finansmanında Avrupa Birliği'nin belirleyici katkısı vardır; ETUC'un faaliyetlerinin büyük bölümü, Avrupa Birliği'nden sağlanan parayla gerçekleştirilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, ETUC, özgür ve bağımsız bir sendikal örgütlenme olmaktan çok, Avrupa Birliği'nin politikalarının dışına çıkamayan bir yapı gibi gözükmektedir. Diğer taraftan, ETUC, Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkelere sendikaları da üyeliğe kabul ederek, etki alanını genişletmeye çalışmıştır. Avrupa Birliği'nin AB üyesi olmayan ülkelere ilişkin tavrı, ETUC'un bu ülkelere karşı tavrına yansımaktadır.

Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun Ortaya Çıkış Süreci

ETUC'un oluşumu, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da askeri, siyasi ve toplumsal bir hegemonya kuran ABD'ye ve Avrupa'nın birçok ülkesinde etkili olan Sovyetler Birliği'nin öncülüğündeki sosyalist bloka karşı Avrupa'nın özellikle Fransa ve Federal Almanya gibi ülkelerinin tepki göstermesinin bir sonucudur.

1945 yılında kurulan Dünya Sendikalar Federasyonu'ndan ayrılan örgütler 1949 yılında Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu (ICFTU) kurdular. Avrupa'nın önde gelen ülkelerinin sendikalarından komünistlerin hakimiyeti altında olmayanları derhal bu örgüte girdi. Batı Avrupa ülkeleri de 1949 yılında kurulan NATO'ya dahil oldu. Federal Almanya ise 6 Mayıs 1955 tarihinde NATO üyesi oldu.

Ağırlıklı olarak anti-komünist bir politika izleyen ICFTU, kuruluşundan bir yıl sonra, 1950 yılında Avrupa Bölge Örgütü'nü (European Regional Organisation, ERO-ICFTU) kurdu. Uluslararası Hıristiyan Sendikalar Konfederasyonu da 1958 yılında bir Avrupa Örgütü oluşturdu. ICFTU'nun Avrupa Bölge Örgütü'nün 1950 yılındaki kuruluş toplantısına 18 Avrupa ülkesinden 20 sendikal merkez ve ABD'nin bu tarihte henüz birleşmemiş olan AFL ve CIO örgütleri katıldı. Böylece, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kurulması doğrultusunda devletler platformunda atılan adımlar, sendikal planda da gerçekleştirildi.

Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarında Avrupa ülkeleri büyük zarar gördü. İkinci Dünya Savaşı öncesindeki dönemde dünyanın birçok bölgesini sömürgeleştirmiş olan İngiltere, Fransa, Belçika, Hollanda ve İtalya, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ABD'nin işgali altındaydı. Almanya ise ABD ve Sovyetler Birliği arasında bölüşülmüştü. Sömürgelerinde efendilik yapmış olanlar şimdi ABD'nin efendiliğini kabullenmiş durumdaydı. Yüzyılların kültürel birikimiyle övünen, kapitalizmin en büyük atılımlarını gerçekleştirmiş olan İngiltere, Fransa, Belçika ve Hollanda, varlıklarını Sovyetler Birliği'ne ve ABD'ye borçluydu. Alman ordularının belkemiği Stalingrad önlerinde kırılmasaydı (23.8.1942-2.2.1943) ve Almanlar Kızıl Ordu karşısında Kursk Savaşında (Temmuz-Ağustos 1943) çok büyük bir yenilgi almasaydı, ABD'nin büyük iktisadi gücü yeterli kaynak aktarmasaydı ve ardından Normandiya (6 Haziran 1944) çıkarması olmasaydı, Avrupa ülkeleri faşizmin pençesinde kıvrınacaktı.

ABD ve Sovyetler Birliği'nin gücü karşısında sömürgeci Avrupalıların yaşadığı büyük eziklik, Avrupalı işverenlerin ve hükümetlerin kısa vadeli ve dar bakışlı hırslarının önüne geçti. Avrupa ülkeleri arasında 1914 ve 1939 yıllarında başlayan sömürge paylaşım savaşları, Avrupa'nın tahrip olmasına ve fiilen işgaline yol açmıştı. Avrupa hükümetleri, işverenleri ve işçi sınıfları, dünyadaki yeni güç dengelerini dikkate alarak, kendi aralarında bir daha savaşmak yerine, güçlerini birleştirerek dünyada etkili bir güç olma çabasına girdiler.

Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinin işçi sınıfları bu projeyi destekledi. İşçilerin bazı Avrupa ülkelerindeki birliğinin amacı, kapitalizme karşı işçi sınıfı enternasyonalizmini güçlendirmek değildi; işçiler ve sermayedarlar olarak el ele vererek Avrupa'nın pastasını başka ülkelere aktarılacak kaynaklarla büyütme ve böylece herkesin payını artırmaktı. Diğer bir deyişle, "sermayenin Avrupası" ile "emeğin Avrupası" aynıydı.

Projenin amacı, Avrupa ülkelerinin kendi aralarındaki savaşların önlenmesi ve bir bütünleşme süreci sonunda güçlü bir Avrupa Birleşik Devletleri'nin kurulmasıydı.

Avrupa Ekonomik Topluluğu'na giden yolda en önemli adım, 1952 yılında Avrupa Kömür ve Çelik Birliği'nin kurulmasıydı.

Savaş silahla yapılır. Silahta çelik kullanılır. Çeliğin üretilmesinde kömür gereklidir.

Federal Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda, 1951 yılında imzalandıkları ve 1952 yılında yürürlüğe giren antlaşmayla, Avrupa Kömür ve Çelik Birliği'ni kurdular. Bu altı ülkede kömür ve çelik üretimi, bu ülkelerin temsilcilerinin oluşturduğu bir kurumun denetimine verildi. Böylece Avrupa ülkelerinin birbirine karşı silahlanması önledi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki 45 yıl, bazı kesintilerle de olsa, Soğuk Savaş dönemi idi. Soğuk Savaş yıllarında Batı blokunda yer alan Avrupa ülkeleri, askeri açıdan kendilerinden çok daha ileride olan ve komünistlere karşı güvence sağladığına inandıkları ABD'nin gücünü kabul etmişlerdi. Özellikle savaşın tümüyle tahrip ettiği ekonomilerinin yeniden inşasında Marshall Yardımı'ndan yararlanmak isteyen Avrupa ülkeleri, bu etkiye tepki göstermiyorlardı. Ancak Fransa, İngiltere, Hollanda ve Belçika, dünyanın önde gelen sömürgeci ülkeleriydi ve ABD'nin hegemonyacı tavrına karşı alternatifler geliştirme çabasındaydılar. 1952 yılında yürürlüğe giren Kömür ve Çelik Birliği, Avrupa'nın yeni bir savaşla yeniden tahrip edilmesini önleme çabasıydı. Ancak Avrupa ekonomileri henüz çok zayıf olduğundan, genel politikaları ve bu ülkelerin sendikalarının genel çizgisi, ABD ve ABD sendikalarının çizgisiyle uyumluydu. Avrupa Kömür ve Çelik Birliği ülkelerinin sendikaları, bu alandaki toplumsal ve çalışma yaşamına ilişkin gelişmeleri etkileyebilmek amacıyla 1952 yılında Yirmibirler Komitesi'ni oluşturdu. Sendikaların oluşturduğu bu yapı, Avrupa ölçeğinde ilk bağımsız örgütlenme olarak kabul edilmektedir.

Avrupa Ulaştırma İşçileri Federasyonu da aynı doğrultuda kurulan bir örgütlenme oldu. Bu örgütün ilk adı, Avrupa Topluluğu Ulaştırma Komitesi idi ve bu yapıya dahil olan sendikalar, üyesi buldukları Uluslararası Taşıma İşçileri Federasyonu'ndan (ITF) bağımsız bir biçimde hareket ediyorlardı.

Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (AET) oluşturan Roma Antlaşması 25 Mart 1957 tarihinde Federal Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda tarafından imzalandı. Antlaşma, 1 Ocak 1958 tarihinde yürürlüğe girdi. Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Lüksemburg ve Hollanda, kendi aralarında gümrük duvarlarının kaldırılmasını ve malların, sermayenin ve işgücünün serbestçe dolaşabileceği bir gümrük birliğinin kurulmasını amaçlayarak, Roma Antlaşması'nı imzaladı.

Üretimde ölçek ekonomisi önemlidir. Üretim birimlerinin büyümesi birim maliyetleri düşürür ve üretilen malların rekabet gücünü artırır. ABD şirketleri hem kendi büyük iç pazarları, hem de ABD'nin askeri hakimiyetinin sağladığı büyük pazarlar için üretim yapıyordu ve teknolojik açıdan Avrupa şirketlerinden daha üstündü. Avrupa ülkeleri ise kendi sınırlı iç pazarları için üretim yapıyordu; uluslararası alanda da büyük zorluklar yaşıyordu. Bu koşullarda iç pazarın büyütülmesi, ekonomilerin güçlenmesinin önkoşuluydu.

Avrupa işçi sınıfları da bu projeye uygun davrandı.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun bölgesel örgütleri vardı. Bunlardan biri de Avrupa'daki üyeleri biraraya getiren ve 1950 yılında kurulan Avrupa Bölge Örgütü (ERO) idi. Ancak bu bölgesel örgüt, Avrupa'nın birleştirilmesi projesine yeterince uygun değildi; çünkü bu yolla Uluslararası Hristiyan Sendikalar Federasyonu üyesi örgütlerle birleşmek engelleniyordu.

Avrupa sendikaları, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu içinde ayrıcalıklı bir konum talep etti ve bunu sağladı.

Roma antlaşmasının imzalanmasından sonra, bu altı ülkenin ICFTU üyesi sendikaları da 1958 yılı Ocak ayında Avrupa Sendika Sekreteryasını (European Trade Union Secretariat - ETUS) kurdular. 1952 yılında kurulmuş olan Yirmibirler Komitesi de bu yeni yapıya dahil oldu.

Bu dönemde Avrupa Ekonomik Topluluğu dışındaki bazı Avrupa ülkeleri de Avrupa Serbest Ticaret Birliği'ni (European Free Trade Association – EFTA) kurmuşlardı. Avrupa Serbest Ticaret Birliği'ni oluşturan ülkelerdeki sendikal merkezler de, devletler arasındaki ilişkinin yansıtıldığı bir sendika komitesi (Trade Union Committee for the European Free Trade Area - EFTA-TUC) oluşturdu. Her iki örgütlenmenin de ICFTU ile yakın ilişkileri vardı.

İkinci Dünya Savaşı'nın tahrip ettiği Avrupa ekonomileri 1960'lı yıllarda yeniden güçlendi. Özellikle Fransa ve Federal Almanya, Sovyet tehdidini kullanarak Avrupa üzerinde hegemonya kurmuş olan ABD'ye karşı tavır almaya başladı. Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkeleri savaşın yıkımından kurtuldukça, ABD karşısında daha bağımsızlıkçı bir politika izlemeye başladılar. Örneğin, de Gaulle önderliğindeki Fransa, 1949 yılında kurulan NATO'nun askeri kanadından 1966 yılında ayrıldı.

Devletler arasındaki ilişkilerde yaşanan bu gelişme, bu ülkelerin sendikalarının uluslararası ilişkilerine de yansdı.

ICFTU içinde ABD-Avrupa çekişmesi, 1969 yılında ABD'nin merkezi sendikal örgütü olan AFL-CIO'nun ICFTU üyeliğinden ayrılmasıyla sonuçlandı. 1958 yılında kurulan Avrupa Sendika Sekreteryası (ETUS) da, 1969 yılında Avrupa Hür Sendikalar Konfederasyonu'na (European Confederation of Free Trade Unions – ECFTU) dönüştürüldü. Bu örgütlenmeye yalnızca ICFTU üyesi örgütler kabul ediliyordu.

Uluslararası Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu, 1968 yılında gerçekleştirdiği kongresinde daha sol bir çizgiye yönelmiş ve adını Dünya Emek Konfederasyonu (World Confederation of Labour – WCL) olarak değiştirmişti. Dünya Emek Konfederasyonu da bu dönemde bir Avrupa Örgütü oluşturdu.

Diğer taraftan, Avrupa Ekonomik Topluluğu, Fransa'da ve İtalya'da komünistlerin kontrolü altında bulunan sendika konfederasyonlarını da muhatap kabul etti. Fransa'daki Genel Emek Konfederasyonu (CGT) ve İtalya'daki İtalya Genel Emek Konfederasyonu (CGIL) Brüksel'de büro açtı.

Avrupa ekonomileri güçlendikçe ve ABD'nin yanı sıra bir güç oluşturmaya başladıkça, sendikal alanda da benzer bütünleşme eğilimleri güçlendi. Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun kurulma süreci gündeme geldi ve hızlandı.

1971 yılı Haziran ayında yapılan ön toplantılardan sonra, 1971 yılı Kasım ayındaki toplantıda Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Serbest Ticaret Birliği ülkelerinin sendikaları, bütünleşme sürecini ciddi biçimde ele aldı. Avrupa ekonomilerinin dünya ölçeğinde bir güç olabilmesi ancak Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun daha büyümesi ve bütünleşmesine bağlıydı. Ayrıca bu yıllarda ulusötesi şirketlerin artan gücü de sendikalar arasındaki işbirliğini gerekli kılıyordu.

Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun Kuruluşu

1 Ocak 1973 tarihinde İngiltere, İrlanda ve Danimarka Avrupa Ekonomik Topluluğu'na katıldı. Bu siyasal gelişmeye paralel olarak da EFTA-TUC ve ECFTU birleşti.

Bu gelişmeler, 1973 yılında Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun kurulmasıyla sonuçlandı.

Kuruluş toplantısında 17 örgüt katıldı. Ardından, 1974 yılında da Dünya Emek Konfederasyonu'na bağlı örgütlerin Avrupa Sendika Konfederasyonu'na katılmaları mümkün kılındı. Dünya Emek Konfederasyonu'nun Avrupa Örgütü de kendisini feshetti. Böylece, Avrupa Sendika Konfederasyonu Avrupa'nın 17 ülkesinde faaliyet gösteren 30 sendikal merkezde örgütlü yaklaşık 35 milyon işçiyi temsil etmeye başladı.

ICFTU tarafından 2000 yılında yayımlanan kapsamlı bir uluslararası sendikacılık hareketi tarihi kitabında, ETUC'un kuruluşu konusunda şu değerlendirme yer almaktadır: “Bölgeselcilik’ kafasını kaldırmıştı: Avrupalılar, ICFTU’nun yolundan ayrılarak, yeni bir yola giyorlardı. (...) Avrupa üyelerinin çoğunun ayrı bir örgüt kurma arzuları, sendika enternasyonalizmine bir hakaret ve bir dünya örgütü olarak ICFTU’nun devamlılığına bir tehdit olarak görülmüştü.” (Gumbrell-McCormick,2000;351)

1970’li yılların ortalarında komünist partilerin iktidarda olduğu bazı Avrupa ülkelerinde Sovyetler Birliği’nin etkisinden kurtulma çabaları önem kazandı ve “Avrupa Komünizmi” anlayışı tartışılmaya başlandı. Bu siyasal gelişmenin sendikal alana yansımaları, “Avrupa Komünizmi” anlayışının en fazla etkili olduğu İtalya’da komünistlerin kontrolündeki Genel Emek Konfederasyonu’nun (CGIL), Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU) ile olan ilişkilerini gevşetmesi ve 1974 yılında ETUC’a katılması oldu.

Komünistlerin kontrolündeki diğer sendikal merkezlerin ETUC’a katılması ancak 1989 yılında Berlin Duvarı’nın yıkılmasından sonra gerçekleşti. İspanya’daki İşçi Komisyonları (cc. oo) 1990 yılında ve Portekiz’deki CGTP-IN 1993 yılında ETUC’a üye oldu. Fransa’daki Genel Emek Konfederasyonu’nun (CGT) ETUC’a üyeliği ise ancak 1999 yılında gerçekleşti.

1989 yılında Berlin Duvarı yıkıldı ve 1991 yılı sonunda Sovyet sistemi çöktü. 10 Şubat 1991 tarihinde kabul edilen, 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanan ve 29 Ekim 1993 tarihinde yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile, Avrupa’nın bütünleşmesinde önemli bir adım atıldı. Maastricht Antlaşması ile ortak bir dış politika ve savunma (güvenlik) politikasına doğru gidilmesi, tek bir Avrupa parasının hayata geçirilmesi ve ekonomik ve parasal birliğin oluşturulması, Avrupa Merkez Bankası’nın kurulması ve Avrupa vatandaşlığı kavramının geliştirilmesi kararlaştırıldı.

ETUC da, artık dünyada her açıdan yeni bir süper güç olma iddiasıyla ortaya çıkan Avrupa Topluluğu’nun bu sürecine tam destek verdi. Oluşmakta olan Avrupa Birleşik Devletleri’nin hükümeti konumundaki Avrupa Komisyonu da bu işbirliğini tam olarak destekledi ve ETUC’u yeni politikaların oluşumuna katmaya başladı.

1870’lerden İkinci Dünya Savaşı’na kadarki dönemde İngiltere, Fransa, Almanya gibi ülkelerde devletin sendikalarla uyumlu çalışması konusunda uygulanan devlet politikaları, 1991 yılından sonra aynı bilinçlilikle Avrupa ölçeğinde uygulanmaya başlandı.

SOĞUK SAVAŞ SONRASI DÖNEMDE ULUSLARARASI SENDİKACILIK

Soğuk Savaş, 1985 yılında Sovyetler Birliği'nin yönetimine Gorbaçov'un geçmesiyle yumuşadı. 1989 yılında Berlin Duvarı yıkıldı ve ardından Avrupa'da komünist partilerinin yönetimindeki ülkelerde rejim değişiklikleri yaşandı. 1991 yılı sonunda da Sovyetler Birliği dağıldı.

1991 yılından itibaren tek kutuplu bir dünya ortaya çıkmış gibi gözüktü. Ancak Avrupa Birliği, 1992 yılından itibaren alternatif bir küresel güç olma çabasını yoğunlaştırdı. AB'ye katılan ülke sayısı artarak 28'e ulaştı. Ardından, İngiltere'nin ayrılmasıyla 27'ye indi. Avrupa Birleşik Devletleri'nin kurulması doğrultusunda önemli adımlar atan Avrupa Birliği, AB Anayasa tasarısının Fransa ve Hollanda'da referandumlarla reddedilmesi sonrasında önemli sorunlar yaşamaya başladı.

Rusya Federasyonu 1998-1999 yıllarına kadar ABD etkisi altındaydı. Ancak bu tarihten sonra Rusya Federasyonu da bir küresel güç olma doğrultusunda önemli adımlar attı.

Çin Halk Cumhuriyeti bu yıllarda hızlı bir ekonomik ve askeri büyüme gerçekleştirdi ve 2000'li yıllarda bir küresel güce dönüştü.

1991 yılının sonlarından itibaren hem gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki rekabet arttı, hem ulusötesi şirketlerin gücü. 2008 yılında kapitalizmin tarihinin üçüncü küresel krizinin yaşanmaya başlanmasıyla birlikte, bu çelişkiler daha da derinleşti. Bu gelişmeler işçi sınıflarının tavrına da yansdı.

Sermayenin 1970'lerin ortalarından itibaren iyice küreselleştiği süreçte işçi sınıfları ve sendikalar açısından yaşanan ikilem, enternasyonalizm mi, milliyetçilik mi, idi. Milliyetçilik 1991 sonrasında daha da güç kazandı. Uluslararası sendikal örgütler de, enternasyonalizmin veya çeşitli ülkelerdeki işçi sınıflarının sermayeye karşı işbirliği ve dayanışmasının değil, gelişmiş kapitalist ülkelerin uluslararası düzeyde birbiriyle çelişen politikalarının araçlarından biri olma özelliğini daha da pekiştirdi. Özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerin sendikalarının, devletlerinden aldıkları önemli miktarlarda kaynaklarla azgelişmiş ülkelerin işçi sınıfı ve sendikacılık hareketleri konusunda istihbarat toplama ve onları yönlendirme çalışmaları iyice yoğunlaştı.

Günümüzde her ülkenin işçi sınıfı, kısa vadeli çıkarlarını korumak ve geliştirmek çabasında, işçi sınıflarının sermayedar sınıflara karşı uluslararası düzeyde kader ve mücadele birliğini (enternasyonalizmi) veya işbirliği ve dayanışmasını değil, kendi devletleriyle ve sermayedar sınıflarıyla işbirliğini ve dayanışmayı tercih etmektedir; tercihleri milliyetçiliktir. Çin Halk Cumhuriyeti'nin işçi sınıfı da çıkarlarını kendi devletlerinin çıkarlarıyla uzlaştırmıştır; milliyetçi bir çizgi izlemektedir.

İşçi sınıflarının bu genel eğilimleri de, ülkelerin sendikalarının politikalarına yansımaktadır. Sendikaların bu tavrı bir sonuçtur; ülkelerin işçi sınıflarının tercihlerinin bir sonucudur. Yoksa sendikalar böyle davrandığı için işçi sınıflarının çıkar ve tercihlerine “ihnet edilmesi” söz konusu değildir.

Bu dönemin genel bir özelliği, ülkelerde sendikalaşma oranlarının azalması oldu.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde kapitalizmin altın çağı ve Soğuk Savaş dönemlerinde sendikacılık hareketi devletlerce ve hatta işverenlerce desteklenmişti. Soğuk Savaş’ın sona ermesiyle birlikte bu tavır değişti ve bu ülkelerde sendikalaşma oranlarında ciddi düşüşler yaşandı.

Sovyetler Birliği döneminde ülkenin işçi sınıfı sendikalarda örgütlüydü. Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasında Rusya’da sendikalaşma oranında büyük bir düşüş oldu.

Çin Halk Cumhuriyeti’nde Komünist Partisi’nin kontrolü altındaki Tüm Çin Sendikalar Konfederasyonu’nun üye sayısı da, özel sektör işletmelerinde istihdam edilen işçilerin artmasıyla birlikte azaldı.

Az gelişmiş ülkelerde de, yeni uluslararası işbölümüyle ulusötesi sermayenin bu ülkelerde işgücü maliyetlerini düşürme çabaları sonucunda sendikalaşma oranlarında düşme görüldü.

Soğuk Savaş’ın sona ermesi, emperyalist devletlerin az gelişmiş ülkelerde komünistlere karşı mücadelede uluslararası sendikal örgütlere duydukları ihtiyacı da ortadan kaldırdı.

Ulusötesi şirketlerin “küresel saldırısı”na karşı işçi sınıflarının doğal tercihi kendi devletleriyle daha yakın bir işbirliği olunca, ülke sendikalarının uluslararası sendikacılığa duyduğu ihtiyaç ve ilgi de iyice azaldı.

Tüm bu gelişmelere bağlı olarak, Soğuk Savaş’ın sona erdiği 1991 yılından sonra uluslararası sendikacılık hareketi önemini iyice yitirdi.

1991 sonrasında birçok ülkede ekonomik durgunluk ve kriz yaşandı. Kapitalizmin tarihinin üçüncü küresel krizi 2008 yılında gündeme geldi.

Tüm ülkelerin işçi sınıfları, krizleri, uluslararası düzeyde kader ve mücadele birliğiyle aşmaya yönelmedi. Ülkelerin işçi sınıfları arasında işbirliği, dayanışma ve yardımlaşma, krizler nedeniyle artmadı. Tam tersine, her ülkenin işçi sınıfı, kendi devletinin uyguladığı politikalarla, krizi başka ülkelere ihraç etmeye çalıştı. Diğer bir deyişle, çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasındaki çelişkiler arttı. Bir ülkedeki krizin yol açtığı işsizliği aşmanın yolu olarak, dış ticaret ve yatırım politikalarıyla, bu işsizliği başka ülkelere aktarma çabaları önem kazandı. Kriz, çeşitli ülkelerin işçi sınıflarını yakınlaştırmadı; iş olanakları ve refah düzeyi açısından çeşitli ülkelerin işçi sınıflarını rakip duruma getirdi. Bu gelişme de uluslararası sendikaların daha da önemsizleşmesine katkıda bulundu.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde çok sayıda yabancı uyruklu işçi vardır. Artan işsizlik ve yaşanan ekonomik sıkıntılar, işsizliğin sorumlusunun yabancı işçiler olduğu ve yabancı işçilerin “ücret dampingi” yaptığı iddialarını ve yabancı düşmanlığını yaygınlaştırdı. Uluslararası düzeyde işçi sınıfları arasında gerileyen ilişkiler, ülke içinde de yaşandı ve farklı köken ve inançlardan işçilerin yabancı düşmanlığıyla şeytanlaştırılmasına da yol açtı.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Enzo Friso 1993 yılı Temmuz ayında Türkiye'ye geldi ve Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun 7 Temmuz 1993 günlü toplantısına katılarak bir konuşma yaptı. Bu konuşmada devletlerin ve işverenlerin Soğuk Savaş'ın sona ermesinden itibaren sendikalara yaklaşımını şöyle anlatıyordu:

“Şimdi dünyada muhafazakar hükümetler ve işverenler sendikalarla büyük bir mücadele içine girmişlerdir. Komünizmin yıkılmasından önce işverenler bizimle işbirliği yapmaya yanaşmışlardır. O zaman bize ihtiyaçları vardı. Şimdi muhafazakar güçler komünizmin yıkılmış olmasından yararlanarak bunu demokrasinin zaferi olarak değil de, pazar ekonomisinin zaferi olarak ifade etmeye çalışıyorlar. Ve maalesef bu konuda başarı sağlamış bulunuyorlar. İnsanların çoğunluğunu pazar ekonomisinin gereğine inandırmışlardır. Aynı zamanda pazar ekonomisinin uygulanmasında sendikaların engel olduğu yolunda propaganda yapmaktadır. (...) Yabancı düşmanlığı sadece belli kesimlerden değil, o ülkenin kendi işçilerinden de geliyor. Çünkü yabancıların çalışmasıyla kendileri işsiz kalıyor. Bütün bunlar şiddet ve yakıp öldürmek için mazeret değildir. Sendikacılar olarak bunlara karşı mücadele etmemiz gerekir. Şimdi Avrupa'da ortadan kalktığını sandığımız Naziler ortaya çıktı. Faşistler ortaya çıktı.” (Yol-İş, 1995; 140-141)

ULUSLARARASI HÜR İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU (INTERNATIONAL CONFEDERATION OF FREE TRADE UNIONS - ICFTU)

Berlin Duvarı'nın 1989 yılında yıkılması, güneydoğu Avrupa ülkelerinde meydana gelen yönetim değişiklikleri ve ardından 1991 yılı sonunda Sovyetler Birliği'nin çökmesi sonrasında ICFTU üyelerinin ve bunların temsil ettiği işçi sayısında önemli artışlar yaşandı.

1991 yılı başında ICFTU'ya 100 ülke ve bölgede faaliyet gösteren 143 örgütte 100,2 milyon kişi üyeydi. Bu sayı 1995 yılı başında şöyleydi: Ülke ve bölge sayısı: 134. Örgüt sayısı: 187. Toplam üye sayısı: 125,7 milyon. 1999 yılı başında ise 143 ülke ve bölgede faaliyet gösteren 213 örgüte üye 123,4 milyon kişi vardı. (Carew, 2000; 571) ICFTU, 2005 yılı Haziran ayında, 154 ülke ve bölgedeki 234 üye örgüt aracılığıyla 145.292.338 işçiyi temsil ettiğini ileri sürüyordu.

ICFTU'nun 15. Dünya Kongresi, 17-24 Mart 1992 tarihlerinde Venezuela'nın başkenti Karakas'ta toplandı. Genel kurulda, ICFTU genel sekreterliğine İtalya'dan Enzo Friso, başkanlığa Barbadoslu C.LeRoy Trotman seçildi. Enzo Friso 1994 yılı Aralık ayında istifa etti ve yerine İngiltere'den Bill Jordan atandı.

Bill Jordan'ın İngiltere'deki Ortak Dava (Common Cause) adı verilen gizli bir yapılanmada olduğu ileri sürüldü. “Ortak Dava” (“Common Cause”), İngiltere silahlı kuvvetleri mensuplarını, Muhafazakar Parti yöneticilerini ve bazı sendika yöneticilerini bir araya getiriyordu. Ortak nokta, anti-komünizmdi. 1950'li yıllarda oluşturulan Ortak Dava, 1990'lı yıllarda varlığını sürdürüyordu. “Ortak Dava”, sendikacılığı daha fazla etkileyebilmek amacıyla, 1956 yılında Endüstriyel Araştırma ve Bilgi Hizmetleri (IRIS: Industrial Research and Information Services) isimli bir yapı oluşturdu. 1963 yılındaki Muhafazakar Parti Hükümeti IRIS'e, istihbarat örgütünün bütçesinden 40 bin Sterlin yardımında bulundu. Bu çalışmanın amacı, sendikalardan komünistlerin temizlenmesiydi. IRIS, Shell gibi özel sektör kuruluşlarından da para aldı.

ICFTU'nun 16. Dünya Kongresi 25-29 Haziran 1996 günleri Belçika'nın başkenti Brüksel'de toplandı. Genel kurulda genel sekreterliğe Bill Jordan, başkanlığa C.LeRoy Trotman yeniden seçildi.

ICFTU'nun 1997 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen Yönetim Kurulu toplantısında da Türkiye'den Hak-İş ve KESK üyeliğe kabul edildi.

31.12.2003 itibariyle ICFTU'ya bağlı örgütlerin üye sayısının 151.355.151 olduğu belirtiliyordu. Türkiye'den TÜRK-İŞ 250.000, DİSK 100.000, HAK-İŞ 325.000 ve KESK de 404.489 üye bildirmişti.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 18. Kongresi 5-10 Aralık 2004 günleri Japonya'da Miyazaki'de toplandı. Genel Kurulun en önemli gündem maddesi, bu örgütle Dünya Emek Konfederasyonu'nun (WCL) birleşmesi konusuydu.

Genel kurulda 15 konuda karar kabul edildi. Kararlarda şu noktalar dikkat çekiyor:

- Özelleştirme karşıtı bir karar yoktu.
- IMF ve Dünya Bankası'na cepheden karşı çıkan bir tavır söz konusu değildi; “Dayanışmayı küreselleştirmek, Gelecek İçin Küresel Sendika Hareketinin İnşası” kararında, IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi kuruluşların neo-liberal politikalar izlediğinden yakınıyor; “Küreselleşme, İnsan Onuruna Yaraşır İş ve Sürdürülebilir Kalkınma” kararında ise, IMF ve Dünya Bankası'nın gelişmekte olan ülkelere mali yardımının “işçi karşıtı ve yoksullar karşıtı yapısal uyum programları”nın uygulanmasına bağlı kılınması eleştiriliyordu.
- 2003 yılında Irak'ın ABD ve İngiliz güçleri tarafından işgali konusunda, AB'nin politikaları doğrultusunda bir tavır vardı. “Barış İçin Uluslararası Sendikal Eylem ve Birleşmiş Milletler'in Rolü” başlıklı kararda, ABD'nin adı verilmeden, Birleşmiş Milletler kararı olmaksızın başlatılmış bulunan “savaş” lanetleniyor. Ancak, ABD'nin işgali, bağımsızlığı ve demokrasiyi yok etmesi, yaptığı işkenceler ve Felluce katliamı gibi konular ele alınmıyor; bağımsızlık talep edilmiyordu.

Enzo Friso, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun üç gelir kaynağı olduğunu belirtmektedir. Birinci kaynak, üyelerin ödediği ödentilerdir. 1994 yılında bunun miktarı 380 milyon Belçika Frankıydı. Bu paranın tümü, ICFTU'nun genel merkez ve bölgesel büro harcamaları için kullanılıyordu. İkinci kaynak, gelişmiş bazı ülkelerdeki sendikal merkezlerin yaptıkları bağışlardı ve böylece oluşan Uluslararası Dayanışma Fonu 1994 yılında 50 milyon Belçika Frankıydı. Üçüncü kaynak ise, bazı ülke hükümetlerinin, ağırlıklı Üçüncü Dünya ülkelerindeki eğitim etkinlikleri için ayırdıkları ve kendi ülkelerinin sendikal merkezleri aracılığıyla ICFTU'ya ilettikleri kaynaklardı. Bunlar da 1994 yılında 170 milyon Belçika Frankı tutarındaydı (Friso,2001;100).

ICFTU Yönetim Kurulu'nun üye örgütlere gönderdiği 28 Haziran 2005 tarihli yazısına göre, ITUC'un oluşturulması öncesinde ICFTU'nun üyesi önemli sendikal merkezler ve bunların üye sayıları aşağıda sunulmaktadır:

- Arjantin**, Confederación General del Trabajo de la República Argentina (CGT) (4.401.023 üye)
- Avustralya**, Australian Council of Trade Unions (ACTU) (1.866.000 üye)
- Avusturya**, Österreichischer Gewerkschaftsbund (ÖGB) (1.385.200 üye)

Belçika, Fédération Générale du Travail de Belgique (FGTB) (1.092.870 üye)

Belçika, Centrale générale des Syndicats libéraux de Belgique (CGSLB) (233.000 üye)

Brezilya, Confederação Geral dos Trabalhadores (CGT) (1.200.000 üye)

Brezilya, Força Sindical (FS) (1.476.025 üye)

Brezilya, Central Única dos Trabalhadores (CUT) (1.500.000 üye)

Kanada, Canadian Labour Congress / Congrès du travail du Canada (CLC-CTC) (1.500.000 üye)

Kanada, Confédération des Syndicats Nationaux (CSN) 280.000

Danimarka, Landsorganisationen i Danmark (LO) (1.369.198 üye)

Danimarka, Funktionærernes og Tjenestemaendenes Faellesrad (FTF) (359.706 üye)

Danimarka, Akademikernes Centralorganisation (AC) (166.249 üye)

Finlandiya, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK) (1.010.000 üye)

Finlandiya, Confederation of Unions for Academic Professionals in Finland (AKAVA) (305.080 üye)

Finlandiya, The Finnish Confederation of Salaried Employees (STTK) (430.996 üye)

Fransa, Confédération Générale du Travail – Force Ouvrière (CGT-FO) (800.000 üye)

Fransa, Confédération Française Démocratique du Travail (CFDT) (817.934 üye)

Fransa, Union Interprofessionnelle de la Réunion (UIR- CFDT) (15.136 üye)

Almanya, Deutscher Gewerkschaftsbund (DGB) (7.200.000 üye)

İngiltere, Trades Union Congress (TUC) (6.422.330 üye)

Hindistan, Hind Mazdoor Sabha (HMS) (5.350.441 üye)

Hindistan, Indian National Trade Union Congress (INTUC) (6.820.170 üye)

İtalya, Confederazione Italiana Sindacati Lavoratori (CISL) (4.260.937 üye)

İtalya, Unione Italiana del Lavoro (UIL) (1.823.758 üye)

İtalya, Confederazione Generale Italiana del Lavoro (CGIL) (5.286.973 üye)

Japonya, Japanese Trade Union Confederation (JTUC- RENGO) (6.595.000 üye)

Hollanda, Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) (1.219.572 üye)

Norveç, Landsorganisasjonen i Norge (LO) (842.485 üye)

Norveç, Confederation of Vocational Unions - YS (YS) (200.232 üye)

Rusya Federasyonu, All-Russian Confederation of Labour (VKT) (1.270.900 üye)

Rusya Federasyonu, Federation of Independent Trade Unions of Russia (FNPR) (28.000.000 üye)

Rusya Federasyonu, The Confederation of Labour of Russia (KTR) (1.250.000 üye)

İspanya, Eusko Langileen Alkartasuna Solidaridad de (110.000 üye)

İspanya, Trabajadores Vascos (ELA-STV – Basque Country) Unión General de Trabajadores (UGT) (738.000 üye)

İspanya, Confederación Sindical de Comisiones Obreras (CC.OO.) (800.000 üye)

İsveç, Landsorganisationen i Sverige (LO) (1.614.487 üye)

İsveç, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) (1.060.754 üye)

İsveç, Swedish Confederation of Professional Associations (SACO) (405.000 üye)

Türkiye, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) (330.000 üye)

Türkiye, Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) (100.000 üye)

Türkiye, Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK- İŞ) (325.000 üye)

Türkiye, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) (404.489 üye)

A.B.D., American Federation of Labor and Congress of Industrial Organizations (AFL-CIO) (10.602.056 üye)

DÜNYA EMEK KONFEDERASYONU (WORLD CONFEDERATION OF LABOUR - WCL)

Dünya Emek Konfederasyonu, ICFTU ile birleşme öncesinde 113 ülkede 26 milyon işçiyi temsil ettiğini ileri sürüyordu. Ancak bu rakamlar kuşkuyla karşılanmaktadır. Dünya Emek Konfederasyonu'nun ve bağlantılı uluslararası işkolu federasyonlarının Türkiye'de üyesi yoktu. Dünya Emek Konfederasyonu ile bağlantılı işkolu federasyonları ve 1979 yılına ilişkin üyelik verileri aşağıda sunulmaktadır:

- Tarım İşçileri Dünya Federasyonu (3.397.000)
- Beyaz Yakalı İşçi Sendikaları Dünya Federasyonu (400.000)
- Enerji, Kimya ve Çeşitli Endüstriler Dünya Örgütü (150.000)
- Gıda, İçki, Tütün ve Otel Endüstrileri İşçileri Dünya Federasyonu (250.000)
- Grafik ve Kağıt Endüstrileri Sendikaları Uluslararası Hıristiyon Federasyonu (36.000)
- Metalurji Endüstrisi Dünya Federasyonu (500.000)
- Hıristiyan Madenciler Sendikaları Uluslararası Federasyonu (220.000)
- Kamu Hizmetleri Ücretli Çalışanları Uluslararası Federasyonu (3.500.000)
- Taşımacılık İşçileri Sendikaları Uluslararası Federasyonu (600.000)
- Dokuma ve Giyim İşçileri Sendikaları Uluslararası Federasyonu (400.000)
- İnşaat ve Ağaç İşçileri Sendikaları Dünya Federasyonu (330.000)
- Öğretmenler Dünya Konfederasyonu (1.500.000)

ULUSLARARASI SENDİKA KONFEDERASYONU (INTERNATIONAL TRADE UNION CONFEDERATION - ITUC)

Günümüzde Türkiye'den Türk-İş, DİSK, Hak-İş ve KESK'in üyesi bulunduğu Uluslararası Sendika Konfederasyonu (ITUC, International Trade Union Confederation - ITUC) 2006 yılında Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ile Dünya Emek Konfederasyonu'nun (WCL) birleşmesiyle oluştu. Türkiye Kamu-Sen de bu örgütte "bağlantılı kuruluş" statüsündedir.

ICFTU ve WCL kongreleri Viyana'da toplanarak kendilerini feshetti ve Uluslararası Sendika Konfederasyonu (ITUC), 1-3 Kasım 2006 tarihlerinde Viyana'da yapılan kuruluş kongresinde kuruldu. ITUC kurulduğunda, 156 ülke ve bölgede 304 üye sendikada örgütlü 168 milyon işçiyi temsil ettiğini ileri sürüyordu.

ITUC, o tarihe kadar ICFTU ve WCL içinde yer almamış bazı örgütleri de üye yaptı. Bunların en önemlileri Fransa'da Genel Emek Konfederasyonu (CGT, 664.350 üye), Kolombiya'da Central Unitaria de Trabajadores (CUT, 550.000 üye), Arjantin'de Central de los Trabajadores Argentinos (CTA, 300.000 üye), Polonya'da Ogolnopolskie Porozumienie Zwiaskow Zawodowych (OPZZ, 551.714 üye) ve Nepal'de Nepal Sendikaları Genel Federasyonu (GEFONT, 440.712 üye) idi.

Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki sendikal merkez olan Tüm Çin Sendikalar Federasyonu (ACFTU) ile bir ilişki kurulmadı.

ITUC genel sekreterliğine, UHİSK genel sekreteri Guy Ryder getirildi. Guy Ryder, daha sonraki yıllarda Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) genel müdürü oldu. Guy Ryder, bu birleşmeyle ilgili olarak şu değerlendirmeyi yaptı: “Omuzlarımızda büyük bir sorumluluk ve tarihin ciddi ağırlığı var. ITUC, birlikte, birleşmiş olarak, güçlü bir şekilde bizi bugünlere kadar getiren ve bizi birlikte çok daha ötelere götürecektir olan toplumsal adalet, özgürlük, eşitlik ve barış ideallerinin inşasında üzerine düşeni yapacaktır.”

Buna karşılık, Dan Gallin tam tersi bir görüş ileri sürüyordu.

Dan Gallin, uluslararası sendikacılık hareketinde çok önemli bir isimdir. Gallin, 1965 yılından 1997 yılına kadar 32 yıl aralıksız olarak IUF genel sekreterliğini yaptı. Uluslararası düzeyde çok saygın bir yeri vardı.

Dan Gallin, birleşme görüşmeleri sürerken bu konuda önemli bir yazı yayınladı. (17 Ağustos 2004, “Not with a bang; but with a whimper: The ICFTU/WCL merger is no laughing matter”). Yazının başlığı ünlü şair T.S.Eliot’un (1888-1965) 1925 yılında yazdığı “Boş Adamlar” şiirinden alınmıştır.

Dan Gallin bu yazısında uluslararası sendikal örgütlerin birleşmesiyle dalga geçiyordu. “ICFTU son onyıllar boyunca hangi önemli mücadeleyi başlattı? WCL böyle bir şey yaptı mı? ETUC ciddi bir mücadele örgütledi mi?” diye soruyor ve kocaman bir “hayır” yanıtı veriyor. “Bu örgütlerin herhangi biri toplumumuzda hakim olan güç yapılarını ciddi bir biçimde sıkıntıya sokan bir iş yaptı mı?” diye soruyor, yine “hayır” yanıtını veriyor. ETUC’un finansmanında Avrupa Komisyonu’nun (Avrupa Birleşik Devletleri’nin hükümetinin) rolünü hatırlatıyor; bu örgütlerin IMF ve Dünya Bankası ile yaptığı görüşmeleri sert biçimde eleştiriyordu. Bu örgütlerin güç gösterisi için üye sayılarını belirttiklerini söylüyor, ancak işçilerin çoğunun bu örgütlerin adını bile bilmediğini hatırlatıyordu. ICFTU’ya bağlı örgütlere üye işçi sayısı 151 milyon; WCL’ye bağlı örgütlerin üye sayısı 26 milyondur. Bu iki örgütün birleşmesiyle ilgili olarak da şöyle diyordu: “151 kere sıfır, sıfırdır; 26 kere sıfır sıfırdır; sıfır artı sıfır, eşittir sıfırdır.”

ITUC’un kuruluş kongresi birinci kongre kabul edildi. Örgütün ikinci kongresi 21-25 Haziran 2010 tarihlerinde Kanada’da Vancouver kentinde; üçüncü kongresi 18-23 Mayıs 2014 tarihlerinde Almanya’da Berlin’de, dördüncü kongresi de 2-7 Aralık 2018 günleri Danimarka’da Kopenhag kentinde ve beşinci kongresi de 17-22 Kasım 2022 günleri Avustralya’da Melbourne kentinde toplandı.

ITUC’un 2014 yılındaki üçüncü kongresinde, Türk-İş, Hak-İş, DİSK ve KESK tarafından verilen “Türkiye’de Neo-Liberal Politikaların Sonucu: Soma’da Endüstriyel Cinayet” kararı kabul edildi.

ITUC’un kongreler arasındaki en yetkili organı olan ve 70 üyeden oluşan Genel Konsey, 15-17 Ekim 2019 günleri Brüksel’de yaptığı toplantıda “Türkiye’nin Suriye’ye Saldırısına İlişkin Kararı” kabul etti. Bu kararda şöyle deniyordu: “ITUC Genel Konseyi, Türkiye’nin Kürt halkına saldırmak için Suriye’ye saldırmasını, şimdiden düzinelerce insanın öldürülmesini ve on binlercesinin yerinden edilmesini lanetlemektedir. Saldırı, ABD Başkanı Donald Trump’ın, ‘İslam Devleti’ denen yapıyı yenmede yararlı olan Kürt halkını terk etme kararının ardından başlatıldı.”

ITUC'un internet sitesinde üyeliklere ilişkin son bilgi 2019 yılı Kasım ayına ilişkindir. Bu verilere göre, ITUC'a Türkiye'den Türk-İş (820 bin üye), Hak-İş (655 bin üye), KESK (200 bin üye) ve DİSK (30 bin üye) bağlıydı. Bazı ülkelerdeki sendikaların toplam üye sayıları şöyleydi:

Arjantin (5,3 milyon), Avustralya (1,2 milyon), Avusturya (1,1 milyon), Belçika (3,4 milyon), Brezilya (10,4 milyon), Kanada (1,9 milyon), Danimarka (1,6 milyon), Finlandiya (2,0 milyon), Fransa (2,0 milyon), Almanya (6,0 milyon), İngiltere (5,6 milyon), Hindistan (46,8 milyon), İtalya (12,0 milyon), Japonya (6,7 milyon), Hollanda (1,3 milyon), Norveç (1,5 milyon), Rusya Federasyonu (22,2 milyon), Güney Afrika (2,7 milyon), İspanya (2,0 milyon), İsveç (3,6 milyon), Türkiye (1,7 milyon), Ukrayna (4,9 milyon), ABD (8,4 milyon).

Ancak Rusya Federasyonu'ndan yaklaşık 20 milyon işçiyi temsil ettiği bildirilen Rusya Bağımsız Sendikalar Federasyonu (FNPR) 2022 yılında üyelikten ayrıldı.

ITUC'a göre, bu tarihte 163 ülkede faaliyet gösteren 332 üye örgütte 200.182.174 üye bulunuyordu.

2020 yılında Uluslararası Sendika Konfederasyonu'nun toplam geliri 16,7 milyon Euro idi. Bu miktarın 12,9 milyon Euro'luk bölümü aidat gelirleri, 2,4 milyon Euro'luk bölümü "dış proje fonları" idi. 2020 yılı toplam giderleri ise 17,0 milyon Euro olarak gerçekleşti. Bu miktarın 9,6 milyon Euro'luk bölümü ITUC büro ve personel giderlerinden oluşuyordu.

ITUC'un Avrupa, Asya-Pasifik, Amerika, Afrika ve Arap ülkeleri bölgesel örgütleri vardır.

Uluslararası Sendika Konfederasyonu ile bağlantılı küresel sendika federasyonları aşağıda sunulmaktadır.

ULUSLARARASI İŞKOLU FEDERASYONLARI – KÜRESEL SENDİKA FEDERASYONLARI (GLOBAL UNION FEDERATIONS - GUF)

Eğitim Enternasyonalı (EI)

Eğitim Mesleği Örgütleri Dünya Konfederasyonu (WCOTP) ile Özgür Öğretmen Sendikaları Uluslararası Federasyonu'nun (IFFTU) 26 Ocak 1993 tarihinde birleşmesiyle Eğitim Enternasyonalı oluştu. EI, eğitim işkolu çalışanlarının oluşturdukları sendikaların üst örgütüdür ve günümüzde 32 milyonun üstünde ücretliyi temsil ettiği ileri sürülmektedir.

Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ)

Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ) ilk olarak 1926 yılında kuruldu; ancak başarılı olamadı. Ardından 1946 yılında yeniden gazetecileri uluslararası düzeyde örgütlenme girişiminde bulunuldu. Bugünkü biçimi ise 1952 yılında oluştu. IFJ günümüzde yaklaşık 600 bin gazeteciyi temsil ettiğini belirtmektedir.

Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu (ITF)

Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu (ITF) 1896 yılında Londra'da Avrupalı deniz-

ciler ve liman işçileri tarafından kuruldu. Örgütlenmenin ana nedeni, bu işkolunda uluslararası düzeyde grev kırıcılığın yaygın olmasıydı.

Daha sonraki yıllarda da demiryolu işçileri ve karayolu taşımacılığı işçilerinin sendikaları ITF'ye katıldı. Hava ulaştırıcılığının yaygınlaşması sonrasında, bu işkolunda çalışan işçilerin sendikaları da bu uluslararası örgütlenme içinde yer aldı.

Günümüzde ITF 4,5 milyon üzerinde işçiyi temsil ettiğini ileri sürmektedir.

Uluslararası Gıda, Tarım, Otel, Restoran, Yemek Hizmeti, Tütün ve Bağlantılı İşler İşçileri Örgütleri Birliği (IUF)

IUF 1920 yılında, fırın, bira ve et işçilerinin oluşturdukları uluslararası federasyonların birleşmesiyle oluştu. Bu tarihteki adı, Gıda ve İçecek İşçileri Uluslararası Birliği idi. Örgütün üyeleri İkinci Dünya Savaşı'na kadar hemen hemen tümüyle Avrupa ülkelerindeydi.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında diğer kıtalardan işçilerin örgütleri de IUF'ye üye oldu. Uluslararası Tütün İşçileri Federasyonu 1958 yılında, Uluslararası Otel, Restoran ve Bar İşçileri Birliği 1961 yılında ve Uluslararası Plantasyon, Tarım ve Bağlantılı İşler İşçileri Federasyonu da 1994 yılında IUF'ye katıldı.

IUF günümüzde 12 milyon dolayında işçiyi temsil ettiğini belirtmektedir.

Kamu Hizmetleri Enternasyonal (PSI, Uluslararası Kamu Çalışanları Federasyonu)

Uluslararası Kamu Çalışanları Federasyonu'nun (PSI) ilk biçiminin kuruluşu 1907 yılındadır. 1935 yılında ise Kamu İdaresinde ve Şirketlerindeki Aylıklı Çalışanlar Uluslararası Federasyonu ile Devlet Memurları Uluslararası Federasyonu birleşerek Kamu ve Hükümet Hizmetlerindeki Aylıklı Çalışanlar Uluslararası Federasyonu adını aldı ve bu adı 1958 yılına kadar korudu.

1958 yılında ise Uluslararası Kamu Çalışanları Federasyonu veya Kamu Hizmetleri Enternasyonal (PSI) adı kabul edildi.

Günümüzde sağlık çalışanları, itfaiyeciler, devlet memurları, hakimler, sosyal hizmet uzmanları, kamu hizmetlerindeki işçiler ve daha birçok farklı meslekte kamu çalışanı (öğretmenler dışında) sendikası PSI içinde örgütlüdür. Temsil edilen ücretli sayısının 30 milyon olduğu ileri sürülmektedir.

Sendika Ağı Enternasyonal (Union Network International-UNI)

Sendika Ağı Enternasyonal (UNI), iki yıl süren görüşmelerin ardından, 4 uluslararası işkolu federasyonunun birleşmesiyle 1 Ocak 2000 tarihinde oluştu. UNI'yi oluşturan uluslararası işkolu federasyonları İletişim Enternasyonal (CI), FIET, Uluslararası Basım İşçileri Federasyonu (IGF) ve Medya ve Eğlence Yerleri İşçileri Enternasyonal (MEI) idi.

İleşitim Enternasyonu (CI) ilk olarak 1911 yılında kurulmaya çalışıldı. Ancak Birinci Dn-ya Savaşı nedeniyle bu çalışmalara ara verildi. Örgütün kurulması ancak 1920 yılında gerçek-leşebildi. Örgütün daha önceki adı Posta, Telgraf ve Telekomünikasyon İşçileri Enternasyonu (PTTI) idi. Adı daha sonra İletişim Enternasyonu'ne (CI) dönüştürüldü. Bu rgt, 117 ülkede 254 sendikada örgütlü 4,3 milyon işçiyi temsil ediyordu.

Ticaret ve Büro İşçileri ile Uzman ve Teknik alışanlar Uluslararası Federasyonu (FIET), 1904 yılından beri süren görüşmeler sonrasında, 1920 yılında kuruldu. FIET, 1995 yılı ortala-rında 115 ülkede 406 sendikada örgütlü 11 milyon çalışanı temsil ediyordu.

Uluslararası Basım İşçileri Federasyonu (IGF), üç ayrı örgütten kaynaklandı. 1882 yılında kurulan Uluslararası Basımcılar Sekretaryası, 1895 yılında kurulan Uluslararası Taşbasmacılar ve Bağlantılı Meslekler Federasyonu ve 1907 yılında kurulan Uluslararası Mcellitler Federas-yonu 1949 yılında birleşerek Uluslararası Basım İşçileri Federasyonu'nu oluşturdu. 1995-1996 yıllarında IGF, 66 ülkede 98 ye sendikada örgütlü 2 milyon dolayında işçiyi temsil ediyordu.

1965 yılında kurulmuş olan Sanat, Kitle İletişimi ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikaları Uluslararası Sekreterliği (ISETU) ile 1974 yılında kurulan Grsel İşitsel İşçileri Uluslararası Federasyonu (FISTAV) 1993 yılı Aralık ayında birleşerek, Medya ve Eğlence Yerleri İşçileri Enternasyonu'ni (MEI) oluşturdu. MEI, 63 ülkede 130 sendikada örgütlü 200 bin dolayında işçiyi temsil ediyordu.

CI, FIET, IGF ve MEI'nin 1 Ocak 2000 tarihi itibariyle bütünleşmesi ile UNI oluştu. UNI, günümüzde 20 milyon işçiyi temsil ettiğini belirtmektedir.

İnşaat ve Ağaç Federasyonu (BWI)

BWI, 2005 yılında İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu (IFBWW) ile İnşaat ve Ağaç İşçileri Sendikaları Dünya Federasyonu'nun (WFBWU) birleşmesiyle oluştu. 12 milyon dolayında iş-iyi temsil ettiği ileri sürülmektedir.

IndustriALL Küresel Sendika (IndustriALL)

Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu (IMF), Uluslararası Tekstil ve Deri İşçileri Federas-yonu (ITGLWF) ve Kimya ve Maden İşçileri Federasyonu'nun (ICEM) 2012 yılında birleşme-siyle oluştu. Günümüzde 50 milyon dolayında işçiyi temsil ettiği belirtilmektedir.

DÜNYA SENDİKALAR FEDERASYONU (WORLD FEDERATION OF TRADE UNIONS - WFTU)

Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU) 1945 yılında kurulduğunda, İkinci Dünya Savaşı sonrasının uluslararası ilişkiler yapılanmasını yansıtıyordu. Bu yapı Soğuk Savaş ile birlikte temelden değişti. Sosyalist Blok'un önderliğini Sovyetler Birliği yapıyordu. Sovyet sendikaları da Sovyetler Birliği Devleti'nin tümüyle kontrolü altındaydı. WFTU'da da, Sovyet sendikaları (yukarıda ele alınan bazı istisnai durumlar dışında) belirleyiciydi.

Sosyalist ülkelerdeki sendikalar nasıl devletin kontrolü altındaysa, WFTU da Sosyalist Blok'un ve Sovyetler Birliği'nin kontrolü altındaydı.

Çin Halk Cumhuriyeti belirli bir güce erişince, WFTU içindeki Çin ve ardından Arnavutluk sendikaları bu tahakküme başkaldırdı ve örgütten ayrıldı.

Ardından, Avrupa komünizmi anlayışının önem kazanmasıyla, İtalyan ve Fransız sendikaları farklı bir yol izlemeye başladı. Bu iki darbeye karşın WFTU, Sovyetler Birliği'nin maddi ve manevi desteğiyle, etkili varlığını 1991 yılına kadar sürdürdü.

Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra WFTU'nun hem ideolojik, hem maddi olanakları büyük bir boşluğa düştü ve büyük darbe yedi.

Fransa'dan CGT 1995 yılında ve Polonya'dan OPZZ de 1997 yılında üyelikten ayrıldı.

WFTU, Sovyetler Birliği'nin uluslararası politikasının bir aracıydı ve ideolojik çizgisini bu kaynaktan alıyordu. Bu çizgi ortadan kalktı. Bu çizgiyi savunmanın sağladığı maddi olanaklar da sona erdi.

WFTU'nun 1991 sonrasındaki çizgisi ciddi bir alternatife dayanmamaktadır. Günümüzde genel merkezi Yunanistan'da Atina'da olan WFTU'nun 133 ülkede 105 milyondan fazla işçiyi temsil ettiğine ilişkin iddialar son derece abartılıdır. Örgüt, günümüzde uluslararası sendika olarak herhangi bir öneme sahip değildir.

AVRUPA SENDİKA KONFEDERASYONU (EUROPEAN TRADE UNION CONFEDERATION - ETUC)

Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Avrupa Sendika Konfederasyonu yeni üyeler kazandı. ETUC 2022 yılının sonunda, 41 Avrupa ülkesinde 93 sendikal örgüte üye 45 milyon işçiyi ve ayrıca 10 Avrupa Sendika Federasyonu'nu temsil ettiğini ileri sürüyordu.

Doğu Avrupa ülkelerinde rejim değişikliğinden sonra, bu ülkelerin sendikalarının önemli bir bölümü ETUC'a üye oldu. Batı Avrupa ülkelerinde komünistlerin etkisi altında olan sendikalar da ETUC'a yöneldi.

ETUC bu dönemde de Avrupa Birliği'nin yürütme organı olan Avrupa Komisyonu ile yakın bir ilişki sürdürdü.

ETUC'un bu dönemdeki politikası, 2000 yılında düzenlenen önemli bir sempozyumda şöyle ifade ediliyordu: "1991 yılında, ETUC Sekreteryasına yeni ve daha profesyonel bir önderliğin yerleştirilmesiyle, değişime daha uygun bir yapılanma yaratıldı. Komisyon'un (oluşmakta olan Avrupa Birleşik Devletleri'nin icra organı, Y.K.) desteğiyle, Avrupa Birliği kurumlarına ayrıcalıklı bir biçimde erişebilme hakkıyla ve Maastrich Sosyal Anlaşması'na göre elde edilen yeni rolle, bu yeni 'ulusüstü' sekreteryaya, Avrupa Birliği sosyal politika topluluğu içinde 'kapı bekçisi' ve 'yasama ortağı' olarak stratejik bir konum kazandı." (Visser,2000;75)

Bu süreçte, ETUC'un faaliyetlerinin giderlerinin büyük bir bölümü Avrupa Birliği tarafından finanse edildi.

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun 2001 yılı gelirleri 6,1 milyon Euro idi. Bu miktarın 5,3 milyon Euro'luk bölümü üyelik ödentileri, 731 bin Euro'luk bölümü de yapılan harcamalardan geri ödenenlerdi. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun 2001 yılı harcamaları 6,1 milyon

Euro tutuyordu. Bu miktarın 2,0 milyon Euro'luk bölümü yöneticilerin ve çalışanların ücretleri ve yan ödemeleri, 257 bin Euro'luk bölümü ulaştırma ve seyahat giderleri, 551 bin Euro'luk bölümü çalışanların sosyal sigorta primi işveren payı, 115 bin Euro'luk bölümü diğer personel giderleri ve 104 bin Euro'luk bölümü de emeklilik primleriydi. Diğer bir deyişle, harcamaların yarısı personele gidiyordu. Kira ve bağlantılı harcamalar 604 bin Euro, malzeme alımları 336 bin Euro, toplantı ve kongreler ise 1,6 milyon Euro tutmuştu.

Ancak Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun bütçe dışı kaynakları son derece önemliydi. 2001 yılında 5,3 milyon Euro'luk ödenen geliri olan Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, aynı yıl Avrupa Komisyonu'ndan (Avrupa Birliği'nin, oluşmakta olan Avrupa Birleşik Devletleri'nin yürütme organından) 4,9 milyon Euro'luk bağış aldı. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun Avrupa Komisyonu'ndan aldığı paranın yıllara göre dağılımı da şöyledir: 1993: 3,0 milyon Euro; 1994: 4,2 milyon Euro; 1995: 3,5 milyon Euro; 1996: 6,3 milyon Euro; 1997: 3,6 milyon Euro; 1998: 2,9 milyon Euro; 1999: 3,4 milyon Euro; 2000: 2,3 milyon Euro; 2001: 4,9 milyon Euro.

2007 yılında yayımlanan bir rapora göre, Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun gelirlerinin yüzde 60 ile yüzde 80 arasındaki bölümü, üye sendikaların ödediği aidatlardan değil, Avrupa Birliği Komisyonu'nun projeler aracılığıyla sağladığı kaynaklardan gelmektedir. (Merz-Eckl, 2007;4) Diğer bir deyişle, Avrupa Sendika Konfederasyonu mali açıdan Avrupa Birliği'ne bağımlıdır.

Avrupa Sendika Konfederasyonu'nun 1990'lı yıllardaki genel sekreteri Emilio Gabaglio da bir ETUC Yönetim Kurulu toplantısında, ETUC'un faaliyetlerinde harcanan paranın yüzde 85'inin Avrupa Birliği'nden sağlandığını ifade etmişti.

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, Avrupa Birliği ve onu oluşturan devletlerin her açıdan kontrolü altında olan bir örgütlenmedir. ETUC ve bağlantılı işkolu federasyonları, Avrupa Birleşik Devletleri projesiyle uyum içinde, Avrupa Birliği ülkelerinin işçilerinin mücadelesini birleştirmeye çalışmaktadır. Ancak AB ülkeleri dışındaki bazı ülkelerin sendikaları da ETUC üyesidir. AB dışındaki ülkelerin işçi sınıfları ve sendikaları açısından ETUC'un kader ve mücadele birliği veya işbirliği ve dayanışma açısından hiçbir önemi yoktur. ETUC'un böyle bir niyeti ve çabası da söz konusu değildir.

2022 yılı sonunda ETUC üyesi sendikaların listesi aşağıda sunulmaktadır:

Almanya: DGB Alman Sendikalar Konfederasyonu (Deutscher Gewerkschaftsbund Bundesvorstand)

Andorra: USDA Andorra Sendikası (Unió Sindical D'Andorra)

Avusturya: ÖGB Avusturya Sendika Federasyonu (Österreichischer Gewerkschaftsbund)

Belçika: ABVV / FGVB Belçika Genel Emek Federasyonu (Algemeen Belgisch Vakverbond / Fédération Générale du Travail de Belgique)

Belçika: ACV / CSC Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu (Algemeen Christelijk Vakverbond / Confédération des Syndicats Chrétiens)

Belçika: CGSLB / ACLVB Belçika Liberal Sendikalar Genel Konfederasyonu (Centrale Générale des Syndicats Libéraux de Belgique)

Birleşik Krallık: TUC Sendikalar Kongresi (Trades Union Congress)

- Bulgaristan:** CITUB Bulgaristan Bağımsız Sendikalar Konfederasyonu
- Bulgaristan:** PODKREPA Emek Konfederasyonu
- Çek Cumhuriyeti:** CMK OS Çek Moravian Sendikalar Konfederasyonu
- Danimarka:** Akademikerne Danimarka Akademisyenler Birlikleri Konfederasyonu (Akademikernes Centralorganisation)
- Danimarka:** FH Danimarka Sendika Konfederasyonu (Fagbevægelsens Hovedorganisation)
- Estonya:** EAKL Estonya Sendikalar Birliği (Eesti Ametiühingute Keskkliit)
- Estonya:** TALO Estonya Ücretli Çalışanlar Sendikaları Birliği (Teenistujate Ametiühingute Organisatsioon)
- Finlandiya:** AKAVA Finlandiya Profesyoneller ve Yönetici Personel Birlikleri Konfederasyonu
- Finlandiya:** SAK Fin Sendikaları Merkezi Örgütü (Suomen Ammatiliittojen Keskusjärjestö)
- Finlandiya:** STTK Fin Profesyoneller Konfederasyonu (Toimihenkilökeskusjärjestö)
- Fransa:** CFDT Fransa Demokratik Emek Konfederasyonu (Confédération Française Démocratique du Travail)
- Fransa:** CFTC Fransa Hristiyan İşçiler Konfederasyonu (Confédération Française des Travailleurs Chrétiens)
- Fransa:** CGT Genel Emek Konfederasyonu (Confédération Générale du Travail)
- Fransa:** FO Genel Emek Konfederasyonu - İşçi Gücü (Confédération Générale du Travail - Force Ouvrière)
- Fransa:** UNSA Özerk Sendikalar Ulusal Birliği (Union Nationale des Syndicats Autonomes)
- Güney Kıbrıs:** DEOK Kıbrıs Demokratik Emek Federasyonu
- Güney Kıbrıs:** SEK Kıbrıs İşçileri Konfederasyonu (Synomospondia Ergaton Kyprou)
- Hırvatistan:** NHS Hırvatistan Bağımsız Sendikaları (Nezavisni Hrvatski Sindicati)
- Hırvatistan:** SSSH / UATUC Hırvatistan Özerk Sendikalar Birliği (Saveza Samostalnih Sindicata Hrvatske)
- Hırvatistan:** MATICA Hırvat Sendikalar Birliği (Matica Hrvatskih Sindikata)
- Hollanda:** CNV Hristiyan Sendikaları Ulusal Federasyonu (Christelijk Nationaal Vakverbond)
- Hollanda:** FNV Hollanda Sendika Konfederasyonu (Federatie Nederlandse Vakbeweging)
- Hollanda:** VCP Profesyoneller Sendika Federasyonu (Vakcentrale voor Professionals)
- İrlanda:** ICTU İrlanda Sendikalar Kongresi
- İspanya:** CC.OO İşçi Komisyonları Sendikaları Konfederasyonu (Confederación Sindical de Comisiones Obreras)
- İspanya:** ELA Bask İşçileri Birliği (Solidaridad de Trabajadores Vascos Eusko Langileen Alkartasuna)
- İspanya:** UGT-E Genel İşçiler Sendikası - (Union General de Trabajadores)
- İspanya:** USO İşçilerin Sendikası - İspanya (Union Sindical Obrera)
- İsveç:** LO-S İsveç Sendika Konfederasyonu (Landsorganisationen i Sverige)
- İsveç:** Saco İsveç Akademisyenler Konfederasyonu (Sveriges Akademikers Centralorganisation)
- İsveç:** TCO Profesyonel Ücretliler Konfederasyonu (Tjänstemännens Centralorganisation)
- İsviçre:** SGB İsviçre Sendika Konfederasyonu (Schweizerischer Gewerkschaftsbund/Union Syndicale Suisse/Unione Sindacale Svizzera)
- İsviçre:** Travail Suisse İşçiler Üst Örgütü (Organisation faîtière des travailleurs. Dachorganisation der Arbeitnehmenden)

İtalya: CGIL İtalyan Genel Emek Konfederasyonu (Confederazione Generale Italiana del Lavoro)

İtalya: CISL İtalya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Confederazione Italiana Sindacati Lavoratori)

İtalya: UIL İtalyan Emek Birliği (Unione Italiana del Lavoro)

İzlanda: ASI İzlanda Emek Konfederasyonu (Althydusamband Islands)

İzlanda: BHM İzlanda Akademisyenler Konfederasyonu

İzlanda: BSRB Devlet ve Belediye Çalışanları Konfederasyonu (Bandalag Starfsmanna Ríkis of Baeja)

Karadağ: UFTUM Karadağ Özgür Sendikalar Birliği

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti: TURK-SEN Kıbrıs Türk İşçi Sendikaları Federasyonu

Kuzey Makedonya: FTUM Makedonya İşçi Sendikaları Federasyonu

Kuzey Makedonya: KSS Makedonya Özgür Sendikalar Konfederasyonu

Letonya: LBAS Letonya Bağımsız Sendikalar Birliği (Latvijas Brīvo Arodbiedrību Savienība)

Liechtenstein: LANV Liechtenstein Ücretli Çalışanlar Federasyonu (Liechtensteinischer ArbeitnehmerInnenverband)

Litvanya: LDF Litvanya Emek Federasyonu (Lietuvos Darbo Federacija)

Litvanya: LPSK / LTUC) Litvanya Sendika Konfederasyonu (Lietuvos Profesinių Sąjunga Konfederacija)

Litvanya: LPSS (LDS) Litvanya Sendikası Solidarumas (Lietuvos Darbiniku Sąjunga)

Lüksemburg: LCGB Lüksemburg Hristiyan Sendika Konfederasyonu (Lëtzebuurger Chrëschtliche Gewerkschafts-Bond)

Lüksemburg: OGBL Lüksemburg Genel Emek Konfederasyonu (Confédération Générale du Travail de Luxembourg)

Macaristan: ÉSZT Profesyoneller Sendikaları Konfederasyonu (Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés)

Macaristan: LIGA Bağımsız Sendikalar Demokratik Birliği

Macaristan: MASZSZ Macar Sendika Konfederasyonu

Macaristan: MOSz İşçi Konseyleri Ulusal Federasyonu

Macaristan: SZEF Sendikaların İşbirliği Forumu (Szakszervezetek Együttműködési Fóruma)

Malta: CMTU Malta Sendikaları Konfederasyonu

Malta: GWU Genel İşçiler Sendikası

Malta: Malta Sendikaları Forumu

Moldova: CNSM Moldova Ulusal Sendika Konfederasyonu

Norveç: LO-N Norveç Sendikalar Konfederasyonu (Landsorganisasjonen i Norge)

Norveç: UNIO Profesyoneller Sendikaları Konfederasyonu

Norveç: YS Meslek Sendikaları Konfederasyonu (Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund)

Polonya: FZZ Sendikalar forumu (Forum Związków Zawodowych)

Polonya: NSZZ Solidarność Dayanışma Sendikası (Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”)

Polonya: OPZZ Sendikalar Tüm-Polonya İttifakı (Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych)

Portekiz: CGTP-IN Portekiz İşçileri Genel Konfederasyonu (Confederação Geral dos Trabalhadores Portugueses)

Portekiz: UGT-P Portekiz Genel İşçiler Birliği (União Geral de Trabalhadores)

Romanya: BNS Ulusal Sendikalar Bloğu

Romanya: CARTEL ALFA Ulusal Sendika Konfederasyonu Cartel ALFA (Confederatia Natională Sindicală)

Romanya: CNSLR -Fratia Romanya Özgür Sendikalar Ulusal Konfederasyonu FRATIA

Romanya: CSDR Romanya Demokratik Sendika Konfederasyonu

San Marino: CDLS San Marino İşçilerinin Demokratik Konfederasyonu (Confederazione Democratica Lavoratori Sammarinese)

San Marino: CSDL San Marino Emek Konfederasyonu (Confederazione Sammarinese del Lavoro)

San Marino: USL San Marino İşçileri Birliği (Unione Sammarinese dei Lavoratori)

Sırbistan: CATUS Sırbistan Özerk Sendikalar Konfederasyonu

Sırbistan: NEZAVISNOST Bağımsızlık Sendika Konfederasyonu (Ujedinjeni Granski Sindikati “Nezavisnost”)

Slovakya: KOZ SR Slovak Cumhuriyeti Sendikalar Konfederasyonu

Slovenya: ZSSS Slovenya Özgür Sendikalar Birliği (Zveza Svobodnih Sindikatov Slovenije)

Türkiye: TÜRK-İŞ Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Türkiye: HAK-İŞ Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Türkiye: DİSK Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Türkiye: KESK Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu

Ukrayna: FPU Ukrayna Sendikalar Federasyonu

Ukrayna: KPVU Ukrayna Özgür Sendikalar Konfederasyonu

Yunanistan: ADEDY Yunan Devlet Memurları Sendikaları Konfederasyonu (Anotati Diikisis Enoseon Dimosion Ypallilon)

Yunanistan: GSEE Yunan Genel Emek Konfederasyonu (Geniki Synomospondia Ergaton Ellados)

Bunların dışında ETUC’un iki gözlemci üyesi vardır: CTUBİH Bosna Hersek Sendikalar Konfederasyonu ve CTUM Karadağ Sendikalar Konfederasyonu.

DİĞER ÖRGÜTLER

Yukarıda ele alınanlar, sendikacılık hareketiyle yakından ilgilenenlerin bildikleri örgütlerdir. Ancak uluslararası sendikal örgütler bunlarla sınırlı değildir. Diğer örgütlerin hemen hemen tümünün, üye sendikaların kendi devlet politikalarını yansıttıkları uluslararası kuruluşlar olduğu söylenebilir.

Bunlar içinde en önemlisi, daha önce de kısaca ele alınan BRICS Sendika Forumu’dur.

Günümüzde Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika’dan oluşan BRICS dünya nüfusunun yüzde 41,5’ini temsil etmektedir. Bu ülkelerin, toplam 200 milyonu aşan örgütlü işçiyi temsil eden sendikaları 11 Aralık 2012 tarihinde Moskova’da yaptıkları toplantıda BRICS Ülkeleri Sendika Forumu’nu oluşturdu. BRICS Sendika Forumu’nun son toplantısı 13 Temmuz 2022 günü Çin Halk Cumhuriyeti’nde gerçekleştirildi. Bu toplantıda yapılan konuşmalarda, “forum” niteliğindeki bu ilişkinin kurumsallaştırılması gündeme geldi. Yakın bir gelecekte, ITUC’dan daha da büyük bir uluslararası sendikanın ortaya çıkma olasılığı yüksektir. Ancak bu uluslararası yapılanma da, BRICS ülkelerinin devlet politikalarının uzantısı olacaktır.

İzlenmesi gereken diğerk bir girişim, 1991 yılı Mayıs ayında Güney Afrika'dan COSATU, Avustralya'dan ACTU ile Endonezya, Filipinler ve Malezya'dan sendikaların oluşturduğu ve günümüzde Latin Amerika, Afrika, Asya ve Avustralya'daki 35 ülkeden sendikaların bağlı bulunduğu ileri sürülen SIGTUR'dur (Küreselleşme ve Sendikal Haklar Konusunda Güney Girişimi). Bu örgüt faaliyetleri hakkında rapor yayınlamamaktadır. Amaçları, gelişmekte olan ülkelerin sendikaları arasında işbirliği ve dayanışmayı geliştirmektir. Ancak 30 yılı aşkın faaliyetine rağmen, bu girişimin önemli bir etkisinin olduğu söylenemez.

Uluslararası sendikacılıkta önemli bir girişim de Uluslararası İslamcı Emek Konfederasyonu'dur (International Islamic Confederation of Labour). Bu örgüt 1981 yılında kuruldu. Kurucu başkan, Müslüman Kardeşler Örgütü'nün kurucusu Hasan El-Benna'nın kardeşi Cemal El-Benna idi. 1981 yılından sonra ilk kongresini 10-11 Haziran 1999 günleri Cenevre'de yaptı. Halen faaliyette değil. Bu konudaki iki kaynak şunlardır: Gamal El-Banna, Islam and Trade Unions, IICL, 1981; IICL, The International Islamic Confederation of Labour, Its Conception, Means and Ends, Organisation, Plan of Work (81-82), the Constitution.

Bunların dışındaki bazı uluslararası sendikal yapıların isimleri aşağıda sunulmaktadır:

ATUC-ASEAN (Asian Trade Union Council – Asya Sendika Konseyi)

BASTUN (Baltic Sea Trade Union Network – Baltık Denizi Sendika Ağı)

CCL (Caribbean Congress of Labour – Karayib Emek Kongresi)

CESI (European Confederation of Independent Trade Unions – Avrupa Bağımsız Sendikalar Konfederasyonu)

CIF (International Confederation of Public Servants – Uluslararası Kamu Görevlileri Konfederasyonu)

CTUC (Commonwealth Trade Union Council – Milletler Topluluğu Sendika Konseyi, 2004 yılı sonunda faaliyetini durdurdu)

EATUC (East Africa Trade Union Confederation – Doğu Afrika Sendika Konfederasyonu)

EUCDW (European Christian Democrat Workers – Avrupa Hıristiyan Demokrat İşçileri)

GCTU (General Confederation of Trade Unions – Genel Sendikalar Konfederasyonu)

HACTU (Horn of Africa Confederation of Trade Unions – Afrika Boynuzu Sendikalar Konfederasyonu)

ICATU (International Confederation of Arab Trade Unions – Uluslararası Arap Sendikaları Konfederasyonu)

IDWF (International Domestic Workers Federation - Uluslararası Ev İşçileri Federasyonu)

NFS (Council of Nordic Trade Unions – Kuzey Sendikaları Konseyi)

OATUU (Organization of African Trade Union Unity – Afrika Sendikal Birlik Örgütü)

OECD-TUAC (Trade Union Advisory Committee to the OECD – OECD Sendika Danışma Komitesi):

OTUCA (Organisation of Trade Unions of Central Africa – Orta Afrika Sendikalar Örgütü)

OTUWA (Organisation of Trade Unions of West Africa – Batı Afrika Sendikalar Örgütü)

SARTUC (South Asian Region Trade Union Council – Güney Asya Bölgesi Sendika Konseyi)

SATUCC (Southern Africa Trade union Confederation Council – Güney Afrika Sendika Konfederasyonu Konseyi)

WOW (World Organisation of Workers – Dünya İşçiler Örgütü) (Yıldız,2022)

SONUÇ

Karl Marx ve Friedrich Engels'in 1848 yılı Şubat ayında yayımladıkları Komünist Manifesto veya Komünist Partisi Manifestosu, "Proleterlerin zincirlerinden başka kaybedecekleri bir şeyleri yoktur. Kazanacakları bir dünya vardır. Bütün ülkelerin proleterleri, birleşin!" cümleleriyle biter ("Die Proletarier haben nichts in ihr zu verlieren als ihre Ketten. Sie haben eine Welt zu gewinnen. Proletarier aller Laender, vereinigt euch!") (Marx-Engels, 1975;83).

Bu sözler, "*enternasyonalizm*," "*kader ve mücadele birliği*" çağrısıdır.

Marx ve Engels, bu çağrılarında, işçilere, "birbirinize yardım edin, birbirinizle dayanışma içinde olun, işbirliği yapın!" demiyor, "birleşin!" diyor, kader birliği yapın, diyordu.

1864 yılında kurulan Uluslararası İşçiler Birliği (Birinci Enternasyonal) de "Bütün ülkelerin proleterleri, birleşin!" sloganını benimsedi.

2021 yılında dünyadaki ücretlilerin sayısı 1 milyar 739,6 milyona ulaşmıştı. Bu insanların bugüne kadar kader ve mücadele birliği yapma gibi bir niyetleri görülmedi. Tam tersine, özellikle küreselleşme ve ekonomik krizler çağında, çeşitli ülkelerin işçi sınıfları iyice milliyetçileşti ve birbirinin rakibi oldu. Sayıları 2 milyara yaklaşan bu kitlenin bırakın "kader ve mücadele birliği"nden, işbirliği, yardımlaşma ve dayanışmasından bile söz etmek mümkün değildir. Bir "uluslararası işçi sınıfı hareketi" yoktur; ufukta da gözükmemektedir.

Sayısı 2 milyara yaklaşan ücretlilerin yaklaşık onda biri ITUC bünyesinde örgütlüdür. İyice küçülmüş ve etkisini tümüyle yitirmiş olan WFTU'nun üyelik iddiaları ise ciddiye alınmaz.

ITUC dışındaki uluslararası sendikal yapılarda örgütlü olanlar da bu sayının içindedir.

BRICS Sendikalar Forumu henüz bir sendikal örgütlenme değildir.

ITUC ve Küresel Sendika Federasyonlarında örgütlü işçiler arasında önemli bir işbirliği, dayanışma ve yardımlaşma söz konusu değildir. Bu üst örgüte bağlı sendikal yapıların üyelerinin çok büyük bölümünün ITUC'un ve küresel sendika federasyonlarının varlığından bile haberdar olmadığı kesindir. Bu yapılar, bir ülkedeki işçi sınıfı ve sendikaların sorunlarının çözümüne hiçbir önemli katkıda bulunmamaktadır.

Uluslararası sendikalar, işçi sınıfının kader ve mücadele birliğinin araçları değildir. Bu örgütlerin, çeşitli ülkelerin işçi sınıfları arasında etkili bir işbirliği, dayanışma ve yardımlaşma gerçekleştirmeye niyetleri de yoktur, çabaları da. Ayrıca buna güçleri de yetmez. IFTU için, "uluslararası posta kutusu" nitelemesi yapılırdı. Günümüzün uluslararası sendikalarına da "uluslararası elektronik posta merkezi" denebilir, çünkü "kampanya" adı verilen çabalar, hükümetlere veya başka kuruluşlara elektronik ileti göndermekle sınırlıdır. Bu örgütlerin kaderi ve tarihi, devletlerin ilişkileriyle belirlenmiştir ve belirlenmektedir.

KAYNAKÇA

Agee, Philip, *Inside the Company*, CIA Diary, Penguin Books, Great Britain, 1978.

Baglai,M.-Makeyev,S.-Moskvin,L.-Oganova,A., *The International Workers' and Trade Union Movement*, PROFIZDAT Publishers All-Union Central Council of Trade Unions, Moscow, 1987.

Beaud, M., *A History of Capitalism*, MR Press, 2001.

Bem-Bir-Sen, *Uluslararası Sendikal Hareket ve Kamu Hizmetleri Paneli (19-22 Nisan 2013, Antalya)*, Bem-Bir-Sen Yay., Ankara, 2013.

Bendt, Heinz, *One World, One Voice, Solidarity*, The International Trade Secretariats, Friedrich Ebert Stiftung, Bonn, 1996.

Bendt, Heinz, *Worldwide Solidarity, The Activities of the Global Unions in the Era of Globalisation*, Friedrich Ebert Stiftung, Bonn, 2003.

Braunthal, Julius, *History of the International*, Vol.II, 1914-1943, Frederick A. Praeger Pub., New York, 1967.

Busch,G.K., *Political Currents in the International Trade Union Movement*, Vol.I, Europe and North America, Economic Intelligence Unit, London, 1980.

Carew, Anthony et al., *The International Confederation of Free Trade Unions*, Peter Lang, Bern, 2000.

Casserini, Karl, *International Metalworkers' Federation 1893-1993, The First Hundred Years*, Geneva, 1993.

CIA, *Directory of the World Federation of Trade Unions*, WFTU, 15 May 1961.

CIA, *The Significance of the World Federation of Trade Unions in the Present Power Conflict*, ORE 21-48, 14 June 1948.

CISL *Conference Mondiale et Premier Congres de la Confederation Internationale des Syndicats Libres (CISL)*, rapport au comite de l'Union syndicale suisse par Giacomo Bernasconi et Emile Giroud, publications d l'Union syndicale suisse, 1950.

Coldrick, A.P. - Jones, Philip, *International Directory of the Trade Union Movement*, Facts on File, New York, 1979.

Davies, I., *African Trade Unionism*, Penguin, 1966.

Degras, Jane, *The Communist International, 1919-1943, Documents*, Vol.1, 1919-1922, Oxford University Press, London, 1956.

Degras, Jane, *The Communist International, 1919-1943, Documents*, Vol.2, 1923-1928, Oxford University Press, London, 1960.

Degras, Jane, *The Communist International, 1919-1943, Documents*, Vol.3, 1929-1943, Oxford University Press, London, 1965.

- Drachkovitch, M.M. (ed.), *The Revolutionary Internationals, 1864-1943*, Hoover Institution on War, Revolution and Peace, California, 1966.
- Dreyfus, Michel, "The Emergence of an International Trade Union Organization, 1902-1919," Carew, Anthony et al., *The International Confederation of Free Trade Unions*, Peter Lang, Bern, 2000.
- Dutt, R.Palme, *The Two Internationals*, Labour Research Department, Westminster, 1920.
- Eliaçık, Kıvanç, *Küresel Sendikalar Kılavuzu, Uluslararası Sendikal Hareket ve Küresel Sendikalar*, Nota Bene Yay., İstanbul, 2020.
- Erdoğan, Seyhan, *Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Sendikacılık*, İmge Yay., Ankara, 2006.
- ETUC, *ETUC Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Tanıtımı, Türkiye-AB Sendikal Koordinasyon Komisyonu Yay.No.14*, Ankara, 2003.
- ETUC, *The European Trade Union Confederation, ETUC, INFO 29*, Brussels, 1990.
- Fimmen, Edo, *The International Federation of Trade Unions, Development and Aims*, IFTU Pub. No.1, Amsterdam, 1922.
- Foster, William Z., *Outline History of the World Trade Union Movement*, International Publishers, New York, 1956.
- Friso, Enzo, *Occupation: International Trade Unionist, Struggling for Justice in a Global World*, ETUI, Brussels, 2001.
- Gaspar, Sandor, *The International Trade Union Movement*, Budapest, 1980.
- Goethem, Geert Van, "Conflicting Interests: The International Federation of Trade Unions (1919-1945)," Carew, A. et al., *The International Confederation of Free Trade Unions*, Peter Lang, Alanya, 2000.
- Goethem, Geert Van, *The Amsterdam International, The World of the International Federation of Trade Unions (IFTU), 1913-1945*, Ashgate, Cornwall, 2006.
- Güler, Ceyhan, *Dünden Bugüne Uluslararası Sendikal Hareket, Yeni Arayışlar ve Sendikal Stratejiler*, Nota Bene Yay., Ankara, 2016.
- Gumbrell-McCormick, R., "Facing New Challenges: The International Confederation of Free Trade Unions (1972-1990s)," Carew, A. et al. *The International Confederation of Free Trade Unions*, Peter Lang, Bern, 2000.
- Harper, F.John, *Trade Unions of the World*, Longman, Essex, 1987.
- Hobsbawm, Eric J., "The Tramping Artisan," *Labouring Men, Studies in the History of Labour*, Anchor Books, New York, 1967.
- Holthoorn-Linden, *Internationalism in the Labour Movement, 1830-1940, Vol.I and II*, Brill, Leiden, 1988.
- ICEM, *Power and Counterpower, The Union Response to Global Capital*, Pluto Press, Chicago, 1996.
- ICFTU, *1949 - 1969 Twenty Years ICFTU*, Brussels, 1969.
- ICFTU, *25 Years ICFTU*, Brussels, 1974.
- ICFTU, *Brief History of the International Trade Union Movement*, Brussels, 1973.

- ICFTU, Trade Union World, Special 50th Anniversary Edition, How the ICFTU Has Influenced Global Developments Year After Year, September 1999.
- ICTUR, Trade Unions of the World, 6th edition, John Harper Publishing, London, 2005.
- IFTU, The International Trade Union Movement, January 1921, No.1.
- IFTU, The International Trade Union Movement, March/April 1922, No.2.
- IFTU, The International Trade Union Movement, March/May 1921, No.2/3.
- IFTU, The International Trade Union Movement, May/June 1923, No.3.
- ILO, World Employment and Social Outlook, Trends, 2022, Geneva, 2022.
- International Labour Office, "International Trade Union Congress in London," International Labour Review, January-March 1921.
- International Metalworkers Federation (IMF), IMF 1893-1993, The First Hundred Years, Geneva, 1993.
- ITF, Solidarity, The First 100 Years of the International Transport Workers' Federation, Pluto Press, London, 1996.
- Johansson, Knut-Norling, Jan-Erik, Building the Future 100 Years of International Cooperation-a History, International Federation of Building and Woodworkers, Stockholm.
- Keller, Fritz-Höferl, Andreas, Fighting for Public Services: Better Lives, a Better World, Public Services International, Sidmouth, 2007.
- Kıdak, Erkan, Küreselleşmenin Koridorlarında Yeni Enternasyonalizm, Taşımacılık Sektöründe Uluslararası Sendikacılık, Siyasal Kitapevi, Ankara, 2020.
- Koç, Yıldırım, "Uluslararası Sendikacılık Hareketi ve Anti-Emperyalist Mücadele 1901-1945," Mülkiye Dergisi, 2003/7.
- Koç, Yıldırım, Avrupa İşçi Sınıfları, Epos Yay., Ankara, 2011.
- Koç, Yıldırım, Avrupa Sendikacılığı, Enternasyonalizm mi, Çağdaş Misyonerlik mi?, Kaynak Yay., İstanbul, 2006.
- Koç, Yıldırım, Batılı İşçi Sömürüye Ortak, 2. Basım, Bilgi Yay., Ankara, 2006.
- Koç, Yıldırım, Uluslararası Sendikacılık Hareketi, Enternasyonalizm ve Küresel Direniş mi? Anti-Emperyalist, Milli ve Sınıfsal Mücadele mi? Eğitim-İş El Kitapları Dizisi, Ankara, 2013.
- Koç, Yıldırım, Uluslararası Sendikacılık Hareketi, Türk-İş Eğitim Yay.No.42, Ankara, 2000.
- Kocher, Eric, "Second Congress of the ICFTU at Milan, July 1951," US Dept.of Labor, Monthly Labor Review, September 1951.
- Kota, Filip, Two Opposing Lines in the World Trade Union Movement, Gamma Publishing Co., New York, 1976.
- Ladmira, Yvette, What is the ETUC, Emilio Gabaglio, Editions d l'Archipel, Paris, 2003.
- Lattek, Christine, "The Beginnings of Socialist Internationalism in the 1840's: 'The Democratic Friends of All Nations' in London," Holthoon-Linden (ed.), Internationalism in the Labour Movement 1830-1940, Vol.1, International Institute of Social History, Linden, 1988.
- Levinson, Charles, International Trade Unionism, George Allen and Unwin Ltd., London, 1972.

- Lewis, Harold, *The International Transport Workers' Federation (ITF), 1945-1965: An Organizational and Political Analysis*, PhD Thesis, University of Warwick Department of Sociology, 2003.
- Linden, Mercel van der-Carew,A.-Dreyfus,M.-McCormick, R.G., *The International Confederation of Free Trade Unions*, Peter Lang AG, Bern, 2000.
- Lorwin, Lewis L., *Labor and Internationalism*, George Allen and Unwin Ltd., London, 1929.
- Lorwin, Lewis, L., *The International Labor Movement, History, Policies, Outlook*, Greenwood Press, Cenneticut, 1953.
- Losovsky, A., *The International Council of Trade and Industrial Unions*, The Union Publishing Association, New York City, 1920.
- Losowsky, A., *Fünf Jahre RGI*, Berlin, 1925.
- Marx, Karl - Engels, Friedrich, *Manifest der Kommunistischen Partei*, Dietz Verlag, Berlin, 1975.
- Marx,Karl - Engels,Friedrich, *Collected Works*, Vol.45, Marx and Engels 1874-1879.
- Merz,Rudolf Traub - Eckl,Jürgen, *International Trade Union Movement: Mergers and Contradictions*, Friedrich Ebert Stiftung Briefing Papers No.1/2007.
- Milner, Susan "The International Labour Movement and the Limits of Internationalism: The International Secretariat of National Trade Union Centres, 1901-1913," *International Review of Social History*, XXXIII (1988).
- Moreno, Juan, *Trade Unions Without Frontiers, The Communist-Oriented Trade Unions and the ETUC (1973-1999)*, ETUI Pub., Brussels, 2000.
- Munck, Ronaldo, *The New International Labour Studies, An Introduction*, Zed Books Ltd., London, 1988.
- NATO, *The Trade Unions and NATO*, Paris, 1956.
- Nyström, Sigvard, *History of the IUF, Part 1: The Forerunners*, IUF, Geneva, 1984.
- Oran, Baskın (ed.), *Türk Dış Politikası, Cilt I, İletişim Yay., İstanbul*, 2001.
- Postgate,R.W., *The Workers' International*, The Swarthmore Press Ltd., London, 1920.
- Price, John, *The International Labor Movement*, Oxford University Press, London, 1945.
- Profintern, *Resolutions and Decisions of the First International Congress of Revolutionary Trade and Industrial Unions*, The American Labor Union Educational Society, 1921.
- Profizdat, *The International Workers' and Trade union Movement*, Moscow, 1987.
- Public Services International (PSI), *The Beginnings 1907-1914*, Stuttgart, 1982.
- Rütters,Peter-Zimmermann, Rüdiger (ed.), *On the History and Policy of the IUF*, FES, Bonn, 2003.
- Sassenbach, J., *Twenty-Five Years of International Trade Unionism*, International Trade Union Library No.4/5, IFTU, Amsterdam, 1926.
- Schevenels, Walther, *Forty-Five Years IFTU, A Historical Precipis*, Board of Trustees, Brussels, 1956.
- Silverman, Victor, *Imagining Internationalism in American and British Labor, 1939-1949*, University of Illinois Press, Chicago, 2000.

- Sims, Beth, *Workers of the World Undermined, American Labor's Role in U.S. Foreign Policy*, South End Press, Boston, 1992.
- Smith, M.Mead, "Progress of the ICFTU in Underdeveloped Areas," US Dept.of Labor, Monthly Labor Review, September 1951.
- Styr, Folket, *World Wide Workers, Twelve Contributions to a Global Trade Union Strategy*, Utbildningsförlaget Brevskolan, Stockholm, 1998.
- Tekin, Taner, *Uluslararası Sendikal Hareket, Türkiye ve DSF'nin 9. Kongresi*, Konuk Yay., İstanbul, 1978.
- Tosstorff, Reiner, "Moscow Confronts Amsterdam: On the History of the Profintern (1920-1937)," Wilde, B.d. (ed.), *International Conference, The Past and Future of International Trade Unionism*, Ghent, May 19-20, 2000, International Association of Labour History Institutions and AMSAB Institute of Social History, 2000.
- Tosstorff, Reiner, "Moscow Versus Ansterdam: Reflections on the History of the Profintern," *Labour History Review*, Vol.68, No.1, April 2003.
- Tosstorff, Reiner, *The Red International of Labour Unions (RILU) 1920-1937, Historical Materialism Book Series*, Brill Academic Publishers, Leiden - the Netherlands, 2016.
- TUC, *Report of Proceedings at the 81st Annual Trades Union Congress Held at the Spa Royal-Hall Bridlington, September 5 to 9, 1949*, Londra, 1949.
- Turan, Kamil, *Milletlerarası Sendikal Hareket ve Küreselleşme*, Türk Metal Yay., Ankara, 1999.
- Turan, Kamil, *Milletlerarası Sendikal Hareketler*, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yay., Ankara, 1979.
- Türk-İş, Ekmek, Barış, Özgürlük, *Dünya Sendikacılık Hareketinin Tarihi*, Türk-İş Yay.No.59, Ankara,1968.
- U.S.Department of Labor, *Directory of World Federation of Trade Unions*, Washington,D.C., 1955.
- Visser, J., "The Europeanisation of the European Unions, the Paradox of European Trade Union Strengthening," ACTA, *The Past and Future of International Trade Unionism*, International Conference, Ghent (Belgium), May 19-20, 2000.
- Waterman, P., "Hopeful Traveler: The Itinerary of an Internationalist," <http://ww.antenna.nl/waterman/hopeful.html>. İnd.22.12.2003.
- Waterman, P., "Prague 1968: The Last, Late Short Spring of the World Federation of Trade Unions," http://www.global-labour.org/prague_1968_the_last_late_short_spring_of_the_wftu. İnd.28.6.2004.
- Waterman, Peter, *Globalization, Social Movements and the New Internationalism*, Continuum, London, 2001.
- Waters, Robert Anthony Jr.-Goethem, Geert van (ed.) *American Labor's Global Ambassadors, the International History of the AFL-CIO During the Cold War*, Palgrave Macmillan, New York, 2013.
- Wedin, Ake, *International Trade Union Solidarity, ICFTU 1957-1965, LO-PRISMA*, Stockholm, 1974.
- WFTU, *Constitution of the World Federation of Trade Unions*, adopted by the World Trade Uni-

on Conference, October 3, 1945; amended by the 2nd and the 4th World Trade Union Congresses and by the 16th session of the General Council mandated by the 6th World Trade union Congress.

WFTU, Dünya Sendikalar Federasyonu, 1945-1985 ve 11. Dünya Sendikalar Kongresinde Kabul Edilen Ana Belge, Amaç Yay., İstanbul, 1988.

WFTU, Dünya Sendikalar Federasyonu'nun 30 Yılı, Ürün Yay., İstanbul, 1976.

WFTU, Five Decades of Struggle and Solidarity for Social Progress, 1945-1995, 50th Anniversary of the WFTU, Prague, 1995.

WFTU, The October Socialist Revolution and the International Trade Union Movement, Prague, 1967.

WFTU, The WFTU and the Soviet Trade Unions, Profizdat, Moscow, 1975.

WFTU, Towards the 7th World Trade Union Congress, Berlin, 1968.

WFTU, Trade Union Strategies for the 1990s., Prague, 1991.

WFTU, World Federation of Trade Unions 1945-1985, WFTU, Prague, 1985.

White, Aidan, Making a World of Difference, Global Unions at Work, International Federation of Journalists, Brussels, 2006.

Whitman, Alden, Labor Parties 1827-1834, International Publishers, New York, 1943.

Wilde, Bart de (Ed.), International Conference, The Past and Future of International Trade Unionism, International Conference, Ghent (Belgium), May 19-20, 2000, International Association of Labour History Institutions, 2001.

Windmuller, John P., "International Trade Union Movements," Blanpain, R. (ed.), International Encyclopaedia for Labour Law and Industrial Relations, Kluwer, 1992.

Windmuller, John P., Labor Internationals, A Survey of Contemporary International Trade Union Organizations, Cornell University, New York, 1969.

Windmuller, John P., The International Trade Union Movement, Kluwer, 1980.

Yıldız, Osman, Uluslararası Sendikal Hareket ve Kuruluşlar, Hak-İş Yay., Ankara, 2022.

Yol-İş, 5. Olağan Genel Kurul Çalışma Raporu, Türkiye Sendikacılık Hareketi, 1992-1995, Ankara, 1995.

YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ

YILDIRIM KOÇ

1951 yılında Samsun’da doğdu. Amasya’da Atatürk İlkokulu’ndan 1962 yılında, Kayseri’de Talas Amerikan Orta Okulu’ndan 1966 yılında, İstanbul’da Amerikan Robert Lisesi’nden 1969 yılında, ODTÜ İdari İlimler Fakültesi Ekonomi ve İstatistik Bölümü’nden 1973 yılında mezun oldu. 1982 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde sosyal politika dalında yüksek lisans derecesi aldı.

1974 yılında Tüm İktisatçılar Birliği’nin (TİB) kurucuları ve yöneticileri arasında yer aldı ve TİB’in isimsiz yayımlanan kitap ve broşürlerinin büyük bölümünü yazdı.

1975-1978 döneminde DİSK’e bağlı Maden-İş ile bağımsız Yeraltı Maden-İş, Tek Eğitim Büro-İş ve Devrimci Metal-İş sendikalarında toplu sözleşme uzmanı ve eğitimci olarak çalıştı.

1979-1980 döneminde Türkiye Elektrik Kurumu Personel Dairesi’nde uzman olarak çalıştı.

1980-1983 döneminde ODTÜ İdari İlimler Fakültesi İşletmecilik Bölümü’nde öğretim asistanı olarak ücret yönetimi konularında ders verdi. 1983 yılı Temmuz ayında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununa dayanılarak ODTÜ’deki görevinden çıkarıldı.

1985-2008 döneminde 23 yıl Türk-İş’e bağlı Türkiye YOL-İŞ Sendikası Eğitim Dairesi Başkanlığı yaptı. Bu görevini sürdürürken 1993-2003 döneminde aynı zamanda TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanlığı görevini üstlendi; Türk-İş’in Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve üyesi bulunduğu uluslararası örgütlerle ilişkilerini yürüttü. 2003 yılında Türk-İş’teki görevinden istifa ederek ayrıldı.

1998 yılından beri aralıksız olarak ODTÜ İktisat Bölümü’nde ek zamanlı öğretim görevlisi olarak işçi-işveren ilişkileri tarihi ve günümüzde işçi-işveren ilişkileri konularında dersler veriyor.

Tekgıda-İş Sendika Akademisi’nin yöneticisi.

İngilizce ve Almanca biliyor.

Çalışma yaşamı konularında yayımlanmış 50’den fazla kitabı, 50 kadar kitapçığı ve birkaç bin makalesi var. Bazı çevirileri de yayımlandı.

1975 yılından beri Canan (Durusan) Koç ile evli; bir kızları ve bir erkek torunları var.

